

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/1114,**31. mai 2023,****mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust, ⁽¹⁾võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) On oluline tagada, et finantsteenuseid käsitlevad liidu seadusandlikud aktid sobiksid digiajastusse ning aitaksid kaasa tulevikukindla ja inimeste hüvanguks toimiva majanduse loomisele, võimaldades muu hulgas uuenduslike tehnoloogiate kasutamist. Liidul on poliitiline huvi arendada ja edendada finantssektoris murranguliste tehnoloogiate, sealhulgas hajusraamatu tehnoloogia (edaspidi ka „DLT“) kasutuselevõttu. Paljude hajusraamatu tehnoloogia rakendustega, sealhulgas plokiahela tehnoloogiaga, mis on siiani põhjalikult läbi uurimata, kaasnevad tõenäoliselt jätkuvalt uut liiki äritegevused ja ärimudelid, mis koos krüptovarasektori endaga toovad kaasa majanduskasvu ja loovad liidu kodanikele uusi töövõimalusi.
- (2) Üks peamisi hajusraamatu tehnoloogia rakendusi on krüptovara. Krüptovara on väärtuse või õiguste digitaalne esitus, mis võib tuua märkimisväärset kasu turuosalistele, sealhulgas krüptovara jaeklientidele. Väärtuse esitus hõlmab asjaomaste poolte või turuosaliste poolt krüptovarale omistatud välist, mittesisemist väärtust, mis tähendab, et väärtus on subjektiivne ning põhineb vaid krüptovara ostja huvil. Krüptovara pakkumised võimaldaksid kapitali kaasamise protsesside tõhustamise ja konkurentsi suurendamise kaudu kasutada uuenduslikku ja kaasavat rahastamist, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) jaoks. Maksevahendina kasutamise korral võib krüptovara pakkuda – eelkõige piiriüleselt – võimalusi odavamate, kiiremate ja tõhusamate maksete tegemiseks, piirates vahendajate arvu.
- (3) Mõned krüptovara liigid, eelkõige need, mis kvalifitseeruvad finantsinstrumentideks, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/65/EL, ⁽⁴⁾ kuuluvad kehtivate finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide kohaldamisalasse. Seetõttu kohaldatakse sellise krüptovara emitentide ja sellise krüptovaraga tegelevate ettevõtete suhtes juba praegu kõiki liidu asjaomaseid reegleid.

⁽¹⁾ ELT C 152, 29.4.2021, lk 1.⁽²⁾ ELT C 155, 30.4.2021, lk 31.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 20. aprilli 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 16. mai 2023. aasta otsus.⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

- (4) Muud krüptovara liigid aga finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide kohaldamisalasse ei kuulu. Praegu puuduvad, välja arvatud rahapesu tõkestamise osas, reeglid sellise reguleerimata krüptovaraga seotud teenuste pakkumise kohta, sealhulgas krüptovara kauplemisplatvormide korraldamiseks, krüptovara vahetamiseks raha või muu krüptovara vastu ning krüptovara hoidmiseks ja haldamiseks kliendi nimel. Reeglite puudumine toob kõnealuse krüptovara omanikele kaasa riske, eelkõige valdkondades, mida tarbijakaitsenormid ei hõlma. Reeglite puudumine võib tuua kaasa ka olulisi riske turu terviklusele, sh turu kuritarvitamise ja finantskuritegevuse mõttes. Nende riskide maandamiseks on mõned liikmesriigid kehtestanud erireeglid kõigile või osale krüptovara liikidele, mis finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide kohaldamisalasse ei kuulu, ning on teisi liikmesriike, kes kaaluvad, kas võtta krüptovara valdkonnas vastu õigusakte.
- (5) Krüptovaraturge käsitleva üldise liidu raamistiku puudumine võib tuua kaasa kasutajate usalduse puudumise sellise vara vastu, mis omakorda võib märkimisväärselt takistada sellise vara turu arengut ja viia selleni, et liidu ettevõtjate jaoks jäävad kasutamata uuenduslike digiteenuste, alternatiivsete maksevahendite või uute rahastamisallikatega seotud võimalused. Lisaks ei oleks krüptovara kasutavatel ettevõtjatel õiguskindlust selle suhtes, kuidas nende krüptovara eri liikmesriikides käsitletak, mis kahjustaks nende püüdlusi kasutada krüptovara digitaalseks innovatsiooniks. Krüptovaraturge käsitleva üldise liidu raamistiku puudumine võib viia ka õigusliku killustatuseni, mis moonutaks konkurentsi siseturul, raskendaks krüptovarateenuse osutajatel oma tegevuse piiriülest laiendamist ja tekitaks õiguslikku arbitraaži. Krüptovaraturud on mahult endiselt tagasihoidlikud ega ohusta praegu finantsstabiilsust. Siiski on võimalik, et jaekliendid võivad hakata tulevikus laialdaselt kasutama mõnda krüptovara liiki, mille hinda püütakse stabiliseerida ühe konkreetse vara või varade kogumi suhtes, ning selline areng võib tekitada lisaprobleeme finantsstabiilsuse, maksesüsteemide tõrgeteta toimimise, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise või rahapoliitika iseseisvuse seisukohast.
- (6) Seepärast on liidu tasandil vaja krüptovaraturgude jaoks sihtotstarbelist ja ühtlustatud raamistikku, et sätestada erinormid sellise krüptovara ning sellega seotud teenuste ja tegevuse jaoks, mis finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide kohaldamisalasse veel ei kuulu. See raamistik peaks toetama innovatsiooni ja ausat konkurentsi, kuid tagama samal ajal jaeklientide kõrgetasemelise kaitse ja krüptovaraturgude tervikluse. Selge raamistik peaks võimaldama krüptovarateenuse osutajatel laiendada oma tegevust piiriüleselt ja hõlbustama nende juurdepääsu pangandusteenustele, et võimaldada neil oma tegevust tõrgeteta juhtida. Krüptovaraturge käsitlev liidu raamistik peaks tagama krüptovara emitentide ja krüptovarateenuse osutajate proportsionaalse kohtlemise, võimaldades seega võrdseid võimalusi seoses turule sisenemise ning krüptovaraturgude praeguse ja tulevase arenguga. Samuti peaks see edendama finantsstabiilsust ning maksesüsteemide tõrgeteta toimimist ja maandama rahapoliitilisi riske, mis võivad tuleneda krüptovaras, mille hinda püütakse stabiliseerida konkreetse vara või varade kogumi suhtes. Korralik reguleerimine säilitab liikmesriikide konkurentsivõime rahvusvahelistel finants- ja tehnoloogiaturgudel ning annab klientidele märkimisväärsed eelised seoses juurdepääsuga odavamatele, kiirematele ja turvalisematele finantsteenustele ja varahaldusele. Krüptovaraturge käsitlev liidu raamistik ei tohiks reguleerida alustehnoloogiat. Liidu õigusaktidega tuleks vältida tarbetu ja ebaproportsionaalse regulatiivse koormuse tekitamist tehnoloogia kasutamise korral, kuna liit ja liikmesriigid püüavad säilitada konkurentsivõimet ülemaailmsel turul.
- (7) Krüptovarahingute valideerimiseks kasutatavatel konsensusmehhanismidel võib olla peamine kahjulik mõju kliimale ja muu keskkonnale avalduv kahjulik mõju. Sellised konsensusmehhanismid peaksid seetõttu võtma kasutusse keskkonnanahoidlikumad lahendused ja tagama, et krüptovara emitendid ja krüptovarateenuse osutajad tuvas-tavad ja avalikustavad nõuetekohaselt mis tahes peamise kahjuliku mõju, mida need võivad kliimale avaldada, ja mis tahes muu keskkonnale avalduvat kahjuliku mõju. Selle kindlaksmääramisel, kas kahjulik mõju on peamine, tuleks arvesse võtta proportsionaalsuse põhimõtet ning emiteeritud krüptovara suurust ja mahtu. Seepärast tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1095/2010⁽⁵⁾ asutatud Euroopa Järelevalveasutusele (Euroopa

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtipaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

Väärtpaberiturujärelevalve) (ESMA) koostöös Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1093/2010 ⁽⁶⁾ asutatud Euroopa Järelevalveasutusega (Euroopa Pangandusjärelevalve) (EBA) anda volitus töötada välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada kliimale avalduvat kahjulikku mõju ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju käsitlevate kestlikkusnäitajatega seotud teabe sisu, metoodikat ja esitusviisi ning kirjeldada peamisi energianäitajaid. Reguliivsete tehniliste standardite eelnõuga tuleks tagada ka krüptovara emitentide ja krüptovara teenuse osutajate avalikustatud teabe sidusus. Reguliivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamisel peaks ESMA võtma arvesse krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavaid eri liiki konsensusmehhanisme, nende omadusi ja nende vahelisi erinevusi. ESMA peaks võtma arvesse ka kehtivaid avalikustamismõndeid, tagama vastastikuse täiendavuse ja järjepidevuse ning vältima äriühingute koormuse suurendamist.

- (8) Krüptovaraturul on ülemaailmsed ja seega oma olemuselt piiriülesed. Seetõttu peaks liit jätkuvalt toetama rahvusvahelisi jõupingutusi selleks, et edendada lähenemist krüptovara ja krüptovara teenuste käsitlemisel selliste rahvusvaheliste organisatsioonide või asutuste kaudu nagu finantsstabiilsuse nõukogu, Baseli pangajärelevalve komitee ja rahapesuvastane töökond.
- (9) Finantsteenuseid käsitlevad liidu õigusaktid peaksid juhinduma põhimõttest „sama tegevus, samad riskid, samad reeglid“ ja tehnoloogianeutraalsuse põhimõttest. Seetõttu tuleks kehtivate finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide kohaldamisalasse kuuluvat krüptovara reguleerida selle emiteerimiseks või ülekandmiseks kasutatavast tehnoloogiast olenemata endiselt kehtiva õigusraamistiku alusel, mitte käesoleva määruse alusel. Vastavalt sellele jäetakse käesoleva määruse kohaldamisalast sõnaselgelt välja krüptovara liigid, mis kvalifitseeruvad direktiivis 2014/65/EL määratletud finantsinstrumentideks; krüptovara liigid, mis kvalifitseeruvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/49/EL ⁽⁷⁾ määratletud hoiusteks, sealhulgas direktiivis 2014/65/EL määratletud investeerimishoiusteks; krüptovara liigid, mis kvalifitseeruvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2015/2366 ⁽⁸⁾ määratletud rahalisteks vahenditeks, välja arvatud siis, kui nad kvalifitseeruvad e-raha tokeniks; krüptovara liigid, mis kvalifitseeruvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2017/2402 ⁽⁹⁾ määratletud väärtpaberistamise positsioonideks, ja krüptovara liigid, mis kvalifitseeruvad kahju- või elukindlustuslepinguteks, pensionitoodeteks või -skeemideks ja sotsiaalkindlustussüsteemideks. Kuna e-raha ning e-raha eest saadud raha ei tuleks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/110/EÜ ⁽¹⁰⁾ käsitada hoiustena, ei saa e-raha tokeneid käsitada hoiustena, mis on käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud.
- (10) Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada krüptovara suhtes, mis on ainulaadne ega ole asendatav muu krüptovara, sealhulgas digitaalse kunsti ja kogumisobjektide suhtes. Sellise ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara väärtus tuleneb iga krüptovara unikaalsetest omadustest ja sellest, millist kasu see annab tokeni omanikule. Samuti ei tuleks käesolevat määrust kohaldada krüptovara suhtes, mis esindab teenuseid või materiaalselt vara, mis on ainulaadsed ja mitteasendatavad, nagu tootegarantiid või kinnisvara. Kuigi ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara võib kauplejaskohas kaubelda ja seda võib akumuleerida spekulatiivselt, ei ole see kergesti asendatav ning ühe sellise krüptovara suhtelist väärtust teise krüptovara võrreldes ei ole võimalik kindlaks teha olemasoleva turu või samaväärse varaga võrdlemise teel, kuna igaks neist on ainulaadne. Need omadused piiravad sellise krüptovara võimaliku rahalise kasutuse ulatust, piirates seega riski omanike ja finantsüsteemi jaoks ning põhjendades sellise vara väljajätmist käesoleva määruse kohaldamisalast.
- (11) Ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara murdos ei tohiks pidada ainulaadseteks ja mitteasendatavateks. Krüptovara emiteerimist mitteasendatava varana suurtes seeriates või kollektsioonina tuleks käsitada selle asendatavuse näitajana. Üksnes kordumatu tunnuskoodi omistamine krüptovarale ei ole iseenesest veel piisav selle liigitamiseks ainulaadseks ja mitteasendatavaks. Et krüptovara oleks võimalik käsitada ainulaadse ja mitteasendatavana, peaksid ainulaadsed ja mitteasendatavad olema ka esindatavad varad ja õigused. Ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara väljajätmine käesoleva määruse kohaldamisalast ei piira sellise krüptovara kvalifitseerimist finantsinstrumentideks.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/49/EL hoiuste tagamise skeemide kohta (ELT L 173, 12.6.2014, lk 149).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2402, millega kehtestatakse väärtpaberistamise üldnormid ning luuakse lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaberistamise erinormid ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2009/138/EÜ ja 2011/61/EL ning määrusi (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 347, 28.12.2017, lk 35).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7).

Käesolevat määrust tuleks kohaldada ka krüptovara suhtes, mis näib olevat ainulaadne ja mitteasendatav, kuid mille *de facto* omadused või omadused, mis on seotud selle tegeliku kasutamisega, muudaksid selle kas asendatavaks või mitte ainulaadseks. Sellega seoses peaksid pädevad asutused eelistama krüptovara hindamisel ja liigitamisel vormilisele käsitlusele sisulist, mille puhul liigituse määravad kindlaks kõnealuse krüptovara omadused, mitte selle emitendipoolne määrand.

- (12) On asjakohane jätta teatavad kontsernisisised tehingud ja mõned avaliku sektori asutused käesoleva määruse kohaldamisalast välja, kuna need ei ohusta investorite kaitset, turu terviklust, finantsstabiilsust, maksesüsteemide tõrgeteta toimimist, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmist ega rahapoliitika iseseisvust. Kohaldamisalast jäetakse välja sellised rahvusvahelised avalik-õiguslikud organisatsioonid nagu Rahvusvaheline Valuutafond ja Rahvusvaheliste Arvelduste Pank.
- (13) Krüptovaraturge käsitlevat liidu raamistikku ei tuleks kohaldada rahaasutustena tegutsevate keskpankade emiteeritud digitaalse vara, sealhulgas digitaalsel kujul keskpangaraha, ega muude avaliku sektori asutuste, sealhulgas kesk-, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste emiteeritud krüptovara suhtes. Samuti ei tuleks seda liidu raamistikku kohaldada selliste rahaasutustena tegutsevate keskpankade ega muude avaliku sektori asutuste osutatavate seonduvate teenuste suhtes.
- (14) Selleks et tagada selge piiritlemine ühelt poolt käesoleva määrusega hõlmatud krüptovara ja teiselt poolt finants-instrumentide vahel, tuleks ESMA-le anda volitus anda välja suunised krüptovara finantsinstrumentideks kvalifitseerimise kriteeriumide ja tingimuste kohta. Suunised peaksid samuti võimaldama paremini mõista juhtumeid, kus finantsinstrumentideks võib kvalifitseeruda krüptovara, mida muidu peetakse ainulaadseks ja muu krüptovaraga mitteasendatavaks. Selleks et edendada ühist lähenemisviisi krüptovara liigitamisele, peaksid EBA, ESMA ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1094/2010⁽¹¹⁾ asutatud Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve) (EIOPA) (edaspidi „Euroopa järelevalveasutused“) edendama arutelusid sellise liigitamise üle. Pädevatel asutustel peaks olema võimalik taotleda Euroopa järelevalveasutuste arvamust krüptovara liigitamise, sealhulgas pakkujate või kauplemisele võtmist taotlevate isikute välja pakutud liigituste kohta. Eelkõige pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud vastutavad krüptovara õige liigitamise eest, mille pädevad asutused võivad vaidlustada nii enne pakkumise avaldamise kuupäeva kui ka mis tahes ajal pärast seda. Kui krüptovara liigitus näib olevat käesoleva määruse või muude asjakohaste finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktidega vastuolus, peaksid Euroopa järelevalveasutused kasutama neile määrustega (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 1094/2010 ja (EL) nr 1095/2010 antud volitusi, et tagada sellise liigituse suhtes järjepidev ja sidus lähenemisviis.
- (15) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 127 lõike 2 neljanda taande kohaselt on üks Euroopa Keskpankade Süsteemi kaudu täidetavaid põhiülesandeid maksesüsteemide tõrgeteta toimimise edendamine. Euroopa Keskpank võib aluslepingutele lisatud protokolli nr 4 (Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta) artikli 22 kohaselt vastu võtta määrusi tõhusate ja usaldusväärsete kliiringu- ja maksesüsteemide tagamiseks liidu piires ja teiste riikidega. Selleks on Euroopa Keskpank võtnud vastu määrusi, mis käsitlevad süsteemselt oluliste maksesüsteemide suhtes kohaldatavaid nõudeid. Käesolev määrus ei piira Euroopa Keskpanga ja riikide keskpankade ülesannet tagada Euroopa Keskpankade Süsteemi raames tõhusad ja usaldusväärsed kliiringu- ja maksesüsteemid liidus ja kolmandate riikidega. Sellest tulenevalt ja selleks, et vältida võimalikku paralleelsete reeglite loomist, peaksid EBA, ESMA ja Euroopa Keskpank tegema käesoleva määruse alusel asjaomaste tehniliste standardite eelnõude ettevalmistamisel tihedat koostööd. Lisaks on Euroopa Keskpank ja riikide keskpankade jaoks väga oluline, et neil oleks maksesüsteemide järelevaatamisega, sealhulgas maksete kliiringuga seotud ülesannete täitmisel juurdepääs teabele. Peale selle ei tohiks käesolev määrus piirata nõukogu määruse (EL) nr 1024/2013⁽¹²⁾ kohaldamist ja seda tuleks tõlgendada nii, et see ei ole kõnealuse määrusega vastuolus.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1094/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/79/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 48).

⁽¹²⁾ Nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1024/2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriülesanded seoses krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga (ELT L 287, 29.10.2013, lk 63).

- (16) Krüptovara valdkonnas vastu võetav seadusandlik akt peaks olema konkreetne ja tulevikukindel, suutma pidada sammu innovatsiooni ja tehnoloogia arenguga ning rajanema stiimulipõhisel lähenemisviisil. Seega tuleks mõisted „krüptovara“ ja „hajusraamatu tehnoloogia“ määratleda võimalikult laialt, et hõlmata kõik krüptovara liigid, mis praegu finantsteenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide kohaldamisalasse ei kuulu. Krüptovara valdkonnas vastu võetav seadusandlik akt peaks aitama kaasa ka rahapesu ja terrorismi rahastamise vastasele võitlusele. Sel põhjusel peaksid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid teenuseid pakkuvad isikud järgima ka kohaldatavaid liidu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise norme, mis sisaldavad rahvusvahelisi standardeid.
- (17) Krüptovara määratluse alla ei kuulu digitaalne vara, mida ei saa teistele omanikele üle kanda. Seepärast tuleks digitaalne vara, mida aktsepteerib ainult emitent või pakkuja ning mida on tehniliselt võimatu otse teistele omanikele üle kanda, käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta. Selline digitaalne vara on näiteks püsikliendi-programmid, mille puhul lojaalsuspunkte saab vahetada hüvede vastu ainult nende punktide emitendi või pakkuja juures.
- (18) Käesoleva määrusega liigitatakse krüptovara kolme kategooriasse, mida tuleks üksteisest eristada ja mille suhtes tuleks kohaldada erinevaid nõudeid sõltuvalt nendega kaasnevatest riskidest. Liigitus põhineb sellel, kas krüptovara püüab säilitada stabiilset väärtust, järgides muu vara väärtust. Esimesse kategooriasse kuulub krüptovara, mis järgib oma väärtuse stabiliseerimiseks ainult üht ametlikku vääringut. Sellise krüptovara funktsioon on väga sarnane direktiivis 2009/110/EÜ määratletud e-raha funktsiooniga. Sarnaselt e-rahale on selline krüptovara müntide ja pangatähtede elektrooniline asendaja ning seda kasutatakse tõenäoliselt maksete tegemiseks. Selline krüptovara tuleks käesolevas määruses määratleda e-raha tokenitena. Krüptovara teise kategooriasse kuuluvad varapõhised tokenid, mis järgivad oma väärtuse stabiliseerimiseks mõnda muud väärtust või õigust või nende kombinatsiooni, sealhulgas üht või mitut ametlikku vääringut. See teine kategooria hõlmab igasugust krüptovara, välja arvatud e-raha tokeneid, mille väärtus on tagatud varaga, et vältida kõrvalehoidmist ja muuta käesolev määrus tulevikukindlaks. Kolmas kategooria koosneb krüptovarast, mis ei ole varapõhine token ega e-raha token, ning hõlmab suurt hulka krüptovara, sealhulgas kasutustokeneid.
- (19) Sarnasustest hoolimata on e-raha ja ametlikku vääringut järgiv krüptovara praegu mõnes olulises aspektis erinevad. Direktiivis 2009/110/EÜ määratletud e-raha omanikel on alati nõudeõigus e-raha emitendi vastu ja neil on lepinguline õigus nõuda e-raha emitendilt igal ajal ja vastavalt nimiväärtusele omatava e-raha rahalise väärtuse lunastamist. Seevastu mõned ametlikku vääringut järgivad krüptovarad ei anna nende omanikele nõudeõigust sellise krüptovara emitendi vastu ja võivad jääda direktiivi 2009/110/EÜ kohaldamisalast välja. Teatavad teised ametlikku vääringut järgivad krüptovarad aga aluseks oleva vääringu vastu nimiväärtuses lunastamise õigust ei anna või piiravad lunastamisperioodi. Asjaolu, et sellise krüptovara omanikel ei ole nõudeõigust emitendi vastu või et selline õigus ei ole nimiväärtuses krüptovara aluseks oleva vääringu suhtes, võib õõnestada sellise krüptovara omanike usaldust. Seetõttu peaks selleks, et vältida direktiivis 2009/110/EÜ sätestatud reeglitest kõrvalehoidmist, olema e-raha tokenite määratlus võimalikult lai ja hõlmama kõiki krüptovara liike, mis järgivad ühte ametlikku vääringut. Lisaks tuleks e-raha tokenite emiteerimisele kehtestada ranged tingimused, sealhulgas näha ette, et e-raha tokeneid võib emiteerida üksnes kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL⁽¹³⁾ alusel tegevusloa saanud krediitiasutus või direktiivi 2009/110/EÜ alusel tegevusloa saanud e-raha asutus. Samal põhjusel peaksid e-raha tokenite emitendid tagama, et selliste tokenite omanikud saaksid kasutada oma õigust tokeneid tokeni aluseks oleva vääringu vastu igal ajal nimiväärtuses lunastada. Kuna e-raha tokenid on krüptovara ning võivad tekitada uusi krüptovarale ainuomaseid probleeme seoses jaeklientide kaitse ja turu terviklusega, tuleks ka nende suhtes kohaldada käesolevas määruses sätestatud reegleid, et neid probleeme käsitleda.

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

- (20) Arvestades krüptovarast tulenevaid eri riske ja võimalusi, on vaja kehtestada reeglid muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujatele ja kauplemisele võtmist taotlevatele isikutele ning varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitentidele. Krüptovara emitendid on isikud, kellel on kontroll krüptovara loomise üle.
- (21) Erinormid tuleb kehtestada üksustele, kes osutavad krüptovaraga seotud teenuseid. Selliste teenuste esimesse kategooriasse kuuluvad krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine, krüptovara vahetamine raha või muu krüptovara vastu, kliendi nimel krüptovara hoidmine ja haldamine ning krüptovaraülekande teenuste osutamine kliendi nimel. Selliste teenuste teise kategooriasse kuuluvad krüptovara pakkumise korraldamine, krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine või edastamine kliendi nimel, krüptovaraga seotud korralduste täitmine kliendi nimel, krüptovara kohta nõu andmine ning krüptovara portfelli valitsemine. Iga isikut, kes osutab krüptovarateenuseid kooskõlas käesoleva määrusega kutsealasel, tuleks käsitleda krüptovarateenuse osutajana.
- (22) Käesolevat määrust tuleks kohaldada füüsiliste ja juriidiliste isikute ja teatavate muude ettevõtjate suhtes ning krüptovarateenuste ja krüptovaraga seotud tegevuste suhtes, mida nad otseselt või kaudselt teostavad, osutavad või mille üle neil on kontroll, sealhulgas kui osa sellistest tegevustest või teenustest teostatakse detsentraliseeritult. Kui krüptovarateenuseid osutatakse täielikult detsentraliseeritult ilma vahendajata, ei peaks need kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse. Käesolev määrus hõlmab krüptovara emitentide, pakkujate, krüptovara kauplemisele võtmist taotlevate isikute ning krüptovarateenuse osutajate õigusi ja kohustusi. Kui krüptovaral puudub identifitseeritav emitent, ei peaks see kuuluma käesoleva määruse II, III ega IV jaotise kohaldamisalasse. Krüptovarateenuse osutajad, kes osutavad sellise krüptovaraga seotud teenuseid, peaksid siiski olema käesoleva määrusega hõlmatud.
- (23) Tagamaks, et kõik muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite (millel võib olla rahaline kasutus) avalikud pakkumised ning kõik krüptovara kauplemisplatvormil kauplemisele võtmised (edaspidi „kauplemisele võtmine“) liidus on pädevate asutuste poolt nõuetekohaselt jälgitavad ja kontrollitavad, peaksid kõik pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud olema juriidilised isikud.
- (24) Tulevaste krüptovara jaeklientide kaitse tagamiseks tuleks neid teavitada ostetava krüptovara omadustest, funktsioonidest ja riskidest. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avalikul pakkelisel või sellise krüptovara kauplemisele võtmise taotlemisel liidus peaksid pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud koostama kohustuslikult avalikustatavat teavet sisaldava teabedokumendi (krüptovara valge raamatu), tegema selle teatavaks oma pädevale asutusele ja avaldama selle. Krüptovara valge raamat peaks sisaldama üldteavet emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku, kaasatud kapitaliga teostatava projekti, krüptovara avaliku pakkelmise või kauplemisele võtmise kohta, krüptovaraga seotud õiguste ja kohustuste kohta, sellise krüptovara puhul kasutatava tehnoloogia ja sellega seotud riskide kohta. Krüptovara valge raamat ei peaks siiski sisaldama selliste riskide kirjeldust, mis on ettenägematud ja mille realiseerumine on väga ebatõenäoline. Krüptovara valges raamatus ja asjakohastes reklaamteadetes, näiteks reklaamsõnumites ja turundusmaterjalides sisalduv, sealhulgas uute kanalite, näiteks sotsiaalmeedia platvormide kaudu levitav teave peaks olema tõene, selge ja mitteametlik. Reklaamsõnumid ja turundusmaterjalid peaksid olema kooskõlas krüptovara valges raamatus esitatud teabega.
- (25) Krüptovara valge raamat, sealhulgas selle kokkuvõte, ning krüptovara kauplemisplatvormide tegevusreeglid tuleks koostada vähemalt ühes päritoluliikmesriigi ja iga vastuvõtva liikmesriigi ametlikest keeltest või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles. Käesoleva määruse vastuvõtmise ajal on rahvusvahelises rahanduses üldkasutatav keel inglise keel, kuid see võib tulevikus muutuda.
- (26) Proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks ei tuleks käesoleva määruse nõudeid kohaldada sellise muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avalike pakkelumiste suhtes, mida pakutakse tasuta või mis luuakse automaatselt tasuta hajusraamatu haldamise või tehingute valideerimise eest konsensusmehhanismi raames. Lisaks ei tuleks nõudeid kohaldada selliste kasutustokenite pakkelumiste suhtes, mis annavad juurdepääsu olemasolevale kaubale või teenusele, võimaldavad omanikul kauba kätte saada või teenust kasutada või kui krüptovara omanikul on õigus kasutada seda üksnes vastutasuks kaupade ja teenuste eest selliste kaupmeeste piiratud võrgustikus, kel on pakkujaga lepingulised suhted. Sellised erandid ei peaks hõlmama krüptovara, mis esindab

ladustatud kaupu, mille puhul ei ole ette nähtud, et ostja need pärast ostmist kätte saab. Samuti ei tuleks piiratud võrgustiku erandit kohaldada krüptovara suhtes, mis on tavaliselt ette nähtud pidevalt kasvava teenuseosutajate võrgustiku jaoks. Pädev asutus peaks hindama piiratud võrgustiku erandit iga kord, kui pakkumine või rohkem kui ühe pakkumise koguväärtus ületab teatava künnise, mis tähendab, et uuele pakkumisele ei tuleks automaatselt kohaldada eelmisele pakkumisele tehtud erandit. Nende erandite kohaldamine peaks lõppema, kui pakkuja või pakkuja nimel tegutsev teine isik annab teada pakkuja kavatsusest taotleda kauplemisele võtmist või kui krüptovara, mille suhtes erandit kohaldatakse, võetakse kauplemisele.

- (27) Proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks ei tuleks käesoleva määruse nõudeid krüptovara valge raamatu koostamise ja avaldamise kohta kohaldada sellise muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite suhtes, mida pakutakse vähem kui 150 isikule liikmesriigi kohta või mis on suunatud üksnes kutselistele investoritele, kui krüptovara võivad omada üksnes kutselised investorid. VKEdele ning idufirmadele ei tohiks tekitada ülemäära ja ebaproportsionaalset halduskoormust. Seetõttu tuleks sellised liidus toimuvad muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avalikud pakkumised, mille kogumaht ei ületa 12 kuu jooksul 1 000 000 eurot, vabastada samuti krüptovara valge raamatu koostamise kohustusest.
- (28) Üksnes kauplemisele võtmist ega ostu- ja müügipakkumiste hindade avaldamist ei tuleks iseenesest käsitada krüptovara avaliku pakkumisenä. Selline kauplemisele võtmine või avaldamine peaks kujutama endast krüptovara avalikku pakkumist üksnes siis, kui sellele on lisatud teatis, mis kujutab endast käesoleva määruse kohast avalikku pakkumist.
- (29) Kuigi mõned muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkumised on mitmetest käesoleva määruse kohustustest vabastatud, kohaldatakse tarbijakaitset tagavaid liidu seadusandlikke akte, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/29/EÜ⁽¹⁴⁾ või nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ,⁽¹⁵⁾ sh nendes sisalduvaid teavitamiskohustusi, jätkuvalt krüptovara avalike pakkumiste suhtes, kui need puudutavad ettevõtja ja tarbija vahelisi suhteid.
- (30) Kui avalik pakkumine puudutab kasutustokeneid kaupade jaoks, mida ei ole veel olemas, või teenuste jaoks, mis ei ole veel kasutusel, ei tohiks krüptovara valges raamatus kirjeldatud avaliku pakkumise kestus ületada 12 kuud. See avaliku pakkumise kestuse piirang ei ole seotud hetkega, mil kaubad või teenused kuju võtavad või muutuvad pärast avaliku pakkumise lõppu kättesaadavaks ning kasutustokeni omanik saab neid kasutada.
- (31) Järelevalve võimaldamiseks peaksid muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud enne krüptovara avalikku pakkumist liidus või enne selle krüptovara kauplemisele võtmist tegema oma krüptovara valge raamatu ja pädeva asutuse taotluse korral oma reklaamteated teatavaks selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus on nende registrijärgne asukoht, või kui neil liidus registrijärgset asukohta ei ole, selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus neil on filiaal. Pakkujad, kelle asukoht on kolmandas riigis, peaksid tegema oma krüptovara valge raamatu ja pädeva asutuse taotluse korral oma reklaamteated teatavaks selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus nad kavatsevad krüptovara pakkuda.
- (32) Kauplemisplatvormi korraldaja peaks vastutama käesoleva määruse II jaotise nõuete täitmise eest, kui krüptovara on võetud kauplemisele tema omal algatusel ning krüptovara valget raamatut ei ole käesolevas määrukses nõutud juhtudel veel avaldatud. Kauplemisplatvormi korraldaja peaks vastutama ka nende nõuete täitmise eest, kui ta on sõlminud kauplemisele võtmist taotleva isikuga sellekohase kirjaliku kokkuleppe. Kauplemisele võtmist taotlev isik peaks jääma vastutavaks juhul, kui ta kui ta esitab kauplemisplatvormi korraldajale eksitavat teavet. Kauplemisele võtmist taotlev isik peaks jääma vastutavaks ka küsimustes, mida ta ei ole kauplemisplatvormi korraldajale delegeerinud.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

⁽¹⁵⁾ Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).

- (33) Põhjendamatu halduskoormuse vältimiseks ei tohiks pädevatelt asutustelt nõuda, et nad kiidaksid krüptovara valge raamatu enne selle avaldamist heaks. Pädevatel asutustel peaks siiski olema õigus nõuda krüptovara valgesse raamatusse ja reklaamteadetesse muudatuste tegemist ning vajaduse korral nõuda krüptovara valgesse raamatusse täiendava teabe lisamist.
- (34) Pädevatel asutustel peaks olema võimalik muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avalik pakkumine või sellise krüptovara kauplemisele võtmine peatada või keelata, kui avalik pakkumine või kauplemisele võtmine ei vasta kohaldatavatele käesoleva määruse nõuetele, sealhulgas kui krüptovara valge raamat või reklaamteated ei ole õiglasel ja selgel või kui nad on eksitavad. Pädevatel asutustel peaks samuti olema õigus avaldada oma veebisaidil või pressiteates hoiatus selle kohta, et pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik ei ole neid nõudeid täitnud.
- (35) Krüptovara valge raamat, mis on pädevale asutusele nõuetekohaselt teatavaks tehtud, ja reklaamteated tuleks avaldada. Pärast avaldamist peaks muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujatel ja kauplemisele võtmist taotlevatel isikutel olema lubatud pakkuda seda krüptovara kõikjal liidus ja taotleda sellise krüptovara liidus kauplemisele võtmist.
- (36) Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujad peaksid kehtestama mõjusa korra avaliku pakkumise käigus saadud raha või muu krüptovara jälgimiseks ja kaitsmiseks. Kõnealune kord peaks samuti tagama, et omanikelt või tulevastelt omanikelt vastu võetud raha või muu krüptovara tagastatakse nõuetekohaselt niipea kui võimalik, kui avalik pakkumine mingil põhjusel tühistatakse. Pakkuja peaks tagama, et avaliku pakkumise käigus vastu võetud raha või muud krüptovara kaitseb kolmas isik.
- (37) Krüptovara jaeklientide kaitse täiendavaks tagamiseks tuleks jaeklientidele, kes ostavad muud krüptovara kui varapõhiseid tokeneid või e-raha tokeneid otse pakkujalt või krüptovarateenuse osutajalt, kes krüptovara pakkuja nimel suunatult pakub, anda 14 päevaks pärast krüptovara omandamist taganemisõigus. Selleks et tagada krüptovara tähtajalise avaliku pakkumise sujuv lõpuleviimine, ei tohiks jaekliendil olla võimalik kasutada taganemisõigust pärast märkimisperioodi lõppu. Lisaks ei tohiks taganemisõigust kohaldada juhul, kui muu krüptovara kui varapõhised tokenid või e-raha tokenid on võetud kauplemisele enne jaekliendi sooritatud ostu, kuna sellisel juhul sõltub sellise krüptovara hind krüptovaraturgude kõikumistest. Kui jaekliendil on taganemisõigus käesoleva määruse kohaselt, ei tohiks kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/65/EÜ⁽¹⁶⁾ kohast taganemisõigust.
- (38) Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujad ja kauplemisele võtmist taotlevad isikud peaksid tegutsema ausalt, õiglaselt ja professionaalselt, suhtlema krüptovara omanike ja tulevaste omanikega õiglasel, selgel ja mitteeksitaval viisil ning tuvastama, vältima, juhtima ja avalikustama huvide konflikte ja neil peaks olema mõjus halduskord, et tagada oma süsteemide ja turvaprotokollide vastavus liidu standarditele. Selleks et abistada pädevaid asutusi järelevalveülesannete täitmisel, tuleks ESMA-le anda volitus anda tihedas koostöös EBAGA välja suunised kõnealuste süsteemide ja turvaprotokollide kohta, et neid liidu standardeid täpsustada.
- (39) Krüptovara omanike täiendavaks kaitsmiseks tuleks pakkujate ja kauplemisele võtmist taotlevate isikute ja nende juhtorgani liikmete suhtes kohaldada tsiviilvastutuse norme seoses krüptovara valges raamatus üldsusele antava teabega.
- (40) Varapõhised tokenid võidakse laialdaselt kasutusele võtta väärtuse ülekandmiseks või vahetusvahendina ning seega kujutavad nad endast muu krüptovaraga võrreldes suuremat riski krüptovara omanike, eelkõige jaeklientide kaitse ja turu tervikluse seisukohast. Varapõhiste tokenite emitentide suhtes tuleks seetõttu kohaldada rangemaid nõudeid kui muu krüptovara emitentide suhtes.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2002. aasta direktiiv 2002/65/EÜ, milles käsitletakse tarbijale suunatud finantsteenuste kaugturstust ja millega muudetakse nõukogu direktiivi 90/619/EMÜ ning direktiive 97/7/EÜ ja 98/27/EÜ (EÜT L 271, 9.10.2002, lk 16).

- (41) Kui krüptovara kuulub varapõhise tokeni või e-raha tokeni määratluse alla, tuleks kohaldada käesoleva määruse III või IV jaotist, hoolimata sellest, millisena emitent kavatseb krüptovara, sealhulgas krüptovara stabiilse väärtuse säilitamise mehhanismi välja töötada. Sama kehtib ka nn algoritmilise stabiilse krüptovara suhtes, mille eesmärk on säilitada stabiilne väärtus ametliku vääringu suhtes või ühe või mitme vara suhtes protokollide kaudu, millega nähakse ette sellise krüptovara pakkumise suurenemine või vähenemine vastusena nõudluse muutumisele. Sellise algoritmilise krüptovara pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud, mille puhul krüptovara väärtust ei püüta stabiliseerida ühe või mitme vara väärtuse järgimise teel, peaksid igal juhul täitma käesoleva määruse II jaotise nõudeid.
- (42) Selleks et tagada nõuetekohane järelevalve ja kontroll varapõhiste tokenite avaliku pakkumise üle, peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema registrijärgne asukoht liidus.
- (43) Varapõhiste tokenite avalik pakkumine liidus või sellise krüptovara kauplemisele võtmise taotlemine peaks olema lubatud üksnes juhul, kui pädev asutus on andnud sellise krüptovara emitendile selleks loa ja kiitnud heaks asjaomase krüptovara valge raamatu. Tegevusloa nõuet ei tuleks aga kohaldada, kui varapõhised tokenid on suunatud üksnes kutselistele investoritele või kui varapõhiste tokenite avaliku pakkumise maht jääb alla 5 000 000 euro. Sellistel juhtudel peaks varapõhiste tokenite emitent olema siiski kohustatud koostama krüptovara valge raamatu, et teavitada ostjaid varapõhiste tokenite omadustest ja riskidest, ning samuti peaks ta olema kohustatud tegema krüptovara valge raamatu enne selle avaldamist teatavaks pädevale asutusele.
- (44) Direktiivi 2013/36/EL alusel tegevusloa saanud krediidasutustelt ei tuleks varapõhiste tokenite pakkumiseks või kauplemisele võtmise taotlemiseks nõuda käesoleva määruse alusel teist tegevusloa. Kohaldada tuleks kõnealuse direktiivi alusel kehtestatud riigisiseseid menetlusi, kuid neid tuleks täiendada nõudega teavitada käesoleva määruse alusel määratud päritoluliikmesriigi pädevat asutust elementidest, mis võimaldavad sellel asutusel kontrollida emitendi suutlikkust pakkuda varapõhiseid tokeneid või taotleda nende kauplemisele võtmist. Krediidi-asutuste suhtes, kes pakuvad varapõhiseid tokeneid või taotlevad nende kauplemisele võtmist, tuleks kohaldada kõiki nõudeid, mida kohaldatakse varapõhiste tokenite emitentide suhtes, välja arvatud tegevusloa nõudeid, omavahendite nõudeid ja olulist osalust omavate aktsionäride heakskiitmise menetlust, kuna need küsimused on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL ja määrusega (EL) nr 575/2013⁽¹⁷⁾. Sellise krediidi-asutuse koostatud krüptovara valge raamatu peaks enne avaldamist heaks kiitma päritoluliikmesriigi pädev asutus. Krediidi-asutuste suhtes, kes on saanud tegevusloa direktiivi 2013/36/EL üle võtvate riigisisese õiguse sätete alusel ja kes pakuvad varapõhiseid tokeneid või taotlevad nende kauplemisele võtmist, tuleks kohaldada kõnealuse direktiivi ja ka käesoleva määruse kohaseid haldusvolitusi, sealhulgas krediidi-asutuse äritegevuse keelamist või piiramist ning varapõhiste tokenite avaliku pakkumise peatamist või keelamist. Kui selliste krediidi-asutuste suhtes käesoleva määruse alusel kohaldatavad kohustused kattuvad direktiivi 2013/36/EL alusel kehtivate nõuetega, peaks krediidi-asutused täitma nõudeid, mis on detailsemad või rangemad, tagades nii mõlema reeglustiku järgimise. Käesoleva määruse kohaselt varapõhiseid tokeneid pakkuda või nende kauplemisele võtmist taotleda kavatsevatele krediidi-asutustele ette nähtud teavitamiskord ei tohiks piirata nende direktiivi 2013/36/EL üle võtvate riigisisese õiguse sätete kohaldamist, millega sätestatakse menetlused krediidi-asutustele kõnealuse direktiivi I lisas loetletud teenuste osutamise loa andmiseks.
- (45) Pädev asutus peaks tegevusloa andmisest keelduma objektiivsetel ja tõendatavatel põhjustel, sealhulgas juhul, kui taotleva varapõhiste tokenite emitendi ärimudel võib tõsiselt ohustada turu terviklust, finantsstabiilsust või maksesüsteemide tõrgeteta toimimist. Pädev asutus peaks enne tegevusloa andmist või selle andmisest keeldumist konsulteerima EBA, ESMA ja Euroopa Keskpannaga ning juhul, kui emitent on asutatud liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro või kui varapõhine token järgib liikmesriigi ametlikku vääringut, mis ei ole euro, selle liikmesriigi keskpangaga. EBA ja ESMA mittesiduvates arvamustes tuleks käsitleda krüptovara liigitust, samas kui Euroopa Keskpank ja asjakohasel juhul asjaomase liikmesriigi keskpank peaksid esitama pädevale asutusele arvamuse finantsstabiilsusele, maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele või

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidi-asutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

rahapoliitika iseseisvusele avalduvate riskide kohta. Pädevad asutused peaksid keelduma tegevusloa andmisest juhtudel, kui Euroopa Keskpank või liikmesriigi keskpang esitab maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele või rahapoliitika iseseisvusele avalduva riski tõttu negatiivse arvamuse. Taotlevale varapõhiste tokenite emitendile tegevusloa andmisel tuleks lugeda heakskiidetuks ka selle emitendi koostatud krüptovara valge raamat. Pädeva asutuse antud tegevusluba peaks kehtima kogu liidus ja võimaldama varapõhiste tokenite emitendil pakkuda seda krüptovara siseturul ning taotleda kauplemisele võtmist. Samuti peaks krüptovara valge raamat kehtima kogu liidus, ilma et liikmesriikidel oleks võimalik kehtestada lisanõudeid.

- (46) Mitmel juhul, kui Euroopa Kesk pangaga konsulteeritakse käesoleva määruse alusel, peaks tema arvamus olema siduv niivõrd, kui võrd see kohustab pädevat asutust varapõhiste tokenite emitendile tegevusloa andmisest keelduma, selle loa kehtetuks tunnistama või seda piirama või kehtestama varapõhiste tokenite emitendi suhtes konkreetseid meetmeid. ELi toimimise lepingu artikli 263 esimeses lõigus on sätestatud, et Euroopa Liidu Kohus (edaspidi „Euroopa Kohus“) peaks kontrollima Euroopa Kesk pangaga õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitusel ja arvamused. Tuleks aga meeles pidada, et Euroopa Kohtu ülesanne on tõlgendada seda sätet, võttes arvesse Euroopa Kesk pangaga arvamuse sisu ja tagajärgi.
- (47) Jaeklientide kaitse tagamiseks peaksid varapõhiste tokenite emitendid andma selliste tokenite omanikele alati täielikku, õiglast, selget ja mitteametlikku teavet. Varapõhiste tokenitega seotud krüptovara valge raamat peaks sisaldama teavet stabiliseerimismehhanismi, tagatisvara investeerimise poliitika, tagatisvara hoidmise korra ja omanikele antavate õiguste kohta.
- (48) Lisaks krüptovara valges raamatus esitatud teabele peaksid varapõhiste tokenite emitendid andma selliste tokenite omanikele teavet ka jooksvalt. Eelkõige peaksid nad avaldama oma veebisaidil ringluses olevate varapõhiste tokenite summa ning tagatisvara väärtuse ja koosseisu. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid avalikustama ka kõik sündmused, millel on või tõenäoliselt on oluline mõju varapõhiste tokenite väärtusele või tagatisvarale, olenemata sellest, kas selline krüptovara on kauplemisele võetud.
- (49) Jaeklientide kaitse tagamiseks peaksid varapõhiste tokenite emitendid tegutsema alati ausalt, õiglaselt ja professionaalselt ning varapõhiste tokenite omanike parimates huvides. Samuti peaksid varapõhiste tokenite emitendid kehtestama selge menetluse varapõhiste tokenite omanikelt saadud kaebuste käsitlemiseks.
- (50) Varapõhiste tokenite emitendid peaksid kehtestama põhimõtted, mille abil tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada huvide konflikte, mis võivad tuleneda nende suhetest oma aktsionäride või osakuomanikega või sellise aktsionäri või osakuomanikuga, kellel on emitendis oluline osalus, olenemata sellest, kas nende osalus on otsene või kaudne, või oma juhtorgani liikmetega, oma töötajatega, varapõhiste tokenite omanike või kolmandatest isikutest teenuseosutajatega.
- (51) Varapõhiste tokenite emitentidel peaks olema terviklik juhtimiskord, mis hõlmab selgesti määratletud, läbipaistvate ja sidusate vastutusaladega selget organisatsioonilist struktuuri ning tulemuslikke menetlusi tegelike ja võimalike riskide tuvastamiseks, juhtimiseks, jälgimiseks ja nendest teatamiseks. Selliste emitentide juhtorgani liikmed peaksid olema sobivad ja nõutele vastavad ning eelkõige ei tohiks nad olla süüdi mõistetud üheski rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud süüteo ega muus süüteo, mis võiks nende head mainet kahjustada. Sellistes emitentides olulist osalust omavatel aktsionäridel või osakuomanikel, olenemata sellest, kas nende osalus on otsene või kaudne, ning füüsilistel ja juriidilistel isikutel peaks olema piisavalt hea maine ning eelkõige ei tohiks nad olla süüdi mõistetud üheski rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud süüteo ega muus süüteo, mis võiks nende head mainet kahjustada. Varapõhiste tokenite emitentide käsutuses peaksid olema samuti ressursid, mis on proportsionaalsed nende tegevuse ulatusega, ning nad peaksid alati tagama oma tegevuse järjepidevuse ja korrapärasuse. Selleks peaksid varapõhiste tokenite emitendid kehtestama talitluspidevuse põhimõtted, mille eesmärk on tagada nende süsteemide ja protseduuride katkestuse korral varapõhiste tokenitega seotud põhitegevuse jätkumine. Varapõhiste tokenite emitentidel peaks olema ka tugeva sisekontrolli kord ja tulemuslikud riskijuhtimise protseduurid ning süsteem, millega tagatakse saadud teabe terviklus ja konfidentsiaalsus. Nende kohustuste eesmärk on tagada varapõhiste tokenite omanike, eelkõige jaeklientide kaitse, tekitamata seejuures tarbetuid tõkkeid.

- (52) Varapõhiste tokenite emitendid on tavaliselt sellise üksuste võrgustiku keskmes, mis tagavad sellise krüptovara emiteerimise ning omanikele üleandmise ja levitamise. Varapõhiste tokenite emitentidelt tuleks seetõttu nõuda, et nad sõlmiksid ja säilitaksid asjakohased lepingulised kokkulepped kolmandate isikutega, et tagada stabiliseerimis-mehhanism ja tokenite väärtust tagava tagatisvara investeerimine, sellise tagatisvara hoidmine ja asjakohasel juhul varapõhiste tokenite üldsuses levitamine.
- (53) Selleks et maandada laiemat finantsüsteemi finantsstabiilsust ohustavaid riske, tuleks varapõhiste tokenite emitentide suhtes kohaldada omavahendite nõudeid. Need nõuded peaksid olema proportsionaalsed varapõhiste tokenite emissiooni mahuga ja seetõttu tuleks need arvutada protsendina varapõhiste tokenite väärtust tagava tagatisvara portfelli. Pädevatel asutustel peaks siiski olema võimalik suurendada nõutavate omavahendite summat, mida nõutakse muu hulgas emitendi riskijuhtimise protsessi ja sisekontrollikorra antud hinnangu, varapõhiste tokenite väärtust tagava tagatisvara kvaliteedi ja volatiilsuse või varapõhiste tokenitega arveldatud tehingute koguväärtuse ja -arvu alusel.
- (54) Selleks et katta oma kohustused varapõhiste tokenite omanike ees, peaksid varapõhiste tokenite emitendid moodustama tagatisvara portfelli, mis vastab sellistes kohustustes kajastatud riskidele, ning seda portfelli säilitama. Tagatisvara portfelli tuleks kasutada varapõhiste tokenite omanike hüvanguks juhul, kui emitent ei suuda täita oma kohustusi omanike vastu, näiteks maksejõuetuse korral. Tagatisvara portfelli tuleks moodustada ja seda hallata nii, et turu- ja valuutarisk on kaetud. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama tagatisvara portfelli usaldusväärse haldamise ning peaksid eelkõige tagama, et portfelli väärtus on vähemalt võrdne ringluses olevate tokenite vastava väärtusega ning et portfelli osas toimuvaid muudatusi juhitakse asjakohaselt, et vältida negatiivset mõju tagatisvara turule. Seepärast peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema selged ja üksikasjalikud põhimõtted, milles kirjeldatakse muu hulgas tagatisvara portfelli koosseisu, selles sisalduva vara paigutamist, tagatisvaraga seotud riskide põhjalikku hindamist, varapõhiste tokenite emiteerimise ja lunastamise menetlust, tagatisvara suurendamise ja vähendamise menetlust ning tagatisvara investeerimise korral emitendi järgitavat investeerimispoliitikat. Nii liidus kui ka kolmandates riikides turustatavate varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama, et nende tagatisvara portfelli katab liidus emitentide kohustused omanike vastu. Seetõttu tuleks nõuet hoida tagatisvara portfelli äriühingutes, kelle suhtes kohaldatakse liidu õigust, kohaldada proportsionaalselt nende varapõhiste tokenite osakaaluga, mida turustatakse eeldatavasti liidus.
- (55) Selleks et vältida varapõhiste tokenite kaotsimineku ohtu ja säilitada selle vara väärtus, peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema asjakohane tagatisvara hoidmise põhimõtted. Need põhimõtted peaksid tagama, et tagatisvara on alati täielikult eraldatud emitendi enda varast, et tagatisvara ei koormata ega pandita tagatisena ning et varapõhiste tokenite emitendil on tagatisvarale kiire juurdepääs. Tagatisvara peaks olenevalt selle liigist hoidma kas krüptovarateenuse osutaja, direktiivi 2013/36/EL alusel tegevusloa saanud krediitiasutus või direktiivi 2014/65/EL alusel tegevusloa saanud investeerimisühing. See ei tohiks välistada võimalust, et materiaalse vara hoidmine delegeeritakse teisele üksusele. Tagatisvara hoidjana tegutsevad krüptovarateenuse osutajad, krediitiasutused ja investeerimisühingud peaksid vastutama varapõhiste tokenite emitendi või omanike ees sellise tagatisvara kaotsimineku eest, välja arvatud juhul, kui nad tõendavad, et kaotsimineku on toimunud välise sündmuse tõttu, mille üle neil puudub mõistlik kontroll. Vältida tuleks tagatisvara hoidjate koondumist. Teatud olukordades ei pruugi see sobivate alternatiivide puudumise tõttu siiski võimalik olla. Sellistel juhtudel tuleks ajutist koondumist lugeda vastuvõetavaks.
- (56) Selleks et kaitsta varapõhiste tokenite omanikke tokenite väärtust tagava vara väärtuse vähenemise eest, peaksid varapõhiste tokenite emitendid investeerima tagatisvara üksnes turvalisse väikese riskiga varasse, mille turu-, kontsentratsiooni- ja krediidirisk on minimaalne. Kuna varapõhiseid tokeneid on võimalik kasutada vahetusvahendina, peaks kogu tagatisvara investeerimisest tulenev kasum või kahjum jääma varapõhiste tokenite emitendile.

- (57) Varapõhiste tokenite omanikel peaks olema alaline õigus nõuda tokenite lunastamist, nii et emitent on kohustatud varapõhised tokenid igal ajal lunastama, kui varapõhiste tokenite omanikud seda taotlevad. Varapõhiste tokenite emitent peaks tokenite lunastamisel maksma nende eest muus rahas kui e-raha sellise summa, mis on võrdne varapõhiste tokenite aluseks võetud vara turuväärtusega, või andma tokenite aluseks võetud vara üle. Varapõhiste tokenite emitent peaks pakkuma omanikule igal juhul võimalust lunastada varapõhised tokenid muu sellise raha vastu kui e-raha, mis on nomineeritud samas ametlikus vääringus, mida emitent aktsepteeris tokeneid müües. Emitent peaks andma piisavalt üksikasjalikku ja kergesti arusaadavat teavet tokenite lunastamise eri võimalike viiside kohta.
- (58) Vähendamaks riski, et varapõhiseid tokeneid kasutatakse väärtuse säilitamiseks, ei tohiks varapõhiste tokenite emitendid ega krüptovaratteenuse osutajad varapõhiste tokenitega seotud krüptovaratteenuste osutamisel maksta varapõhiste tokenite omanikele intressi, mis on seotud ajavahemikuga, mille jooksul need varapõhised tokenid on selliste omanike omandis.
- (59) Varapõhiseid tokeneid ja e-raha tokeneid tuleks lugeda olulisteks, kui need vastavad või tõenäoliselt vastavad teatavatele kriteeriumidele, sealhulgas suur kliendibaas, suur turukapitalisatsioon või tehingute suur arv. Sellistena võib neid kasutada suur hulk omanikke ja nende kasutamine võib tekitada konkreetseid probleeme seoses finantsstabiilsuse, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise või rahapoliitika iseseisvusega. Nende oluliste varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite suhtes tuleks seetõttu kohaldada rangemaid nõudeid kui selliste varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite suhtes, mida ei loeta olulisteks. Eelkõige tuleks oluliste varapõhiste tokenite emitentide suhtes kohaldada kõrgemaid kapitalinõudeid ja koostalitlusnõudeid ning nad peaksid kehtestama likviidsuse juhtimise põhimõtted. Varapõhise tokeni või e-raha tokeni oluliseks liigitamise künniste asjakohasuse peaks komisjon käesoleva määruse kohaldamise läbivaatamise käigus uuesti läbi vaatama. Kui see on asjakohane, tuleks sellele läbivaatamisele lisada seadusandlik ettepanek.
- (60) Varapõhiste tokenite emitentide kogu ökosüsteemi põhjalik seire on oluline, et teha kindlaks selliste tokenite tegelik suurus ja mõju. Selleks et hõlmata kõik tehingud, mis tehakse seoses konkreetse varapõhise tokeniga, hõlmab selliste tokenite seire seetõttu kõigi arveldatud tehingute seiret, olenemata sellest, kas need arveldati hajusraamatus („ahelas“) või väljaspool hajusraamatut („ahelaväliselt“), ning hõlmab ka sama krüptovaratteenuse osutaja klientide vahelisi tehinguid.
- (61) Eriti oluline on hinnata varapõhiste tokenite abil arveldatud tehinguid, mis on seotud nende kasutamisega vahetusvahendina ühisrahaalal, eelkõige tehinguid, mis on seotud võlgade tasumisega, sealhulgas kaupmeestega tehtavate tehingute kontekstis. Need tehingud ei tohiks hõlmata investeerimisfunktsioonide ja -teenustega seotud tehinguid, näiteks vahetusvahendina raha või muu krüptovara vastu, välja arvatud juhul, kui on tõendeid, et varapõhist tokenit kasutatakse muu krüptovaraga tehtavate tehingute arveldamiseks. Muu krüptovaraga tehtavate tehingute arveldamine leiaks aset juhul, kui tehing, mis hõlmab krüptovara kahte poolt, mis on varapõhistest tokenitest erinevad, arveldatakse varapõhiste tokenitega. Lisaks tuleks nõuda, et kui varapõhiseid tokeneid kasutatakse ühisrahaalal laialdaselt vahetusvahendina, vähendaksid emitendid tegevusaktiivsust. Varapõhise tokeni kasutamist vahetusvahendina tuleks käsitleda laialdasena, kui ühisrahaalal vahetusvahendina kasutamisega seotud tehingute keskmine päevane arv ja keskmine koguväärtus ületab vastavalt 1 miljoni tehingu ja 200 000 000 euro künnise.
- (62) Kui varapõhised tokenid kujutavad endast tõsist ohtu maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele või rahapoliitika iseseisvusele, peaks keskpankadel olema võimalik nõuda, et pädev asutus tunnistaks rahapõhiste tokenite emitentide tegevusloa kehtetuks. Kui varapõhised tokenid kujutavad endast ohtu maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele või rahapoliitika iseseisvusele, peaks keskpankadel olema võimalik taotleda pädevalt asutuselt kõnealuste varapõhiste tokenite emissiooni mahu piiramist või nende minimaalse nimiväärtuse kehtestamist.
- (63) Käesolev määrus ei piira selliste riigisestse õigusaktide kohaldamist, millega reguleeritakse kodumaise vääringu ja välisvaluuta kasutamist residentidevahelistes tehingutes ning mille euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid on vastu võtnud oma rahapoliitika iseseisvuse eesõiguse kasutamiseks.

- (64) Varapõhiste tokenite emitendid peaksid koostama finantsseisundi taastamise kava, milles nähakse ette meetmed, mida emitent peab võtma, et taastada vastavus tagatisvara portfelli suhtes kohaldatavatele nõuetele, sealhulgas juhtudel, kui lunastamistaotluste täitmine tekitab tagatisvara portfellis ajutise tasakaalustamatuse. Pädeval asutusel peaks olema õigus varapõhiste tokenite lunastamine ajutiselt peatada, et kaitsta varapõhiste tokenite omanike huve ja finantsstabiilsust.
- (65) Varapõhiste tokenite emitentidel peaks olema tokenite korrapärase lunastamise kava, et tagada varapõhiste tokenite omanike õiguste kaitse juhul, kui emitendid ei suuda oma kohustusi täita, sealhulgas juhul, kui varapõhiste tokenite emitteerimine lõpetatakse. Kui varapõhiste tokenite emitent on krediitiasutus või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL⁽¹⁸⁾ kohaldamisalasse kuuluv ettevõtja, peaks pädev asutus konsulteerima vastutava kriisilahendusasutusega. Sellel kriisilahendusasutusel peaks olema lubatud lunastamiskava analüüsida, et teha kindlaks selle elemendid, millel võib olla ebasoodne mõju emitendi kriisilahenduskõlblikkusele, emitendi kriisilahendusstrateegiale või emitendi kriisilahenduskavas ette nähtud mis tahes meetmetele, ning esitada pädevale asutusele nendes küsimustes soovitusi. Seda tehes peaks kriisilahendusasutusel olema lubatud kaaluda ka seda, kas kriisilahenduskavas või -strateegias on vaja teha muudatusi kooskõlas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL või määruse (EL) nr 806/2014⁽¹⁹⁾ sätetega. Selline läbivaatamine kriisilahendusasutuse poolt ei tohiks mõjutada vastavalt usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutuse või kriisilahendusasutuse õigust võtta kriisiennetus- või kriisihjemeetmeid.
- (66) E-raha tokenite emitentidele tuleks anda tegevusluba kas krediitiasutusena direktiivi 2013/36/EL alusel või e-raha asutusena direktiivi 2009/110/EÜ alusel. E-raha tokeneid tuleks pidada e-rahaks, nagu see mõiste on määratletud direktiivis 2009/110/EÜ, ning nende emitendid peaksid, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, täitma direktiivis 2009/110/EÜ sätestatud asjakohaseid nõudeid e-raha asutuste asutamise ja tegevuse ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kohta ning nõudeid e-raha tokenite emitteerimise ja lunastamise kohta. E-raha tokenite emitendid peaksid koostama krüptovara valge raamatu ja tegema selle teatavaks oma pädevale asutusele. E-raha tokenite suhtes tuleks kohaldada ka erandeid, mis on seotud piiratud võrgustike, elektroonilise side võrkude pakkujate teatavate tehingute ja e-raha asutustega, kes emitteerivad e-raha ainult piiratud maksimumsummas, tuginedes direktiivis 2009/110/EÜ sätestatud valikulistele eranditele. E-raha tokenite emitendid peaksid olema siiski kohustatud koostama krüptovara valge raamatu, et teavitada ostjaid varapõhiste tokenite omadustest ja riskidest, ning samuti peaksid nad olema kohustatud tegema krüptovara valge raamatu enne selle avaldamist teatavaks pädevale asutusele.
- (67) E-raha tokenite omanikele tuleks anda õigus esitada e-raha tokenite emitendi vastu nõue. E-raha tokenite omanikel peaks alati olema õigus nõuda tokenite lunastamist nimiväärtuses e-raha tokeni aluseks olevas ametlikus vääringus nomineeritud raha vastu. Direktiivi 2009/110/EÜ sätteid võimaluse kohta nõuda lunastamisega seoses tasu ei ole e-raha tokenite kontekstis asjakohased.
- (68) Vähendamaks riski, et e-raha tokeneid kasutatakse väärtuse säilitamiseks, ei tohiks e-raha tokenite emitendid ega krüptovara teenuse osutajad e-raha tokenitega seotud krüptovara teenuste osutamisel maksta e-raha tokenite omanikele intressi, sealhulgas intressi, mis ei ole seotud ajavahemikuga, mille jooksul need e-raha tokenid on selliste omanike omandis.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediitiasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.7.2014, lk 1).

- (69) E-raha tokenite emitendi koostatud krüptovara valge raamat peaks sisaldama kogu teavet selle emitendi ja e-raha tokenite pakkumise või kauplemisele võtmise kohta, mida on vaja selleks, et tulevased ostjad saaksid teha teadliku ostuotsuse ja mõistaksid e-raha tokenite pakkumisega seotud riske. Krüptovara valges raamatus tuleks samuti selgesõnaliselt viidata e-raha tokenite omanike õigusele nõuda e-raha tokenite lunastamist igal ajal nimiväärtuses e-raha tokenite aluseks olevas ametlikus vääringus nomineeritud raha vastu.
- (70) Kui e-raha tokenite emitent investeerib e-raha tokenite eest saadud raha, tuleks raha investeerida varasse, mis on nomineeritud samas ametlikus vääringus nagu e-raha tokenite aluseks olev vääring, et vältida valuutariski.
- (71) Olulised e-raha tokenid võivad kujutada finantsstabiilsusele suuremat ohtu kui e-raha tokenid, mis ei ole olulised, ja traditsiooniline e-raha. Seepärast tuleks oluliste e-raha tokenite emitentide suhtes, kes on e-raha asutused, kohaldada lisanõudeid. Eelkõige tuleks selliste oluliste e-raha tokenite emitentide suhtes kohaldada kõrgemaid kapitalinõudeid kui muude e-raha tokenite emitentide suhtes, ja koostalitlusnõudeid ning nad peaksid kehtestama likviidsuse juhtimise põhimõtted. Nad peaksid samuti täitma mõnesid samadest nõuetest, mida kohaldatakse varapõhiste tokenite emitentide suhtes seoses tagatisvara portfelliga, näiteks tagatisvara portfelli hoidmise ja investeerimise kohta. Oluliste e-raha tokenite emitentide suhtes tuleks neid nõudeid kohaldada direktiivi 2009/110/EÜ artiklite 5 ja 7 asemel. Kuna neid direktiivi 2009/110/EÜ sätteid ei kohaldata krediiasutuste suhtes e-raha emiteerimisel, ei tuleks nende suhtes kohaldada ka olulisi e-raha tokeneid käsitlevaid käesoleva määruse lisanõudeid.
- (72) E-raha tokenite emitentidel peaks olema finantsseisundi taastamise kava ja tokenite lunastamise kava tagamaks, et e-raha tokenite omanike õigused on kaitstud, kui emitendid ei suuda oma kohustusi täita.
- (73) Enamikus liikmesriikides ei ole krüptovarateenuste osutamine veel reguleeritud, hoolimata võimalikest riskidest, mida need kujutavad endast investorite kaitsele, turu terviklusele ja finantsstabiilsusele. Selliste riskidega tegelemiseks nähakse käesoleva määrusega ette krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldatavad liidu tasandi tegevus-, organisatsioonilised ja usaldatavusnõuded.
- (74) Selleks et võimaldada tulemuslikku järelevalvet ja kõrvaldada võimalus järelevalvest kõrvale hoiduda või seda vältida, peaksid krüptovarateenuseid osutama üksnes juriidilised isikud, kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, kus nad tegelevad sisulise äritegevusega, sealhulgas osutavad krüptovarateenuseid. Teatavatel tingimustel tuleks lubada krüptovarateenuseid osutada ka ettevõtjatel, kes ei ole juriidilised isikud, näiteks äripartnerlustel. On oluline, et krüptovarateenuse osutajad juhiks oma tegevust liidus tulemuslikult, et vältida tulemusliku usaldatavusnõuete täitmise järelevalve kahjustamist ja tagada investorite kaitse, turu tervikluse ja finantsstabiilsuse tagamiseks ettenähtud käesoleva määruse nõuete täitmine. Sellise järelevalve olulise osa peaksid moodustama korrapärased tihedad otsekontaktid järelevalve tegijate vahel ja krüptovarateenuse osutajate vastutustundlik juhtimine. Seetõttu peaks krüptovarateenuse osutajate tegeliku juhtimise koht olema liidus ja vähemalt üks juhtidest peaks olema liidu resident. Tegeliku juhtimise koht on koht, kus võetakse vastu peamised juhtimis- ja ärilised otsused, mis on vajalikud äritegevuse läbiviimiseks.
- (75) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada liidus asukohta omavate isikute võimalust saada omal algatusel krüptovarateenuseid kolmanda riigi äriühingult. Kui kolmanda riigi äriühing osutab krüptovarateenuseid liidus asukohta omava isiku omal algatusel, ei tuleks neid krüptovarateenuseid lugeda liidus osutatuks. Kui kolmanda riigi äriühing otsib liidus kliente või tulevasi kliente või edendab või reklaamib liidus krüptovarateenuseid või -tegevusi, ei tuleks tema teenuseid lugeda kliendi omal algatusel osutatud krüptovarateenusteks. Sellisel juhul peaks kolmanda riigi äriühingul olema krüptovarateenuse osutaja tegevusluba.

- (76) Võttes arvesse krüptovarateenuse osutajate tegevuse seni suhteliselt väikest ulatust, tuleks sellistele teenuseosutajatele tegevusloa andmise ja nende üle järelevalve tegemise volitused anda riikide pädevatele asutustele. Krüptovarateenuse osutaja tegevusloa peaks andma, jätma andmata või kehtetuks tunnistama selle liikmesriigi pädev asutus, kus on üksuse registrijärgne asukoht. Kui tegevusloa on antud, tuleks selles ära märkida krüptovarateenused, mille jaoks krüptovarateenuse osutajale on luba antud, ning see peaks kehtima kogu liidus.
- (77) Selleks et tagada liidu finantssüsteemi jätkuv kaitse rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide eest, on vaja tagada, et krüptovarateenuse osutajad kontrolliksid põhjalikumalt finantstehinguid, mis on seotud selliste kolmandate riikide klientide ja finantsasutustega, mis on loetletud suure riskiga kolmandate riikidena, kuna tegemist on jurisdiktsioonidega, kelle riiklikus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korras on strateegilised puudused, mis kujutavad endast märkimisväärset ohtu liidu finantssüsteemile, nagu osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2015/849 ⁽²⁰⁾.
- (78) Teatavatel äriühingutel, kelle suhtes kohaldatakse finantsteenuseid käsitlevaid liidu seadusandlikke akte, peaks olema lubatud osutada kõiki või mõnesid krüptovarateenuseid ilma, et nad peaksid saama käesoleva määruse kohase krüptovarateenuse osutaja tegevusloa, kui nad esitavad oma pädevatele asutustele teatava teabe enne kõnealuste teenuste esmakordset osutamist. Sellistel juhtudel tuleks neid äriühinguid lugeda krüptovarateenuse osutajateks ning nende suhtes tuleks kohaldada käesolevas määruses sätestatud asjakohaseid haldusvolitusi, sealhulgas õigust peatada või keelata teatavad krüptovarateenused. Nende äriühingute suhtes tuleks kohaldada kõiki nõudeid, mida käesoleva määruse alusel kohaldatakse krüptovarateenuse osutajate suhtes, välja arvatud tegevusloa nõudeid, omavahendite nõudeid ning olulist osalust omavate aktsionäride ja osakuomanike heakskiitmise menetlust, kuna need küsimused on hõlmatud liidu seadusandlike aktidega, mille alusel neile tegevusloa anti. Käesoleva määruse kohaselt krüptovarateenuseid osutada kavatsevatele krediitiasutustele ette nähtud teavitamiskord ei tohiks piirata nende direktiivi 2013/36/EL üle võtvate riigisise õiguse sätete kohaldamist, millega sätestatakse krediitiasutustele kõnealuse direktiivi I lisas loetletud teenuste osutamiseks tegevusloa andmise menetlus.
- (79) Tarbijakaitse, turu tervikluse ja finantsstabiilsuse tagamiseks peaksid krüptovarateenuse osutajad tegutsema alati ausalt, õiglaselt ja professionaalselt ning oma klientide parimates huvides. Krüptovarateenused tuleks lugeda finantsteenusteks direktiivi 2002/65/EÜ tähenduses juhtudel, kui need vastavad kõnealuses direktiivis sätestatud kriteeriumidele. Kaugturustuse korral tuleks krüptovarateenuse osutajate ja tarbijate vaheliste lepingute suhtes kohaldada samuti direktiivi 2002/65/EÜ, välja arvatud juhtudel, kui käesolevas määruses on sõnaselgelt teisiti sätestatud. Krüptovarateenuse osutajad peaksid andma oma klientidele täielikku, õiglast, selget ja mitteeksitavat teavet ning hoiatama neid krüptovaraga seotud riskide eest. Krüptovarateenuse osutajad peaksid avalikustama oma hinnapoliitika ja kehtestama kaebuste käsitlemise korra ning neil peaksid olema kindlad huvide konfliktide tuvastamise, vältimise, juhtimise ja avalikustamise põhimõtted.
- (80) Tarbijakaitse tagamiseks peaksid käesoleva määruse alusel tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutajad täitma teatavaid usaldatavusnõudeid. Need usaldatavusnõuded tuleks kehtestada kindlaksmääratud summana või proportsionaalselt krüptovarateenuse osutaja eelneva aasta püsivate üldkuludega, sõltuvalt osutatavate teenuste liikidest.
- (81) Krüptovarateenuse osutajate suhtes tuleks kohaldada ranged organisatsioonilisi nõudeid. Krüptovarateenuse osutajate juhtorgani liikmed peaksid olema sobivad ja nõuetele vastavad ning eelkõige ei tohiks nad olla süüdi mõistetud üheski rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud süüteos ega muus süüteos, mis võiks nende head mainet kahjustada. Krüptovarateenuse osutajates olulist osalust omavatel aktsionäridel või osakuomanikel, olenevata sellest, kas nende osalus on otsene või kaudne või kas nad on füüsilised või juriidilised isikud, peaks olema piisavalt hea maine ning eelkõige ei tohiks nad olla süüdi mõistetud üheski rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud süüteos ega muus süüteos, mis võiks nende head mainet kahjustada. Kui krüptovarateenuse osutajates olulist osalust omavate aktsionäride ja osakuomanike mõju kahjustab tõenäoliselt krüptovarateenuse osutaja

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

kindlat ja usaldusväärset juhtimist, võttes muu hulgas arvesse nende varasemat tegevust, riski, et nad hakkavad tegelema ebaseadusliku tegevusega, või kolmanda riigi valitsuse mõju või kontrolli, peaks pädevatel asutustel olema lisaks volitused selliste riskide maandamiseks. Krüptovarateenuse osutajad peaksid palkama juhtkonna ja töötajad, kellel on vajalikud teadmised, oskused ja erialane ettevalmistus, ning nad peaksid võtma kõik mõistlikud meetmed oma funktsioonide täitmiseks, muu hulgas koostama talitluspidevuse kava. Neil peaksid olema usaldusväärsed sisekontrolli- ja riskihindamismeetmed ning asjakohased süsteemid ja protseduurid, et tagada saadud teabe terviklus ja konfidentsiaalsus. Krüptovarateenuse osutajatel peaks olema asjakohane kord kõigi nende osutatavate krüptovarateenustega seotud tehingute, korralduste ja teenuste dokumenteerimiseks. Samuti peaksid neil olema süsteemid klientide poolt toime pandud võimalike turukuritarvituste avastamiseks.

- (82) Oma klientide kaitse tagamiseks peaks krüptovarateenuse osutajatel olema asjakohane kord klientide omandiõiguse kaitsmiseks seoses nende omatava krüptovaraga. Kui krüptovarateenuse osutajad peavad oma ärimudeli kohaselt hoidma direktiivis (EL) 2015/2366 määratletud rahalisi vahendeid pangatähtede, müntide, elektroonilisel kujul edastatava rahana või e-rahana, mis kuuluvad nende klientidele, peaksid nad paigutama sellised vahendid krediitdiasutusse või keskpanka, kui neil on keskpangas olemas konto. Krüptovarateenuse osutajatel peaks olema lubatud teha nende poolt pakutavate krüptovarateenustega seotud maksetehinguid üksnes juhul, kui nad on saanud kõnealuse direktiivi alusel loa tegutsemiseks makseasutusena.
- (83) Sõltuvalt osutatavatest teenustest ja iga teenuseliigiga kaasnevatest konkreetsetest riskidest tuleks krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldada nende teenustele vastavaid nõudeid. Krüptovarateenuse osutajad, kes pakuvad krüptovara hoidmist ja haldamist kliendi nimel, peaksid sõlmima oma klientidega lepingu, mis sisaldab teatud kohustuslikke sätteid, ning nad peaksid kehtestama varade hoidmise põhimõtted ja neid rakendama ning need põhimõtted tuleks klientidele nende taotluse korral elektroonilises vormis kättesaadavaks teha. Lepingus tuleks muu hulgas täpsustada osutatava teenuse laad, mis võib hõlmata klientidele kuuluva krüptovara või sellele krüptovarale juurdepääsu vahendite hoidmist, millisel juhul võib klient säilitada kontrolli hoiule antud krüptovara üle. Teise võimalusena võidakse krüptovara või sellele juurdepääsu vahendid anda krüptovarateenuse osutaja täieliku kontrolli alla. Krüptovarateenuse osutajad, kes hoiavad klientidele kuuluvat krüptovara või sellele krüptovarale juurdepääsu vahendeid, peaksid tagama, et seda krüptovara ei kasutata nende oma arvel. Krüptovarateenuse osutajad peaksid tagama, et kogu hoitav krüptovara on alati koormamata. Need krüptovarateenuse osutajad peaksid vastutama ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga (IKT) seotud intsidendist, sh küberründest, vargusest või rikkast tingitud intsidendist tuleneva kahjumi eest. Väljaspool valitsemislepingut asuvate rahakottide riistvara või tarkvara pakkujad ei peaks kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalas.
- (84) Krüptovaraturgude nõuetekohase toimimise tagamiseks peaksid krüptovarateenuse osutajatel, kes korraldavad krüptovara kauplemisplatvormi, olema üksikasjalikud tegevusreeglid, nad peaksid tagama, et nende süsteemid ja protseduurid on piisavalt vastupidavad, nende suhtes tuleks kohaldada krüptovaraturgudele kohandatud kauplemiseelse ja -järgse läbipaistvuse nõudeid ning nad peaksid kehtestama objektiivsete kriteeriumide alusel läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tingimused, mis reguleerivad juurdepääsu nende platvormidele. Krüptovara kauplemisplatvormi korraldaval krüptovarateenuse osutajatel peaks olema ka läbipaistev teenustasude struktuur, et vältida selliste korralduste andmist, mis võivad aidata kaasa turukuritarvitusele või nõuetele mittevastavatele kauplemistingimustele. Krüptovara kauplemisplatvormi korraldaval krüptovarateenuse osutajatel peaks olema võimalus arveldada kauplemisplatvormidel tehtud tehinguid ahelas ja sellest väljaspool ning nad peaksid tagama õigeaegse arveldamise. Tehingute arveldamine tuleks algselt 24 tunni jooksul alates tehingu tegemisest kauplemisplatvormil. Ahelavälise arvelduse korral tuleks arveldus algselt samal tööpäeval, samas kui ahelas tehtava arvelduse korral võib arveldamine kesta kauem, kuna seda ei kontrolli kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja.
- (85) Tarbijakaitse tagamiseks peaksid krüptovarateenuse osutajad, kes vahetavad krüptovara omakapitali kasutades raha või muu krüptovara vastu, kehtestama mittediskrimineerivad äripõhimõtted. Nad peaksid avaldama kas kindlad noteeringud või metoodika, mida nad kasutavad selle krüptovara hinna määramiseks, mida nad soovivad vahetada, ning nad peaksid avaldama kõik piirmäärad, mida nad soovivad kehtestada vahetatava summa osas. Nende suhtes tuleks kohaldada ka kauplemisjärgse läbipaistvuse nõudeid.

- (86) Krüptovarateenuse osutajad, kes täidavad krüptovaraga seotud korraldusi klientide nimel, peaksid kehtestama korralduste täitmise põhimõtted ja püüdma alati saavutada oma klientide jaoks parima võimaliku tulemuse, sealhulgas juhul, kui nad tegutsevad kliendi vastaspoolena. Nad peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et vältida klientide korraldustega seotud teabe väärkasutamist oma töötajate poolt. Krüptovarateenuse osutajad, kes võtavad vastu korraldusi ja edastavad need teistele krüptovarateenuse osutajatele, peaksid rakendama menetlusi nende korralduste kiireks ja nõuetekohaseks saatmiseks. Krüptovarateenuse osutajad ei tohiks saada rahalist ega mitte-rahalist kasu nende korralduste edastamise eest mis tahes konkreetsele krüptovara kauplemisplatvormile või mis tahes muule krüptovarateenuse osutajale. Nad peaksid jälgima oma korralduste täitmise korra ja põhimõtete mõjusust, hinnates, kas korralduste täitmise põhimõtetes nimetatud korralduste täitmise kohad näevad ette kliendi jaoks parima võimaliku tulemuse või kas neil on vaja oma täitmiskorras muudatusi teha, ning peaksid teavitama kliente, kellega neil on kehtiv kliendisuhe, mis tahes olulistest muutustest oma korralduste täitmise korras või põhimõtetes.
- (87) Kui krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, on kliendi vastaspool, võib esineda sarnasusi krüptovara raha või muu krüptovara vastu vahetamise teenustega. Krüptovara raha või muu krüptovara vastu vahetamise puhul määrab sellise vahetamise hinna siiski vabalt kindlaks krüptovarateenuse osutaja, nagu valuutavahetuse korral. Krüptovaraga seotud korralduste täitmisel kliendi nimel peaks krüptovarateenuse osutaja siiski alati tagama, et ta saavutab oma kliendi jaoks parima võimaliku tulemuse, sealhulgas siis, kui ta tegutseb kliendi vastaspoolena, tehes seda kooskõlas korralduste parima täitmise põhimõtetega. Krüptovara vahetamist raha või muu krüptovara vastu, kui seda teeb emitent või pakkuja, ei tuleks lugeda krüptovarateenuseks.
- (88) Tulevastele omanikele krüptovara pakkumist korraldavad krüptovarateenuse osutajad peaksid enne lepingu sõlmimist edastama neile isikutele teabe selle kohta, kuidas nad kavatsevad oma teenust osutada. Oma klientide kaitse tagamiseks peaksid krüptovara pakkumise korraldamise tegevusluba omavatel krüptovarateenuse osutajatel olema kehtestatud konkreetsed ja asjakohased menetlused selliste huvide konfliktide vältimiseks, jälgimiseks, juhtimiseks ja avalikustamiseks, mis tulenevad krüptovara pakkumise korraldamisest omaenda klientidele ja kui krüptovara pakkumise korraldamisel kavandatud hind on ülehinnatud või alahinnatud. Krüptovara pakkumise korraldamist pakkuja nimel ei tohiks lugeda eraldi pakkumiseks.
- (89) Tarbijakaitse tagamiseks peaksid krüptovarateenuse osutajad, kes annavad krüptovara kohta nõu kas kliendi taotlusel või omal algatusel või osutavad krüptovara portfelli valitsemise teenust, hindama, kas need krüptovarateenused või krüptovara on klientidele sobivad, võttes arvesse oma klientide kogemusi, teadmisi, eesmärgi ja kahju kandmise võimet. Kui kliendid ei anna krüptovarateenuse osutajatele teavet oma kogemuste, teadmiste, eesmärkide ja kahju kandmise võime kohta või kui on selge, et krüptovara ei ole klientidele sobiv, ei tohiks krüptovarateenuse osutajad neile klientidele selliseid krüptovarateenuseid või krüptovara soovitada ega alustada krüptovara portfelli valitsemise teenuse osutamist. Krüptovara kohta nõu andmisel peaksid krüptovarateenuse osutajad esitama klientidele aruande, mis peaks sisaldama sobivuse hinnangut, milles täpsustatakse antud nõu ja seda, kuidas see vastab klientide eelistustele ja eesmärkidele. Krüptovara portfelli valitsemise korral peaksid krüptovarateenuse osutajad esitama oma klientidele korrapäraselt aruandeid, mis peaksid sisaldama ülevaadet nende tegevuse ja portfelli tootluse kohta ning ajakohastatud ülevaadet sobivuse hindamise kohta.
- (90) Mõned krüptovarateenused, eelkõige krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel, krüptovara käsutusse andmine ja kliendi nimel krüptovara ülekandmisega seotud teenused võivad kattuda direktiivis (EL) 2015/2366 määratletud makseteenustega.
- (91) E-raha emitentide poolt oma klientidele e-raha tokeni haldamiseks pakutavad vahendid ei pruugi olla eristatavad käesoleva määrusega reguleeritud hoidmise ja haldamise teenustest. E-raha asutustel peaks seetõttu olema võimalik osutada hoidmisteenuseid ilma käesoleva määruse kohase eelneva tegevusloata, et osutada krüptovarateenuseid ainult seoses nende emiteeritud e-raha tokenitega.

- (92) Traditsiooniliste e-raha levitajate tegevus, nimelt e-raha levitamine emitentide nimel, kvalifitseerub käesoleva määruse kohaldamisel krüptovara pakkumise korraldamisena. Füüsilistel või juriidilistel isikutel, kellel on luba e-raha levitamiseks direktiivi 2009/110/EÜ alusel, peaks siiski olema võimalik levitada ka e-raha tokeneid e-raha tokenite emitentide nimel ilma, et nad peaksid saama käesoleva määruse kohase eelneva tegevusloa krüptovarateenuste osutamiseks. Seetõttu peaksid sellised levitajad olema vabastatud kohustusest taotleda krüptovarateenuse osutaja tegevusluba selleks, et korraldada krüptovara pakkumist.
- (93) Krüptovaraülekande teenuste osutaja peaks olema ettevõtja, kes osutab krüptovara kliendi nimel ühelt hajusraamatu aadressilt või kontolt teisele ülekandmise teenuseid. Selline ülekandeteenus ei tohiks hõlmata tehingu kinnitamise ja aluseks oleva hajusraamatu oleku ajakohastamise osaks olla võivaid valideerijaid, sõlmi ega kaevandajaid. Paljud krüptovarateenuse osutajad pakuvad ka mõnetist krüptovaraülekande teenust, näiteks krüptovara kliendi nimel hoidmise ja haldamise osana, krüptovara vahetamist raha või muu krüptovara vastu või krüptovaraga seotud korralduste täitmist kliendi nimel. Sõltuvalt e-raha tokenite ülekandmisega seotud teenuste täpsetest omadustest võivad sellised teenused kuuluda direktiivis (EL) 2015/2366 esitatud makseteenuste määratluse alla. Sellisel juhul peaks neid ülekandeid tegema ettevõtja, kellel on kõnealuse direktiivi kohaselt selliste makseteenuste osutamise tegevusluba.
- (94) Käesolevas määruses ei tuleks käsitleda krüptovara, sealhulgas e-raha tokenite laenuks andmist ja laenuks võtmist ning seega ei tohiks sellega piirata kohaldatavat riigisisest õigust. Sellise tegevuse reguleerimise teostatavust ja vajalikkust tuleks täiendavalt hinnata.
- (95) Oluline on tagada usaldus krüptovaraturgude vastu ja nende turgude terviklus. Seepärast on vaja kehtestada reeglid, et hoida kauplemisele võetud krüptovara puhul ära turukuritarvitusi. Kuna aga krüptovara emitendid ja krüptovarateenuse osutajad on väga sageli VKEd, oleks ebaproportsionaalne kohaldada nende suhtes kõiki Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 596/2014⁽²¹⁾ sätteid. Seepärast on vaja kehtestada erinormid, millega keelatakse teatavad tegevused, mis tõenäoliselt õhnestavad kasutajate usaldust krüptovaraturgude vastu ja nende turgude terviklust, sealhulgas krüptovaraga seotud siseteabe alusel kauplemine, siseteabe ebaseaduslik avalikustamine ja turuga manipuleerimine. Nimetatud reegleid krüptovaraga seotud turukuritarvituse kohta tuleks kohaldada ka juhtudel, kui krüptovara on kauplemisele võetud.
- (96) Krüptovaraturu osaliste jaoks tuleks õiguskindlust suurendada, iseloomustades kaht siseteabe määratlemiseks olulist aspekti, nimelt selle teabe täpset olemust ja selle võimaliku mõju tähtsust krüptovara hinnale. Neid aspekte tuleks kaaluda ka turukuritarvituste ärahoidmise puhul krüptovaraturgude ja nende toimimise kontekstis, võttes arvesse näiteks sotsiaalmeedia kasutamist, nutilepingute kasutamist korralduste täitmiseks ja ühiskaevandamise kontsentratsiooni.
- (97) Tuletisinstrumentide suhtes, mis kvalifitseeruvad direktiivis 2014/65/EL määratletud finantsinstrumentideks ja mille alusvaraks on krüptovara, kohaldatakse määrust (EL) nr 596/2014, kui nendega kaubeldakse reguleeritud turul, mitmepoolses kauplemissüsteemis või organiseeritud kauplemissüsteemis. Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva krüptovara suhtes, mis on nende tuletisinstrumentide alusvara, tuleks kohaldada käesoleva määruse turukuritarvitusi käsitlevaid sätteid.
- (98) Pädevatele asutustele tuleks anda piisavad volitused, et teha järelevalvet krüptovara, sealhulgas varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emiteerimise, avaliku pakkumise ja kauplemisele võtmise üle, samuti järelevalvet krüptovarateenuse osutajate üle. Need volitused peaksid hõlmama õigust peatada või keelata krüptovara avalik pakkumine, kauplemisele võtmine või krüptovarateenuse osutamine ning uurida turukuritarvitusi käsitlevate õigusnormide rikkumisi. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitentide suhtes ei tuleks kohaldada käesoleva määruse kohast järelevalvet, kui emitent ei ole pakkuja ega kauplemisele võtmist taotlev isik.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).

- (99) Pädevatel asutustel peaks samuti olema õigus kehtestada karistusi krüptovara, sh varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitentide, pakujate ja kauplemisele võtmist taotlevate isikute ning krüptovarateenuse osutajate suhtes. Pädevad asutused peaksid võtma halduskaristuse või muu haldusmeetme liigi ja taseme kindlaksmääramisel arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid, sealhulgas rikkumise raskust ja kestust ning seda, kas see pandi toime tahtlikult.
- (100) Võttes arvesse krüptovaraturgude piiriülest laadi, peaksid pädevad asutused tegema koostööd, et avastada ja tõkestada käesoleva määruse rikkumisi.
- (101) Läbipaistvuse suurendamiseks seoses krüptovara ja krüptovarateenuse osutajatega peaks ESMA looma krüptovara valgete raamatute, varapõhiste tokenite emitentide e-raha tokenite emitentide ja krüptovarateenuse osutajate registri.
- (102) Olulisi varapõhiseid tokeneid võidakse kasutada vahetusvahendina ja suuremahuliste maksetehingute tegemiseks. Kuna sellised suured mahud võivad kujutada endast spetsiifilist riski rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise kanalitele ja rahapoliitika iseseisvusele, on asjakohane anda EBA-le ülesanne teha järelevalvet varapõhiste tokenite emitentide üle, kui sellised tokenid on liigitatud olulisteks. Selline ülesande andmine peaks olema seotud varapõhistest tokenitest tulenevate riskide väga spetsiifilise olemusega ega tohiks luua pretsedenti muude finants-teenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide jaoks.
- (103) E-raha tokenite emitentide üle peaksid tegema järelevalvet direktiivi 2009/110/EÜ kohaselt järelevalve eest vastutavad pädevad asutused. Võttes aga arvesse oluliste e-raha tokenite võimalikku laialdast kasutamist maksevahendina ja riske, mida need võivad tekitada finantsstabiilsusele, on oluliste e-raha tokenite emitentide puhul vaja pädevate asutuste ja EBA topeltjärelevalvet. EBA peaks tegema järelevalvet selle üle, kas oluliste e-raha tokenite emitendid täidavad käesolevas määruses selliste tokenite kohta sätestatud eriomaseid lisanõudeid. Kuna konkreetseid lisanõudeid tuleks kohaldada ainult olulisi e-raha tokeneid emiteerivate e-raha asutuste suhtes, peaksid olulisi e-raha tokeneid emiteerivad krediitiasutused, kelle suhtes selliseid nõudeid ei kohaldata, jääma oma pädevate asutuste järelevalve alla. Topeltjärelevalve peaks olema seotud e-raha tokenitest tulenevate riskide väga spetsiifilise olemusega ega tohiks luua pretsedenti muude finants-teenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide jaoks.
- (104) Olulised e-raha tokenid, mis on nomineeritud muus liikmesriigi ametlikus vääringus kui euro ning mida kasutatakse vahetusvahendina ja suuremahuliste maksetehingute arveldamiseks, kuigi seda tõenäoliselt ette ei tule, võivad tekitada spetsiifilisi riske selle liikmesriigi rahapoliitika iseseisvusele, mille ametlikus vääringus nad on nomineeritud. Kui vähemalt 80 % nende oluliste e-raha tokenite omanike arvust ja tehingute mahust on koon-
dunud päritoluliikmesriiki, ei tuleks järelevalvekohustusi EBA-le üle anda.
- (105) EBA peaks looma iga oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitendi jaoks järelevalvekolleegiumi. Kuna oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitendid on tavaliselt selliste üksuste võrgustiku keskmes, kes tagavad sellise krüptovara emiteerimise, ülekandmise ja levitamise, peaksid iga emitendi järelevalvekolleegiumi liikmete hulka seetõttu kuuluma muu hulgas kõige asjakohasemate krüptovara kauplemisplatvormide pädevad asutused, juhul kui olulised varapõhised tokenid või olulised e-raha tokenid on kauplemisele võetud, ning selliste kõige asjakohasemate üksuste ja krüptovarateenuse osutajate pädevad asutused, kes tagavad oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite hoidmise ja haldamise omanike nimel. Oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitentide järelevalvekolleegium peaks hõlbustama oma liikmete vahelist koostööd ja teabevahetust ning avaldama mittersiduvaid arvamusi muu hulgas selliste emitentide tegevuslubade või järelevalvemeetmetega seotud muudatuste kohta.
- (106) Selleks et teha järelevalvet oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitentide üle, peaks EBA-l olema muu hulgas õigus teha kohapealseid kontrollid, võtta järelevalvemeetmeid ja määrata trahve.

- (107) EBA peaks oma kulude, sh üldkulude katteks võtma oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitentidelt tasusid. Oluliste varapõhiste tokenite emitentide puhul peaks tasu olema proportsionaalne nende tagatisvara portfelli suurusega. Oluliste e-raha tokenite emitentide puhul peaks tasu olema proportsionaalne oluliste e-raha tokenite eest saadud rahaga.
- (108) Selleks et tagada käesoleva määruse tulemuslikkus, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täpsustada täiendavalt käesolevas määruses sätestatud mõistete tehnilisi elemente nende kohandamiseks turu ja tehnoloogia arenguga, täpsustada täiendavalt teatavaid kriteeriume, mille alusel määratakse kindlaks, kas varapõhine token või e-raha token tuleks liigitada oluliseks, määrata kindlaks, millal esineb märkimisväärne investorite kaitsega seotud probleem või oht krüptovaraturgude nõuetekohasele toimimisele ja terviklusele või liidu finantsüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele, täpsustada täiendavalt EBA trahvide või sunniraha määramise õiguse kasutamise menetlusnorme, sh sätteid, mis käsitlevad kaitseõigust, ajalisi sätteid, trahvide või sunniraha kogumist ning trahvide ja sunniraha määramise ja täitmisele pööramise aegumistähtaegasid, ning täpsustada täiendavalt selliste tasude liik ja suurus, mida EBA võib võtta oluliste varapõhiste tokenite või oluliste e-raha tokenite emitentide järelevalve eest. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²²⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (109) Selleks et edendada käesoleva määruse järjepidevat kohaldamist kogu liidus, sealhulgas krüptovara omanike ja krüptovarateenuse osutajate klientide piisavat kaitset, eelkõige juhul, kui nad on tarbijad, tuleks välja töötada tehnilised standardid. Komisjonile esitatava poliitikavalikuid mittehõlmavate regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamine on tõhus ja asjakohane usaldada põhjalike eriteadmistega EBA-le ja ESMA-le.
- (110) Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu EBA ja ESMA välja töötatud regulatiivsed tehnilised standardid, mis käsitlevad krüptovara emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamist kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju käsitleva teabe sisu, meetodikat ja esitamise viisi krüptovara valges raamatus; krediidasutuste poolt varapõhiste tokenite emiteerimisel esitatud krüptovara valgete raamatute heakskiitmise menetlust; varapõhiste tokenite emitendi tegevusloa taotluses sisalduvat teavet; meetodikat, mille abil hinnata igal ühisrahaal selliste tehingute keskmist arvu kvartalis ja keskmist koguväärtust päevas, mis on seotud varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite, mis on nomineeritud väärings, mis ei ole liikmesriigi ametlik vääring, kasutamisega vahetusvahendina; varapõhiste tokenite omanike ja krüptovarateenuse osutajate klientide kaebuste käsitlemise nõudeid, vorme ja korda; nõudeid põhimõtetele ja menetlustele, mille abil tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada varapõhiste tokenite emitentide huvide konflikte, ning sellise avalikustamise sisu üksikasju ja meetodikat; menetlust ja ajakava, mille kohaselt peab varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitent täitma nõude omada suuremaid omavahendeid, kriteeriume, mille alusel suuremaid omavahendeid nõutakse, stressitestide programme kavandamise miinimumnõudeid; tagatisvara portfelli likviidsusnõudeid; finantsinstrumente, millesse tagatisvara portfelli võib investeerida; varapõhiste tokenite emitendis olulise osaluse kavandava omandamise hindamiseks vajaliku teabe üksikasjalikkuse sisu, nõudeid oluliste varapõhiste tokenite emitentide lisakohustustele; teavet, mida krediidasutused, väärt-paberite keskdepositooriumid, investeerimisühingud, turukorraldajad, e-raha asutused, eurofondide valitsejad ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejad, kes kavatsevad osutada krüptovarateenuseid, esitavad pädevatele asutustele; krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotluses sisalduvat teavet; sellise teabe sisu, meetodikat ja esitamise viisi, mille krüptovarateenuse osutaja teeb üldsusele kättesaadavaks ja mis on seotud iga sellise krüptovara emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamise kahjuliku mõjuga kliimale ja muu keskkonnale avalduva kahjuliku mõjuga, millega seoses ta teenuseid osutab; meetmeid, millega tagatakse krüptovarateenuste osutamise järjepidevus ja korrapärasus, ning kõigi krüptovarateenuste, korralduste ja tehingute kohta säilitatavaid andmeid; nõudeid põhimõtetele, mille abil tuvastada, vältida, juhtida

⁽²²⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

ja avalikustada krüptovarateenuse osutajate huvide konflikte, ning sellise avalikustamise sisu üksikasju ja metoodikat; viisi, kuidas kauplemisplatvormi korraldaja läbipaistvusandmeid tuleb esitada, ning kauplemisplatvormi puudutavate tellimusraamatu kannete sisu ja vormi; krüptovarateenuse osutajas olulise osaluse kavandava omandamise hindamiseks vajaliku teabe üksikasjalikku sisu; nõuetekohast korda, süsteeme ja protseduure turukuritarvituste seireks ja tuvastamiseks, teate vormi turukuritarvituse kahtlusest teavitamiseks ning koordineerimismenetlusi, mida asjaomaste pädevate asutuste vahel turukuritarvituste tuvastamiseks kasutatakse; teavet, mida pädevad asutused peavad vahetama; liikmesriikide pädevate asutuste ja kolmandate riikide järelevalveasutuste vaheliste koostöökokkulepete näidisdokumenti; ESMA registris krüptovara valgete raamatute liigitamiseks vajalikke andmeid ja praktilist korda, millega tagatakse selliste andmete masinloetavus; tingimusi, mille korral teatavad oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentide järelevalvekolleegiumi liikmed loetakse oma kategoorias kõige asjakohasemateks, ja tingimusi, mille korral loetakse, et selle kolleegiumi teatavate liikmete kvalifitseerumise mõttes on varapõhised tokenid või e-raha tokenid laialdaselt kasutuses, ning selle kolleegiumi töökorra üksikasju. Komisjon peaks võtma need regulatiivsed tehnilised standardid vastu delegeeritud õigusaktidega vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 ning kooskõlas määruste (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 vastavate artiklitega 10–14.

- (111) Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu EBA ja ESMA välja töötatud rakenduslikud tehnilised standardid, mis käsitlevad standardvormide, -vormingute ja -mallide väljatöötamist krüptovara valgete raamatute jaoks, standardvormide, -mallide ja -menetluste väljatöötamist teabe edastamiseks varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite, mis on nomineeritud vääringus, mis ei ole liikmesriigi ametlik vääring, emitendi tegevusloa taotlemise eesmärgil, standardvormide, -vormingute ja -mallide väljatöötamist teabe esitamiseks varapõhiste tokenite kohta, mille emissiooni väärtus on suurem kui 100 000 000 eurot, standardvormide, -mallide ja -menetluste väljatöötamist teabe jaoks, mida krediidiasutused, väärtpaberite keskedepositooriumid, investeerimisühingud, turukorraldajad, e-raha asutused, eurofondide valitsejad ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejad, kes kavatsevad osutada krüptovarateenuseid, esitavad pädevatele asutustele; standardvormide, -mallide ja -menetluste väljatöötamist krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotlemiseks; tehniliste vahendite kindlaksmääramist siseteabe avalikustamiseks ja siseteabe avalikustamisega viivitamiseks; standardvorme, -malle ja -menetlusi koostööks ja teabe vahetamiseks pädevate asutuste vahel ning pädevate asutuste, EBA ja ESMA vahel. Komisjon peaks võtma need rakenduslikud tehnilised standardid vastu rakendusaktidega vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 291 ning kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 15 ja määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.
- (112) Kuna käesoleva määruse eesmärke käsitleda krüptovara, välja arvatud varapõhised tokenid ja e-raha tokenid, pakkujate või kauplemisele võtmist taotlevate isikute, varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentide ning krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldatava õigusraamistiku killustatuse probleemi ning tagada krüptovaraturgude nõuetekohane toimimine, tagades samal ajal krüptovara omanike ja krüptovarateenuse osutajate klientide, eelkõige jaeklientide kaitse ning turu tervikluse ja finantsstabiilsuse kaitse, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, luues raamistiku, mille alusel saaks välja arendada suurema piiriülese krüptovara- ja krüptovarateenuse osutajate turu, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (113) Selleks et vältida enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva emiteeritud muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenitega seotud teenuseid ja tegevusi pakkuvate turuosaliste häirimist, tuleks sellise krüptovara emitendid vabastada kohustusest avaldada krüptovara valge raamat ja teatavatest muudest käesoleva määruse nõuetest. Teatavaid kohustusi tuleks siiski kohaldada, kui selline krüptovara võeti kauplemisele enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva. Selleks et vältida olemasolevate turuosaliste häirimist, on vaja üleminekusätteid selliste varapõhiste tokenite emitentide jaoks, mis olid käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeval juba kasutusel.

- (114) Kuna enne käesoleva määruse jõustumist krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldatavad riigisisesed õigusraamistikud on liikmesriigiti erinevad, on oluline, et neil liikmesriikidel, kus praegu ei ole kehtestatud rangeid usaldatavusnõudeid krüptovarateenuse osutajatele, kes praegu nende õigusraamistiku alusel tegutsevad, oleks võimalik nõuda, et selliste krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldataks rangemaid nõudeid kui on sätestatud riigisiseses õigusraamistikes. Sellistel juhtudel peaks liikmesriikidel olema lubatud mitte kohaldada või lühendada 18-kuulist üleminekuperioodi, mis muidu võimaldaks krüptovarateenuse osutajatel osutada teenuseid nende kehtiva riigisese õigusraamistiku alusel. Liikmesriikide selline võimalus ei tohiks luua pretsedenti muude finants-teenuseid käsitlevate liidu seadusandlike aktide jaoks.
- (115) Rikkumisest teatajatel peaks olema võimalik juhtida pädevate asutuste tähelepanu uuele teabele, mis aitab neil käesoleva määruse rikkumisi tuvastada ja karistusi määrata. Seetõttu tuleks käesoleva määrusega tagada, et kehtestatakse asjakohane kord, mis võimaldab rikkumisest teatajatel teavitada pädevaid asutusi käesoleva määruse tegelikust või võimalikust rikkumisest ja kaitsta end kättemaksu eest. Selleks tuleks muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937, ⁽²³⁾ et see oleks kohaldatav käesoleva määruse rikkumiste suhtes.
- (116) Arvestades, et EBA-le tuleks teha ülesandeks teha otsest järelevalvet oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitentide üle ning ESMA-le tuleks teha ülesandeks kasutada oma volitusi seoses oluliste krüptovarateenuse osutajatega, on vaja tagada, et EBA ja ESMA saaksid kasutada kõiki oma volitusi ja täita oma ülesandeid, et saavutada eesmärk kaitsta avalikku huvi, aidates liidu majanduse, kodanike ja ettevõtjate huvides kaasa finants-süsteemi lühiajalisele, keskpikale ja pikaajalisele stabiilsusele ja tulemuslikkusele, ning tagada, et krüptovara emitendid ja krüptovarateenuse osutajad on hõlmatud määrustega (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010. Nimetatud määrusi tuleks seepärast vastavalt muuta.
- (117) Krüptovara emiteerimine, pakkumine või kauplemisele võtmise taotlemine ja krüptovarateenuste osutamine võib hõlmata isikuandmete töötlemist. Käesoleva määruse alusel isikuandmete töötlemine peaks toimuma kooskõlas kohaldatava liidu õigusega isikuandmete kaitse kohta. Käesolev määrus ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2016/679 ⁽²⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2018/1725 ⁽²⁵⁾ tulenevaid õigusi ja kohustusi.
- (118) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikega 1 ning ta esitas arvamuse 24. juunil 2021 ⁽²⁶⁾.
- (119) Käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva tuleks edasi lükata, et oleks võimalik vastu võtta regulatiivsed tehnilised standardid, rakenduslikud tehnilised standardid ja delegeeritud õigusaktid, mida on vaja käesoleva määruse teatavate elementide täiendavaks täpsustamiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

REGULEERIMISE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse ühtsed nõuded muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite ning varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite avalikule pakkumisele ja kauplemisplatvormil kauplemisele võtmisele ning nõuded krüptovarateenuse osutajatele.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁽²⁶⁾ ELT C 337, 23.8.2021, lk 4.

2. Eelkõige sätestatakse käesolevas määruses järgmine:
- a) krüptovara emiteerimise, avaliku pakkumise ja krüptovara kauplemisplatvormil kauplemisele võtmise (edaspidi „kauplemisele võtmine“) läbipaistvuse ja avalikustamise nõuded;
 - b) krüptovara teenuse osutajatele, varapõhiste tokenite emitentidele ja e-raha tokenite emitentidele tegevusloa andmise ja nende järelevalve, samuti nende tegevuse, korralduse ja juhtimise nõuded;
 - c) nõuded krüptovara omanike kaitsele krüptovara emiteerimisel, avalikul pakkumisel ja kauplemisele võtmisel;
 - d) nõuded krüptovara teenuse osutaja klientide kaitsele;
 - e) meetmed krüptovaraga seotud siseteabe alusel kauplemise, siseteabe ebaseadusliku avalikustamise ja turuga manipuleerimise vältimiseks, et tagada krüptovaraturgude terviklus.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse füüsiliste ja juriidiliste isikute ning teatavate muude ettevõtjate suhtes, kes tegelevad liidus krüptovara emiteerimise, avaliku pakkumise ja kauplemisele võtmisega või kes osutavad liidus krüptovaraga seotud teenuseid.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmiste suhtes:
- a) isikud, kes osutavad krüptovara teenuseid üksnes oma emaettevõtjale, oma tütarettevõtjatele või oma emaettevõtja teistele tütarettevõtjatele;
 - b) likvideerija või haldur, kes tegutseb maksejõuetusmenetluse raames, välja arvatud artikli 47 kohaldamisel;
 - c) Euroopa Keskpank, liikmesriikide keskpangad, kui nad tegutsevad rahaasutustena, või liikmesriikide muud avalikud asutused;
 - d) Euroopa Investeeringuspank ja selle tütarettevõtjad;
 - e) Euroopa Finantsstabiilsuse Fond ja Euroopa stabiilsusmehhanism;
 - f) avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata krüptovara suhtes, mis on ainulaadne ega ole asendatav muu krüptovaraga.
4. Käesolevat määrust ei kohaldata krüptovara suhtes, mis kvalifitseerub üheks või mitmeks järgmistest:
- a) finantsinstrumendid;
 - b) hoiused, sealhulgas investeerimishoiused;
 - c) raha, v.a kui see kvalifitseerub e-raha tokeniks;
 - d) väärtpaberistamise positsioonid väärtpaberistamise kontekstis määruse (EL) 2017/2402 artikli 2 punkti 1 tähenduses;
 - e) kahju- või elukindlustustooted, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ⁽²⁷⁾ I ja II lisas loetletud kindlustusliikidesse, või kõnealuses direktiivis osutatud edasikindlustus- või retrotsessioonilepingud;
 - f) pensionitooted, mille eesmärk on riigisisese õiguse kohaselt tagada investorile pensionipõlves sissetulek ning mis annavad investorile õiguse teatavatele hüvitistele;
 - g) ametlikult tunnustatud tööandjapensioni skeemid, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2341⁽²⁸⁾ või direktiivi 2009/138/EÜ kohaldamisalasse;

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2341 tööandja kogumispensioni asutuste tegevuse ja järelevalve kohta (ELT L 354, 23.12.2016, lk 37).

- h) erapensionitooted, mille puhul riigisisese õiguse kohaselt nõutakse tööandja rahalist osalust ning tööandja ega töötaja ei saa pensionitootet ega selle pakkujat valida;
- i) üleeuroopaline personaalne pensionitoot Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1238 ⁽²⁹⁾ artikli 2 punkti 2 tähenduses;
- j) sotsiaalkindlustussüsteemid, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 883/2004 ⁽³⁰⁾ ja (EÜ) nr 987/2009 ⁽³¹⁾ kohaldamisalasse.
5. Hiljemalt 30. detsembriks 2024 annab ESMA vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 välja käesoleva artikli lõike 4 punkti a kohaldamiseks suunised tingimuste ja kriteeriumide kohta, mille kohaselt krüptovara kvalifitseerub finantsinstrumendiks.
6. Käesolev määrus ei piira määruse (EL) nr 1024/2013 kohaldamist.

Artikkel 3

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
- 1) „hajusraamatu tehnoloogia“ ehk „DLT“ – tehnoloogia, mis võimaldab hajusraamatute toimimist ja kasutamist;
 - 2) „hajusraamat“ – teabehoidla, kus säilitatakse andmeid tehingute kohta ja mida jagatakse ning sünkroniseeritakse DLT võrgusõlmede vahel konsensusmehhanismi abil;
 - 3) „konsensusmehhanism“ – reeglid ja menetlused, millega saavutatakse DLT võrgusõlmede vahel kokkulepe tehingu valideerimise kohta;
 - 4) „DLT võrgusõlm“ – seade või protsess, mis on osa võrgust ja millel on olemas kõigi hajusraamatus tehtud tehingute kirjade täielik või osaline koopia;
 - 5) „krüptovara“ – väärtuse või õiguse digitaalne esitus, mida on võimalik üle kanda ja salvestada elektrooniliselt, kasutades hajusraamatu tehnoloogiat või muud sarnast tehnoloogiat;
 - 6) „varapõhine token“ – krüptovara liik, mis ei ole e-raha token ja mille eesmärk on säilitada stabiilne väärtus, järgides mõnda muud väärtust või õigust või nende kombinatsiooni, sealhulgas üht või mitut ametlikku vääringut;
 - 7) „e-raha token“ – krüptovara liik, mille eesmärk on säilitada stabiilne väärtus, järgides ühe ametliku vääringu väärtust;
 - 8) „ametlik vääring“ – riigi ametlik vääring, mida emiteerib keskpank või muu rahaasutus;
 - 9) „kasutustoken“ – krüptovara liik, mille ainus eesmärk on anda juurdepääs kaubale või teenusele, mida pakub või osutab selle emitent;
 - 10) „emitent“ – füüsiline või juriidiline isik või muu ettevõtja, kes emiteerib krüptovara;
 - 11) „taotluse esitanud emitent“ – varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitent, kes esitab tegevusloa taotluse, et avalikult pakkuda nimetatud krüptovara või taotleda nimetatud krüptovara kauplemisele võtmist;
 - 12) „avalik pakkumine“ – igasuguses vormis ja vahendite abil isikutele suunatud teade, milles esitatakse piisavalt teavet pakkumistingimuste ja pakutava krüptovara kohta, et tulevased omanikud saaksid otsustada, kas seda krüptovara osta;
 - 13) „pakkuja“ – füüsiline või juriidiline isik või muu ettevõtja või emitent, kes avalikult pakub krüptovara;
 - 14) „raha“ – direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktis 25 määratletud rahalised vahendid;

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1238 üleeuroopalise personaalse pensionitoote (PEPP) kohta (ELT L 198, 25.7.2019, lk 1).

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, 30.10.2009, lk 1).

- 15) „krüptovarateenuse osutaja“ – juriidiline isik või muu ettevõtja, kelle kutse- või äritegevus seisneb ühe või mitme krüptovarateenuse professionaalses osutamises kliendile ja kellel on lubatud osutada krüptovarateenuseid kooskõlas artikliga 59;
- 16) „krüptovarateenus“ – järgmised teenused ja tegevused, mis on seotud igasuguse krüptovaraga:
- a) krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel;
 - b) krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine;
 - c) krüptovara vahetamine raha vastu;
 - d) krüptovara vahetamine muu krüptovara vastu;
 - e) krüptovaraga seotud korralduste täitmine kliendi nimel;
 - f) krüptovara pakkumise korraldamine;
 - g) krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel;
 - h) krüptovara kohta nõu andmine;
 - i) krüptovaraportfelli valitsemine;
 - j) krüptovaraülekande teenuse osutamine kliendi nimel;
- 17) „krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel“ – krüptovara või krüptovarale juurdepääsu vahendite kaitsmine või kontrollimine kliendi nimel, kohasel juhul krüptograafiliste privaativõtmete abil;
- 18) „krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine“ – ühe või mitme sellise mitmepoolse süsteemi haldamine, millega viiakse kokku kolmandate isikute krüptovara ostu- või müügihuvid või hõlbustatakse nende kokkuviiimist süsteemis ja kooskõlas selle eeskirjadega viisil, mille tulemuseks on leping, vahetades krüptovara raha või või vahetades krüptovara muu krüptovara vastu;
- 19) „krüptovara vahetamine raha vastu“ – krüptovaraga seotud ostu- või müügilepingute sõlmimine kliendiga raha vastu oma kapitali arvel;
- 20) „krüptovara vahetamine muu krüptovara vastu“ – krüptovaraga seotud ostu- või müügilepingute sõlmimine kliendiga muu krüptovara vastu oma kapitali arvel;
- 21) „krüptovaraga seotud korralduste täitmine kliendi nimel“ – kliendi nimel lepingu sõlmimine ühe või mitme krüptovara ostmiseks või müümiseks või kliendi nimel ühe või mitme krüptovara märkimine, sealhulgas krüptovara müügilepingu sõlmimine sellise vara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise hetkel;
- 22) „krüptovara pakkumise korraldamine“ – krüptovara turustamine ostjatele pakkuja või temaga seotud isiku nimel või arvel;
- 23) „krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel“ – ühe või mitme krüptovara ostu- või müügikorralduse või ühe või mitme krüptovara märkimise korralduse vastuvõtmine ning selle korralduse edastamine kolmandale isikule täitmiseks;
- 24) „krüptovara kohta nõu andmine“ – kliendile personaalsete soovitude pakkumine, andmine või nõusolek neid anda kas kliendi taotlusel või nõu andva krüptovarateenuse osutaja algatusel seoses ühe või mitme krüptovara tehinguga või seoses krüptovarateenuse kasutamisega;
- 25) „krüptovaraportfelli valitsemine“ – kliendipõhine portfelli valitsemine oma äranägemisel kliendi antud volituste alusel, kui tegemist on üht või mitut krüptovara sisaldava portfelliga;
- 26) „krüptovaraülekande teenuse osutamine kliendi nimel“ – krüptovara füüsilise või juriidilise isiku nimel ühelt hajuks- raamatu aadressilt või kontolt teisele ülekandmise teenused;

- 27) „juhtorgan“ – emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku või krüptovarateenuse osutaja organ või organid, mis on nimetatud kooskõlas riigisisese õigusega ja millel on õigus määrata kindlaks ettevõtja strateegia, eesmärgid ja üldine tegevussuund ning mis kontrollib ja jälgib ettevõtja juhtimisotsuste tegemist ning hõlmab isikuid, kes ettevõtja äritegevust tegelikult suunavad;
- 28) „krediidiasutus“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidiasutus, kes on saanud tegevusloa direktiivi 2013/36/EL kohaselt;
- 29) „investeeringisühing“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 2 määratletud investeeringisühing, kes on saanud tegevusloa direktiivi 2014/65/EL kohaselt;
- 30) „kutselised investorid“ – direktiivi 2014/65/EL II lisa I jao punktides 1–4 loetletud isikud või üksused;
- 31) „märkimisväärne seos“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 35 määratletud märkimisväärne seos;
- 32) „tagatisvara portfelli“ – tagatisvara kogum, millega tagatakse emitendi vastu esitatavate nõuete katmine;
- 33) „päritoluliikmesriik“ –
- a) kui muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku registrijärgne asukoht on liidus, siis liikmesriik, kus on selle pakkuja või isiku registrijärgne asukoht;
 - b) kui muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujal või kauplemisele võtmist taotleval isikul ei ole liidus registrijärgset asukohta, kuid tal on liidus üks või enam filiaali, siis liikmesriik, mille see pakkuja või isik on valinud nende liikmesriikide hulgast, kus tal on filiaalid;
 - c) kui muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku asukoht on kolmandas riigis ja tal ei ole liidus filiaali, siis liikmesriik, kus krüptovara kavatakse esimest korda avalikult pakkuda, või pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku valikul liikmesriik, kus on esitatud esimene selle krüptovara kauplemisele võtmise taotlus;
 - d) varapõhiste tokenite emitendi puhul liikmesriik, kus on varapõhiste tokenite emitendi registrijärgne asukoht;
 - e) e-raha tokenite emitendi puhul liikmesriigid, kus e-raha tokenite emitent on saanud krediidiasutuse tegevusloa direktiivi 2013/36/EL alusel või e-raha asutuse tegevusloa direktiivi 2009/110/EÜ alusel;
 - f) krüptovarateenuse osutajate puhul liikmesriik, kus on krüptovarateenuse osutaja registrijärgne asukoht;
- 34) „vastuvõttev liikmesriik“ – liikmesriik, kus pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik on teinud krüptovara avaliku pakkumise või taotleb kauplemisele võtmist või kus krüptovarateenuse osutaja osutab krüptovarateenuseid, kui see erineb päritoluliikmesriigist;
- 35) „pädev asutus“ – üks või mitu asutust:
- a) mille iga liikmesriik on määranud vastavalt artiklile 93 muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujate või kauplemisele võtmist taotlevate isikute, varapõhiste tokenite emitentide või krüptovarateenuse osutajate järelevalveks;

b) mille iga liikmesriik on määranud direktiivi 2009/110/EÜ kohaldamiseks e-raha tokenite emitentide suhtes;

- 36) „oluline osalus“ – selline otsene või kaudne osalus varapõhiste tokenite emitendis või krüptovarateenuse osutajas, mis moodustab vähemalt 10 % kapitalist või hääleõigusest, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ ⁽³²⁾ artiklites 9 ja 10, võttes arvesse nimetatud direktiivi artikli 12 lõigetes 4 ja 5 sätestatud osaluste summeerimise tingimusi, või osalus, mis võimaldab avaldada olulist mõju sellise varapõhiste tokenite emitendi või krüptovarateenuse osutaja juhtimisele, milles osalust omatakse;
- 37) „jaeklient“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega;
- 38) „internetipõhine kasutajaliides“ – mis tahes tarkvara, sealhulgas veebisait, veebisaidi osa või rakendus, mida haldab pakkuja või krüptovarateenuse osutaja või mida hallatakse tema nimel ning mille eesmärk on anda krüptovara omanikele juurdepääs nende krüptovarale ja klientidele juurdepääs krüptovarateenuse osutajate teenustele;
- 39) „klient“ – füüsiline või juriidiline isik, kellele krüptovarateenuse osutaja osutab krüptovarateenuseid;
- 40) „kliendikorralduste sobitamistehing“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 38 määratletud kliendikorralduste sobitamistehing;
- 41) „makseteenus“ – direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktis 3 määratletud makseteenused;
- 42) „makseteenuse pakkuja“ – direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktis 11 määratletud makseteenuse pakkuja;
- 43) „e-raha asutus“ – direktiivi 2009/110/EÜ artikli 2 punktis 1 määratletud e-raha asutus;
- 44) „e-raha“ – direktiivi 2009/110/EÜ artikli 2 punktis 2 määratletud e-raha;
- 45) „isikuandmed“ – määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 1 määratletud isikuandmed;
- 46) „makseasutus“ – direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktis 4 määratletud makseasutus;
- 47) „eurofondi valitseja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/65/EÜ ⁽³³⁾ artikli 2 lõike 1 punktis b määratletud fondivalitseja;
- 48) „alternatiivse investeerimisfondi valitseja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/61/EL ⁽³⁴⁾ artikli 4 lõike 1 punktis b määratletud AIFI valitseja;
- 49) „finantsinstrument“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 15 määratletud finantsinstrument;
- 50) „hoius“ – direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 3 määratletud hoius;
- 51) „investeerimishoius“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 43 määratletud investeerimishoius;

2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, et täpsustada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud mõistete tehnilisi elemente ja kohandada neid mõisteid vastavalt turu ja tehnoloogia arengule.

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38).

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 32).

⁽³⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1).

II JAOTIS

MUU KRÜPTOVARA KUI VARAPÕHISED TOKENID VÕI E-RAHA TOKENID

Artikkel 4

Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avalik pakkumine

1. Muud krüptovara kui varapõhiseid tokeneid või e-raha tokeneid tohib liidus avalikult pakkuda ainult isik, kes:
 - a) on juriidiline isik;
 - b) on koostanud krüptovara kohta krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 6;
 - c) on teavitanud krüptovara valgest raamatust kooskõlas artikliga 8;
 - d) on avaldanud krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 9;
 - e) on krüptovara käsitlevad reklaamteated, kui neid on, koostanud kooskõlas artikliga 7;
 - f) on krüptovara käsitlevad reklaamteated, kui neid on, avaldanud kooskõlas artikliga 9;
 - g) täidab artiklis 14 pakkujatele sätestatud nõudeid.
2. Lõike 1 punkte b, c, d ja f ei kohaldata muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite järgmiste avalike pakkumiste suhtes:
 - a) pakkumine vähem kui 150 füüsilisele või juriidilisele isikule liikmesriigi kohta, kui need isikud tegutsevad oma arvel;
 - b) 12 kuu jooksul alates pakkumise algusest ei ületa krüptovara avaliku pakkumise kogumaht liidus 1 000 000 eurot või samaväärset summat muus ametlikus vääringus või krüptovaras;
 - c) krüptovara pakkumine on suunatud üksnes kutselistele investoritele ja krüptovara võivad omada ainult sellised kutselised investorid.
3. Käesolevat jaotist ei kohaldata muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite avaliku pakkumise suhtes, mille puhul on täidetud vähemalt üks järgnevatest tingimustest:
 - a) krüptovara pakutakse tasuta;
 - b) krüptovara luuakse automaatselt tasuta hajusraamatu haldamise või tehingute valideerimise eest;
 - c) pakkumine on seotud kasutustokeniga, mis annab juurdepääsu olemasolevale või kasutusel olevale kaubale või teenusele;
 - d) krüptovara omanikul on õigus kasutada seda üksnes vastutasuks kaupade ja teenuste eest selliste kaupmeeste piiratud võrgustikus, kel on pakkujaga lepingulised suhted.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel ei käsitata krüptovara tasuta pakkumisena seda, kui ostjad peavad esitama või võtavad endale kohustuse esitada pakkujale vastusooritusena krüptovara eest isikuandmeid või kui krüptovara pakkuja saab krüptovara tulevastelt omanikelt vastusooritusena krüptovara eest teenustasu, vahendustasu või rahalisi või mitte-rahalisi hüvesid.

Iga 12-kuulise perioodi puhul alates esimese avaliku pakkumise algusest, mil esimese lõigu punktis d osutatud asjaoludel toimuva krüptovara avaliku pakkumise koguväärtus liidus ületab 1 000 000 eurot, saadab pakkuja pädevale asutusele teate, mis sisaldab pakkumise kirjeldust ja milles ta selgitab, miks pakkumine on esimese lõigu punkti d kohaselt vabastatud käesoleva jaotise kohaldamisest.

Pädev asutus teeb kolmandas lõigus osutatud teate alusel igakülgset põhjendatud otsust, kui ta leiab, et tegevus ei kvalifitseeru esimese lõigu punktis d sätestatud piiratud võrgustiku erandi kohaldamiseks, ning teavitab sellest pakkujat.

4. Lõigetes 2 ja 3 loetletud erandeid ei kohaldata, kui pakkuja või pakkuja nimel tegutsev kolmas isik teatab mis tahes teabevahetuses oma kavatsusest taotleda muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite kauplemisele võtmist.

5. Artikli 59 kohane krüptovarateenuse osutaja tegevusluba ei ole nõutav krüptovara hoidmiseks ja haldamiseks kliendi nimel või krüptovaraülekande teenuste osutamiseks seoses krüptovaraga, mille avaliku pakkumise suhtes on tehtud käesoleva artikli lõike 3 kohane erand, välja arvatud juhul, kui:

- a) toimub veel üks sama krüptovara avalik pakkumine ja selle pakkumise suhtes erandit ei kohaldata; või
- b) pakutav krüptovara on võetud kauplemisele kauplemisplatvormil.

6. Kui muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni avalik pakkumine puudutab kasutustokenit, mis annab juurdepääsu kaupadele ja teenustele, mida ei ole veel olemas või mis ei ole veel kasutusel, ei tohi krüptovara valges raamatus kirjeldatud avaliku pakkumise kestus ületada 12 kuud alates krüptovara valge raamatu avaldamise kuupäevast.

7. Muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni hilisemat avalikku pakkumist loetakse eraldi avalikuks pakkumiseks, mille suhtes kohaldatakse lõike 1 nõudeid, ilma et see piiraks lõigete 2 ja 3 võimalikku kohaldamist hilisema avaliku pakkumise suhtes.

Muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni ühegi hilisema avaliku pakkumise puhul ei nõuta täiendavat krüptovara valget raamatut, kui krüptovara valge raamat on avaldatud vastavalt artiklitele 9 ja 12 ning sellise valge raamatu koostamise eest vastutav isik annab selle kasutamiseks kirjaliku nõusoleku.

8. Kui muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni avalik pakkumine on lõike 2 või 3 kohaselt krüptovara valge raamatu avaldamise kohustusest vabastatud, kuid valge raamat on sellegipoolest vabatahtlikult koostatud, kohaldatakse käesolevat jaotist.

Artikkel 5

Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite kauplemisele võtmine

1. Muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni kauplemisele võtmist tohib liidus taotleda ainult isik, kes:

- a) on juriidiline isik;
- b) on koostanud selle krüptovara kohta krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 6;
- c) on teavitanud krüptovara valgest raamatust kooskõlas artikliga 8;
- d) on avaldanud krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 9;
- e) on kohasel juhul koostanud krüptovara kohta reklaamteated kooskõlas artikliga 7;
- f) on krüptovara käsitlevad reklaamteated, kui neid on, avaldanud kooskõlas artikliga 9;
- g) täidab artiklis 14 kauplemisele võtmist taotlevatele isikutele sätestatud nõudeid.

2. Kui krüptovara on võetud kauplemisele kauplemisplatvormi korraldaja omal algatusel ning krüptovara valget raamatut ei ole käesolevas määruses nõutud juhtudel artikli 9 kohaselt avaldatud, peab käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõudeid täitma selle krüptovara kauplemisplatvormi korraldaja.

3. Erandina lõikest 1 võivad muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni kauplemisele võtmist taotlev isik ja asjaomane kauplemisplatvormi korraldaja leppida kirjalikult kokku, et kõiki või osa lõike 1 punktides b–g osutatud nõuetest peab täitma kauplemisplatvormi korraldaja.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud kirjalikus kokkuleppes sätestatakse selgelt, et kauplemisele võtmist taotlev isik on kohustatud esitama kauplemisplatvormi korraldajale kogu teabe, mis on vajalik, et kauplemisplatvormi korraldaja saaks täita lõike 1 punktides b–g osutatud nõudeid, kui see on asjakohane.

4. Lõike 1 punkte b, c ja d ei kohaldata, kui:

- a) krüptovara on juba kauplemisele võetud mõnel teisel liidu krüptovara kauplemisplatvormil ning
- b) krüptovara valge raamat on koostatud vastavalt artiklile 6, seda ajakohastatakse vastavalt artiklile 12 ja valge raamatu koostamise eest vastutav isik annab selle kasutamiseks kirjaliku nõusoleku.

Artikkel 6

Krüptovara valge raamatu sisu ja vorm

1. Krüptovara valge raamat peab sisaldama kogu järgmist teavet, mida on täpsustatud I lisas:

- a) teave pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku kohta;
- b) teave emitendi kohta, kui emitent ei ole pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik;
- c) teave kauplemisplatvormi korraldaja kohta juhul, kui ta koostab krüptovara valge raamatu;
- d) teave krüptovaraprojekti kohta;
- e) teave krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kohta;
- f) teave krüptovara kohta;
- g) teave krüptovaraga seotud õiguste ja kohustuste kohta;
- h) teave kasutatava tehnoloogia kohta;
- i) teave riskide kohta;
- j) teave selle kohta, milline on krüptovara emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamine kahjulik mõju kliimale ja muu keskkonnale avalduv kahjulik mõju.

Juhul kui krüptovara valget raamatut ei ole koostanud esimese lõigu punktis a, b või c osutatud isik, sisaldab krüptovara valge raamat ka krüptovara valge raamatu koostanud isiku andmeid ja põhjust, miks see konkreetne isik selle koostas.

2. Kogu lõikes 1 loetletud teave peab olema tõene, selge ja mitteeksitav. Krüptovara valgest raamatust ei tohi olulist teavet välja jätta ning valge raamat esitatakse sisutihedal ja arusaadaval kujul.

3. Krüptovara valge raamatu esimesel leheküljel peab olema järgmine selge ja esiletõstetud avaldus:

„Käesolevat krüptovara valget raamatut ei ole heaks kiitnud ükski Euroopa Liidu liikmesriigi pädev asutus. Käesoleva krüptovara valge raamatu sisu eest vastutab ainuisikuliselt krüptovara pakkuja.“

Kui krüptovara valge raamatu koostab kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja, viidatakse esimeses lõigus osutatud avalduses „pakkuja“ asemel „kauplemisele võtmist taotlevale isikule“ või „kauplemisplatvormi korraldajale“.

4. Krüptovara valge raamat ei tohi sisaldada ühtegi väidet seoses krüptovara tulevase väärtusega peale lõikes 5 osutatud avalduse.

5. Krüptovara valge raamat peab sisaldama selget ja üheselt mõistetavat avaldust selle kohta, et:

- a) krüptovara võib kaotada osaliselt või täielikult oma väärtuse;
- b) krüptovara ei pruugi alati olla ülekantav;
- c) krüptovara ei pruugi olla likviidne;
- d) kui avalik pakkumine puudutab kasutustokeneid, ei pruugi neid kasutustokeneid olla võimalik vahetada krüptovara valges raamatus lubatud kauba või teenuse vastu, eriti krüptovaraprojekti ebaõnnestumise või lõpetamise korral;
- e) krüptovara ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/9/EÜ ⁽³⁵⁾ kohaste investeeringute tagamise skeemidega;
- f) krüptovara ei ole hõlmatud direktiivi 2014/49/EL kohaste hoiuste tagamise skeemidega.

6. Krüptovara valge raamat peab sisaldama pakkuja, kauplemisele võtmist taotleva isiku või kauplemisplatvormi korraldaja juhtorgani avaldust. Nimetatud avaldus lisatakse lõikes 3 osutatud avalduse järele ja selles kinnitatakse, et krüptovara valge raamat vastab käesolevale jaotisele ning et juhtorganile teadaolevalt on krüptovara valges raamatus esitatud teave tõene, selge ja mitteeksitav ning et krüptovara valgest raamatust ei ole välja jäetud teavet, mis võiks mõjutada selle tähtsust.

7. Krüptovara valge raamat peab sisaldama kokkuvõtet, mis lisatakse lõikes 6 osutatud avalduse järele ja milles esitatakse lühidalt ja mittetehnilises keeles põhiteave krüptovara avaliku pakkumise või kavandatava kauplemisele võtmise kohta. Kokkuvõte peab olema kergesti mõistetav ning esitatud ja vormistatud selgel ja arusaadaval kujul, kasutades loetava suurusega tähemärke. Krüptovara valge raamatu kokkuvõttes antakse asjakohast teavet krüptovara omaduste kohta, et aidata krüptovara tulevastel omanikel teha teadlikku otsust.

Kokkuvõte peab sisaldama hoiatust selle kohta, et:

- a) seda tuleks lugeda krüptovara valge raamatu sissejuhatusena;
- b) tulevane omanik peaks iga krüptovara ostuotsuse tegemisel tuginema krüptovara valge raamatu sisule tervikuna ja mitte üksnes kokkuvõttele;
- c) krüptovara avalik pakkumine ei kujuta endast pakkumist ega kutset osta finantsinstrumente ning et sellist pakkumist või kutset saab esitada üksnes prospektis või muudes pakkumisdokumentides vastavalt kohaldatavale riigisisesele õigusele;
- d) krüptovara valge raamat ei ole prospekt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1129 ⁽³⁶⁾ tähenduses ega muu liidu või riigisese õiguse kohane pakkumisdokument.

8. Krüptovara valge raamat peab sisaldama selle teatavakstegemise kuupäeva ja sisukorda.

9. Krüptovara valge raamat koostatakse päritoluliikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

Kui krüptovara pakutakse ka muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik, koostatakse krüptovara valge raamat ka vastuvõtva liikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

10. Krüptovara valge raamat tehakse kättesaadavaks masinloetavas vormingus.

11. ESMA töötab koostöös EBAga välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada lõike 10 kohaldamiseks standardvormid, -vormingud ja -mallid.

⁽³⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiiv 97/9/EÜ investeeringute tagamise skeemide kohta (EÜT L 84, 26.3.1997, lk 22).

⁽³⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1129, mis käsitleb väärtipaberite avalikul pakkumisel või reguleeritud turul kauplemisele võtmisel avaldatavat prospekti ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/71/EÜ (ELT L 168, 30.6.2017, lk 12).

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

12. ESMA töötab koostöös EBaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles käsitletakse sellise lõike 1 esimese lõigu punktis j osutatud teabe sisu, meetodikat ja esitusviisi, mis puudutab kestlikkuse näitajaid, mis käsitlevad kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju.

Esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamisel võtab ESMA arvesse krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavaid eri liiki konsensusmehhanisme, nende stiimulstruktuure ning energia, sealhulgas taastuvenergia ja loodusvarade kasutamist, jäätmeteket ja kasvuhoonegaaside heidet. ESMA ajakohastab regulatiivseid tehnilisi standardeid, võttes arvesse muudatusi õiguses ja tehnika arengut.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 7

Reklaamteated

1. Kõik reklaamteated, mis on seotud muu krüptovara kui varapõhise tokeni või e-raha tokeni avaliku pakkumisega või sellise krüptovara kauplemisele võtmisega, peavad vastama kõigile järgmistele nõuetele:

- a) reklaamteated on sellistena selgesti identifitseeritavad;
- b) reklaamteadetes esitatud teave on tõene, selge ja mitteeksitav;
- c) reklaamteadetes sisalduv teave on kooskõlas krüptovara valges raamatus sisalduva teabega, kui krüptovara valge raamat on artikli 4 või 5 kohaselt nõutav;
- d) reklaamteadetes märgitakse selgelt, et krüptovara valge raamat on avaldatud, ja nendes märgitakse selgelt asjaomase krüptovara pakkuja, kauplemisele võtmist taotleva isiku või kauplemisplatvormi korraldaja veebisaidi aadress ning telefoninumber ja e-posti aadress, mille kaudu saab selle isikuga ühendust võtta;
- e) reklaamteade sisaldab järgmist selget ja esiletõstetud avaldust:

„Käesolevat krüptovara reklaamteadet ei ole läbi vaadanud ega heaks kiitnud ükski Euroopa Liidu liikmesriigi pädev asutus. Käesoleva krüptovara reklaamteate sisu eest vastutab ainuisikuliselt krüptovara pakkuja.“

Kui reklaamteate koostab kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja, viidatakse esimeses lõigus osutatud avalduses „pakkuja“ asemel „kauplemisele võtmist taotlevale isikule“ või „kauplemisplatvormi korraldajale“.

2. Kui artikli 4 või 5 kohaselt on nõutav krüptovara valge raamat, ei levitata reklaamteateid enne krüptovara valge raamatu avaldamist. See ei mõjuta pakkuja, kauplemisele võtmist taotleva isiku ega kauplemisplatvormi korraldaja õigust turgu sondeerida.

3. Selle liikmesriigi pädeval asutusel, kus reklaamteateid levitatakse, on õigus hinnata, kas need reklaamteated on lõikega 1 kooskõlas.

Vajaduse korral aitab päritoluliikmesriigi pädev asutus selle liikmesriigi pädeval asutusel, kus reklaamteateid levitatakse, hinnata reklaamteadete vastavust krüptovara valges raamatus sisalduvale teabele.

4. Vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse poolt artiklis 94 sätestatud järelevalve- ja uurimisvolituste kasutamisest seoses käesoleva artikli täitmise tagamisega teavitatakse viivitamata krüptovara pakkuja, kauplemisele võtmist taotleva isiku või krüptovara kauplemisplatvormi korraldaja päritoluliikmesriigi pädevat asutust.

Artikkel 8

Krüptovara valgest raamatust ja reklaamteadetest teavitamine

1. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujad, kauplemisele võtmist taotlevad isikud või kauplemisplatvormide korraldajad teavitavad krüptovara valgest raamatust oma päritoluliikmesriigi pädevat asutust.

2. Reklaamteadest teavitatakse päritoluliikmesriigi pädevat asutust ja vastuvõtva liikmesriigi pädevat asutust taotluse korral siis, kui reklaamteade on suunatud muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite tulevastele omanikele kõnealustes liikmesriikides.

3. Pädevad asutused ei nõua krüptovara valge raamatu ega krüptovaraga seotud reklaamteadete eelnevat heakskiitmist enne nende avaldamist.

4. Lõikes 1 osutatud krüptovara valgest raamatust teavitamisega kaasneb selgitus, miks krüptovara valges raamatus kirjeldatud krüptovara ei tuleks pidada:

a) krüptovaraks, mis on artikli 2 lõike 4 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud;

b) e-raha tokeniks või

c) varapõhiseks tokeniks.

5. Lõigetes 1 ja 4 osutatud elementidest teavitatakse päritoluliikmesriigi pädevat asutust vähemalt 20 tööpäeva enne krüptovara valge raamatu avaldamise kuupäeva.

6. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad ja nende kauplemisele võtmist taotlevad isikud esitavad koos lõikes 1 osutatud teatega oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele nimekirja võimalikest vastuvõtivatest liikmesriikidest, kus nad kavatsevad krüptovara avalikult pakkuda või selle kauplemisele võtmist taotleda. Samuti teavitavad nad oma päritoluliikmesriigi pädevat asutust kavandatava avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäevast ja selle kuupäeva muutmisest.

Päritoluliikmesriigi pädev asutus teavitab vastuvõtivate liikmesriikide ühtset kontaktpunkti kavandatud avalikust pakkumisest või kauplemisele võtmisest ning edastab sellele ühtsele kontaktpunktile vastava krüptovara valge raamatu viie tööpäeva jooksul alates esimeses lõigus osutatud vastuvõtivate liikmesriikide nimekirja kättesaamisest.

7. Päritoluliikmesriigi pädev asutus edastab ESMA-le lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud teabe ning kavandatava avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäeva ja selle kuupäeva muudatused. Teave edastatakse viie tööpäeva jooksul alates selle saamisest pakkujalt või kauplemisele võtmist taotlevalt isikult.

ESMA teeb krüptovara valge raamatu artikli 109 lõike 2 kohases registris kättesaadavaks avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäevaks.

Artikkel 9

Krüptovara valge raamatu ja reklaamteadete avaldamine

1. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkujad ja nende kauplemisele võtmist taotlevad isikud avaldavad krüptovara valge raamatu ja asjakohasel juhul reklaamteated oma veebisaidil, mis on üldsusele kättesaadav, mõistliku aja jooksul enne asjaomase krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäeva, ent igal juhul enne seda alguskuupäeva. Krüptovara valge raamat ning asjakohasel juhul reklaamteated on pakkujate või kauplemisele võtmist taotlevate isikute veebisaidil kättesaadavad nii kaua, kui üldsuse liikmetel on seda krüptovara.

2. Avaldatud krüptovara valge raamat ja asjakohasel juhul reklaamteated peavad olema identsed versiooniga, millest asjaomast pädevat asutust teavitati vastavalt artiklile 8, või asjakohasel juhul versiooniga, mida on muudetud vastavalt artiklile 12.

Artikkel 10

Avaliku pakkumise tulemus ja kaitse kord

1. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kes seavad oma krüptovara avalikule pakkumisele ajapiirangu, avaldavad avaliku pakkumise tulemuse oma veebisaidil 20 tööpäeva jooksul pärast märkimisperioodi lõppu.

2. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kes oma krüptovara avalikule pakkumisele ajapiirangut ei sea, avaldavad oma veebisaidil jooksvalt, ent vähemalt korra kuus, ringluses olevate krüptovarade ühikute arvu.

3. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kes seavad oma krüptovara avalikule pakkumisele ajapiirangu, peavad kehtestama mõjusa korra, et jälgida ja kaitsta avaliku pakkumise käigus vastu võetud raha või muud krüptovara. Selleks tagavad pakkujad, et avaliku pakkumise käigus vastu võetud raha või krüptovara hoiab üks või mõlemad järgmistest:

a) krediidasutus, kui raha võetakse vastu avaliku pakkumise käigus;

b) krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel.

4. Kui avalikul pakkumisel ei ole ajapiirangut, täidab pakkuja käesoleva artikli lõike 3 nõudeid seni, kuni artikli 13 kohane jaekliendi õigus tehingust taganeda aegub.

Artikkel 11

Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujate ja kauplemisele võtmist taotlevate isikute õigused

1. Pärast krüptovara valge raamatu avaldamist kooskõlas artikliga 9 ning asjakohasel juhul krüptovara valge raamatu muudetud versiooni avaldamist kooskõlas artikliga 12 võivad pakkujad pakkuda muud krüptovara kui varapõhiseid tokeneid ja e-raha tokeneid kogu liidus ja sellist krüptovara võidakse võtta liidus kauplemisele krüptovara kauplemisplatvormil.

2. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujate ja kauplemisele võtmist taotlevate isikute suhtes, kes on avaldanud krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 9 ning asjakohasel juhul krüptovara valge raamatu muudetud versiooni kooskõlas artikliga 12, ei kohaldata mingeid täiendavaid teabenõudeid seoses kõnealuse krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmisega.

Artikkel 12

Avaldatud krüptovara valge raamatu ja avaldatud reklaamteate muutmine

1. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kauplemisele võtmist taotlevad isikud või kauplemisplatvormi korraldajad muudavad oma avaldatud krüptovara valget raamatut ja asjakohasel juhul oma avaldatud reklaamteateid iga kord, kui ilmneb uus oluline asjaolu, oluline viga või oluline ebatäpsus, mis võib mõjutada krüptovara hindamist. Seda nõuet kohaldatakse avaliku pakkumise kestuse või aja jooksul, mil krüptovara on kauplemisele võetud.

2. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kauplemisele võtmist taotlevad isikud või kauplemisplatvormi korraldajad teavitavad oma päritoluliikmesriigi pädevat asutust krüptovara valge raamatu muudetud versioonist ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteatest ja kavandatavast avaldamiskuupäevast, sealhulgas selliste muudatuste põhjustest, vähemalt seitse tööpäeva enne nende avaldamist.

3. Avaldamise kuupäeval või varem, kui pädev asutus seda nõuab, teavitab pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja oma kodulehel avalikkust viivitamata oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele teavitatud krüptovara valge raamatu muudetud versioonist ja esitab nende põhjuste kokkuvõtte, miks ta on teavitanud krüptovara valge raamatu muudetud versioonist.

4. Krüptovara valge raamatu muudetud versioonis ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteadetes esitatud teabe järjekord peab vastama artikli 9 kohaselt avaldatud krüptovara valge raamatu või reklaamteadete teabe järjekorrale.

5. Päritoluliikmesriigi pädev asutus teavitab viie tööpäeva jooksul alates krüptovara valge raamatu muudetud versiooni ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteadete kättesaamisest artikli 8 lõikes 6 osutatud vastuvõtivate liikmesriikide pädevat asutust krüptovara valge raamatu muudetud versioonist ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteadetest ning edastab kõnealuse teate ja avaldamise kuupäeva ESMA-le.

ESMA teeb krüptovara valge raamatu muudetud versiooni kättesaadavaks artikli 109 lõike 2 kohases registris pärast muudetud versiooni avaldamist.

6. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad, kauplemisele võtmist taotlevad isikud või kauplemisplatvormi korraldajad avaldavad krüptovara valge raamatu muudetud versiooni ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteated, sh muutmise põhjused, vastavalt artiklile 9 oma veebisaidil.

7. Krüptovara valge raamatu muudetud versioonil ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteadetes peab olema ajatempel. Krüptovara valge raamatu viimane versioon ja asjakohasel juhul kõige uuemad muudetud reklaamteated tähistatakse kehtiva versioonina. Kõik krüptovara valge raamatu versioonid ja asjakohasel juhul muudetud reklaamteated on kättesaadavad seni, kuni üldsuse liikmetel on krüptovara.

8. Kui avalik pakkumine puudutab kasutustokenit, mis annab juurdepääsu kaupadele ja teenustele, mida ei ole veel olemas või mis ei ole veel kasutusel, ei pikendata üheski krüptovara valge raamatu muudetud versioonis ega asjakohasel juhul muudetud reklaamteadetes tehtud muudatustega artikli 4 lõikes 6 osutatud 12-kuulist tähtaega.

9. Krüptovara valge raamatu ja reklaamteadete vanemad versioonid jäävad pakkujate, kauplemisele võtmist taotlevate isikute või kauplemisplatvormi korraldajate veebisaidile vähemalt 10 aastaks pärast nende vanemate versioonide avaldamise kuupäeva koos selgelt nähtava hoiatusega, et need enam ei kehti, ning hüperlingiga veebisaidi vastavale osale, kus on avaldatud nende dokumentide kõige uuem versioon.

Artikkel 13

Taganemisõigus

1. Jaeklientidel, kes ostavad muud krüptovara kui varapõhiseid tokeneid või e-raha tokeneid otse pakkujalt või krüptovara teenuse osutajalt, kes korraldab krüptovara pakkumist selle pakkuja nimel, on taganemisõigus.

Jaeklientidel on 14 kalendripäeva aega, et ilma teenustasu maksmata ja kulusid kandmata ja ilma, et nad oleksid kohustatud põhjendusi esitama, taganeda oma nõusolekust osta muud krüptovara kui varapõhised tokenid ja e-raha tokenid. Taganemisperiood algab kuupäevast, mil jaeklient annab nõusoleku osta krüptovara.

2. Kõik jaekliendilt saadud maksed, sealhulgas tasud, kui see on asjakohane, makstakse tagasi põhjendamatu viivitusega, ent igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul alates kuupäevast, mil krüptovara pakkuja või krüptovara teenuse osutaja, kes korraldab krüptovara pakkumist selle pakkuja nimel, sai teada jaekliendi otsusest taganeda oma nõusolekust osta krüptovara.

Sellise tagasimakse tegemisel kasutatakse sama makseviisi, mida jaeklient kasutas algse tehingu puhul, välja arvatud juhul, kui jaeklient annab sõnaselgelt nõusoleku teistsuguse makseviisi kasutamiseks, ning tingimusel, et jaekliendile ei kaasne tagasimaksega kohustust maksa teenustasu ega kanda kulusid.

3. Krüptovara pakkujad annavad teavet lõikes 1 osutatud taganemisõiguse kohta oma krüptovara valges raamatus.

4. Lõikes 1 osutatud taganemisõigust ei kohaldata juhul, kui krüptovara on võetud kauplemisele enne jaekliendi sooritatud ostu.

5. Kui krüptovara pakkujad on seadnud krüptovara avalikule pakkumisele ajapiirangu vastavalt artiklile 10, ei saa taganemisõigust kasutada pärast märkimisperioodi lõppu.

Artikkel 14

Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujate ja kauplemisele võtmist taotlevate isikute kohustused

1. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad ja kauplemisele võtmist taotlevad isikud:

- a) tegutsevad ausalt, õiglaselt ja professionaalselt;
- b) suhtlevad krüptovara omanike ja tulevaste omanikega õiglasel, selgel ja mitteeksitaval viisil;
- c) tuvastavad, ennetavad ja juhivad mis tahes tekkida võivaid huvide konflikte ning avalikustavad need;
- d) kannavad hoolt, et kõik nende süsteemid ja juurdepääsukontrolli protokollid vastaksid asjakohastele liidu standarditele.

Esimese lõigu punkti d kohaldamiseks annab ESMA koostöös EBAga vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. detsembriks 2024 välja suunised, et täpsustada neid liidu standardeid.

2. Muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad ja kauplemisele võtmist taotlevad isikud tegutsevad sellise krüptovara omanike parimates huvides ja kohtlevad neid võrdselt, välja arvatud juhul, kui krüptovara valges raamatus ja asjakohasel juhul reklaamteadetes on märgitud teatavate omanike sooduskohtlemine ja selle sooduskohtlemise põhjused.

3. Kui muu krüptovara kui varapõhise tokeni ja e-raha tokeni avalik pakkumine tühistatakse, tagavad sellise krüptovara pakkujad, et omanikelt või tulevastelt omanikelt vastu võetud raha tagastatakse neile nõuetekohaselt mitte hiljem kui 25 kalendripäeva jooksul pärast avaliku pakkumise tühistamist.

Artikkel 15

Vastutus krüptovara valges raamatus esitatud teabe eest

1. Kui pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja on rikkunud artiklit 6, esitades krüptovara valges raamatus või krüptovara valge raamatu muudetud versioonis teavet, mis ei ole täielik, tõene ega selge või mis on eksitav, vastutavad pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja ja tema haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed krüptovara omaniku ees rikkumisega tekitatud kahju eest.

2. Lepingulised sätted, millega lõikes 1 osutatud tsiviilvastutus välistatakse või seda piiratakse, on õigustühised.

3. Kui krüptovara valge raamatu ja reklaamteated koostab vastavalt artikli 5 lõikele 3 kauplemisplatvormi korraldaja, loetakse vastutavaks ka kauplemisele võtmist taotlev isik, kui ta esitab kauplemisplatvormi korraldajale teavet, mis ei ole täielik, tõene ega selge või mis on eksitav.

4. Krüptovara omanik on kohustatud esitama tõendid selle kohta, et muu krüptovara kui varapõhiste tokenite või e-raha tokenite pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja on rikkunud artiklit 6 sellega, et ta on esitanud teavet, mis ei ole täielik, tõene ega selge või mis on eksitav, ning et sellisele teabele tuginemine mõjutab omaniku otsust seda krüptovara osta, müüa või vahetada.

5. Pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või kauplemisplatvormi korraldaja ega tema haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed ei vastuta krüptovara omaniku ees kahju eest, mis on tekkinud seetõttu, et on tuginetud artikli 6 lõikes 7 osutatud kokkuvõttes esitatud teabele, sealhulgas selle tõlkele, välja arvatud juhul, kui kokkuvõte:

- a) on eksitav, ebatäpne või krüptovara valge raamatu muude osadega vastuolus või
- b) ei sisalda ka krüptovara valge raamatu teisi osasid arvesse võttes põhiteavet, mis aitaks krüptovara tulevastel omanikel otsustada, kas sellist krüptovara osta või mitte.

6. Käesolev artikkel ei piira muud riigisisest õigusest tulenevat tsiviilvastutust.

III JAOTIS

VARAPÕHISED TOKENID

1. PEATÜKK

Luba pakkuda avalikult varapõhiseid tokeneid ja taotleda nende kauplemisele võtmist

Artikkel 16

Tegevusluba

1. Liidus tohib varapõhist tokenit avalikult pakkuda või selle kauplemisele võtmist taotleda ainult isik, kes on varapõhise tokeni emitent ja on

- a) juriidiline isik või muu ettevõtja, kellel on liidus asukoht ja kellele tema päritoluliikmesriigi pädev asutus on andnud tegevusloa kooskõlas artikliga 21; või
- b) krediidasutus, mis vastab artikli 17 nõuetele.

Olenemata esimesest lõigust võivad varapõhist tokenit avalikult pakkuda või taotleda selle kauplemisele võtmist muud isikud, kui neil on varapõhise tokeni emitendi kirjalik luba. Nimetatud muud isikud peavad järgima artikleid 27, 29 ja 40.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel võib muu ettevõtja emiteerida varapõhiseid tokeneid üksnes juhul, kui tema õiguslik vorm tagab kolmandate isikute huvide kaitse taseme, mis on samaväärne juriidiliste isikute pakutavaga, ning tema suhtes kohaldatakse samaväärset usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, arvestades tema õiguslikku vormi.

2. Lõiget 1 ei kohaldata juhul, kui

- a) emitendi emiteeritud varapõhise tokeni keskmine väärtus, mis on arvatud 12 kuu kohta iga kalendripäeva lõpu seisuga, ei ole kordagi ületanud 5 000 000 eurot või samaväärset summat muus ametlikus vääringus ja emitent ei ole seotud teiste selliste emitentide võrgustikuga, kelle suhtes on kohaldatud erandit; või
- b) varapõhise tokeni avalik pakkumine on suunatud üksnes kutselistele investoritele ja varapõhist tokenit võivad omada ainult sellised kutselised investorid.

Käesoleva lõike kohaldamisel peavad varapõhiste tokenite emitendid koostama artikli 19 kohaselt ette nähtud krüptovara valge raamatu ning tegema selle krüptovara valge raamatu ja taotluse korral kõik reklaamteated teatavaks oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele.

3. Pädeva asutuse poolt lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud isikule antud tegevusluba kehtib kogu liidus ja võimaldab varapõhise tokeni emitendil avalikult pakkuda kogu liidus tegevusloas märgitud varapõhist tokenit ja taotleda sellise varapõhise tokeni kauplemisele võtmist.

4. Pädeva asutuse artikli 17 lõike 1 või artikli 21 lõike 1 kohane heakskiit emitendi krüptovara valgele raamatule või artikli 25 kohane heakskiit krüptovara valge raamatu muudetud versioonile kehtib kogu liidus.

Artikkel 17

Krediidiasutuste suhtes kohaldatavad nõuded

1. Krediidiasutuse emiteeritud varapõhist tokenit võib avalikult pakkuda või kauplemisele võtta, kui krediidiasutus:
 - a) koostab emiteeritud varapõhise tokeni kohta artiklis 19 osutatud krüptovara valge raamatu, esitab kõnealuse krüptovara valge raamatu heakskiitmiseks oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele vastavalt käesoleva artikli lõike 8 kohaselt vastu võetud regulatiivsetes tehnilistes standardites sätestatud menetlusele ning pädev asutus kiidab krüptovara valge raamatu heaks;
 - b) teavitab asjaomast pädevat asutust vähemalt 90 tööpäeva enne varapõhise tokeni esmakordset emiteerimist, esitades talle järgmise teabe:
 - i) tegevuskava, milles esitatakse ärimudel, mida krediidiasutus kavatseb järgida;
 - ii) õigusliku arvamuse selle kohta, et varapõhine token ei kvalifitseeru kummakski järgmistest:
 - krüptovaraks, mis on artikli 2 lõike 4 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud;
 - e-raha tokeniks;
 - iii) artikli 34 lõikes 1 osutatud juhtimiskorra üksikasjaliku kirjelduse;
 - iv) artikli 34 lõike 5 esimeses lõigus loetletud põhimõtted ja menetlused;
 - v) artikli 34 lõike 5 teises lõigus osutatud kolmandate isikutega sõlmitud lepinguliste kokkulepete kirjelduse;
 - vi) artikli 34 lõikes 9 osutatud talitluspidevuse põhimõtete kirjelduse;
 - vii) artikli 34 lõikes 10 osutatud sisekontrollikorra ja riskijuhtimise protseduuride kirjelduse;
 - viii) artikli 34 lõikes 11 osutatud selliste süsteemide ja protseduuride kirjelduse, mille ülesanne on tagada andmete kättesaadavus, autentsus, terviklus ja konfidentsiaalsus.
 2. Krediidiasutus, kes on varem teavitanud pädevat asutust kooskõlas lõike 1 punktiga b muu varapõhise tokeni emiteerimisest, ei ole kohustatud esitama pädevale asutusele tema poolt varem esitatud teavet, kui selline teave oleks identne. Lõike 1 punktis b loetletud teabe esitamisel kinnitab krediidiasutus selgesõnaliselt, et kogu teave, mida uuesti ei esitatud, on endiselt ajakohane.
 3. Lõike 1 punktis b osutatud teate saanud pädev asutus hindab 20 tööpäeva jooksul alates selles loetletud teabe saamisest, kas selle punkti kohaselt nõutav teave on esitatud. Kui pädev asutus jõuab järeldusele, et teatava teabe puudumise tõttu ei ole teade täielik, annab ta sellest teate esitanud krediidiasutusele viivitamata teada ja määrab tähtaja, mille jooksul krediidiasutus peab puuduva teabe esitama.

Puuduva teabe esitamise tähtaeg ei tohi olla pikem kui 20 tööpäeva alates puuduva teabe nõudmise kuupäevast. Kuni selle tähtaja möödumiseni peatatakse lõike 1 punktis b sätestatud tähtaja arvestamine. Pädevad asutused võivad oma äranägemisel nõuda teabe edasist täiendamist või täpsustamist, kuid sellisel juhul lõike 1 punktis b sätestatud tähtaega enam ei peatata.
- Krediidiasutus ei paku varapõhist tokenit avalikult ega taotle selle kauplemisele võtmist nii kaua, kui teade ei ole täielik.
4. Krediidiasutuse suhtes, kes emiteerib varapõhiseid tokeneid, sealhulgas olulisi varapõhiseid tokeneid, ei kohaldata artikleid 16, 18, 20, 21, 24, 35, 41 ja 42.
 5. Pädev asutus edastab kogu lõike 1 kohaselt saadud teabe viivitamata Euroopa Keskpangale ja, kui krediidiasutuse asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui varapõhine token järgib liikmesriigi ametlikku vääringut, mis ei ole euro, siis ka asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Euroopa Keskpank ja asjakohasel juhul esimeses lõigus osutatud liikmesriigi keskpank esitavad 20 tööpäeva jooksul alates kogu teabe kättesaamisest selle teabe kohta arvamuse ja edastavad selle arvamuse pädevale asutusele.

Pädev asutus nõuab, et krediidasutus ei pakuks varapõhist tokenit avalikult ega taotleks selle kauplemisele võtmist, kui Euroopa Keskpank või asjakohasel juhul esimeses lõigus osutatud liikmesriigi keskpank esitab maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele avalduva riski tõttu või rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise või rahapoliitika iseseisvusega seotud põhjustel negatiivse arvamuse.

6. Pädev asutus edastab ESMA-le artikli 109 lõikes 3 osutatud teabe pärast seda, kui ta on kontrollinud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt saadud teabe täielikkust.

ESMA teeb teabe registris kättesaadavaks artikli 109 lõike 3 kohaselt avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäevaks.

7. Asjaomane pädev asutus teavitab ESMA-t varapõhiseid tokeneid emiteeriva krediidasutuse tegevusloa kehtetuks tunnistamisest kahe tööpäeva jooksul tegevusloa kehtetuks tunnistamisest. ESMA teeb teabe tegevusloa kehtetuks tunnistamise kohta registris kättesaadavaks artikli 109 lõike 3 kohaselt põhjendamatu viivitusega.

8. EBA töötab tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada lõike 1 punktis a osutatud krüptovara valge raamatu heakskiitmise menetlust.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 18

Tegevusloa taotlemine

1. Juriidiline isik või muu ettevõtja, kes kavatseb varapõhiseid tokeneid avalikult pakkuda või taotleda nende kauplemisele võtmist, esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele artiklis 16 osutatud tegevusloa taotluse.

2. Lõikes 1 osutatud taotlus peab sisaldama kogu järgmist teavet:

- a) taotleva emitendi aadress;
- b) taotleva emitendi juriidilise isiku tunnus;
- c) taotleva emitendi põhikiri, kui see on kohaldatav;
- d) tegevuskava, milles esitatakse ärimudel, mida taotlev emitent kavatseb järgida;
- e) õiguslik arvamus selle kohta, et varapõhine token ei kvalifitseeru kummakski järgmistest:
 - i) krüptovaraks, mis on artikli 2 lõike 4 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud; või
 - ii) e-raha tokeniks;
- f) taotleva emitendi artikli 34 lõikes 1 osutatud juhtimiskorra üksikasjalik kirjeldus;
- g) kui sõlmitud on koostöökokkulepped konkreetsete krüptovara teenuse osutajatega, siis selliste sisekontrollikorra ja menetluste kirjeldus, millega tagatakse direktiivi (EL) 2015/849 kohaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste kohustuste täitmine;
- h) taotleva emitendi juhtorgani liikmete andmed;
- i) tõendid selle kohta, et punktis h osutatud isikutel on piisavalt hea maine ning taotleva emitendi juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused;

- j) tõendid selle kohta, et aktsionäril või osakuomanikul, kellel on taotlevas emitendis oluline otsene või kaudne osalus, on piisavalt hea maine;
- k) artiklis 19 osutatud krüptovara valge raamat;
- l) artikli 34 lõike 5 esimeses lõigus osutatud põhimõtted ja menetlused;
- m) artikli 34 lõike 5 teises lõigus osutatud kolmandate isikutega sõlmitud lepinguliste kokkulepete kirjeldus;
- n) taotleva emitendi artikli 34 lõikes 9 osutatud talitluspidevuse põhimõtete kirjeldus;
- o) artikli 34 lõikes 10 osutatud sisekontrollikorra ja riskijuhtimisprotseduuride kirjeldus;
- p) artikli 34 lõikes 11 osutatud selliste süsteemide ja protseduuride kirjeldus, mille ülesanne on tagada andmete kättesaadavus, autentsus, terviklus ja konfidentsiaalsus;
- q) taotleva emitendi artiklis 31 osutatud kaebuste käsitlemise korra kirjeldus;
- r) kui see on asjakohane, nende vastuvõtivate liikmesriikide loetelu, kus taotlev emitent kavatseb varapõhist tokenit avalikult pakkuda või taotleda varapõhise tokeni kauplemisele võtmist.

3. Emitendid, kes on varem saanud loa emiteerida ühte varapõhist tokenit, ei ole kohustatud esitama mõne teise varapõhise tokeni emiteerimise tegevusloa tarvis pädevale asutusele nende poolt varem esitatud teavet, kui selline teave oleks identne. Lõikes 2 loetletud teabe esitamisel kinnitab emitent selgesõnaliselt, et kogu teave, mida uuesti ei esitatud, on endiselt ajakohane.

4. Pädev asutus annab taotlevale emitendile lõike 1 kohase taotluse kättesaamisest viivitamata, ent igal juhul kahe tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest kirjalikult teada.

5. Lõike 2 punktide i ja j kohaldamisel esitab taotleva varapõhise tokeni emitent tõendid kõigi järgmiste asjaolude kohta:

- a) et kõigi juhtorgani liikmete kohta puuduvad karistusregistris kanded süüdimõistvate kohtuotsuste kohta või puuduvad karistused, mis oleksid määratud kohaldatava äriühinguõiguse, sealhulgas maksejõuetusõiguse ja finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide alusel, või seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise või pettuse või ametialase vastutusega;
- b) et taotleva varapõhise tokeni emitendi juhtorgani liikmetel on varapõhise tokeni emitendi juhtimiseks ühiselt vajalikud teadmised, oskused ja kogemused ning et neil isikutel on kohustus pühendada oma ülesannete täitmisele piisavalt aega;
- c) et kõigi aktsionäride või osakuomanike kohta, kellel on taotlevas emitendis oluline otsene või kaudne osalus, puuduvad karistusregistris kanded süüdimõistvate kohtuotsuste kohta ja puuduvad karistused, mis oleksid määratud kohaldatava äriühinguõiguse, sealhulgas maksejõuetusõiguse ja finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide alusel, või seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise või pettuse või ametialase vastutusega.

6. EBA töötab tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et lõikes 2 osutatud teavet täpsustada.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

7. EBA töötab tihedas koostöös ESMAga välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada standardvormid, -mallid ja -menetlused teabe jaoks, mis tuleb taotluses esitada, et tagada kogu liidus nende ühetaolisus.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 15.

Artikkel 19

Varapõhiste tokenite krüptovara valge raamatu sisu ja vorm

1. Varapõhise tokeni kohta avaldatav krüptovara valge raamat peab sisaldama kogu järgmist teavet, mida on täpsustatud II lisas:

- a) teave varapõhise tokeni emitendi kohta;
- b) teave varapõhise tokeni kohta;
- c) teave varapõhise tokeni avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kohta;
- d) teave varapõhise tokeniga seotud õiguste ja kohustuste kohta;
- e) teave kasutatava tehnoloogia kohta;
- f) teave riskide kohta;
- g) teave tagatisvara portfelli kohta;
- h) teave selle kohta, milline on varapõhise tokeni emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamine kahjulik mõju kliimale ja muu keskkonnale avalduv kahjulik mõju.

Krüptovara valges raamatus esitatakse ka muu isiku andmed kui emitent, kes artikli 16 lõike 1 teise lõigu kohaselt varapõhist tokenit avalikult pakub või taotleb selle kauplemisele võtmist, ning põhjus, miks see konkreetne isik varapõhist tokenit avalikult pakub või selle kauplemisele võtmist taotleb. Juhul kui krüptovara valget raamatut ei ole koostanud emitent, sisaldab krüptovara valge raamat ka krüptovara valge raamatu koostanud isiku andmeid ja põhjust, miks see konkreetne isik selle koostas.

2. Kogu lõikes 1 loetletud teave peab olema tõene, selge ja mitteeksitav. Krüptovara valgest raamatust ei tohi olulist teavet välja jätta ning selles esitatakse teavet sisutihedalt ja arusaadaval kujul.

3. Krüptovara valge raamat ei tohi sisaldada ühtegi väidet seoses krüptovara tulevase väärtusega peale lõikes 4 osutatud avalduse.

4. Krüptovara valge raamat peab sisaldama selget ja üheselt mõistetavat avaldust selle kohta, et:

- a) varapõhine token võib kaotada osaliselt või täielikult oma väärtuse;
- b) varapõhine token ei pruugi alati olla ülekantav;
- c) varapõhine token ei pruugi olla likviidne;
- d) varapõhine token ei ole hõlmatud direktiivi 97/9/EÜ kohaste investeeringute tagamise skeemidega;
- e) varapõhine token ei ole hõlmatud direktiivi 2014/49/EL kohaste hoiuste tagamise skeemidega.

5. Krüptovara valge raamat sisaldab varapõhise tokeni emitendi juhtorgani avaldust. Selles avalduses kinnitatakse, et krüptovara valge raamat vastab käesolevale jaotisele ning et juhtorganile teadaolevalt on krüptovara valges raamatus esitatud teave tõene, selge ja mitteeksitav ning et krüptovara valgest raamatust ei ole välja jäetud teavet, mis võiks mõjutada selle tähtsust.

6. Krüptovara valge raamat sisaldab kokkuvõtet, mis lisatakse lõikes 5 osutatud avalduse järele ja milles esitatakse lühidalt ja mittetehnilises keeles põhiteave varapõhise tokeni avaliku pakkumise või kavandatava kauplemisele võtmise kohta. Kokkuvõte peab olema kergesti mõistetav ning esitatud ja vormistatud selgel ja arusaadaval kujul, kasutades loetava suurusega tähemärke. Krüptovara valge raamatu kokkuvõte annab asjakohast teavet asjaomase varapõhise tokeni omaduste kohta, et aidata varapõhise tokeni tulevastel omanikel teha teadlikku otsust.

Kokkuvõte sisaldab hoiatust selle kohta, et:

- a) seda tuleks lugeda krüptovara valge raamatu sissejuhatusena;
- b) tulevane omanik peaks iga varapõhise tokeni ostuotsuse tegemisel tuginema krüptovara valge raamatu sisule tervikuna ja mitte üksnes kokkuvõttele;
- c) varapõhise tokeni avalik pakkumine ei kujuta endast pakkumist ega kutset osta finantsinstrumente ning et sellist pakkumist või kutset saab esitada üksnes prospekti või muude pakkumisdokumentidega vastavalt kohaldatavale riigisisesele õigusele;
- d) krüptovara valge raamat ei ole prospekt, millele on osutatud määruses (EL) 2017/1129, ega muu liidu või liikmesriigi õiguse kohane pakkumisdokument.

Kokkuvõttes märgitakse, et varapõhise tokeni omanikul on õigus nõuda tokeni lunastamist igal ajal, ning sätestatakse lunastamise tingimused.

7. Krüptovara valge raamat sisaldab sellest teavitamise kuupäeva ja sisukorda.

8. Krüptovara valge raamat koostatakse päritoluliikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

Kui varapõhist tokenit pakutakse ka muus liikmesriigis kui emitendi päritoluliikmesriik, koostatakse krüptovara valge raamat ka vastuvõtva liikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

9. Krüptovara valge raamat tehakse kättesaadavaks masinloetavas vormingus.

10. ESMA töötab koostöös EBAga välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada lõike 9 kohaldamiseks standardvormid, -vormingud ja -mallid.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

11. ESMA töötab koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles käsitletakse sellise lõike 1 esimese lõigu punktis h osutatud teabe sisu, metoodikat ja esitusviisi, mis puudutab kestlikkuse näitajaid, mis käsitlevad kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju.

Esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamisel võtab ESMA arvesse krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavaid eri liiki konsensusmehhanisme, nende stiimulstruktuure ning energia, sealhulgas taastuvenergia ja loodusvarade kasutamist, jäätmeteket ja kasvuhoonegaaside heidet. ESMA ajakohastab neid regulatiivseid tehnilisi standardeid, võttes arvesse õiguslikke muudatusi ja tehnika arengut.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

*Artikkel 20***Tegevusloa taotluse hindamine**

1. Pädevad asutused, kes saavad artiklis 18 osutatud tegevusloa taotluse, hindavad 25 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest, kas taotlus, sh artiklis 19 osutatud krüptovara valge raamat, sisaldab kogu nõutavat teavet. Nad teatavad taotlevale emitendile viivitamata, kas taotluses, sealhulgas krüptovara valges raamatus, on nõutavat teavet puudu. Kui taotlus, sealhulgas krüptovara valge raamat, ei ole täielik, kehtestavad pädevad asutused tähtaja, mille jooksul taotlev emitent peab esitama puuduva teabe.

2. Pädevad asutused hindavad 60 tööpäeva jooksul alates täieliku taotluse saamisest, kas taotlev emitent vastab käesolevas jaotises sätestatud nõuetele, ning võtavad tegevusloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta vastu igakülgsest põhjendatud otsuse eelnõu. Nimetatud 60 tööpäeva jooksul võivad pädevad asutused nõuda taotlevalt emitendilt taotluse, sh artiklis 19 osutatud krüptovara valge raamatu kohta mis tahes teavet.

Hindamisprotsessi käigus võivad pädevad asutused teha koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutavate pädevate asutuste, rahapesu andmebüroode või muude avaliku sektori asutustega.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud hindamise tähtaeg peatub pädeva asutuse poolt puuduoleva teabe nõudmise kuupäeva ja pädevale asutusele taotlevalt emitendilt puuduoleva teabe laekumise kuupäeva vaheliseks ajaks. Peatumise tähtaeg ei tohi olla pikem kui 20 tööpäeva. Pädevad asutused võivad oma äranägemisel nõuda teabe edasist täiendamist või täpsustamist, kuid sellisel juhul lõigetes 1 ja 2 sätestatud hindamise tähtaeg enam ei peatu.

4. Pädevad asutused edastavad pärast lõikes 2 osutatud 60 tööpäeva möödumist oma otsuse eelnõu ja taotluse EBA-le, ESMA-le ja Euroopa Keskpankale. Kui taotleva emitendi asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui varapõhine token järgib ametlikku vääringut, mis ei ole euro, edastavad pädevad asutused oma otsuse eelnõu ja taotluse ka asjaomase liikmesriigi keskpankale.

5. EBA ja ESMA koostavad pädeva asutuse taotlusel ja 20 tööpäeva jooksul alates otsuse eelnõu ja taotluse saamisest arvamuse, milles annavad hinnangu artikli 18 lõike 2 punktis e osutatud õiguslikule arvamusele, ning edastavad kumbki oma arvamuse asjaomasele pädevale asutusele.

Euroopa Keskpank või, kui see on kohaldatav, lõikes 4 osutatud keskpank koostab 20 tööpäeva jooksul alates otsuse eelnõu ja taotluse saamisest arvamuse, milles annab hinnangu riskidele, mida varapõhise tokeni emiteerimine võib avaldada finantsstabiilsusele, maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele ja rahapoliitika iseseisvusele, ning edastab oma arvamuse asjaomasele pädevale asutusele.

Ilma et see piiraks artikli 21 lõike 4 kohaldamist, ei ole käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud arvamused siduvad.

Pädev asutus võtab käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud arvamusi siiski igakülgsest arvesse.

*Artikkel 21***Tegevusloa andmine või selle andmisest keeldumine**

1. Pädevad asutused võtavad 25 tööpäeva jooksul alates artikli 20 lõikes 5 osutatud arvamuste saamisest vastu täielikult põhjendatud otsuse taotlevale emitendile tegevusloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta ning teevad taotlevale emitendile selle otsuse viie tööpäeva jooksul teatavaks. Kui taotlev emitent saab tegevusloa, loetakse tema krüptovara valge raamat heakskiidetuks.

2. Pädevad asutused keelduvad tegevusloa andmisest, kui on objektiivne ja tõendatav põhjus arvata, et:

a) taotleva emitendi juhtorgan võib ohustada emitendi tulemuslikku, kindlat ja usaldusväärset juhtimist ja talitluspidavust, tema klientide huvide piisavat arvessevõtmist ja turu terviklust;

- b) juhtorgani liikmed ei vasta artikli 34 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele;
- c) otsesed või kaudsed aktsionärid ja osakuomanikud, kellel on oluline osalus, ei vasta artikli 34 lõikes 4 sätestatud piisavalt hea maine kriteeriumidele;
- d) taotlev emitent ei täida või tõenäoliselt ei täida käesoleva jaotise nõudeid;
- e) taotleva emitendi ärimudel võib tõsiselt ohustada turu terviklust, finantsstabiilsust või maksesüsteemide tõrgeteta toimimist või seab emitendi või sektori suurde rahapesu ja terrorismi rahastamise ohtu.

3. EBA ja ESMA annavad vastavalt kas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16 või määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. juuniks 2024 ühiselt välja suunised, mille alusel hinnata varapõhiste tokenite emitentide juhtorgani liikmete ning varapõhiste tokenite emitentides olulist osalust omavate otseste või kaudsete aktsionäride ja osakuomanike sobivust.

4. Pädevad asutused keelduvad tegevusloa andmisest ka juhul, kui Euroopa Keskpank või, kui see on kohaldatav, keskpank esitab maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmisele või rahapoliitika iseseisvusele avalduva riski tõttu artikli 20 lõike 5 kohaselt negatiivse arvamuse.

5. Pädevad asutused edastavad vastuvõtivate liikmesriikide ühtsele kontaktpunktile, ESMA-le, EBA-le, Euroopa Keskpangale ja, kui see on kohaldatav, artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpangale kahe tööpäeva jooksul alates tegevusloa andmisest artikli 109 lõikes 3 osutatud teabe.

ESMA teeb teabe kättesaadavaks artikli 109 lõikes 3 osutatud registris avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäevaks.

6. Pädevad asutused teavitavad EBA-t, ESMA-t, Euroopa Keskpanka ja, kui see on kohaldatav, artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpanku ka kõigist tegevusloa taotluse andmisest keeldumise juhtudest ning esitavad otsuse aluseks olevad põhjendused ja asjakohasel juhul selgituse artikli 20 lõikes 5 osutatud arvamustest kõrvalekaldumise kohta.

Artikkel 22

Teabe esitamine varapõhiste tokenite kohta

1. Iga varapõhise tokeni kohta, mille emissiooni maht on suurem kui 100 000 000 eurot, esitab emitent pädevale asutusele kord kvartalis järgmise teabe:

- a) omanike arv;
- b) emiteeritud varapõhise tokeni väärtus ja tagatisvara portfelli suurus;
- c) tehingute keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas asjaomase kvartali vältel;
- d) selliste tehingute hinnanguline keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas asjaomase kvartali vältel, mis on seotud kasutamisega vahetusvahendina ühisrahaal.

Esimese lõigu punktide c ja d kohaldamisel tähendab tehing igat varapõhisele tokenile omandiõigust omava füüsilise või juriidilise isiku muutust varapõhise tokeni ühelt hajusraamatu aadressilt või kontolt teisele ülekandmise tulemusel.

Tehinguid, mis on seotud raha või muu krüptovara vastu vahetamisega emitendi või krüptovarateenuse osutaja juures, ei peeta seotuks varapõhise tokeni kasutamisega vahetusvahendina, välja arvatud juhul, kui on tõendeid, et varapõhist tokenit kasutatakse muu krüptovaraga tehtavate tehingute arveldamiseks.

2. Pädev asutus võib nõuda, et varapõhiste tokenite emitendid täidaksid lõikes 1 osutatud aruandluskohustust varapõhiste tokenite puhul, mille emissiooni väärtus on alla 100 000 000 euro.

3. Kriptovarateenuse osutajad, kes osutavad varapõhiste tokenitega seotud teenuseid, esitavad varapõhise tokeni emitendile lõikes 1 osutatud aruandluseks vajaliku teabe, sealhulgas teabe hajusraamatu väliselt toimunud tehingute kohta.

4. Pädev asutus jagab saadud teavet Euroopa Keskpankaga ja asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpangaga ning vastuvõtivate liikmesriikide pädevate asutustega.

5. Euroopa Keskpank ja asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpangad võivad esitada pädevale asutusele oma kvartalipõhise hinnangu selliste tehingute keskmise arvu ja keskmise koguväärtuse kohta päevas, mis on seotud varapõhise tokeni kasutamisega vahetusvahendina ühisrahaalal.

6. EBA töötab tihedas koostöös Euroopa Keskpankaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada meetodikat, mille abil kord kvartalis hinnata selliste tehingute keskmist arvu ja keskmist koguväärtust päevas, mis on seotud varapõhise tokeni kasutamisega vahetusvahendina ühisrahaalal.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

7. EBA töötab välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada lõikes 1 osutatud aruandluse ning lõikes 3 osutatud teabe esitamise jaoks standardvormid, -vormingud ja -mallid.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 15.

Artikkel 23

Piirangud laialdaselt vahetusvahendina kasutatavate varapõhiste tokenite emiteerimisele

1. Kui varapõhise tokeni puhul ületab ühisrahaalal vahetusvahendina kasutamisega seotud tehingute hinnanguline kvartalipõhine keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas vastavalt 1 miljoni tehingu ja 200 000 000 euro künnise, peab emitent:

a) selle varapõhise tokeni emiteerimise lõpetama; ning

b) esitama pädevale asutusele 40 tööpäeva jooksul alates kõnealuse künnise ületamisest kava, millega tagatakse, et selliste tehingute hinnanguline kvartalipõhine keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas jääb vastavalt alla 1 miljoni tehingu ja 200 000 000 euro.

2. Pädev asutus kasutab emitendi esitatud teavet, omaenda hinnanguid või Euroopa Keskpanka või asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpanga hinnangut, olenevalt sellest, milline on suurem, et hinnata, kas lõikes 1 osutatud künnis on ületatud.

3. Kui sama varapõhist tokenit emiteerib mitu emitenti, hindab pädev asutus lõikes 1 osutatud kriteeriume pärast kõigi emitentide andmete koondamist.

4. Emitent esitab lõike 1 punktis b osutatud kava pädevale asutusele heakskiitmiseks. Vajaduse korral nõuab pädev asutus muudatuste tegemist, näiteks kehtestades minimaalse nimiväärtuse, et tagada varapõhise tokeni vahetusvahendina kasutamise vähenemine ajas.

5. Pädev asutus lubab emitendil emiteerida varapõhist tokenit uuesti alles siis, kui tal on tõendeid selle kohta, et ühisrahaalal vahetusvahendina kasutamise seotud tehingute hinnanguline kvartalipõhine keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas on vastavalt alla 1 miljoni tehingu ja 200 000 000 euro.

Artikkel 24

Tegevusloa kehtetuks tunnistamine

1. Pädevad asutused tunnistavad varapõhise tokeni emitendi tegevusloa kehtetuks, kui:
 - a) emitent ei ole tegelenud äritegevusega kuue järjestikuse kuu jooksul või ei ole kasutanud tegevusluba 12 järjestikuse kuu jooksul;
 - b) emitent on saanud tegevusloa ebaseaduslikul viisil, näiteks esitades valeandmeid artiklis 18 osutatud tegevusloa taotluses või krüptovara valges raamatus, mida on muudetud vastavalt artiklile 25;
 - c) emitent ei vasta enam nendele tingimustele, mille alusel tegevusluba anti;
 - d) emitent on raskelt rikkunud käesoleva jaotise sätteid;
 - e) emitendi suhtes kohaldatakse lunastamiskava;
 - f) emitent on tegevusloast sõnaselgelt loobunud või otsustanud oma tegevuse peatada;
 - g) emitendi tegevus ohustab tõsiselt turu terviklust, finantsstabiilsust või maksesüsteemide tõrgeteta toimimist või seab emitendi või sektori suurde rahapesu ja terrorismi rahastamise riski.

Varapõhise tokeni emitent teavitab oma pädevat asutust esimese lõigu punktides e ja f osutatud juhtudest.

2. Pädevad asutused tunnistavad varapõhise tokeni emitendi tegevusloa kehtetuks ka siis, kui Euroopa Keskpank või asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpank on arvamusel, et varapõhine token ohustab tõsiselt maksesüsteemide tõrgeteta toimimist, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmist või rahapoliitika iseseisvust.

3. Pädevad asutused piiravad varapõhise tokeni emissiooni mahtu või kehtestavad selle minimaalse nimiväärtuse, kui Euroopa Keskpank või asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpank on arvamusel, et varapõhine token ohustab maksesüsteemide tõrgeteta toimimist, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmist või rahapoliitika iseseisvust, ning määravad kohalduva emissiooni mahu ülempiiri või varapõhise tokeni minimaalse nimiväärtuse.

4. Asjaomased pädevad asutused teavitavad varapõhise tokeni emitendi pädevat asutust viivitamata järgmistest juhtudest:

- a) käesoleva määruse artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud kolmas isik on kaotanud direktiivi 2013/36/EL artiklis 8 osutatud krediitiasutuse tegevusloa, käesoleva määruse artiklis 59 osutatud krüptovarateenuse osutaja tegevusloa, makseasutuse tegevusloa või e-raha asutuse tegevusloa;
- b) emitendi juhtorgani liikmed või emitendis olulist osalust omavad otsesed või kaudsed aktsionärid või osakuomanikud on rikkunud direktiivi (EL) 2015/849 üle võtvaid riigisisese õiguse sätteid.

5. Pädevad asutused tunnistavad varapõhise tokeni emitendi tegevusloa kehtetuks, kui nad on arvamusel, et käesoleva artikli lõikes 4 osutatud olukorrad mõjutavad kõnealuse emitendi juhtorgani liikmete head mainet või mõne emitendis olulist osalust omava otsese või kaudse aktsionäri või osakuomaniku head mainet või et esineb tõendeid artiklis 34 osutatud juhtumiskorra või sisekontrollikorra puuduste kohta.

Tegevusloa kehtetuks tunnistamise korral rakendab varapõhise tokeni emitent artiklis 47 sätestatud menetlust.

6. Pädevad asutused teavitavad ESMAt varapõhise tokeni emitendi tegevusloa kehtetuks tunnistamisest kahe tööpäeva jooksul tegevusloa kehtetuks tunnistamisest. ESMA teeb teabe tegevusloa kehtetuks tunnistamise kohta artiklis 109 osutatud registris põhjendamatult viivitusega kättesaadavaks.

Artikkel 25

Avaldatud varapõhiste tokenite krüptovara valge raamatu muutmine

1. Varapõhiste tokenite emitendid teatavad oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele igast sellisest kavandatud muudatusest oma ärimudelil, millel on tõenäoliselt oluline mõju varapõhiste tokenite omanike või tulevaste omanike ostuotsustele ja mis leiab aset pärast artikli 21 kohast tegevusloa saamist või pärast artikli 17 kohast krüptovara valge raamatu heakskiitmist, samuti artikli 23 kontekstis. Sellised muudatused hõlmavad muu hulgas olulisi muudatusi seoses järgmisega:

- a) juhtimiskord, sealhulgas juhtorganile aru andmise ahelad ja riskijuhtimisraamistik;
- b) tagatisvara ja tagatisvara hoidmine;
- c) varapõhiste tokenite omanikele antud õigused;
- d) varapõhise tokeni emiteerimise ja lunastamise kord;
- e) varapõhiste tokenitega tehtud tehingute valideerimise protokollid;
- f) emitendi omandis oleva hajusraamatu tehnoloogia toimimine, kui varapõhiseid tokeneid emiteeritakse, kantakse üle ja säilitatakse sellise hajusraamatu tehnoloogia kohaselt;
- g) kord, millega tagatakse varapõhiste tokenite likviidsus, sealhulgas artiklis 45 osutatud oluliste varapõhiste tokenite emitentide likviidsuse juhtimise põhimõtted ja menetlused;
- h) kokkulepped kolmandate isikutega, sealhulgas tagatisvara haldamise ja tagatisvara investeerimise, tagatisvara hoidmise ja asjakohasel juhul varapõhiste tokenite üldsusele levitamise kohta;
- i) kaebuste käsitlemise kord;
- j) rahapesu ja terrorismi rahastamise riski hindamine ning sellega seotud üldised põhimõtted ja menetlused.

Varapõhiste tokenite emitendid teavitavad oma päritoluliikmesriigi pädevat asutust vähemalt 30 tööpäeva enne kavandatud muudatuste jõustumist.

2. Kui pädevale asutusele on teatatud kavatsusest teha mõni lõikes 1 osutatud muudatus, koostab varapõhise tokeni emitent krüptovara valge raamatu esialgse muudetud versiooni ja tagab, et selles esitatud teabe järjekord on kooskõlas algses krüptovara valges raamatus esitatud teabe järjekorraga.

Varapõhise tokeni emitent teavitab krüptovara valge raamatu esialgsest muudetud versioonist päritoluliikmesriigi pädevat asutust.

Pädev asutus kinnitab krüptovara valge raamatu esialgse muudetud versiooni kättesaamist elektrooniliselt niipea kui võimalik, ent hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast selle kättesaamist.

Pädev asutus kiidab krüptovara valge raamatu esialgse muudetud versiooni heaks või keeldub seda tegemast 30 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamise kinnitamisest. Krüptovara valge raamatu esialgse muudetud versiooni läbivaatamise ajal võib pädev asutus nõuda selle kohta lisateavet, selgitusi või põhjendusi. Kui pädev asutus sellise nõude esitab, algab 30 tööpäeva pikkune tähtaeg alles siis, kui pädev asutus on nõutud lisateabe kätte saanud.

3. Kui pädev asutus on seisukohal, et krüptovara valge raamatu muudatused võivad olla olulised maksesüsteemide tõrgeteta toimimise, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise või rahapoliitika iseseisvuse seisukohast, konsulteerib ta Euroopa Keskpannaga ja asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpangaga. Pädev asutus võib sellistel juhtudel konsulteerida ka EBA ja ESMaga.

Euroopa Keskpank või asjaomane keskpank ning asjakohasel juhul EBA ja ESMA esitavad oma arvamuse 20 tööpäeva jooksul pärast esimeses lõigus osutatud konsulteerimist.

4. Kui pädev asutus kiidab heaks krüptovara valge raamatu muudetud versiooni, võib ta nõuda, et varapõhise tokeni emitent:

- a) kehtestaks korra, millega tagatakse varapõhise tokeni omanike kaitse, kui võimalikud muudatused emitendi tegevuses võivad oluliselt mõjutada varapõhise tokeni või tagatisvara väärtust, stabiilsust või riske;
- b) võtaks asjakohased parandusmeetmed turu tervikluse, finantsstabiilsuse või maksesüsteemide tõrgeteta toimimisega seotud probleemide lahendamiseks.

Pädev asutus nõuab, et varapõhise tokeni emitent võtaks asjakohaseid parandusmeetmeid maksesüsteemide tõrgeteta toimimise, rahapoliitika reaalmajandusse jõudmise või rahapoliitika iseseisvusega seotud probleemide lahendamiseks, kui Euroopa Keskpank või asjakohasel juhul artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpank teeb käesoleva artikli lõikes 3 osutatud konsultatsioonide käigus ettepaneku selliste parandusmeetmete võtmiseks.

Kui Euroopa Keskpank või artikli 20 lõikes 4 osutatud keskpank on teinud ettepaneku pädeva asutuse nõutud meetmetest erinevate meetmete võtmiseks, siis kavandavad meetmed kombineeritakse või kui see ei ole võimalik, kohaldatakse rangemat meetet.

5. Pädev asutus edastab krüptovara valge raamatu muudetud versiooni ESMA-le, vastuvõtivate liikmesriikide ühtsele kontaktpunktile, EBA-le ning asjakohasel juhul Euroopa Keskpangale või asjaomase liikmesriigi keskpangale kahe tööpäeva jooksul alates heakskiidu andmisest.

ESMA teeb krüptovara valge raamatu muudetud versiooni põhjendamatu viivitusega kättesaadavaks artiklis 109 osutatud registris.

Artikkel 26

Varapõhiste tokenite emitendi vastutus krüptovara valges raamatus esitatud teabe eest

1. Kui emitent on rikkunud artiklit 19, esitades krüptovara valges raamatus või mõnes krüptovara valge raamatu muudetud versioonis teavet, mis ei ole täielik, tõene või selge või mis on eksitav, vastutavad emitent ja tema haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed sellise varapõhise tokeni omaniku ees rikkumisega tekitatava kahju eest.

2. Lepingulised sätted, millega lõikes 1 osutatud tsiviilvastutus välistatakse või seda piiratakse, on õigustühised.

3. Varapõhise tokeni omanik on kohustatud esitama tõendid selle kohta, et kõnealuse varapõhise tokeni emitent on rikkunud artiklit 19 sellega, et ta on esitanud krüptovara valges raamatus või mõnes krüptovara valge raamatu muudetud versioonis teavet, mis ei ole täielik, tõene, selge või mis on eksitav, ning et sellisele teabele tuginemine mõjutab omaniku otsust seda varapõhist tokenit osta, müüa või vahetada.

4. Emitent ega tema haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed ei vastuta kahju eest, mis on tekkinud seetõttu, et on tuginetud artikli 19 kohases kokkuvõttes esitatud teabele, sealhulgas selle tõlkele, välja arvatud juhul, kui kokkuvõtte:

- a) on eksitav, ebatäpne või krüptovara valge raamatu muude osadega vastuolus; või
- b) ei sisalda krüptovara valge raamatu teisi osasid arvesse võttes põhiteavet, mis aitaks tulevastel omanikel otsustada, kas varapõhist tokenit osta.

5. Käesolev artikkel ei piira muud riigisisest õigusest tulenevat tsiviilvastutust.

2. PEATÜKK

Varapõhiste tokenite emitentide kohustused*Artikkel 27***Kohustus tegutseda ausalt, õiglaselt ja professionaalselt varapõhiste tokenite omanike parimates huvides**

1. Varapõhiste tokenite emitendid tegutsevad ausalt, õiglaselt ja professionaalselt ning suhtlevad varapõhiste tokenite omanike ja tulevaste omanikega õiglasel, selgel ja mitteeksitaval viisil.
2. Varapõhiste tokenite emitendid tegutsevad selliste tokenite omanike parimates huvides ja kohtlevad neid võrdselt, välja arvatud juhul, kui sooduskohtlemine on märgitud krüptovara valges raamatus ja asjakohasel juhul reklaamteadetes.

*Artikkel 28***Krüptovara valge raamatu avaldamine**

Varapõhise tokeni emitent avaldab oma veebisaidil artikli 17 lõikes 1 või artikli 21 lõikes 1 osutatud heakskiidetud krüptovara valge raamatu ja asjakohasel juhul artiklis 25 osutatud krüptovara valge raamatu muudetud versiooni. Heakskiidetud krüptovara valge raamat on üldsusele kättesaadav varapõhise tokeni avaliku pakkumise või selle tokeni kauplemisele võtmise alguskuupäevaks. Heakskiidetud krüptovara valge raamat ja asjakohasel juhul krüptovara valge raamatu muudetud versioon on emitendi veebisaidil kättesaadavad seni, kuni asjaomane varapõhine token on üldsuse mõne liikme omandis.

*Artikkel 29***Reklaamteated**

1. Kõik reklaamteated, mis on seotud varapõhise tokeni avaliku pakkumisega või sellise varapõhise tokeni kauplemisele võtmisega, peavad vastama kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) reklaamteated on sellistena olema selgesti identifitseeritavad;
 - b) reklaamteadetes esitatud teave on tõene, selge ja mitteeksitav;
 - c) reklaamteadetes esitatud teave on kooskõlas krüptovara valges raamatus esitatud teabega;
 - d) reklaamteadetes märgitakse selgelt, et krüptovara valge raamat on avaldatud, ja nendes märgitakse selgelt varapõhise tokeni emitendi veebisaidi aadress ning telefoninumber ja e-posti aadress, mille kaudu saab emitendiga ühendust võtta.
2. Reklaamteated peavad sisaldama selget ja ühemõttelist avaldust selle kohta, et varapõhise tokeni omanikul on igal ajal õigus nõuda emitendilt tokeni lunastamist.
3. Reklaamteated ja nende muudatused avaldatakse emitendi veebisaidil.
4. Pädev asutus ei nõua, et reklaamteated tuleks enne nende avaldamist heaks kiita.
5. Reklaamteated tehakse taotluse korral pädevatele asutustele teatavaks.
6. Reklaamteateid ei levitata enne krüptovara valge raamatu avaldamist. Selline piirang ei mõjuta varapõhise tokeni emitendi õigust turgu sondeerida.

*Artikkel 30***Varapõhiste tokenite omanikele pidevalt kättesaadavana hoitav teave**

1. Varapõhiste tokenite emitendid avaldavad oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas selgel, täpsel ja läbipaistval viisil ringluses olevate varapõhiste tokenite arvu ning artiklis 36 osutatud tagatisvara väärtuse ja koosseisu. Sellist teavet ajakohastatakse vähemalt kord kuus.
2. Varapõhiste tokenite emitendid avaldavad oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas võimalikult kiiresti auditiaruande lühikese, selge, täpse ja läbipaistva kokkuvõtte ning täieliku ja redigeerimata auditiaruande seoses artiklis 36 osutatud tagatisvaraga.
3. Ilma et see piiraks artikli 88 kohaldamist, avalikustavad varapõhiste tokenite emitendid oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas võimalikult kiiresti ning selgel, täpsel ja läbipaistval viisil kõik sündmused, millel on või tõenäoliselt on oluline mõju varapõhiste tokenite väärtusele või artiklis 36 osutatud tagatisvarale.

*Artikkel 31***Kaebuste käsitlemise kord**

1. Varapõhiste tokenite emitendid kehtestavad mõjusa ja läbipaistva korra varapõhiste tokenite omanikelt ja muudelt huvitatud isikutelt, sealhulgas varapõhiste tokenite omanikke esindavatelt tarbijaiühendustelt saadud kaebuste kiireks, õiglaseks ja järjekindlaks käsitlemiseks ning järgivad seda ja avaldavad selle korra kirjelduse. Kui varapõhiseid tokeneid levitab täies mahus või osaliselt kolmas isik, nagu on osutatud artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h, kehtestavad varapõhiste tokenite emitendid korra, et hõlbustada ka selliste kaebuste käsitlemist varapõhiste tokenite omanike ja kolmanda isiku vahel.
2. Varapõhiste tokenite omanikel peab olema võimalik esitada kaebusi oma varapõhiste tokenite emitentidele või asjakohasel juhul lõikes 1 osutatud kolmandale isikule, ilma et neilt selle eest nõutaks mingit tasu.
3. Varapõhiste tokenite emitendid ja asjakohasel juhul lõikes 1 osutatud kolmas isik töötavad välja ja teevad varapõhiste tokenite omanikele kättesaadavaks kaebuste esitamise vormi ning registreerivad kõik saadud kaebused ja nende põhjal võetud meetmed.
4. Varapõhiste tokenite emitendid uurivad kõiki kaebusi aegsasti ja õiglaselt ning teatavad selliste uurimiste tulemustest mõistliku aja jooksul varapõhiste tokenite omanikele.
5. EBA töötab tihedas koostöös ESMaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada kaebuste käsitlemise nõuded, standardvormid ja kord.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus täiendada käesolevat määrust, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

*Artikkel 32***Huvide konflikti tuvastamine, vältimine, juhtimine ja avalikustamine**

1. Varapõhiste tokenite emitent rakendab ellu ja säilitab mõjusad põhimõtted ja menetlused, mille abil tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada huvide konflikte iseenda ja järgmiste isikute vahel:
 - a) tema aktsionärid või osakuomanikud;
 - b) otsene või kaudne aktsionär või osakuomanik, kellel on emitendis oluline osalus;
 - c) tema juhtorgani liikmed;

- d) tema töötajad;
 - e) varapõhiste tokenite omanikud; või
 - f) kolmandad isikud, kes täidavad mõnda artikli 34 lõike 5 esimese lõigus punktis h osutatud funktsioonidest.
2. Varapõhiste tokenite emitent võtab eelkõige kõik vajalikud meetmed, et tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada huvide konflikte, mis tulenevad artiklis 36 osutatud tagatisvara haldamisest ja investeerimisest.
3. Varapõhiste tokenite emitent avaldab oma varapõhiste tokenite omanikele oma veebisaidil tähelepanndavas kohas teabe selle kohta, millised on lõikes 1 osutatud huvide konfliktide üldine laad ja allikad ning milliseid meetmeid on huvide konfliktide leevendamiseks võetud.
4. Lõike 3 kohaselt avaldatav teave peab olema piisavalt täpne, et varapõhiste tokenite tulevased omanikud saaksid teha varapõhiste tokenite kohta teadlikke ostuotsuseid.
5. EBA töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada:
- a) lõikes 1 osutatud põhimõtteid ja menetlusi käsitlevad nõuded;
 - b) lõike 3 kohaselt avaldatava teabe sisu üksikasjad ja esitusmeetod.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 33

Juhtorgan is toimunud muudatustest teada andmine

Varapõhiste tokenite emitent annab oma pädevale asutusele kõigist juhtorgan is toimunud muudatustest viivitamata teada ja esitab pädevale asutusele kogu teabe, mida on vaja, et hinnata vastavust artikli 34 lõikele 2.

Artikkel 34

Juhtimiskord

1. Varapõhiste tokenite emitendil on terviklik juhtimiskord, mis hõlmab selgesti määratletud, läbipaistvate ja sidusate vastutusaladega selget organisatsioonilist struktuuri ning tegelike ja võimalike riskide tuvastamiseks, juhtimiseks, jälgimiseks ja nendest teatamiseks mõeldud mõjusaid menetlusi ning asjakohast sisekontrollikorda, sealhulgas usaldusväärset haldus- ja raamatupidamiskorda.
2. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorgani liikmetel peab olema piisavalt hea maine ning neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks nii eraldi kui ühiselt vajalikud teadmised, oskused ja kogemused. Eelkõige ei tohi nad olla süüdi mõistetud rahapesu ega terrorismi rahastamisega seotud süüteo s ega mõnes muus süüteo s, mis võiks nende head mainet kahjustada. Samuti peavad nad tõendama, et neil on võimalik pühendada ülesannete täitmiseks piisavalt aega.
3. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan hindab ja vaatab korrapäraselt läbi, kas käesoleva jaotise 2., 3., 5. ja 6. peatükis sätestatud nõuete täitmiseks kehtestatud põhimõtted ja menetlused on tulemuslikud, ning võtab võimalike puuduste kõrvaldamiseks vajalikud meetmed.
4. Otsestel või kaudsetel aktsionäridel või osakuomanikel, kellel on varapõhiste tokenite emitendis oluline osalus, peab olema piisavalt hea maine ning eelkõige ei tohi nad olla süüdi mõistetud rahapesu ega terrorismi rahastamisega seotud süüteo s ega mõnes muus süüteo s, mis võiks nende head mainet kahjustada.

5. Varapõhiste tokenite emitent kehtestab põhimõtted ja menetlused, mille abil on käesoleva määruse nõuete täitmine piisavalt hästi tagatud. Varapõhiste tokenite emitent kehtestab, säilitab ja rakendab ellu eelkõige põhimõtted ja menetlused, mis käsitlevad järgmist:

- a) artiklis 36 osutatud tagatisvara portfell;
- b) tagatisvara hoidmine, sealhulgas vara eraldamine, nagu on sätestatud artiklis 37;
- c) varapõhiste tokenite omanikele antud õigused, nagu on täpsustatud artiklis 39;
- d) varapõhiste tokenite emiteerimise ja lunastamise kord;
- e) varapõhiste tokenitega tehtavate tehingute valideerimise protokollid;
- f) kui varapõhiseid tokeneid emiteeritakse, kantakse üle ja säilitatakse emitendi omandis oleva hajasraamatu tehnoloogia või sarnase tehnoloogia abil, mida emitent või tema nimel tegutsev kolmas isik kasutab, siis sellise hajasraamatu tehnoloogia toimimine;
- g) kord, millega tagatakse varapõhiste tokenite likviidsus, sealhulgas artiklis 45 osutatud oluliste varapõhiste tokenite emitendi likviidsuse juhtimise põhimõtted ja menetlused;
- h) kokkulepped, mis sõlmitakse kolmandate isikutega tagatisvara portfelli haldamise, tagatisvara investeerimise, tagatisvara hoidmise ja, kui see on asjakohane, varapõhiste tokenite üldsusele levitamise kohta;
- i) kirjalik nõusolek, mille varapõhiste tokenite emitent on andnud muudele isikutele, kes võivad varapõhist tokenit pakkuda või kes taotleavad varapõhise tokeni kauplemisele võtmist;
- j) kaebuste käsitlemine, nagu on sätestatud artiklis 31;
- k) huvide konfliktid, nagu on sätestatud artiklis 32.

Kui varapõhiste tokenite emitent sõlmib esimese lõigu punktis h osutatud kokkulepped, fikseeritakse need kolmanda isikuga sõlmitavas lepingus. Lepingulistes kokkulepetes määratakse kindlaks varapõhiste tokenite emitendi ja kolmanda isiku roll, vastutus, õigused ja kohustused. Jurisdiktsiooniülese mõjuga lepingulises kokkuleppes nähakse sõnaselgelt ette kohaldatav õigus.

6. Välja arvatud juhul, kui varapõhiste tokenite emitent on hakanud ellu viima artiklis 47 osutatud lunastamiskava, kasutab ta asjakohaseid ja proportsionaalseid süsteeme, vahendeid ja menetlusi, mille abil tagada oma teenuste ja tegevuse jätkuvus ja korrapärasus. Selleks tagab varapõhiste tokenite emitent, et kõik tema süsteemid ja juurdepääsukontrolli protokollid vastavad asjakohastele liidu standarditele.

7. Kui varapõhise tokeni emitent otsustab oma teenuste osutamise ja tegevuse lõpetada, sealhulgas lõpetada asjaomase varapõhise tokeni emiteerimise, esitab ta pädevale asutusele oma tegevuse lõpetamise heakskiitmiseks kava.

8. Varapõhiste tokenite emitent teeb kindlaks operatsiooniriski allikad ja töötab välja vajalikud süsteemid, kontrollitoimingud ja menetlused, millega riske võimalikult palju vähendada.

9. Varapõhiste tokenite emitent kehtestab talitluspidevuse põhimõtted ja kava, millega tagatakse, et tema IKT-süsteemide ja -protseduuride katkestuste korral säilivad olulised andmed ja funktsioonid ning tema tegevus jätkub, või kui see ei ole võimalik, siis et need andmed, funktsioonid ja tegevus taastatakse aegsasti.

10. Varapõhiste tokenite emitendil on sisekontrollikord ning tulemuslikud riskijuhtimisprotseduurid, sealhulgas IKT-süsteemide haldamiseks vajalik mõjus kontrolli- ja kaitsekord, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/2554 ⁽³⁷⁾. Protseduuridega nähakse ette käesoleva artikli lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud kolmandate isikute teenuste kasutamisega seotud põhjaliku hinnangu andmine. Varapõhiste tokenite emitent jälgib ja hindab korrapäraselt, kas sisekontrollikord ja riskihindamisprotseduurid on asjakohased ja mõjusad, ning võtab puuduste kõrvaldamiseks vajalikud meetmed.

11. Varapõhiste tokenite emitendil on olemas süsteemid ja protseduurid, mis on piisavad, et tagada teabe kättesaadavus, autentsus, terviklus ja konfidentsiaalsus, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2022/2554, ja kooskõlas määrusega (EL) 2016/679. Kõnealused süsteemid salvestavad ja kaitsevad emitendi tegevuse käigus kogutud ja loodud asjakohaseid andmeid ja teavet.

12. Varapõhiste tokenite emitent tagab, et nimetatud süsteeme auditeerivad korrapäraselt sõltumatud audiitorid. Audititulemused edastatakse asjaomase emitendi juhtorganile ja tehakse kättesaadavaks pädevale asutusele.

13. EBA annab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. juuniks 2024 tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpankaga välja suunised, milles täpsustatakse juhtimiskorra miinimumsisu seoses järgmisega:

- a) lõikes 8 osutatud riskide jälgimise vahendid;
- b) lõikes 9 osutatud talitluspidevuskava;
- c) lõikes 10 osutatud sisekontrollikord;
- d) lõikes 12 osutatud auditid, sealhulgas minimaalne dokumentatsioon, mida tuleb auditites kasutada.

Esimeses lõigus osutatud suuniste välja andmisel võtab EBA arvesse sätteid, mis on juhtimisnõuete kohta kehtestatud muudes finantsteenuseid käsitlevates liidu õigusaktides, sealhulgas direktiivis 2014/65/EL.

Artikkel 35

Omavahendite nõuded

1. Varapõhiste tokenite emitendil peavad kogu aeg olemas olema omavahendid, mis on vähemalt sama suured kui järgmistest arvnäitajatest suurim:

- a) 350 000 eurot;
- b) 2 % artiklis 36 osutatud tagatisvara portfelli keskmisest suurusest;
- c) veerand eelnenud aasta püsikuludest.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel tähendab tagatisvara keskmine suurus keskmist suurust, mis on tagatisvara kohta arvutatud eelnenud 6 kuu iga kalendripäeva lõpu seisuga.

Kui emitent pakub rohkem kui ühte varapõhist tokenit, tähendab esimese lõigu punktis b osutatud suurus igat varapõhist tokenit tagava tagatisvara keskmist suurust.

Esimese lõigu punktis c osutatud summa vaadatakse igal aastal läbi ja arvutatakse kooskõlas artikli 67 lõikega 3.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud omavahendid koosnevad määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 26–30 osutatud esimese taseme põhiomavahendite kirjetest ja instrumentidest, millest on nimetatud määruse artikli 36 kohased summad täies ulatuses maha arvatud, ilma et kohaldataks nimetatud määruse artikli 46 lõike 4 ja artikli 48 kohaseid künnisega seotud erandeid.

⁽³⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011 (ELT L 333, 27.12.2022, lk 1).

3. Päritoluliikmesriigi pädev asutus võib nõuda, et varapõhise tokeni emitendil oleks omavahendeid summas, mis on lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamisest tulenevast summast kuni 20 % suurem, kui mõne järgmise asjaolu hindamisel ilmneb suurem risk:

- a) artikli 34 lõigetes 1, 8 ja 10 osutatud varapõhise tokeni emitendi riskijuhtimisprotsessile ja sisekontrollikorra le antud hinnang;
- b) artiklis 36 osutatud tagatisvara kvaliteet ja volatiilsus;
- c) nende õiguste liigid, mille varapõhise tokeni emitent on varapõhise tokenite omanikele artikli 39 kohaselt andnud;
- d) sellise tagatisvara portfelli korral, mis sisaldab investeringuid, tagatisvara portfelli investeerimise poliitikast tulenevad riskid;
- e) varapõhise tokeniga arveldatud tehingute koguväärtus ja -arv;
- f) selliste turgude tähtsus, kus varapõhist tokenit pakutakse ja turustatakse;
- g) varapõhise tokeni turukapitalisatsioon, kui see on asjakohane.

4. Päritoluliikmesriigi pädev asutus võib nõuda, et mitteolulise varapõhise tokeni emitent täidaks artiklis 45 sätestatud nõudeid, kui see on vajalik, et leevendada käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kindlaks tehtud suuremat riski või muid riske, mida artikliga 45 soovitakse leevendada, näiteks likviidsusriske.

5. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, teeb varapõhiste tokenite emitent korrapäraselt stressiteste, milles võetakse arvesse selliseid ränkade tagajärgedega, kuid tõenäolisi finantsstressistsenaariume, nagu intressimääraga seotud vapustused, ja mitterahaliste stressiolukordade stsenaariume, nagu operatsioonirisk. Stressitesti tulemuste põhjal kohustab päritoluliikmesriigi pädev asutus varapõhise tokeni emitenti hoidma omavahenditena summat, mis oleks riskiväljavaateid ja stressitesti tulemusi arvesse võttes teatavatel juhtudel 20–40 % suurem kui lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaldamisest tulenev summa.

6. EBA töötab tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse järgmist:

- a) menetlus ja ajakava, mille kohaselt peab varapõhise tokeni emitent täitma nõude omada suuremaid omavahendeid, nagu on sätestatud lõikes 3;
- b) kriteeriumid, mille alusel suuremaid omavahendeid nõutakse, nagu on sätestatud lõikes 3;
- c) stressitestiprogrammidele seatavad miinimumnõuded, mille puhul võetakse arvesse varapõhise tokeni suurust, keerukust ja laadi, sealhulgas järgmine:
 - i) stressitestide liigid ning nende peamised eesmärgid ja rakendusviisid;
 - ii) eri stressitestide sagedus;
 - iii) sisemine juhtimiskord;
 - iv) vajalik andmetaristu;
 - v) eelduste metoodika ja tõenäosus;
 - vi) kõigi nii kvantitatiivsete kui ka kvalitatiivsete miinimumnõuete suhtes proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine ning
 - vii) stressitestide minimaalne sagedus ja stressitestistsenaariumide ühtsed võrdlusparameetrid.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

3. PEATÜKK

Tagatisvara portfell

Artikkel 36

Kohustus omada tagatisvara portfelli ning tagatisvara portfelli koosseis ja haldamine

1. Varapõhiste tokenite emitent peab moodustama tagatisvara portfelli ning seda pidevalt hoidma.

Tagatisvara portfell moodustatakse ja seda hallatakse nii, et:

- a) varapõhiste tokenite aluseks võetud varaga seotud riskid on kaetud; ning
 - b) likviidsusriskid, mis tulenevad omanike alalisest õigusest nõuda varapõhiste tokenite lunastamist, on maandatud.
2. Tagatisvara portfell on õiguslikult eraldatud emitendi varast ja muude varapõhiste tokenite tagatisvara portfelist varapõhiste tokenite omanike huvides kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, et emitendi võlausaldajad ei saaks tagatisvara portfelli muu hulgas ka maksejõuetuse korral kasutada.

3. Varapõhiste tokenite emitent tagab, et tagatisvara portfell on nii tema varast kui ka muude tokenite tagatisvara portfelist eraldatud ka tegevustasandil.

4. EBA töötab tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse likviidsusnõudeid, mille puhul võetakse arvesse tagatisvara portfelli ja varapõhise tokeni suurust, keerukust ja laadi.

Regulatiivsete tehniliste standarditega kehtestatakse eelkõige järgmine:

- a) nõutav tagatisvara portfelli protsent, mis vastab ühepäevase tähtajaga varadele, sealhulgas selliste pöördrepolepingute protsent, mille võib ühe tööpäeva pikkuse etteteatamisega lõpetada, või sellise rahasumma protsent, mille võib ühe tööpäeva pikkuse etteteatamisega välja võtta;
- b) nõutav tagatisvara portfelli protsent, mis vastab ühenädalase tähtajaga varadele, sealhulgas selliste pöördrepolepingute protsent, mille võib viie tööpäeva pikkuse etteteatamisega lõpetada, või sellise rahasumma protsent, mille võib viie tööpäeva pikkuse etteteatamisega välja võtta;
- c) muud asjakohased tähtajad ja üldised likviidsuse juhtimise meetodid;
- d) iga aluseks võetud ametliku vääringu miinimumsumma, mis tuleb krediitiasutuses hoiustada ja mis ei tohi olla väiksem kui 30 % summast, mis on asjaomases ametlikus vääringus aluseks võetud.

Teise lõigu punktide a, b ja c kohaldamisel võtab EBA muu hulgas arvesse direktiivi 2009/65/EÜ artiklis 52 sätestatud asjakohaseid piirmäärasid.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

5. Emitent, kes pakub avalikult kahte või enamat varapõhist tokenit, haldab ja hoiab iga varapõhise tokeni kohta eraldi tagatisvara portfelli. Iga sellist tagatisvara portfelli hallatakse eraldi.

Kui eri varapõhiste tokenite emitendid pakuvad avalikult sama varapõhist tokenit, haldavad ja hoiavad need emitendid selle varapõhise tokeni jaoks ainult üht tagatisvara portfelli.

6. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorganid tagavad, et tagatisvara portfelli hallatakse tulemuslikult ja hoolikalt. Emitent tagab, et varapõhiste tokenite emiteerimisel tagatisvara portfelli suurendatakse ja lunastamisel vähendatakse.

7. Varapõhise tokeni emitent määrab tagatisvara portfelli koguväärtuse kindlaks turuhindade põhjal. Selle koguväärtus peab olema vähemalt sama suur, kui suur on nende nõuete koguväärtus, mis ringluses oleva varapõhise tokeni omanikel on emitendi vastu.

8. Varapõhiste tokenite emitendil peavad olema selged ja üksikasjalikud sise-eeskirjad, milles kirjeldatakse selliste tokenite stabiliseerimise mehhanismi. Sise-eeskirjades eelkõige

- a) loetletakse varad, mida varapõhised tokenid järgivad, ning nende varade koosseis;
- b) kirjeldatakse tagatisvara portfelli kuuluvate varade liiki ja täpset jaotust;
- c) esitatakse üksikasjalik hinnang tagatisvara portfelli tulenevate riskide, sealhulgas krediidiriski, tururiski, kontsentratsiooniriski ja likviidsusriski kohta;
- d) kirjeldatakse, kuidas varapõhiseid tokeneid emiteeritakse ja lunastatakse ning kuidas tokenite emiteerimisel tagatisvara portfelli suurendatakse ja lunastamisel vähendatakse;
- e) märgitakse, kas osa tagatisvara portfelli on kooskõlas artikliga 38 investeeritud;
- f) kui varapõhiste tokenite emitent osa tagatisvara portfelli kooskõlas artikliga 38 investeerib, kirjeldatakse üksikasjalikult investeerimispoliitikat ja esitatakse hinnang selle kohta, kuidas investeerimispoliitika võib mõjutada tagatisvara portfelli väärtust;
- g) kirjeldatakse korda, mille alusel varapõhiseid tokeneid ostetakse ja tagatisvara portfelli vastu lunastatakse, ning loetletakse isikud või isikute kategooriad, kellel on õigus seda teha.

9. Ilma et see piiraks artikli 34 lõike 12 kohaldamist, laseb varapõhiste tokenite emitent alates kuupäevast, mil talle anti artikli 21 kohaselt tegevusluba, või kuupäevast, mil krüptovara valge raamat artikli 17 kohaselt heaks kiideti, iga kuue kuu järel teha tagatisvara portfelli sõltumatu auditi, mille käigus hinnatakse vastavust käesoleva peatüki reeglitele.

10. Emitent teavitab lõikes 9 osutatud auditi tulemustest pädevat asutust viivitamata, ent hiljemalt kuue nädala jooksul alates kuupäevast, mille seisuga hindamine on tehtud. Emitent avaldab audititulemused kahe nädala jooksul alates pädeva asutuse teavitamise kuupäevast. Pädev asutus võib anda emitendile korralduse lükata audititulemuste avaldamine edasi, kui:

- a) emitendilt nõutakse kooskõlas artikli 46 lõikega 3 finantsseisundi taastamise kavas ette nähtud menetluse või meetmete rakendamist;
- b) emitendilt nõutakse kooskõlas artikliga 47 lunastamiskava rakendamist;
- c) peetakse vajalikuks kaitsta varapõhise tokeni omanike majandushuve;
- d) peetakse vajalikuks päritoluliikmesriigi või muu liikmesriigi finantssüsteemile avalduda võivat suurt negatiivset mõju ära hoida.

11. Käesoleva artikli lõikes 7 osutatud turuhinnas hindamine toimub võimaluse korral Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1131⁽³⁸⁾ artikli 2 punktis 8 määratletud turuhinnas hindamise kaudu.

⁽³⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1131 rahaturufondide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 8).

Turuhinnas hindamise meetodi kasutamisel lähtutakse tagatisvara hindamisel ostu- ja müügihinna konservatiivsemast poolest, välja arvatud juhul, kui tagatisvara väärtuse saab fikseerida parima ostu- ja müügihinna keskmise väärtuse juures. Kasutatakse ainult kvaliteetseid turuandmeid ning neid andmeid hinnatakse kõigi järgmiste tegurite alusel:

- a) vastaspoolte arv ja kvaliteet;
- b) kõnealuse tagatisvara turu maht ja käive;
- c) tagatisvara portfelli suurus.

12. Kui käesoleva artikli lõikes 11 osutatud turuhinnas hindamise meetodit kasutada ei ole võimalik või kui turuandmed ei ole piisavalt kvaliteetsed, hinnatakse tagatisvara konservatiivselt, kasutades mudelipõhist hindamist, nagu on määratletud määruse (EL) 2017/1131 artikli 2 punktis 9.

Mudeliga hinnatakse tagatisvara tegelikku väärtust võimalikult täpselt, toetudes kõigile järgmistele ajakohastele põhiteguritele:

- a) kõnealuse tagatisvara turu maht ja käive;
- b) tagatisvara portfelli suurus;
- c) tagatisvaraga seotud tururisk, intressirisk ja krediidirisk.

Mudelipõhisel hindamisel ei kasutata määruse (EL) 2017/1131 artikli 2 punktis 10 määratletud amortiseeritud soetusmaksumuse meetodit.

Artikkel 37

Tagatisvara hoidmine

1. Varapõhiste tokenite emitent kehtestab, säilitab ja rakendab ellu tagatisvara hoidmise põhimõtted, korra ja lepingulised kokkulepped, millega tagatakse kogu aeg, et:

- a) tagatisvara ei koormata ega pandita finantstagatiskokkuleppena, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/47/EÜ⁽³⁹⁾ artikli 2 lõike 1 punktis a;
- b) tagatisvara hoitakse vastavalt käesoleva artikli lõikele 6;
- c) varapõhiste tokenite emitendil on võimalik tagatisvara kiiresti kasutada, et täita varapõhiste tokenite omanike lunastamistaotlusi;
- d) tagatisvara hoidmisel välditakse hoidjate koondumist;
- e) välditakse tagatisvara kontsentratsiooni.

2. Varapõhiste tokenite emitent, kes emiteerib liidus kaht või enamat varapõhist tokenit, kehtestab tagatisvara hoidmise põhimõtted iga tagatisvara portfelli jaoks. Eri varapõhiste tokenite emitendid, kes on emiteerinud sama varapõhist tokenit, kehtestavad ja säilitavad ühtsed tagatisvara hoidmise põhimõtted.

3. Tagatisvara peab hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast varapõhise tokeni emiteerimist võtma hoiule üks või mitu järgmistest:

- a) kui tagatisvara on krüptovara kujul, siis krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel;
- b) igat liiki tagatisvara puhul krediidasutus;

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

- c) kui tagatisvara on finantsinstrumentide kujul, siis investeerimisühing, kes osutab direktiivi 2014/65/EL I lisa B jao punktis 1 osutatud kõrvalteenust, mis seisneb kliendi arvel finantsinstrumentide hoidmises ja haldamises.

4. Varapõhiste tokenite emitent peab lõike 3 kohaselt tagatisvara hoidjaks nimetatava krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse ja investeerimisühingu valimisel, nimetamisel ja nimetamise otsuse läbivaatamisel tegutsema piisava vilumuse, ettevaatuse ja hoolikusega. Tagatisvara hoidja peab olema emitendist erinev juriidiline isik.

Varapõhiste tokenite emitent tagab, et tagatisvara hoidjaks nimetataval krüptovarateenuse osutajal, krediidasutusel ja investeerimisühingul on lõikes 3 osutatud tagatisvara hoidjana tegutsemiseks vajalikud teadmised ja maine turul, võttes arvesse krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse ja investeerimisühingu raamatupidamistavasid, tagatisvara hoidmise korda ja sisekontrollikorda. Varapõhiste tokenite emitendi ja hoidja vaheliste lepinguliste kokkulepetega tagatakse, et hoitav tagatisvara on kaitstud hoidja võlausaldajate nõuete eest.

5. Lõikes 1 osutatud tagatisvara hoidmise põhimõtetes ja korras määratakse kindlaks valikukriteeriumid, mille alusel krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing tagatisvara hoidjaks nimetatakse, ning nimetamise otsuse läbivaatamise kord.

Varapõhiste tokenite emitent vaatab krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse ja investeerimisühingu tagatisvara hoidjaks nimetamise otsuse korrapäraselt läbi. Läbivaatamise tarvis hindab varapõhiste tokenite emitent riske, mis hoidjaga kaasnevad, võttes arvesse kõiki enda ja hoidja vahelise suhte aspekte, ning jälgib pidevalt hoidja finantsseisundit.

6. Lõikes 4 osutatud tagatisvara hoidjad tagavad, et tagatisvara hoitakse järgmiselt:

- a) krediidasutus hoiab raha krediidasutuse raamatupidamises avatud kontol;
- b) finantsinstrumentide puhul, mida saab hoiul hoida, hoiavad krediidasutus ja investeerimisühing kõiki finantsinstrumente, mille saab kanda krediidasutuse ja investeerimisühingu raamatupidamises avatud finantsinstrumentide kontole, ja kõiki finantsinstrumente, mida saab sellisele krediidasutusele ja investeerimisühingule füüsiliselt üle anda;
- c) krüptovara puhul, mida saab hoiul hoida, hoiab krüptovarateenuse osutaja tagatisvara hulka kuuluvat krüptovara ja sellise krüptovara kasutamiseks vajalikke vahendeid, kui see on kohaldatav, krüptograafiliste privaatsvõtmete kujul;
- d) muude varade puhul kontrollib krediidasutus varapõhiste tokenite emitendi omandiõigust ja peab arvestust sellise tagatisvara kohta, mille puhul ta on veendunud, et see on varapõhiste tokenite emitendi omandis;

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel tagab krediidasutus, et kooskõlas sellise riigisisese õigusakti sätetega, millega võetakse liikmesriigi õigusesse üle komisjoni direktiivi 2006/73/EÜ⁽⁴⁰⁾ artikkel 16, kantakse raha krediidasutuse raamatupidamises eraldi kontole. Selline konto avatakse varapõhiste tokenite emitendi nimel iga varapõhise tokeni tagatisvara haldamiseks, et oleks võimalik selgelt kindlaks teha, millisesse tagatisvara portfelli hoiul olev raha kuulub.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel tagavad krediidasutus ja investeerimisühing, et kõik finantsinstrumendid, mille saab kanda krediidasutuse ja investeerimisühingu raamatupidamises avatud finantsinstrumentide kontole, kantakse kooskõlas sellise riigisisese õigusakti sätetega, millega võetakse liikmesriigi õigusesse üle direktiivi 2006/73/EÜ artikkel 16, krediidasutuse ja investeerimisühingu raamatupidamises eraldi kontodele. Finantsinstrumentide konto avatakse varapõhiste tokenite emitendi nimel iga varapõhise tokeni tagatisvara haldamiseks, et oleks võimalik selgelt kindlaks teha, millisesse tagatisvara portfelli hoiul olevad finantsinstrumendid kuuluvad.

⁽⁴⁰⁾ Komisjoni 10. augusti 2006. aasta direktiiv 2006/73/EÜ, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega (ELT L 241, 2.9.2006, lk 26).

Esimese lõigu punkti c kohaldamisel avab krüptovarateenuse osutaja varapõhiste tokenite emitendi nimel iga varapõhise tokeni tagatisvara haldamiseks positsioonide registri, et oleks võimalik selgelt kindlaks teha, millisesse tagatisvara portfelli hoiul olev krüptovara kuulub.

Et esimese lõigu punkti d kohaldamisel hinnata, kas tagatisvara on varapõhiste tokenite emitendi omandis, võetakse aluseks varapõhiste tokenite emitendi esitatud teave või dokumendid ja võimaluse korral välised tõendid.

7. Seda, et krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing on nimetatud käesoleva artikli lõike 4 kohaselt tagatisvara hoidjaks, tõendatakse artikli 34 lõike 5 teises lõigus osutatud lepingulise kokkuleppega. Lepingulise kokkuleppega reguleeritakse muu hulgas sellise teabe liikumist, mida on vaja, et varapõhiste tokenite emitendid ning krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing saaksid tagatisvara hoidja ülesandeid täita.

8. Lõike 4 kohaselt hoidjaks nimetatud krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing tegutsevad ausalt, õiglaselt, asjatundlikult, sõltumatult ning varapõhiste tokenite emitendi ja selliste tokenite omanike huvides.

9. Lõike 4 kohaselt hoidjaks nimetatud krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing ei tohi tegeleda varapõhiste tokenite emitente mõjutava tegevusega, mis võib tekitada kõnealuse emitendi, varapõhiste tokenite omanike ja nende endi vahel huvide konflikte, välja arvatud juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing on hoidmisülesanded funktsionaalselt ja hierarhiliselt eraldanud muudest ülesannetest, mis võivad nendega vastuollu minna;
- b) varapõhiste tokenite emitent on võimalikud huvide konfliktid kooskõlas artikliga 32 korrektselt tuvastanud, neid jälginud, juhtinud ja need varapõhiste tokenite omanikele avalikustanud.

10. Kui kooskõlas lõikega 6 hoiul olev finantsinstrument või krüptovara läheb kaotsi, peab krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing, kes finantsinstrumendi või krüptovara kaotas, selle varapõhise tokeni emitendile viivitamata hüvitama või taastama endise olukorra samasuguse finantsinstrumendi või krüptovaraga või selle väärtuse tasumisega. Asjaomaselt krüptovarateenuse osutajalt, krediidasutuselt ega investeerimisühingult ei nõuta hüvitamist ega endise olukorra taastamist, kui ta suudab tõendada, et kaotamine oli tingitud kõrvalistest sündmustest, mille üle tal puudus mõistlik kontroll ja mille tagajärjed oleksid hoolimata kõigist mõistlikest jõupingutustest olnud vältimatud.

Artikkel 38

Tagatisvara portfelli investeerimine

1. Varapõhiste tokenite emitent, kes osa tagatisvara portfelist investeerib, investeerib selle vara üksnes väga likviidsetesse finantsinstrumentidesse, mille turu-, krediidi- ja kontsentratsioonirisk on võimalikult väike. Investeeringuid peab olema võimalik kiiresti likviidseks muuta, kuid nii, et see avaldab hinnale võimalikult väikest ebasoodsat mõju.

2. Lõike 1 kohaldamisel käsitatakse võimalikult väikse turu-, krediidi- ja kontsentratsiooniriskiga varadena vabalt võõrandatavatesse väärt-paberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja (eurofond) osakuid, kui eurofond investeerib üksnes varadesse, mida EBA on kooskõlas lõikega 5 täpsustanud, ja kui varapõhise tokeni emitent tagab, et tagatisvara portfell investeeritakse nii, et kontsentratsioonirisk on võimalikult väike.

3. Finantsinstrumente, millesse tagatisvara portfell investeeritakse, hoitakse kooskõlas artikliga 37.

4. Tagatisvara portfelli investeerimisest tuleneva kasumi või kahjumi, sealhulgas lõikes 1 osutatud finantsinstrumentide väärtuse kõikumise tõttu tekkiva kasumi või kahjumi, ning kõik vastaspoole ja operatsiooniriskid kannab varapõhise tokeni emitent.

5. EBA töötab koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse finantsinstrumentid, mida võib pidada väga likviidseks ning mille turu-, krediidi- ja kontsentratsiooniriski võimalikult väikseks, nagu on osutatud lõikes 1. Nende finantsinstrumentide täpsustamisel võtab EBA arvesse järgmist:

- a) eri liiki varad, mida varapõhine token võib järgida;
- b) korrelatsioon varapõhise tokeni järgitavate varade ja selliste väga likviidsete finantsinstrumentide vahel, millesse emitent võib investeerida;
- c) määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 412 osutatud likviidsuskatte nõue, mida on täpsustatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61; ⁽⁴¹⁾
- d) kontsentratsioonipiirangud, mis takistavad emitendil:
 - i) investeerida tagatisvarast rohkem kui teatava protsendi ühe ja sama isiku emiteeritud väga likviidsetesse finantsinstrumentidesse, mille turu-, krediidi- ja kontsentratsioonirisk on võimalikult väike;
 - ii) hoida rohkem kui teatavat protsenti krüptovarast või muust varast sellistes krüptovaratteenuse osutajates või krediidiastutustes, kes kuuluvad samasse kontserni, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL ⁽⁴²⁾ artikli 2 punktis 11, või investeerimisühingutes.

Esimese lõigu punkti d alapunkti i kohaldamisel töötab EBA kontsentratsiooninõuete kindlaksmääramiseks välja asjakohased piirmäärad. Piirmäärade puhul võetakse muu hulgas arvesse direktiivi 2009/65/EÜ artiklis 52 sätestatud asjakohaseid künniseid.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 39

Lunastamisõigus

1. Kui emitent ei suuda käesoleva jaotise 6. peatükis osutatud kohustusi täita, on varapõhiste tokenite omanikul õigus nõuda igal ajal varapõhiste tokenite emitendilt varapõhiste tokenite lunastamist tagatisvara vastu. Emitent kehtestab alalise lunastamise nõudeõiguse kohta selged ja üksikasjalikud põhimõtted ja korra ning säilitab ja rakendab neid.

2. Varapõhise tokeni omaniku taotluse korral lunastab sellise tokeni emitent tokeni, makstes kas muus rahas kui e-raha sellise summa, mis on võrdne omandis olnud varapõhise tokeni aluseks võetud vara turuväärtusega, või andes tokeni aluseks võetud vara omanikule üle. Emitent kehtestab sellise alalise lunastamise nõudeõiguse põhimõtted, millega nähakse ette:

- a) tingimused, sealhulgas künnised, ajavahemikud ja tähtajad, mille alusel saavad varapõhiste tokenite omanikud tokenite lunastamist nõuda;
- b) meetmed ja menetlused, millega tagatakse varapõhiste tokenite lunastamine, sealhulgas halvenenud turutingimustes, samuti artiklis 46 sätestatud finantsseisundi taastamise kava rakendamise kontekstis ja varapõhiste tokenite korrapärase lunastamise korral vastavalt artiklile 47;

⁽⁴¹⁾ Komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/61, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiastutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega (ELT L 11, 17.1.2015, lk 1).

⁽⁴²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

- c) varapõhiste tokenite ja tagatisvara hindamine või hindamise põhimõtted, mida rakendatakse, kui varapõhiste tokenite omanik nõuab tokenite lunastamist, sealhulgas kasutades artikli 36 lõikes 11 sätestatud hindamismeetodit;
- d) lunastamise korral toimuva arveldamise tingimused ja
- e) meetmed, mida emitent võtab, et tagatisvara portfelli suurendamist ja vähendamist korrektselt korraldada, et portfelli kuuluv vara ei avaldaks kahjulikku mõju tagatisvarade turule.

Kui emitent võtab varapõhise tokeni müümisel vastu makse, mis on tehtud muus rahas kui e-rahas, mis on nomineeritud ametlikus vääringus, annab ta igal juhul võimaluse lunastada token muu raha vastu kui e-raha, mis on nomineeritud samas ametlikus vääringus.

- 3. Ilma et see piiraks artikli 46 kohaldamist, ei võeta varapõhiste tokenite lunastamisel tasu.

Artikkel 40

Intressi maksmise keeld

- 1. Varapõhiste tokenite emitent ei maksa seoses varapõhiste tokenitega intressi.
- 2. Krüptovareteenuse osutaja ei maksa varapõhiste tokenitega seotud krüptovareteenuseid osutades intressi.
- 3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel käsitatakse intressina tasu ja muud hüve, mis on seotud ajavahemikuga, mille jooksul varapõhised tokenid on varapõhiste tokenite omaniku omandis. See hõlmab netohüvitist või -allahindlust, mille mõju on samaväärne intressiga, mida varapõhiste tokenite omanik saab otse emitendilt või kolmandatelt isikutelt, ning mis on varapõhiste tokenitega otseselt seotud, või mis arvestatakse muude toodete maksumusest või hinnast.

4. PEATÜKK

Varapõhiste tokenite emitendi omandamine

Artikkel 41

Kavandatava varapõhiste tokenite emitendi omandamise hindamine

- 1. Üksinda või kooskõlastatult tegutsevad füüsilised või juriidilised isikud, kes kavatsevad otseselt või kaudselt omandada (edaspidi „kavandav omandaja“) varapõhise tokeni emitendis olulise osaluse või seda osalust otseselt või kaudselt niimoodi suurendada, et nende hääleõiguste või kapitali osakaal saavutaks või ületaks 20 %, 30 % või 50 %, või niimoodi, et varapõhise tokeni emitendist saaks nende tütarettevõtja, teatavad sellest kirjalikult kõnealuse emitendi pädevale asutusele, märkides ära, milline on kavandatud osaluse suurus, ja esitades teabe, mis on ette nähtud komisjoni poolt artikli 42 lõike 4 kohaselt vastu võetud regulatiivsete tehniliste standarditega.
- 2. Füüsiline või juriidiline isik, kes on otsustanud olulise osaluse varapõhise tokeni emitendis otseselt või kaudselt võõrandada, peab enne osaluse võõrandamist oma otsusest kirjalikult teatama pädevale asutusele ning märkima ära võõrandatava osaluse suuruse. Isik peab pädevale asutusele otsusest teatama ka juhul, kui ta on otsustanud olulist osalust niimoodi vähendada, et talle kuuluva hääleõiguse või kapitali osa langeks alla 10 %, 20 %, 30 % või 50 % või et varapõhise tokeni emitent ei oleks enam tema tütarettevõtja.
- 3. Pädev asutus annab pärast lõike 1 kohase teate kättesaamist viivitamata, ent igal juhul kahe tööpäeva jooksul, kättesaamisest kirjalikult teada.
- 4. Pädev asutus annab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kavandatavale omandamisele ja komisjoni poolt artikli 42 lõike 4 kohaselt vastu võetud regulatiivsete tehniliste standarditega ette nähtud teabele hinnangu 60 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, mil pädev asutus andis teate kättesaamisest käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kirjalikult teada. Kui pädev asutus annab teate kättesaamisest teada, teavitab ta kavandavat omandajat kuupäevast, mil hinnangu andmise tähtaeg lõppeb.
- 5. Lõikes 4 osutatud hinnangu andmisel võib pädev asutus nõuda kavandavalt omandajalt lisateavet, mida on vaja hinnangu andmise lõpuleviimiseks. Selline teabenõue esitatakse enne hinnangu andmise lõpuleviimist, ent igal juhul hiljemalt 50. tööpäeval alates lõikes 3 osutatud kirjaliku kättesaamisteate kuupäevast. Teabenõue esitatakse kirjalikult ning selles täpsustatakse, millist lisateavet on vaja.

Pädev asutus peab kuni käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud lisateabe saamiseni lõikes 4 osutatud hinnangu andmise tähtaja arvestamise peatama. Hinnangu andmise tähtaja arvestamist ei peatata kauemaks kui 20 tööpäevaks. Kui pädev asutus nõuab veel lisateavet või saadud teabe selgitamist, siis nimetatud tähtaega rohkem ei peatata.

Kui kavandav omandaja asub väljaspool liitu või tema tegevust reguleeritakse kolmanda riigi õigusega, võib pädev asutus käesoleva lõike teises lõigus osutatud peatamise tähtaega kuni 30 tööpäeva võrra pikendada.

6. Kui pädev asutus otsustab pärast lõikes 4 osutatud hinnangu andmise lõpuleviimist esitada lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise kohta vastuväite, teatab ta sellest kavandavale omandajale kahe tööpäeva jooksul, ent igal juhul enne lõikes 4 osutatud tähtpäeva, mida lükatakse kohasel juhul edasi kooskõlas lõike 5 teise ja kolmanda lõiguga. Teates esitatakse otsuse põhjused.

7. Kui pädev asutus lõikes 1 osutatud kavandatavale omandamisele enne lõikes 4 osutatud kuupäeva, mida on kohasel juhul kooskõlas lõike 5 teise ja kolmanda lõiguga pikendatud, vastuväidet ei esita, loetakse kavandatav omandamine heakskiidetuks.

8. Pädev asutus võib määrata lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise lõpuleviimiseks tähtaja ja seda kohasel juhul pikendada.

Artikkel 42

Kavandatavale varapõhise tokeni emitendi omandamisele antava hinnangu sisu

1. Artikli 41 lõikes 4 osutatud hinnangu andmisel hindab pädev asutus kavandava omandaja sobivust ja artikli 41 lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise majanduslikku usaldusväärsust kõigi järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) kavandava omandaja maine;
 - b) kavandatava omandamise tulemusel varapõhise tokeni emitendi äritegevust juhtima asuva isiku maine, teadmised, oskused ja kogemused;
 - c) kavandava omandaja majanduslik usaldusväärsus, pidades eelkõige silmas kavandatavat ja elluviidavat äritegevust seoses selle varapõhise tokeni emitendiga, milles osalus on kavas omandada;
 - d) see, kas varapõhise tokeni emitent suudab käesoleva jaotise sätteid püsivalt täita;
 - e) see, kas on mõjuvat põhjust kahtlustada, et seoses kavandatava omandamisega toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamine direktiivi (EL) 2015/849 artikli 1 lõike 3 või lõike 5 tähenduses või pannakse toime või on toime pandud rahapesu või terrorismi rahastamise katse, või kas kavandatav omandamine võib sellise tegevuse ohtu suurendada.
2. Pädev asutus võib kavandatava omandamise kohta vastuväite esitada üksnes siis, kui selleks on käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kriteeriumidest lähtuvalt mõjuv põhjus või kui artikli 41 lõike 4 kohaselt esitatud teave on puudulik või vale.
3. Liikmesriik ei kehtesta eeltingimusi olulise osaluse määra kohta, mis tuleb käesoleva määruse kohaselt omandada, ega luba oma pädevatel asutustel võtta kavandatava omandamise kontrollimisel aluseks turu majanduslikke vajadusi.

4. EBA töötab tihedas koostöös ESMaga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse artikli 41 lõike 4 esimeses lõigus osutatud hinnangu andmiseks vajaliku teabe üksikasjalikku sisu. Nõutav teave peab olema järelevalvealase usaldatavushindamise seisukohast asjakohane ja proportsionaalne ning vastama artikli 41 lõikes 1 osutatud kavandava omandaja olemusele ja kavandatava omandamise laadile.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

5. PEATÜKK

Olulised varapõhised tokenid

Artikkel 43

Varapõhiste tokenite liigitamine olulisteks varapõhisteks tokeniteks

1. Varapõhiste tokenite liigitamisel olulisteks varapõhisteks tokeniteks kehtivad järgmised kriteeriumid, mida täpsustatakse lõike 11 kohaselt vastu võetavas delegeeritud õigusaktides:

- a) varapõhise tokeni omanike arv on suurem kui 10 miljonit;
- b) emiteeritud varapõhise tokeni väärtus, selle turukapitalisatsioon või varapõhise tokeni emitendi tagatisvara portfelli on suurem kui 5 000 000 000 eurot;
- c) sellise varapõhise tokeniga tehtud tehingute keskmine arv päevas asjakohase perioodi vältel on suurem kui 2 500 000 tehingut ja tehingute keskmine koguväärtus päevas asjakohase perioodi vältel on suurem kui 500 000 000 eurot;
- d) varapõhise tokeni emitent on põhiplatvormiteenuste osutaja, kes on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/1925 ⁽⁴³⁾ määratud pääsuvalitsejaks;
- e) varapõhise tokeni emitendi tegevuse olulisus rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas varapõhise tokeni kasutamine maksete ja rahasiirete tegemiseks;
- f) varapõhise tokeni ja selle emitentide seotus finantssüsteemiga;
- g) asjaolu, et emitent emiteerib veel vähemalt üht varapõhist tokenit või e-raha tokenit ja osutab vähemalt üht krüptovarateenust.

2. EBA liigitab varapõhised tokenid olulisteks varapõhisteks tokeniteks, kui vähemalt kolm käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kriteeriumit on täidetud:

- a) esimest korda teabe kohta esitatud aruandega hõlmatud ajavahemiku jooksul, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 4, pärast tegevusloa saamist artikli 21 kohaselt või pärast krüptovara valge raamatu heakskiitmist artikli 17 kohaselt; või
- b) vähemalt kaks korda järjestikku teabe kohta esitatud aruandega hõlmatud ajavahemiku jooksul, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 4.

3. Kui sama varapõhist tokenit emiteerib mitu emitenti, hinnatakse lõikes 1 sätestatud kriteeriumide täitmist pärast kõnealuste emitentide andmete koondamist.

4. Emitendi päritoluliikmesriigi pädevad asutused esitavad EBA-le ja Euroopa Keskpangale vähemalt kaks korda aastas aruande teabe kohta, mis on asjakohane käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kriteeriumide täitmise hindamisel, sealhulgas asjakohasel juhul teabe kohta, mis on saadud artikli 22 alusel.

Kui emitendi asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui varapõhine token järgib liikmesriigi ametlikku vääringut, mis ei ole euro, edastavad pädevad asutused esimeses lõigus osutatud teabe ka selle liikmesriigi keskpangale.

5. Kui EBA järeldab, et varapõhine token vastab lõikes 1 sätestatud kriteeriumile vastavalt lõikele 2, koostab EBA otsuse eelnõu selle varapõhise tokeni liigitamise kohta oluliseks varapõhiseks tokeniks ja teeb selle otsuse eelnõu teatavaks kõnealuse varapõhise tokeni emitendile, emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Keskpangale ja lõike 4 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

⁽⁴³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1925, mis käsitleb konkurentsile avatud ja õiglaseid turge digisektoris ning millega muudetakse direktiive (EL) 2019/1937 ja (EL) 2020/1828 (digiturgude määrus) (ELT L 265, 12.10.2022, lk 1).

Selliste varapõhiste tokenite emitendil, tema pädevatel asutustel, Euroopa Keskpangal ja kohasel juhul asjaomase liikmesriigi keskpangal on aega 20 tööpäeva alates EBA otsuse eelnõu teatavaks tegemise kuupäevast, et esitada kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne oma lõpliku otsuse vastuvõtmist igakülselt arvesse.

6. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, kas liigitada varapõhine token oluliseks varapõhiseks tokeniks, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 5 osutatud teatavakstegemise kuupäevast ning teeb otsuse sellise varapõhise tokeni emitendile ja tema pädevale asutusele viivitamata teatavaks.

7. Kui varapõhine token on kooskõlas lõikega 6 tehtud EBA otsuse kohaselt liigitatud oluliseks, antakse selle olulise varapõhise tokeni emitendi järelevalve kohustused emitendi päritoluliikmesriigi pädevalt asutuselt 20 tööpäeva jooksul alates kõnealusest otsusest teavitamise kuupäevast EBA-le üle.

EBA ja pädev asutus teevad koostööd, et järelevalvepädevuse üleminek oleks sujuv.

8. EBA hindab igal aastal varapõhiste tokenite liigitamist kättesaadava teabe, sealhulgas lõikes 4 osutatud aruande ja artikli 22 alusel saadud teabe põhjal.

Kui EBA järeldeb, et teatud varapõhised tokenid lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele vastavalt lõikele 2 enam ei vasta, koostab ta otsuse eelnõu selle kohta, et varapõhiseid tokeneid ei saa enam oluliseks liigitada, ja teeb otsuse eelnõu teatavaks kõnealuste varapõhiste tokenite emitendile, tema päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Kesk pangale ning lõike 4 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Selliste varapõhiste tokenite emitendil, tema pädevatel asutustel, Euroopa Keskpangal ja lõikes 4 osutatud keskpangal on aega 20 tööpäeva alates selle otsuse eelnõu teatavaks tegemise kuupäevast, et esitada kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne oma lõpliku otsuse vastuvõtmist igakülselt arvesse.

9. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, et varapõhist tokenit ei saa enam oluliseks liigitada, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 8 osutatud teavitamise kuupäevast ning teavitab otsusest viivitamata selliste varapõhiste tokenite emitenti ja tema pädevat asutust.

10. Kui varapõhist tokenit ei saa kooskõlas lõikega 9 tehtud EBA otsuse kohaselt enam oluliseks liigitada, antakse selle varapõhise tokeni emitendi järelevalve kohustused EBA-lt 20 tööpäeva jooksul alates kõnealuse otsuse teavitamise kuupäevast emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele üle.

EBA ja pädev asutus teevad koostööd, et järelevalvepädevuse üleminek oleks sujuv.

11. Komisjon võtab käesoleva määruse täiendamiseks kooskõlas artikliga 139 vastu delegeeritud õigusaktid, milles täpsustatakse lõikes 1 sätestatud kriteeriumid, mille kohaselt liigitatakse varapõhine token oluliseks, ning määrab kindlaks järgmise:

- a) asjaolud, mille korral peetakse varapõhise tokeni emitendi tegevust oluliseks rahvusvahelisel tasandil väljaspool liitu;
- b) asjaolud, mille korral käsitatakse varapõhiseid tokeneid ja nende emitenti finantssüsteemiga seotuna;
- c) selle teabe sisu ja vorming, mille pädevad asutused peavad EBA-le ja Euroopa Kesk pangale käesoleva artikli lõike 4 ja artikli 56 lõike 3 kohaselt esitama.

Artikkel 44

Varapõhiste tokenite vabatahtlik liigitamine olulisteks varapõhisteks tokeniteks

1. Taotleb varapõhiste tokenite emitent võib artikli 18 kohases tegevusloa taotluses või artikli 17 kohases teates märkida, et ta soovib, et tema varapõhised tokenid liigitataks olulisteks varapõhisteks tokeniteks. Sellisel juhul teeb pädev asutus taotleva emitendi taotluse EBA-le, Euroopa Kesk pangale ning artikli 43 lõikes 4 osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale viivitamata teatavaks.

Et varapõhist tokenit saaks käesoleva artikli alusel liigitada oluliseks, peab taotleval varapõhise tokeni emitent artikli 17 lõike 1 punkti b alapunktis i ja artikli 18 lõike 2 punktis d osutatud üksikasjaliku tegevuskavaga tõendama, et ta vastab tõenäoliselt vähemalt kolmele artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumile.

2. EBA koostab 20 tööpäeva jooksul alates käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teavitamisest tegevuskava alusel otsuse eelnõu, mis sisaldab tema arvamust selle kohta, kas varapõhine token vastab või tõenäoliselt vastab vähemalt kolmele artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumile, ning teeb selle otsuse eelnõu teatavaks taotleva emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Keskpankale ning artikli 43 lõike 4 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Selliste varapõhiste tokenite emitendi pädevale asutusele ning Euroopa Keskpankale ja kohaldataval juhul asjaomase liikmesriigi keskpangale on aega 20 tööpäeva alates nimetatud otsuse eelnõu teatavaks tegemise kuupäevast, et esitada kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne oma lõpliku otsuse vastuvõtmist igakülselt arvesse.

3. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, kas liigitada varapõhine token oluliseks, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 1 osutatud teatavaks tegemisest ning teavitab sellest otsusest viivitamata taotlevat varapõhise tokeni emitenti ja tema pädevat asutust.

4. Kui varapõhised tokenid on kooskõlas käesoleva artikli lõike 3 kohase EBA otsusega liigitatud oluliseks, antakse nende varapõhiste tokenite emitendi puhul järelevalve kohustused pädevalt asutuselt EBA-le üle kuupäeval, mil pädev asutus teeb otsuse anda artikli 21 lõikes 1 osutatud tegevusluba, või artikli 17 kohaselt krüptovara valge raamatu heakskiitmise kuupäeval.

Artikkel 45

Oluliste varapõhiste tokenite emitendi lisakohustused

1. Oluliste varapõhiste tokenite emitent võtab vastu, rakendab ellu ja säilitab tasustamise põhimõtted, millega edendatakse emitendi riskide usaldusväärset ja tulemuslikku juhtimist ega looda stiimuleid riskistandardite lõdvendamiseks.

2. Oluliste varapõhiste tokenite emitent tagab, et selliseid tokeneid võivad õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel hoida eri krüptovarateenuse osutajad, kellele on antud luba krüptovara kliendi nimel hoida ja hallata, sealhulgas krüptovarateenuse osutajad, kes ei kuulu ühte ja samasse kontserni, nagu on määratletud direktiivi 2013/34/EL artikli 2 punktis 11.

3. Oluliste varapõhiste tokenite emitent hindab ja jälgib, milline peab olema likviidsus, et täita varapõhiste tokenite omanike lunastamistaohtlusi. Selleks kehtestab, säilitab ja rakendab oluliste varapõhiste tokenite emitent likviidsuse juhtimise põhimõtted ja menetlused. Nende põhimõtete ja menetlustega tagatakse, et tagatisvaral on tugev likviidsusprofiil, mis tagab oluliste varapõhiste tokenite emitendile normaalse tegevuse jätkamise, sealhulgas likviidsusstressi stsenaariumide korral.

4. Oluliste varapõhiste tokenite emitent teeb korrapäraselt likviidsuse stressiteste. Sõltuvalt selliste testide tulemustest võib EBA otsustada käesoleva artikli lõike 7 esimese lõigu punktis b ja artikli 36 lõikes 6 osutatud likviidsusnõudeid karmistada.

Kui oluliste varapõhiste tokenite emitent pakub kahte või enamat varapõhist tokenit või osutab krüptovarateenuseid, hõlmavad need stressitestid ammendavalt ja terviklikult kõiki neid tegevusi.

5. Oluliste varapõhiste tokenite emitendi puhul on artikli 35 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud protsendimäär 3 % tagatisvara keskmisest summast.

6. Kui üht ja sama olulist varapõhist tokenit pakub mitu emitenti, kohaldatakse lõikeid 1–5 iga emitendi suhtes.

Kui emitent pakub liidus kahte või enamat varapõhist tokenit ja vähemalt üks neist varapõhistest tokenitest liigitatakse oluliseks, kohaldatakse selle emitendi suhtes lõikeid 1–5.

7. EBA töötab tihedas koostöös ESMAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse järgmine:

- a) lõikes 1 osutatud tasustamise põhimõtete elluviimise korra miinimumsisu;
- b) lõikes 3 sätestatud likviidsuse juhtimise põhimõtete ja menetluste miinimumsisu ning likviidsusnõuded, sealhulgas täpsustatakse igas aluseks võetud ametlikus vääringus hoitavate hoiuste miinimumsumma, mis ei tohi olla väiksem kui 60 % asjaomases ametlikus vääringus aluseks võetud summast;
- c) menetlus ja ajakava, et korrigeerida olulise varapõhise tokeni emitendi omavahendite summat lõikes 5 sätestatud nõuete täitmiseks.

Krediitiasutuste puhul kohandab EBA tehnilisi standardeid, võttes arvesse käesoleva määrusega kehtestatud regulatiivsete nõuete ja muude liidu seadusandlike aktidega kehtestatud regulatiivsete nõuete võimalikku koostoimet.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

8. EBA annab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16 tihedas koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja suunised, et kehtestada stressitestide stsenaariumideks ühtsed võrdlusparameetrid, mida tuleb käesoleva artikli lõikes 4 osutatud stressitestides arvesse võtta. Suuniseid ajakohastatakse korrapäraselt, võttes arvesse viimaseid turusuundumusi.

6. PEATÜKK

Finantsseisundi taastamise ja varapõhiste tokenite lunastamise kavad

Artikkel 46

Finantsseisundi taastamise kava

1. Kui varapõhise tokeni emitent ei suuda täita nõudeid, mida kohaldatakse tagatisvara portfelli suhtes, koostab ja haldab ta finantsseisundi taastamise kava, milles nähakse ette meetmed, mille emitent peab võtma, et taastada tagatisvara portfelli vastavus nõuetele.

Finantsseisundi taastamise kava hõlmab ka varapõhise tokeniga seotud emitendi teenuste säilitamist, tegevuse kiiret taastamist ja emitendi kohustuste täitmist sündmuste korral, mille puhul on tegevuse katkemise risk suur.

Finantsseisundi taastamise kava sisaldab asjakohaseid tingimusi ja menetlusi, mille abil tagada finantsseisundi taastamise meetmete kiire rakendamine, ning mitmesuguseid finantsseisundi taastamise võimalusi, sealhulgas:

- a) lunastamisel kohaldatav likviidsustasu;
- b) ühe tööpäeva jooksul lunastatava varapõhise tokeni summa piirang;
- c) lunastamise peatamine.

2. Varapõhise tokeni emitent teavitab pädevat asutust finantsseisundi taastamise kavast kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil antakse artikli 21 kohane tegevusluba, või kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil krüptovara valge raamat kooskõlas artikliga 17 heaks kiidetakse. Pädev asutus nõuab finantsseisundi taastamise kava muutmist, kui see on vajalik selle korraliku rakendamise tagamiseks, ning teavitab emitenti oma otsusest, milles kõnealuseid muudatusi nõutakse, 40 tööpäeva jooksul alates kavast teavitamise kuupäevast. Emitent viib otsuse 40 tööpäeva jooksul alates otsusest teavitamise kuupäevast ellu. Emitent vaatab finantsseisundi taastamise kava korrapäraselt läbi ja ajakohastab seda.

Kui see on kohaldatav, teavitab emitent finantsseisundi taastamise kavast samal ajal pädeva asutusega ka oma kriisilahendusasutust ja usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutust.

3. Kui emitent ei suuda täita tagatisvara portfelli suhtes kohaldatavaid nõudeid, millele on osutatud käesoleva jaotise 3. peatükis, või kui kiiresti halveneva finantsseisundi tõttu on tõenäoline, et lähitulevikus muutub nende nõuete täitmine emitendi jaoks võimatuks, on pädeval asutusel õigus nõuda emitendilt kohaldatavate nõuete järgimise tagamiseks, et ta rakendaks üht või mitut finantsseisundi taastamise kavas sätestatud menetlust või meetet või ajakohastaks finantsseisundi taastamise kava, kui asjaolud on algses finantsseisundi taastamise kavas sätestatud eeldustest erinevad, ning viiks ühe või mitu ajakohastatud kavas sätestatud menetlust või meetet kindla ajavahemiku jooksul ellu.

4. Lõikes 3 osutatud asjaolude korral on pädeval asutusel õigus varapõhiste tokenite lunastamine ajutiselt peatada, tingimusel et peatamine on varapõhiste tokenite omanike huve ja finantsstabiilsust arvesse võttes õigustatud.

5. Kui see on kohaldatav, teeb pädev asutus kõik lõigete 3 ja 4 kohaselt võetud meetmed teatavaks emitendi kriisilahendusasutusele ja usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutusele.

6. EBA annab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16 pärast ESMa konsulteerimist välja suunised, milles täpsustatakse finantsseisundi taastamise kava vorm ja kavas esitatav teave.

Artikkel 47

Varapõhiste tokenite lunastamise kava

1. Varapõhise tokeni emitent koostab ja haldab tegevuskava, mille eesmärk on toetada iga varapõhise tokeni korrapärast lunastamist ja mis viiakse ellu, kui pädev asutus on otsustanud, et emitent ei suuda või tõenäoliselt ei suuda oma kohustusi täita, sealhulgas maksejõuetuse korral või kui see on kohaldatav, kriisilahenduse korral, ja emitendi tegevusloa kehtetuks tunnistamise korral, ilma et see piiraks vastavalt direktiivi 2014/59/EL artikli 2 lõike 1 punktis 101 määratletud kriisiennetusmeetme, punktis 102 määratletud kriisiohjemeetme ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23⁽⁴⁴⁾ artikli 2 punktis 11 määratletud kriisilahenduse meetme võtmist.

2. Lunastamiskavas selgitatakse varapõhise tokeni emitendi võimet lunastada ringluses olev emiteeritud varapõhine token, ilma et selle omanikele või tagatisvara turgude stabiilsusele tekitataks põhjendamatut majanduslikku kahju.

Lunastamiskava sisaldab lepingulisi kokkuleppeid, menetlusi ja süsteeme, sealhulgas kooskõlas kohaldatava õigusega ajutise halduri määramist, et tagada kõigi varapõhiste tokenite omanike võrdne kohtlemine ning et varapõhiste tokenite omanikele makstakse järelejäänud tagatisvara müügist saadavast tulust aegsasti hüvitist.

Lunastamiskavaga tagatakse, et jätkub emitendi või kolmanda isiku kriitilise tähtsusega tegevus, mis on varapõhiste tokenite korrapäraseks lunastamiseks vajalik.

3. Varapõhise tokeni emitent teeb lunastamiskava kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil antakse artikli 21 kohane tegevusluba, või kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil krüptovara valge raamat kooskõlas artikliga 17 heaks kiidetakse, pädevale asutusele teatavaks. Pädev asutus nõuab lunastamiskava muutmist, kui see on vajalik selle nõuete kohase rakendamise tagamiseks, ning teeb emitendile oma otsuse, milles kõnealuseid muudatusi nõutakse, 40 tööpäeva jooksul pärast kava teatavakstelemise kuupäeva teatavaks. Emitent viib otsuse 40 tööpäeva jooksul alates otsuse teatavakstelemise kuupäevast ellu. Emitent vaatab lunastamiskava korrapäraselt läbi ja ajakohastab seda.

4. Kui see on kohaldatav, teavitab pädev asutus emitendi kriisilahendusasutust ja usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutust lunastamiskavast.

Kriisilahendusasutus võib lunastamiskava analüüsida, et teha selles kindlaks meetmed, millel võib asjaomase emitendi kriisilahenduskõlblikkusele olla ebasoodne mõju, ning esitada pädevale asutusele kava kohta soovitusi.

⁽⁴⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.1.2021, lk 1).

5. EBA annab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16 välja suunised, milles täpsustatakse järgmine:

- a) lunastamiskava sisu ja läbivaatamise sagedus, võttes arvesse varapõhise tokeni suurust, keerukust ja laadi ning selle emitendi ärimudelit; ja
- b) asjaolud, mille korral hakatakse lunastamiskava ellu viima.

IV JAOTIS

E-RAHA TOKENID

1. PEATÜKK

Nõuded, mida peavad täitma kõik e-raha tokenite emitendid

Artikkel 48

E-raha tokenite avaliku pakkumise ja kauplemisele võtmise nõuded

1. Isik pakub avalikult e-raha tokenit ja taotleb selle kauplemisele võtmist liidus vaid siis, kui see isik on e-raha tokeni emitent ja
 - a) on saanud krediitiasutuse või e-raha asutuse tegevusloa ning
 - b) on teavitanud krüptovara valgest raamatust pädevat asutust ja on avaldanud krüptovara valge raamatu kooskõlas artikliga 51.

Olenemata esimeses lõigus sätestatust võivad emitendi kirjalikul nõusolekul e-raha tokenit avalikult pakkuda ja kauplemisele võtmist taotleda ka teised isikud. Nimetatud isikud peavad täitma artiklite 50 ja 53 nõudeid.

2. E-raha tokeneid käsitatakse e-rahana.

E-raha tokenit, mis järgib liikmesriigi ametlikku vääringut, käsitatakse tokenina, mida pakutakse liidus avalikult.

3. E-raha tokenite suhtes kohaldatakse direktiivi 2009/110/EÜ II ja III jaotist, kui käesolevas jaotises ei ole sätestatud teisiti.
4. Käesoleva artikli lõiget 1 ei kohaldata selliste e-raha tokenite emitendi suhtes, kelle suhtes on kooskõlas direktiivi 2009/110/EÜ artikli 9 lõikega 1 tehtud erand.
5. Käesoleva jaotist, välja arvatud käesoleva artikli lõiget 7 ja artiklit 51, ei kohaldata sellise e-raha tokenite emitendi suhtes, kelle suhtes on kooskõlas direktiivi 2009/110/EÜ artikli 1 lõigetega 4 ja 5 tehtud erand.
6. E-raha tokenite emitent teavitab oma pädevat asutust vähemalt 40 tööpäeva enne kuupäeva, mil ta kavatseb neid e-raha tokeneid avalikult pakkuda või taotleda nende kauplemisele võtmist, sellest kavatsusest.
7. Kui kohaldatakse lõiget 4 või 5, koostab e-raha tokenite emitent krüptovara valge raamatu ja teeb selle kooskõlas artikliga 51 pädevale asutusele teatavaks.

Artikkel 49

E-raha tokenite emiteerimine ja lunastamine

1. Erandina direktiivi 2009/110/EÜ artiklist 11 kohaldatakse e-raha tokenite emitendi suhtes ainult käesolevas artiklis sätestatud e-raha tokenite emiteerimise ja lunastamise nõudeid.
2. E-raha tokenite omanikel on õigus esitada nende e-raha tokenite emitentide vastu nõue.
3. E-raha tokenite emitent emiteerib e-raha tokeneid nimiväärtuses ja raha eest.

4. E-raha tokeni omaniku taotluse korral lunastab selle e-raha tokeni emitent selle igal ajal nimiväärtuses ning maksab selle tarvis e-raha tokeni omanikule muus rahas kui e-raha summa, mis vastab omandis olnud e-raha tokenite rahalisele väärtusele.
5. E-raha tokenite emitent esitab lunastamistingimused selgelt artikli 51 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud krüptovara valges raamatus.
6. Ilma et see piiraks artikli 46 kohaldamist, ei võeta e-raha tokenite lunastamisel tasu.

Artikkel 50

Intressi maksmise keeld

1. Olenemata direktiivi 2009/110/EÜ artiklist 12 ei maksa e-raha tokenite emitent seoses e-raha tokenitega intressi.
2. Krüptovarateenuse osutaja ei maksa e-raha tokenitega seotud krüptovarateenuseid osutades intressi.
3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel käsitatakse intressina tasu ja muud hüve, mis on seotud ajavahemikuga, mille jooksul e-raha token on e-raha tokeni omaniku omandis. See hõlmab netohüvitist või -allahindlust, mille mõju on samaväärne intressiga, mida e-raha tokeni omanik saab otse emitendilt või kolmandatelt isikutelt, ning mis on e-raha tokeniga otseselt seotud, või mis arvestatakse muude toodete maksumusest või hinnast.

Artikkel 51

E-raha tokenite krüptovara valge raamatu sisu ja vorm

1. E-raha tokeni krüptovara valge raamat peab sisaldama kogu järgmist teavet, mida on täpsustatud III lisas:
 - a) teave e-raha tokeni emitendi kohta;
 - b) teave e-raha tokeni kohta;
 - c) teave e-raha tokeni avaliku pakkumise ja kauplemisele võtmise kohta;
 - d) teave e-raha tokeniga seotud õiguste ja kohustuste kohta;
 - e) teave kasutatava tehnoloogia kohta;
 - f) teave riskide kohta;
 - g) teave selle kohta, milline on e-raha tokeni emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamine kahjulik mõju kliimale ja muu keskkonnale avalduv kahjulik mõju.

Krüptovara valges raamatus esitatakse ka muu isiku andmed kui emitent, kes artikli 48 lõike 1 teise lõigu kohaselt e-raha tokenit avalikult pakub või taotleb selle kauplemisele võtmist, ning põhjus, miks see konkreetne isik seda e-raha tokenit avalikult pakub või selle kauplemisele võtmist taotleb.

2. Kogu lõikes 1 loetletud teave peab olema tõene, selge ja mitteeksitav. Krüptovara valges raamatust ei tohi olulist teavet välja jätta ning valge raamat esitatakse sisutihedal ja arusaadaval kujul.
3. Krüptovara valge raamatu esimesel leheküljel peab olema järgmine selge ja esile tõstetud avaldus:

„Krüptovara valget raamatut ei ole heaks kiitnud ükski Euroopa Liidu liikmesriigi pädev asutus. Käesoleva krüptovara valge raamatu sisu eest vastutab ainuiskuliselt krüptovara emitent.“

4. Krüptovara valge raamat peab sisaldama selget hoiatust selle eest, et:
 - a) e-raha token ei ole hõlmatud direktiivi 97/9/EÜ kohaste investeeringute tagamise skeemidega;
 - b) e-raha token ei ole hõlmatud direktiivi 2014/49/EL kohaste hoiuste tagamise skeemidega.

5. Krüptovara valge raamat peab sisaldama e-raha tokeni emitendi juhtorgani avaldust. Avaldus lisatakse lõikes 3 osutatud avalduse järele ja selles kinnitatakse, et krüptovara valge raamat vastab käesolevale jaotisele ning et juhtorganile teadaolevalt on krüptovara valges raamatus esitatud teave täielik, tõene, selge, ei ole eksitav ning et krüptovara valgest raamatust ei ole välja jäetud teavet, mis võiks selle tähtsust mõjutada.

6. Krüptovara valge raamat peab sisaldama kokkuvõtet, mis lisatakse lõikes 5 osutatud avalduse järele ja milles esitatakse e-raha tokeni avaliku pakkumise ja e-raha tokeni kavandatava kauplemisele võtmise kohta lühidas ja mitte-tehnilises keeles sõnastatud põhiteave. Kokkuvõte peab olema kergesti mõistetav ning esitatud ja vormistatud selgel ja arusaadaval kujul, kasutades loetava suurusega tähemärke. Krüptovara valge raamatu kokkuvõte sisaldab asjaomase krüptovara omaduste kohta vajalikku teavet, et aidata tulevastel krüptovara omanikel teadlikku otsust teha.

Kokkuvõte peab sisaldama ka hoiatust selle kohta, et:

- a) seda tuleks lugeda krüptovara valge raamatu sissejuhatusena;
- b) tulevane omanik peaks e-raha tokeni ostmise kohta otsuse tegemisel tuginema krüptovara valge raamatu sisule tervikuna ja mitte üksnes kokkuvõttele;
- c) e-raha tokeni avalik pakkumine ei kujuta endast pakkumist ega kutset osta finantsinstrumente ning et sellist pakkumist saab teha ja sellist kutset esitada üksnes prospekti või muude pakkumisdokumentidega vastavalt kohaldatavale riigisisesele õigusele;
- d) krüptovara valge raamat ei ole prospekt, millele on osutatud määruses (EL) 2017/1129, ega muu liidu või liikmesriigi õiguse kohane pakkumisdokument.

Kokkuvõttes märgitakse, et e-raha tokeni omanikul on õigus igal ajal nõuda tokeni lunastamist nimiväärtuses, ning sätestatakse lunastamise tingimused.

7. Krüptovara valge raamat peab sisaldab sellest teavitamise kuupäeva ja sisukorda.

8. Krüptovara valge raamat koostatakse päritoluliikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

Kui e-raha tokenit pakutakse ka muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik, koostatakse krüptovara valge raamat ka vastuvõtva liikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

9. Krüptovara valge raamat tehakse kättesaadavaks masinloetavas vormingus.

10. ESMA töötab koostöös EBAga välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada lõike 9 kohaldamiseks standardvormid, -vormingud ja -mallid.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

11. E-raha tokeni emitent teeb oma krüptovara valge raamatu vähemalt 20 tööpäeva enne selle avaldamise kuupäeva pädevale asutusele teatavaks.

Pädev asutus ei nõua, et krüptovara valge raamat tuleks enne selle avaldamist heaks kiita.

12. Kõiki olulisi uusi tegureid, suuri vigu ning suuri ebatäpsusi, mis võivad e-raha tokeni hindamist mõjutada, kirjeldatakse krüptovara valge raamatu muudetud versioonis, mille emitent koostab ja millest ta teavitab pädevat asutust ning mis avaldatakse emitendi veebilehel.

13. Enne, kui e-raha tokenit hakatakse liidus avalikkult pakkuma või taotletakse e-raha tokeni kauplemisele võtmist, avaldab selle e-raha tokeni emitent oma veebisaidil krüptovara valge raamatu.

14. E-raha tokeni emitent esitab koos krüptoraha valge raamatu teatega vastavalt käesoleva artikli lõikele 11 pädevale asutusele artikli 109 lõikes 4 osutatud teabe. Pädev asutus edastab ESMA-le viie tööpäeva jooksul alates sellest, kui ta on emitendilt artikli 109 lõikes 4 osutatud teabe kätte saanud, artikli 109 lõikes 4 täpsustatud teabe.

Pädev asutus teavitab ESMA-t samuti krüptovara valge raamatu muudetud versioonist ning e-raha tokeni emitendi tegevusloa kehtetuks tunnistamisest.

ESMA teeb teabe kättesaadavaks artikli 109 lõikes 4 osutatud registris avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäeval ning, kui krüptovara valges raamatus tehakse muudatusi või kui tegevusluba tunnistatakse kehtetuks, siis kohe põhjendamatu viivitusega.

15. ESMA töötab koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles käsitletakse sellise lõike 1 punktis h osutatud teabe sisu, meetodit ja esitusviisi, mis puudutab kestlikkuse näitajaid, mis käsitlevad kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju.

Esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamisel võtab ESMA arvesse krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavaid eri liiki konsensusmehhanisme, nende stiimulstruktuure ning energia, sealhulgas taastuvenergia ja loodusvarade kasutamist, jäätmeteket ja kasvuhoonegaaside heidet. ESMA ajakohastab neid regulatiivseid tehnilisi standardeid, võttes arvesse õiguslikke muudatusi ja tehnika arengut.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 52

E-raha tokenite emitendi vastutus krüptovara valges raamatus esitatud teabe eest

1. Kui e-raha tokeni emitent on artiklit 51 rikkunud sellega, et ta on esitanud krüptovara valges raamatus või krüptovara valge raamatu muudetud versioonis teavet, mis ei ole täielik, tõene, selge või mis on eksitav, vastutavad emitent ning tema haldus-, juhtimis- ja järelevalveorgani liikmed e-raha tokeni omaniku ees rikkumisega tekitatud kahju eest.

2. Lepingulised sätted, millega lõikes 1 osutatud tsiviilvastutus välistatakse või seda piiratakse, on õigustühised.

3. E-raha tokeni omanik on kohustatud esitama tõendid selle kohta, et kõnealuse e-raha tokeni emitent on artiklit 51 rikkunud sellega, et ta on esitanud krüptovara valges raamatus või krüptovara valge raamatu muudetud versioonis teavet, mis ei ole täielik, tõene, selge või mis on eksitav, ning et sellisele teabele tuginemine mõjutas omaniku otsust seda e-raha tokenit osta, müüa või vahetada.

4. Emitent ega tema haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmed ei vastuta kahju eest, mis on tekkinud seetõttu, et on tuginetud artikli 51 lõike 6 kohaselt kokkuvõttes esitatud teabele, sealhulgas selle tõlkele, välja arvatud juhul, kui kokkuvõte:

a) on eksitav, ebatäpne või krüptovara valge raamatu muude osadega vastuolus; või

b) ei sisalda ka krüptovara valge raamatu teisi osasid arvesse võttes põhiteavet, mis aitaks potentsiaalsetel omanikel otsustada, kas selliseid e-raha tokeneid osta või mitte.

5. Käesolev artikkel ei piira muud riigisisest õigusest tulenevat tsiviilvastutust.

*Artikkel 53***Reklaamteated**

1. Reklaamteated, mis on seotud e-raha tokeni avaliku pakkumisega või sellise e-raha tokeni kauplemisele võtmisega, peavad vastama kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) reklaamteated on sellistena selgesti identifitseeritavad;
 - b) reklaamteadetes esitatud teave on tõene, selge ja mitteeksitav;
 - c) reklaamteadetes esitatud teave on krüptovara valges raamatus esitatud teabega kooskõlas;
 - d) reklaamteadetes märgitakse selgelt, et krüptovara valge raamat on avaldatud, ja nendes märgitakse selgelt e-raha tokeni emitendi veebisaidi aadress ning telefoninumber ja e-posti aadress, mille kaudu saab emitendiga ühendust võtta.
2. Reklaamteated peavad sisaldama selget ja ühemõttelist avaldust selle kohta, et e-raha tokeni omanikul on õigus emitendilt igal ajal nõuda tokeni lunastamist selle nimiväärtuses.
3. Reklaamteated ja nende muudatused avaldatakse emitendi veebisaidil.
4. Pädev asutus ei nõua, et reklaamteated tuleks enne nende avaldamist heaks kiita.
5. Reklaamteated tehakse taotluse korral asjaomasele pädevatele asutustele teatavaks.
6. Reklaamteateid ei levitata enne krüptovara valge raamatu avaldamist. Selline piirang ei mõjuta e-raha tokeni emitendi õigust turgu sondeerida.

*Artikkel 54***E-raha tokenite eest saadud raha investeerimine**

Raha, mille emitent on e-raha tokenite eest saanud ja mida kaitstakse kooskõlas direktiivi 2009/110/EÜ artikli 7 lõikega 1, peab vastama järgmistele kriteeriumidele:

- a) vähemalt 30 % saadud rahast hoiustatakse alati krediidasutustes eraldi kontodel;
- b) saadud raha ülejäänud osa investeeritakse kooskõlas käesoleva määruse artikli 38 lõikega 1 turvalisse väikese riskiga varadesse, mis kvalifitseeruvad väga likviidseteks finantsinstrumentideks, mille turu-, krediidi- ja kontsentratsioonirisk on võimalikult väike ning mis on nomineeritud samas ametlikus vääringus, mida e-raha token järgib.

*Artikkel 55***Finantsseisundi taastamise kava ja lunastamiskava**

E-raha tokenite emitendi suhtes kohaldatakse III jaotise 6. peatükki *mutatis mutandis*.

Erandina artikli 46 lõikest 2 on e-raha tokenite emitentidel finantsseisundi taastamise kava pädevale asutusele teavitamise tähtajaks kuus kuud alates avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kuupäevast.

Erandina artikli 47 lõikest 3 on e-raha tokenite lunastamiskava pädevale asutusele teavitamise tähtajaks kuus kuud alates avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kuupäevast.

2. PEATÜKK

Olulised e-raha tokenid

Artikkel 56

E-raha tokenite liigitamine olulisteks e-raha tokeniteks

1. EBA liigitab e-raha tokenid olulisteks e-raha tokeniteks kui vähemalt kolm artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumi on täidetud:

- a) esimest korda teabe kohta esitatud aruandega hõlmatud ajavahemiku jooksul, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 3, pärast tokenite avalikku pakkumist või kauplemisele võtmise taotlemist; või
- b) vähemalt kaks korda järjestikku teabe kohta esitatud aruandega hõlmatud ajavahemiku jooksul, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 3.

2. Kui sama e-raha tokenit emiteerib mitu emitenti, hinnatakse artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumide täitmist pärast kõnealuste emitentide andmete koondamist.

3. Emitendi päritoluliikmesriigi pädevad asutused esitavad vähemalt kaks korda aastas EBA-le ja Euroopa Keskpangale aruande artikli 43 lõikes 1 osutatud kriteeriumide täitmise hindamisel olulise teabe kohta, sealhulgas kohaldatavuse korral teabe kohta, mis on saadud artikli 22 alusel.

Kui emitendi asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui e-raha token järgib liikmesriigi ametlikku vääringut, mis ei ole euro, edastavad pädevad asutused esimeses lõigus osutatud teabe ka selle liikmesriigi keskpangale.

4. Kui EBA järeldab, et e-raha token vastab artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele vastavalt käesoleva artikli lõikele 1, koostab EBA selle kohta otsuse eelnõu liigitada e-raha token oluliseks e-raha tokeniks ja teeb otsuse eelnõu teatavaks e-raha tokeni emitendile, emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Keskpangale ja käesoleva artikli lõike 3 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Selliste e-raha tokenite emitendil, tema pädevatel asutustel, Euroopa Keskpangal või asjaomase liikmesriigi keskpangal on aega 20 tööpäeva alates otsuse eelnõu teatavaks tegemisest, et esitada enne EBA lõpliku otsuse vastuvõtmist kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne oma lõpliku otsuse vastu võtmist igakülgselt arvesse.

5. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, kas e-raha token liigitada oluliseks e-raha tokeniks, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 4 osutatud teatavastegemise kuupäevast ning teeb otsuse selliste e-raha tokeni emitendile ja tema pädevale asutusele viivitamata teatavaks.

6. Kui e-raha token liigitatakse kooskõlas lõikega 5 tehtud EBA otsuse kohaselt oluliseks, antakse selle e-raha tokeni emitendi puhul järelevalve kohustused emitendi päritoluriigi pädevalt asutuselt üle EBA-le 20 tööpäeva jooksul alates kõnealusest otsusest teavitamisest kooskõlas artikli 117 lõikega 4.

EBA ja pädev asutus teevad koostööd, et järelevalvepädevuse üleminek oleks sujuv.

7. Erandina lõikest 6 ei anta EBA-le üle järelevalve kohustusi selliste oluliste e-raha tokenite emitentide puhul, mis on nomineeritud muus liikmesriigi ametlikus vääringus kui euro, kui vähemalt 80 % nende oluliste e-raha tokenite omanike arvust ja tehingute mahust on koondunud päritoluliikmesriiki.

Emitendi päritoluliikmesriigi pädev asutus esitab EBA-le kord aastas teabe kõigi juhtude kohta, mille suhtes on esimeses lõigus osutatud erandit kohaldatud.

Esimese lõigu kohaldamisel loetakse tehing toimunuks päritoluliikmesriigis, kui makse või makse saaja asukoht on selles liikmesriigis.

8. EBA hindab kord aastas oma järelevalve all olevate oluliste e-raha tokenite liigitamist kättesaadava teabe, sealhulgas käesoleva artikli lõikes 3 osutatud aruande või artikli 22 alusel saadud teabe põhjal.

Kui EBA järeldeb, et teatud e-raha tokenid artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 enam ei vasta, koostab ta otsuse eelnõu selle kohta, et e-raha tokenit ei saa enam oluliseks liigitada, ja teeb otsuse eelnõu teatavaks kõnealuste e-raha tokenite emitendile, tema päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Keskpangale ning käesoleva artikli lõike 3 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Selliste e-raha tokenite emitendil, tema pädeval asutusel, Euroopa Keskpangal või asjaomase liikmesriigi keskpangal on aega 20 tööpäeva alates selle otsuse eelnõu teatavaks tegemise kuupäevast, et esitada kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne oma lõpliku otsuse vastuvõtmist igakülgsest arvesse.

9. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, kas e-raha tokenit enam mitte liigitada oluliseks e-raha tokeniks, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 8 osutatud teavitamise kuupäevast ning teavitab otsusest viivitamata sellise e-raha tokeni emitenti ja tema pädevat asutust.

10. Kui e-raha tokenit ei liigitata kooskõlas lõikega 9 tehtud EBA otsuse kohaselt enam oluliseks, antakse selle e-raha tokeni emitendi järelevalve kohustused EBA-lt 20 tööpäeva jooksul alates kõnealuse otsuse teavitamise kuupäevast emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele üle.

EBA ja pädev asutus teevad koostööd, et järelevalvepädevuse üleminek oleks sujuv.

Artikkel 57

E-raha tokenite vabatahtlik liigitamine olulisteks e-raha tokeniteks

1. E-raha tokeni emitent, kes on saanud krediitiasutuse või e-raha asutuse tegevusloa või kes sellist luba taotleb, võib teatada, et ta soovib, et tema e-raha token liigitataks oluliseks e-raha tokeniks. Sel juhul teeb pädev asutus emitendi taotluse viivitamata teatavaks EBA-le ning artikli 56 lõike 3 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Et e-raha tokenit saaks käesoleva artikli alusel liigitada oluliseks, peab e-raha tokeni emitent üksikasjaliku tegevuskavaga tõendama, et ta vastab tõenäoliselt vähemalt kolmele artikli 43 lõikes 1 sätestatud kriteeriumile.

2. EBA koostab alates käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teatamise kuupäevast kahekümne päeva jooksul otsuse eelnõu, mis põhineb emitendi tegevuskaval ning sisaldab tema arvamust selle kohta, kas e-raha token vastab või tõenäoliselt vastab artikli 43 lõikes 1 sätestatud vähemalt kolmele kriteeriumile, ning teeb selle otsuse eelnõu teatavaks emitendi päritoluliikmesriigi pädevale asutusele, Euroopa Keskpangale või artikli 56 lõike 3 teises lõigus osutatud juhtudel asjaomase liikmesriigi keskpangale.

Selliste e-raha tokenite emitendi pädeval asutusel ning asjakohasel juhul Euroopa Keskpangal ja asjaomase liikmesriigi keskpangal on aega 20 tööpäeva alates otsuse eelnõu teatavaks tegemise kuupäevast, et esitada kirjalikke tähelepanekuid ja märkusi. EBA võtab neid tähelepanekuid ja märkusi enne lõpliku otsuse vastu võtmist igakülgsest arvesse.

3. EBA teeb lõpliku otsuse selle kohta, kas e-raha token liigitada oluliseks e-raha tokeniks, 60 tööpäeva jooksul alates lõikes 1 osutatud teatavakstegemise kuupäevast ning teavitab otsusest viivitamata sellise e-raha tokeni emitenti ja tema pädevat asutust.

4. Kui e-raha token on kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3 tehtud EBA otsuse kohaselt liigitatud oluliseks, antakse nende e-raha tokenite emitendi järelevalve kohustused pädevalt asutuselt 20 tööpäeva jooksul alates kõnealusest otsusest teavitamise kuupäevast kooskõlas artikli 117 lõikega 4 EBA-le üle.

EBA ja pädevad asutused teevad koostööd, et järelevalvepädevuse üleminek oleks sujuv.

5. Erandina lõikest 4 ei anta järelevalve kohustusi EBA-le üle selliste oluliste e-raha tokenite emitendi puhul, mis on nomineeritud muus liikmesriigi ametlikus vääringus kui euro, kui vähemalt 80 % nende oluliste e-raha tokenite omanike arvust ja tehingute mahust koondub või eeldatavasti koondub päritoluliikmesriiki.

Emitendi päritoluliikmesriigi pädev asutus esitab EBA-le kord aastas teabe esimeses lõigus osutatud erandi kohaldamise kohta.

Esimese lõigu kohaldamisel loetakse tehing toimunuks päritoluliikmesriigis, kui maksja või makse saaja asukoht on selles liikmesriigis.

Artikkel 58

E-raha tokenite emitentide lisakohustused

1. Olulisi e-raha tokeneid emiteerivate e-raha asutuste suhtes kohaldatakse järgmisi nõudeid:
 - a) direktiivi 2009/110/EÜ artiklis 7 sätestatud nõuete asemel käesoleva määruse artiklites 36, 37 ja 38 ning artikli 45 lõigetes 1–4 sätestatud nõuded;
 - b) direktiivi 2009/110/EÜ artiklis 5 sätestatud nõuete asemel käesoleva määruse artikli 35 lõigetes 2, 3 ja 5 ning artikli 45 lõikes 5 sätestatud nõuded.

Erandina artikli 36 lõikest 9 korraldatakse oluliste e-raha tokenite emitentide sõltumatu audit iga kuue kuu järel alates vastavalt artiklile 56 või 57 e-raha tokenite oluliseks liigitamise otsuse kuupäevast, olenevalt sellest, kumb artikkel kohaldub.

2. Päritoluliikmesriigi pädevad asutused võivad nõuda, et e-raha asutus, kes emiteerib mitteolulisi e-raha tokeneid, täidaks lõikes 1 osutatud nõudeid, kui see on vajalik, et käsitleda riske, mida nende sätetega soovitakse käsitleda, näiteks likviidsusrisk, operatsioonirisk või riskid, mis tulenevad tagatisvara portfelli haldamise nõuete täitmata jätmisest.

3. Artikleid 22, 23 ja artikli 24 lõiget 3 kohaldatakse e-raha tokenite suhtes, mis on nomineeritud vääringus, mis ei ole liikmesriigi ametlik vääring.

V JAOTIS

KRÜPTOVARATEENUSTE OSUTAJALE TEGEVUSLOA ANDMINE JA KRÜPTOVARATEENUSE OSUTAJA TEGUTSEMISTINGIMUSED

1. PEATÜKK

Krüptovarateenuse osutajale tegevusloa andmine

Artikkel 59

Tegevusluba

1. Isik osutab krüptovarateenuseid liidus vaid siis, kui ta on
 - a) juriidiline isik või muu ettevõtja, kellele on antud kooskõlas artikliga 63 krüptovarateenuse osutaja tegevusluba; või
 - b) krediidasutus, väärtpaberite keskdepositoorium, investeerimisühing, turukorraldaja, e-raha asutus, eurofondi valitseja või alternatiivse investeerimisfondi haldur, millel on lubatud osutada krüptovarateenuseid kooskõlas artikliga 60.

2. Artikli 63 kohaselt tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutaja registrijärgne asukoht peab olema liikmesriigis, kus ta osutab vähemalt osa oma krüptovarateenustest. Tema tegeliku juhtimise koht peab olema liidus ja vähemalt üks juhtidest peab olema liidu resident.
3. Lõike 1 punkti a kohaldamisel võib ettevõtja, kes ei ole juriidiline isik, krüptovarateenuseid osutada üksnes juhul, kui tema õiguslik vorm tagab kolmandate isikute huvide kaitse taseme, mis on samaväärne juriidiliste isikute pakutavaga, ning tema suhtes kohaldatakse samaväärset usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet, mis vastab tema õiguslikule vormile.
4. Kooskõlas artikliga 63 tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutaja peab tegevusloa saamise tingimustele vastama kogu aeg.
5. Isik, kes ei ole krüptovarateenuse osutaja, ei tohi kasutada nime, sealhulgas ärinime, avaldada reklaamteateid ega kasutada muid võtteid, mis osutavad sellele, et ta on krüptovarateenuse osutaja või mis tõenäoliselt tekitavad sellega seoses segadust.
6. Pädevad asutused, kes artikli 63 kohaselt tegevusloa annavad, tagavad, et tegevusloas täpsustakse, milliseid krüptovarateenuseid krüptovarateenuse osutajal on lubatud osutada.
7. Krüptovarateenuse osutajal on lubatud krüptovarateenuseid osutada kogu liidus asutamisoiguse, sealhulgas filiaali kaudu, või teenuste osutamise vabaduse alusel. Krüptovarateenuse osutajalt, kes osutab krüptovarateenuseid piiriüleselt, ei nõuta vastuvõtva liikmesriigi territooriumil füüsilist kohalolekut.
8. Krüptovarateenuse osutaja, kes soovib oma tegevusloale krüptovarateenuseid lisada, nagu on osutatud artiklis 63, taotleb alge tegevusloa andnud pädevatelt asutustelt tegevusloa laiendamist ning täiendab ja ajakohastab selleks artiklis 62 osutatud teavet. Laiendamistaotlust menetletakse kooskõlas artikliga 63.

Artikkel 60

Krüptovarateenuste osutamine teatavate finantssektori ettevõtjate poolt

1. Krediitiasutus võib krüptovarateenuseid osutada, kui ta esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui ta selliseid teenuseid esimest korda osutab, lõikes 7 osutatud teabe.
 2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014⁽⁴⁵⁾ kohaselt tegevusloa saanud väärtpaberite keskodepositoorium võib krüptovara hoida ja hallata kliendi nimel üksnes juhul, kui ta esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui ta selliseid teenuseid esimest korda osutab.
- Käesoleva lõike esimese lõigu kohaldamisel käsitatakse krüptovara hoidmist ja haldamist kliendi nimel seoses määruse (EL) nr 909/2014 lisa B jao punktis 3 osutatud arveldusteenusega samaväärsena väärtpaberikontode pakkumise, hoidmise ja haldamisega.
3. Investeerimisühing võib osutada liidus krüptovarateenuseid, mis on samaväärsed selliste investeerimisteenuste ja -tegevusega, mille jaoks tal on direktiivi 2014/65/EL kohane luba, kui ta esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui ta selliseid teenuseid esimest korda osutab.

Käesoleva lõike kohaldamisel:

- a) loetakse krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel samaväärseks direktiivi 2014/65/EL I lisa B jao punktis 1 osutatud kõrvalteenusega;
- b) loetakse krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine samaväärseks mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamise ja organiseeritud kauplemissüsteemi korraldamisega, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktides 8 ja 9;

⁽⁴⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskodepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ja määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

- c) loetakse krüptovara vahetamine raha ja muu krüptovara vastu samaväärseks kauplemisega oma arvel, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 3;
- d) loetakse krüptovaraga seotud korralduste täitmine kliendi nimel samaväärseks korralduste täitmisega kliendi nimel, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 2;
- e) loetakse krüptovara pakkumise korraldamine samaväärseks finantsinstrumentide tagamisega või finantsinstrumentide emissiooni tagamisega kindla kohustuse alusel ja finantsinstrumentide emissiooniga ilma kindla kohustuseta, millele on osutatud vastavalt direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 6 ja punktis 7;
- f) loetakse krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel samaväärseks ühe või mitme finantsinstrumentidega seotud korralduse vastuvõtmise ja edastamisega, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 1;
- g) loetakse krüptovara kohta nõu andmine samaväärseks investeerimisnõustamisega, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 5;
- h) loetakse krüptovara portfelli valitsemise teenuse osutamine samaväärseks väärtpaberiporfelli valitsemisega, millele on osutatud direktiivi 2014/65/EL I lisa A jao punktis 4.

4. Direktiivi 2009/110/EÜ kohaselt tegevusloa saanud e-raha asutus võib seoses enda emiteeritavate e-raha tokenitega pakkuda krüptovara hoidmist ja haldamist kliendi nimel ning osutada krüptovaraülekande teenust kliendi nimel, kui ta esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui ta selliseid teenuseid esimest korda osutab.

5. Eurofondi valitseja ja alternatiivse investeerimisfondi valitseja võivad osutada krüptovara teenuseid, mis on samaväärsed investeerimisportfellide valitsemise ja kõrvalteenuste osutamisega, mille jaoks ta on saanud tegevusloa direktiivi 2009/65/EÜ või direktiivi 2011/61/EL alusel, kui nad esitavad oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui nad selliseid teenuseid esimest korda osutavad.

Käesoleva lõike kohaldamisel:

- a) loetakse krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel samaväärseks finantsinstrumentidega seotud korralduse vastuvõtmise ja edastamisega, millele on osutatud direktiivi 2011/61/EL artikli 6 lõike 4 punkti b alapunktis iii;
- b) loetakse krüptovara kohta nõu andmine samaväärseks investeerimisnõustamisega, millele on osutatud direktiivi 2011/61/EL artikli 6 lõike 4 punkti b alapunktis i ja direktiivi 2009/65/EÜ artikli 6 lõike 3 punkti b alapunktis i;
- c) loetakse krüptovara portfelli valitsemise teenuse osutamine samaväärseks teenustega, millele on osutatud direktiivi 2011/61/EL artikli 6 lõike 4 punktis a ja direktiivi 2009/65/EÜ artikli 6 lõike 3 punktis a.

6. Direktiivi 2014/65/EL kohaselt tegevusloa saanud turukorraldaja võib korraldada krüptovara kauplemisplatvormi, kui ta esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe vähemalt 40 tööpäeva enne seda, kui ta sellist teenust esimest korda osutab.

7. Lõigete 1–6 kohaldamisel esitatakse järgmine teave:

- a) tegevuskava, milles nimetatakse nende krüptovara teenuste liigid, mida taotlev krüptovara teenuse osutaja kavatseb osutada, sealhulgas nende teenuste turustamise koht ja viis;

b) järgmise kirjeldus:

- i) direktiivi (EL) 2015/849 ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide järgimise tagamiseks kasutatavad sisekontrollikord, põhimõtted ja menetlused;

- ii) rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimise riskihindamisraamistik ning
- iii) talitluspidevuse kava;
- c) IKT-süsteemide ja turvameetmete tehniline dokumentatsioon ning selle kirjeldus mittetehnilises keeles;
- d) klientide krüptovara ja raha eraldamise korra kirjeldus;
- e) hoidmis- ja halduspõhimõtete kirjeldus, kui krüptovara kavatakse hoida ja hallata kliendi nimel;
- f) kauplemisplatvormi tegevusreeglite ning turukuritarvituse avastamise korra ja süsteemi kirjeldus, kui kavatakse korraldada krüptovara kauplemisplatvormi;
- g) selliste mittediskrimineerivate äripõhimõtete kirjeldus, millega reguleeritakse kliendisuhteid, ning sellise krüptovara hinna kindlaksmääramise meetodika kirjeldus, mida pakutakse vahetada raha või muu krüptovara vastu, kui krüptovara kavatakse vahetada raha või muu krüptovara vastu;
- h) täitmispõhimõtete kirjeldus, kui krüptovaraga seotud korraldusi kavatakse täita kliendi nimel;
- i) tõendid selle kohta, et füüsilistel isikutel, kes annavad nõu taotleva krüptovarateenuse osutaja nimel või valitsevad portfelli, on oma kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised ja asjatundlikkus, kui kavatakse krüptovara kohta nõu anda või osutada krüptovaraportfelli valitsemise teenust;
- j) teave selle kohta, kas krüptovarateenus on seotud varapõhiste tokenite, e-raha tokenite või muude krüptovaraliikidega;
- k) teave selle kohta, kuidas ülekandeteenuseid osutatakse, kui taotlev krüptovarateenuse osutaja kavaseb osutada krüptovara ülekande teenuseid kliendi nimel.

8. Pädev asutus hindab 20 tööpäeva jooksul alates lõigetes 1–6 osutatud teabe saamisest, kas see sisaldab kõiki nõutud üksikasju. Kui pädev asutus jõuab järeldusele, et teatavate üksikasjade puudumise tõttu ei ole teave täielik, annab ta sellest teabe esitanud üksusele viivitamata teada ja määrab tähtaja, milleks üksus peab puuduvad üksikasjad esitama.

Puuduvate üksikasjade esitamise tähtaeg ei tohi olla pikem kui 20 tööpäeva alates taotluse esitamise kuupäevast. Kuni selle tähtaja möödumiseni peatatakse lõigetes 1–6 sätestatud juhtudel kohaldatava asjaomase tähtaja arvestamine. Pädev asutus võib oma äranägemisel nõuda teabe edasist täiendamist või täpsustamist, kuid sellisel juhul lõigetes 1–6 sätestatud asjaomast tähtaega enam ei peatata.

Kuni esitatud teave on puudulik, krüptovarateenuse osutaja krüptovarateenuste osutamist ei alusta.

9. Lõigetes 1–6 osutatud üksused ei pea lõikes 7 osutatud teavet esitama, kui nad on sama teabe pädevatele asutustele varem juba esitanud. Lõikes 7 osutatud teabe esitamisel kinnitavad lõigetes 1–6 osutatud üksused sõnaselgelt, et kogu varem esitatud teave on endiselt ajakohane.

10. Kui käesoleva artikli lõigetes 1–6 osutatud üksused osutavad krüptovarateenuseid, artikleid 62, 63, 64, 67, 83 ega 84 ei kohaldata.

11. Õigus osutada käesoleva artikli lõigetes 1–6 osutatud krüptovarateenuseid tunnistatakse kehtetuks, kui tunnistatakse kehtetuks tegevusluba, mille alusel oli asjaomasel üksusel lubatud krüptovarateenuseid osutada, ilma et temalt nõutaks artikli 59 kohase tegevusloa saamist.

12. Pärast lõikes 7 osutatud teabe täielikkuses veendumist edastavad pädevad asutused ESMA-le artikli 109 lõikes 5 osutatud teabe ja kuupäeva, mil krüptovarateenuste osutamist on kavas alustada, ning kui seda kuupäeva muudetakse, siis uue kuupäeva.

ESMA teeb teabe kättesaadavaks krüptovarateenuste kavandatava osutamise alguskuupäevaks artiklis 109 osutatud registris.

13. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada lõikes 7 osutatud teavet.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

14. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada lõike 7 kohase teabe esitamiseks standardvormid, -mallid ja -menetlused.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

Artikkel 61

Krüptovarateenuste osutamine kliendi ainuisikulisel algatusel

1. Kui klient, kelle asukoht on liidus või kes asub liidus, algatab ainuisikuliselt kolmanda riigi äriühingu krüptovarateenuse osutamisevõi tegevuse, siis artikli 59 kohase tegevusloa nõuet ei kohaldata asjaomase kolmanda riigi äriühingu poolt kliendile krüptovarateenuse osutamise ega kliendi nimel krüptovaraga tegelemise suhtes, sealhulgas sellise ärilise suhte suhtes, mis on konkreetselt seotud krüptovarateenuse osutamisega või sellise tegevusega.

Kui kolmanda riigi äriühing otsib liidus kliente või tulevasi kliente, sealhulgas sellise üksuse kaudu, kes tegutseb tema nimel või kellel on sellise kolmanda riigi äriühinguga märkimisväärne seos, või mõne muu isiku kaudu, kes tegutseb sellise üksuse nimel, hoolimata sellest, milliseid vahendeid liidus tulevaste klientide otsimiseks ning teenuste propageerimiseks ja reklaamimiseks kasutatakse, ei käsitata seda kliendi ainuisikulisel algatusel osutatava teenuse pakkumisena, ilma et see piiraks kontsernisisesid suhteid.

Teist lõiku kohaldatakse olenemata sellisest lepingutingimusest ja vastutuse välistamise klauslitest, millega on soovitud sätestada teisiti, sealhulgas sellisest klauslist, mille kohaselt käsitatakse kolmanda riigi äriühingu poolt teenuste osutamist teenusena, mida osutatakse kliendi ainuisikulisel algatusel.

2. Kliendi ainuisikulisel algatusel, nagu on osutatud lõikes 1, ei anta kolmanda riigi äriühingule õigust turustada kõnealusele kliendile uut liiki krüptovara ega krüptovarateenuseid.

3. ESMA annab vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. detsembriks 2024 välja suunised, et täpsustada olukorrad, mille puhul loetakse, et kolmanda riigi äriühing otsib kliente, kelle asukoht on liidus või kes asuvad liidus.

Et soodustada lähenemist ja edendada käesoleva artikli kuritarvitamise ohu vältimiseks ühetaolist järelevalvet, annab ESMA vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 välja ka suuniseid järelevalvetavade kohta, mille abil käesolevast määrusest kõrvalehoidmist avastada ja ennetada.

Artikkel 62

Krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotlemine

1. Juriidiline isik või muu ettevõtja, kes kavatseb krüptovarateenuseid osutada, esitab oma päritoluliikmesriigi pädevale asutusele krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotluse.

2. Lõikes 1 osutatud taotlus peab sisaldama kogu järgmist teavet:

a) taotleva krüptovarateenuse osutaja nimi, sealhulgas ametlik nimi ja muu kasutatav ärinimi, juriidilise isiku tunnus, tema hallatav veebisait, e-posti aadress, kontakttelefoninumber ja füüsilise aadress;

- b) taotleva krüptovareteenuse osutaja õiguslik vorm;
- c) taotleva krüptovareteenuse osutaja põhikiri, kui see on kohaldatav;
- d) tegevuskava, milles määratakse kindlaks nende krüptovareteenuste liigid, mida taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses osutada, sealhulgas nende teenuste turustamise koht ja viis;
- e) tõend selle kohta, et taotleb krüptovareteenuse osutaja järgib artiklis 67 sätestatud usaldatavusnõuete kohaste kaitsemeetmete nõudeid;
- f) taotleva krüptovareteenuse osutaja juhtimiskorra kirjeldus;
- g) tõendid selle kohta, et taotleva krüptovareteenuse osutaja juhtorgani liikmetel on piisavalt hea maine ning krüptovareteenuse osutaja juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused;
- h) taotlevas krüptovareteenuse osutajas olulist osalust omavate otseste või kaudsete aktsionäride ja osakuomanike andmed ja nende osaluste suurus ning tõendid selle kohta, et neil isikutel on piisavalt hea maine;
- i) taotleva krüptovareteenuse osutaja sisekontrollikorra, põhimõtete ja protseduuride kirjeldus, mida rakendatakse riskide, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide kindlakstegemiseks, hindamiseks ja juhtimiseks, ning talitluspidevuse kava kirjeldus;
- j) IKT-süsteemide ja turvameetmete tehniline dokumentatsioon ning selle kirjeldus mittetehnilises keeles;
- k) klientide krüptovara ja raha eraldamise menetluse kirjeldus;
- l) taotleva krüptovareteenuse osutaja kaebuste käsitlemise korra kirjeldus;
- m) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses krüptovara hoida ja hallata kliendi nimel, siis hoidmis- ja halduspõhimõtete kirjeldus;
- n) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses korraldada krüptovara kauplemisplatvormi, siis selle tegevusreeglite ning turukuritarvituse tuvastamise menetluse ja süsteemi kirjeldus;
- o) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses vahetada krüptovara raha või muu krüptovara vastu, siis mittediskrimineerivate äripõhimõtete kirjeldus, millega reguleeritakse kliendisuhteid, ning sellise krüptovara hinna määramise meetodika kirjeldus, mida taotleb krüptovareteenuse osutaja pakub vahetada raha või muu krüptovara vastu;
- p) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses täita krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, siis täitmispõhimõtete kirjeldus;
- q) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses krüptovara kohta nõu anda või osutada krüptovara portfelli valitsemise teenust, siis tõendid selle kohta, et taotleva krüptovareteenuse osutaja nimel nõu andvatel füüsilistel isikutel ja taotleva krüptovareteenuse osutaja nimel portfelle valitsevatel füüsilistel isikutel on oma kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised ja asjatundlikkus;
- r) kui taotleb krüptovareteenuse osutaja kavatses osutada krüptovaraülekande teenuseid kliendi nimel, siis teave selle kohta, kuidas neid ülekandeteenuseid osutatakse;
- s) selle krüptovara liik, millega krüptovareteenus on seotud.

3. Lõike 2 punktide g ja h kohaldamisel esitab taotleb krüptovareteenuse osutaja tõendid kõige järgmise kohta:

- a) et kõigi taotleva krüptovareteenuse osutaja juhtorgani liikmete kohta puuduvad karistusregistris kanded süüdimõistvate kohtuotsuste kohta ja puuduvad karistused, mis oleksid määratud kohaldatava äriühinguõiguse, maksejõuetusõiguse ja finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide alusel, või seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise või kelmuste ja pettuste või ametialase vastutusega;

- b) et taotleva krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmetel on ühiselt krüptovarateenuse osutaja juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused ning et neil isikutel on kohustus pühendada oma ülesannete täitmisele piisavalt aega;
- c) et kõigi aktsionäride ja osakuomanike kohta, kellel on taotlevas krüptovarateenuse osutajas otsene või kaudne oluline osalus, puuduvad karistusregistris kanded süüdimõistvate kohtuotsuste kohta või puuduvad karistused, mis oleksid määratud kohaldatava äriühinguõiguse, maksejõuetusõiguse ja finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide alusel, või seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise või kelmuste ja pettuste või ametialase vastutusega;

4. Pädevad asutused ei nõua, et taotlev krüptovarateenuse osutaja esitaks käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud teabe, mille ta on juba saanud direktiivi 2009/110/EÜ, 2014/65/EL või (EL) 2015/2366 kohase tegevusloa andmise menetluse või krüptovarateenuste suhtes kohaldatava riigisisese õiguse alusel enne 29. juunit 2023, tingimusel et varem esitatud teave või dokumendid on endiselt ajakohased.

5. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada lõigetes 2 ja 3 osutatud teavet.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

6. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada teabe jaoks, mis tuleb krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotluses esitada, standardvormid, -mallid ja -menetlused.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

Artikkel 63

Tegevusloataotluse hindamine, tegevusloa andmine ja sellest keeldumine

1. Pädevad asutused annavad taotlevale krüptovarateenuse osutajale pärast artikli 62 lõike 1 kohase taotluse kättesaamist viivitamata, ent igal juhul viie tööpäeva jooksul, kättesaamisest kirjalikult teada.

2. Pädevad asutused hindavad 25 tööpäeva jooksul alates artikli 62 lõikes 1 osutatud taotluse kättesaamisest, kas taotlus on täielik, kontrollides, kas artikli 62 lõikes 2 loetletud teave on esitatud.

Kui taotlus täielik ei ole, kehtestavad asutused tähtaja, mille jooksul peab taotlev krüptovarateenuse osutaja esitama puuduva teabe.

3. Kui taotlus on pärast pädevate poolt lõike 2 teise lõigu kohaselt määratud tähtaja möödumist endiselt puudulik, võivad nad taotluse läbivaatamisest keelduda.

4. Kui taotlus on täielik, annavad pädevad asutused sellest taotlevale krüptovarateenuse osutajale viivitamata teada.

5. Enne krüptovarateenuse osutaja tegevusloa andmist või andmisest keeldumist konsulteerivad pädevad asutused teise liikmesriigi pädevate asutustega, kui taotlev krüptovarateenuse osutaja on kõnealuses teises liikmesriigis tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse, väärtpaberite keskklepositooriumi, investeerimisühingu, turukorraldaja, eurofondi valitseja, alternatiivse investeerimisfondi valitseja, makseasutuse, kindlustusandja, e-rahaga asutuse või tööandja kogumispensioni asutuse suhtes järgmises positsioonis:

a) ta on tütaretttevõtja;

- b) ta on loetletud üksuse ematettevõtja tütarettevõtja; või
- c) teda kontrollivad samad füüsilised või juriidilised isikud, kes kontrollivad loetletud üksust.
6. Enne krüptovarateenuse osutaja tegevusloa andmist või sellest keeldumist teevad pädevad asutused järgmist:
- a) võivad konsulteerida rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutavate pädevate asutustega ning rahapesu andmebüroodega, et kontrollida, kas taotleva krüptovarateenuse osutaja suhtes on algatatud rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud tegevuse uurimine;
- b) tagavad, et taotlev krüptovarateenuse osutaja, kelle püsiv tegevuskoht on direktiivi (EL) 2015/849 artikli 9 kohaselt kindlaks määratud suure riskiga kolmandates riikides või kes tugineb kolmandatele isikutele, kelle asukoht on sellistes riikides, järgib riigisiseseid õigusnorme, millega võetakse üle kõnealuse direktiivi artikli 26 lõige 2, artikli 45 lõige 3 ja artikli 45 lõige 5;
- c) tagavad kohasel juhul, et taotlev krüptovarateenuse osutaja on kehtestanud asjakohased menetlused nende riigisiseste õigusnormide järgimiseks, millega võetakse üle direktiivi (EL) 2015/849 artikli 18a lõiked 1 ja 3.
7. Kui taotleva krüptovarateenuse osutaja ja mõne muu füüsilise või juriidilise isiku vahel on märkimisväärne seos, annavad pädevad asutused tegevusloa ainult sel juhul, kui nimetatud seos ei takista neil tulemuslikku järelevalvet teha.
8. Pädevad asutused keelduvad tegevusloa andmisest ka sel juhul, kui kolmanda riigi õigus- ja haldusnormid, mis hõlmavad taotleva krüptovarateenuse osutajaga märkimisväärset seost omavat üht või mitut füüsilist või juriidilist isikut, või nende täitmise tagamisega seotud raskused takistavad neil tulemuslikku järelevalvet teha.
9. Pädevad asutused hindavad 40 tööpäeva jooksul alates pärast täieliku taotluse saamise kuupäevast, kas taotlev krüptovarateenuse osutaja vastab käesolevale jaotisele, ning võtavad krüptovarateenuse osutaja tegevusloa andmise või sellest keeldumise kohta vastu täielikult põhjendatud otsuse. Viie tööpäeva jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast teevad pädevad asutused taotlejale oma otsuse teatavaks. Hindamisel võetakse arvesse selliste krüptovarateenuste laadi, ulatust ja keerukust, mida taotlev krüptovarateenuse osutaja kavatseb osutada.
10. Pädevad asutused lükkavad krüptovarateenuse osutaja tegevusloa taotluse tagasi, kui on objektiivne ja tõendatav põhjus arvata, et:
- a) taotleva krüptovarateenuse osutaja juhtorgan võib krüptovarateenuse osutaja tulemuslikku, kindlat ja usaldusväärset juhtimist ja talitluspidevust, tema klientide huvide piisavat arvessevõtmist ja turu terviklust ohustada või seab taotleva krüptovarateenuse osutaja suurde rahapesu või terrorismi rahastamise ohtu;
- b) taotleva krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmed ei vasta artikli 68 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele;
- c) aktsionärid või osakuomanikud, kellel on taotlevas krüptovarateenuse osutajas otsene või kaudne oluline osalus, ei vasta artikli 68 lõikes 2 sätestatud piisavalt hea maine kriteeriumidele;
- d) taotlev krüptovarateenuse osutaja ei täida või tõenäoliselt ei täida käesoleva jaotise nõudeid.
11. ESMA ja EBA annavad vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 ja määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 ühiselt välja suunised, mille alusel hinnata taotleva krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmete ning taotlevas krüptovarateenuse osutajas otsest või kaudset olulist osalust omavate aktsionäride ja osakuomanike sobivust.

ESMA ja EBA annavad esimeses lõigus osutatud suunised välja hiljemalt 30. juuniks 2024.

12. Pädevad asutused võivad lõikes 9 sätestatud hindamisperioodi jooksul, ent hiljemalt kõnealuse perioodi 20. tööpäeval, nõuda lisateavet, mis on vajalik hindamise lõpuleviimiseks. Selline nõue esitatakse taotlevale krüptovarateenuse osutajale kirjalikult ja selles täpsustatakse vajalik lisateave.

Lõike 9 kohase hindamisperioodi arvestamine peatatakse kuupäeval, mil pädevad asutused esitavad puuduva teabe nõude, ja seda jätkatakse kuupäeval, mil nad saavad taotlevalt krüptovarateenuse osutajalt vastuse. Hindamist ei peatata kauemaks kui 20 tööpäevaks. Pädevad asutused võivad oma äranägemisel nõuda teabe edasist täiendamist või täpsustamist, kuid sellisel juhul lõikes 9 sätestatud hindamisperioodi enam ei peatata.

13. Pädevad asutused edastavad ESMAle kahe tööpäeva jooksul alates tegevusloa andmisest artikli 109 lõikes 5 osutatud teabe. Pädevad asutused teavitavad ESMA-t ka kõigist tegevusloa taotluse andmisest keeldumise juhtudest. ESMA teeb artikli 109 lõikes 5 osutatud teabe kättesaadavaks samas artiklis osutatud registris krüptovara teenuse osutamise alguskuupäevaks.

Artikkel 64

Krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistamine

1. Pädevad asutused tunnistavad krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks, kui krüptovarateenuse osutaja:
 - a) ei ole tegevusluba 12 kuu jooksul alates loa saamise kuupäevast kasutanud;
 - b) on tegevusloast sõnaselgelt loobunud;
 - c) ei ole krüptovarateenuseid üheksa järjestikuse kuu jooksul osutanud;
 - d) on saanud tegevusloa ebaseaduslikul viisil, näiteks taotluses valeandmeid esitades;
 - e) ei vasta enam nendele tingimustele, mille alusel tegevusluba anti, ning ta ei ole ettenähtud aja jooksul pädeva asutuse nõutud parandusmeetmeid võtnud;
 - f) ei ole rahapesu ja terrorismi rahastamise avastamiseks ja tõkestamiseks kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/849 mõju-said süsteeme, menetlusi ega korda kehtestanud;
 - g) on raskelt rikkunud käesolevat määrust, sealhulgas sätteid, mis käsitlevad krüptovara omanike või krüptovarateenuse osutajate klientide kaitset või turu terviklust.
2. Pädevad asutused võivad krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistada mis tahes järgmisel juhul:
 - a) krüptovarateenuse osutaja on rikkunud selle riigisisese õigusakti sätteid, millega on direktiiv (EL) 2015/849 üle võetud;
 - b) krüptovarateenuse osutaja on jäänud ilma loast tegutseda makseasutuseks või loast tegutseda e-raha asutuseks ning ta ei ole suutnud olukorda 40 kalendripäeva jooksul parandada.
3. Kui pädev asutus tunnistab krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks, teavitab ta põhjendamatut viivitust ESMA-t ja vastuvõtivate liikmesriikide ühtseid kontaktpunkte. ESMA teeb selle teabe kättesaadavaks artiklis 109 osutatud registris.
4. Pädevad asutused võivad tegevusloa kehtetuks tunnistamisel piirduda kindla krüptovarateenusega.
5. Enne krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistamist konsulteerivad pädevad asutused teise liikmesriigi pädeva asutusega, kui asjaomane krüptovarateenuse osutaja on:
 - a) kõnealuses teises liikmesriigis tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutaja tütarettevõtja;
 - b) kõnealuses teises liikmesriigis tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutaja emaettevõtja tütarettevõtja;
 - c) samade füüsiliste või juriidiliste isikute kontrolli all, kes kontrollivad kõnealuses teises liikmesriigis tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutajat.

6. Enne krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistamist võivad pädevad asutused konsulteerida asutusega, kes on pädev tegema järelevalvet selle üle, kas krüptovarateenuse osutaja täidab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise norme.

7. EBA, ESMA ja vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võivad igal ajal taotleda, et päritoluliikmesriigi pädev asutus uuriks, kas krüptovarateenuse osutaja vastab endiselt tegevusloa andmise tingimustele, kui on alust kahtlustada, et see ei pruugi enam nii olla.

8. Krüptovarateenuse osutaja kehtestab, rakendab ellu ja säilitab asjakohased menetlused, millega tagatakse, et tema tegevusloa kehtetuks tunnistamise korral kantakse klientide krüptovara ja raha aegsasti ja korrektselt teisele krüptovarateenuse osutajale üle.

Artikkel 65

Krüptovarateenuste piiriülene osutamine

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes kavatseb osutada krüptovarateenuseid rohkem kui ühes liikmesriigis, esitab päritoluliikmesriigi pädevale asutusele järgmise teabe:

a) nende liikmesriikide nimekiri, kus krüptovarateenuse osutaja kavatseb krüptovarateenuseid osutada;

b) krüptovarateenused, mida krüptovarateenuse osutaja kavatseb piiriülesest osutada;

c) kuupäev, mil krüptovarateenuste osutamist on kavas alustada;

d) krüptovarateenuse osutaja kõigi muude tegevuste loetelu, mida käesolev määrus ei hõlma.

2. Päritoluliikmesriigi pädev asutus edastab teabe, mille ta on saanud lõike 1 kohaselt, 10 tööpäeva jooksul pärast teabe kättesaamist vastuvõtivate liikmesriikide ühtsetele kontaktpunktidele, ESMA-le ja EBA-le.

3. Tegevusloa andnud liikmesriigi pädev asutus annab asjaomasele krüptovarateenuse osutajale lõikes 2 osutatud teabeedastusest teada.

4. Krüptovarateenuse osutaja võib hakata krüptovarateenuseid muus liikmesriigis kui oma päritoluliikmesriigis osutama alates kuupäevast, mil ta saab lõikes 3 osutatud teate kätte, ent hiljemalt alates 15. kalendripäevast pärast seda, kui ta on lõikes 1 osutatud teabe esitanud.

2. PEATÜKK

Kõigi krüptovarateenuse osutajate kohustused

Artikkel 66

Kohustus tegutseda kliendi parimates huvides ausalt, õiglaselt ja professionaalselt

1. Krüptovarateenuse osutaja tegutseb kooskõlas oma klientide ja tulevaste klientide parimate huvidega ausalt, õiglaselt ja professionaalselt.

2. Krüptovarateenuse osutaja esitab oma klientidele tõese, selge ja mitteeksitava teabe, sealhulgas reklaamteadetes, mis peavad olema sellisena identifitseeritavad. Krüptovarateenuse osutaja ei tohi tahtlikult ega ettevaatamatuse tõttu kliente krüptovara tegelike ega arvatavate eeliste osas eksitada.

3. Krüptovarateenuse osutaja hoiatab kliente krüptovaraga tehtavate tehingutega kaasnevate riskide eest.

Krüptovarateenuse osutaja annab krüptovara kauplemisplatvormi korraldamisel, krüptovara vahetamisel raha või muu krüptovara vastu, krüptovara kohta nõu andmisel ja krüptovara portfelli valitsemise teenuste osutamisel oma klientidele hüperlingid selle krüptovara valgele raamatule, millega seoses ta neid teenuseid osutab.

4. Krüptovarateenuse osutaja teeb oma hinna-, kulu- ja tasupõhimõtted avalikult kättesaadavaks, avaldades selle oma veebisaidil tähelepanndavas kohas.

5. Krüptovarateenuse osutaja teeb oma veebisaidil tähelepanndavas kohas üldsusele kättesaadavaks teabe, mis on seotud iga sellise krüptovara emiteerimisel kasutatava konsensusmehhanismi peamise kahjuliku mõjuga kliimale ja muu keskkonnale avalduva kahjuliku mõjuga, millega seoses ta teenuseid osutab. Selle teabe võib leida krüptovara valgest raamatust.

6. ESMA töötab koostöös EBAGA välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse sellise lõikes 5 osutatud teabe sisu, meetodid ja esitamise viis, mis puudutab kestlikkuse näitajaid, mis käsitlevad kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju.

Esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu väljatöötamisel võtab ESMA arvesse krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavaid eri liiki konsensusmehhanisme, nende stiimulstruktuure ning energia, taastuvenergia ja loodusvarade kasutamist, jäätmeteket ja kasvuhoonegaaside heidet. ESMA ajakohastab neid regulatiivseid tehnilisi standardeid, võttes arvesse õiguslikke muudatusi ja tehnika arengut.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 67

Usaldatavusnõuded

1. Krüptovarateenuse osutajal peab pidevalt olema usaldatavusnõuete kaitsepuhver, mille summa on vähemalt sama suur kui järgmistest arv näitajatest suurim:

a) IV lisas osutatud alaliste miinimumkapitalinõuete summa sõltuvalt osutatavate krüptovarateenuste liigist;

b) veerand eelmise aasta püsikuludest, mis tuleb igal aastal läbi vaadata.

2. Krüptovarateenuse osutaja, kes ei ole alates kuupäevast, mil ta teenuste osutamist alustas, ühe aasta jooksul tegutsenud, kasutab lõike 1 punktis b osutatud arvutuse tegemisel prognoositavaid püsikulusid, lähtudes teenuse osutamise esimese 12 kuu prognoosidest, mille ta esitas koos tegevusloa taotlusega.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel arvutab krüptovarateenuse osutaja oma eelmise aasta püsikulud, kasutades kohaldatavast raamatupidamistavast tulenevaid arv näitajaid, arvates pärast kasumi jaotamist aktsionäride või osakuomanike vahel nende viimastes auditeeritud raamatupidamise aastaaruannetes, või kui auditeeritud aruandeid ei ole, siis riiklike järelevalveasutuste poolt kinnitatud raamatupidamise aastaaruannetes, kogukuludest maha järgmised kirjed:

a) töötajate preemiad ja muud tasud, kui need preemiad ja tasud sõltuvad krüptovarateenuse osutaja puhaskasumist asjaomasel aastal;

b) töötajate, direktorite ja osanike kasumiosad;

c) muud kasumijaotised ja muu muutuvtasu, niivõrd kui need on välja makstud täielikult oma äranägemisel;

d) erakorralisest tegevusest tulenevad ühekordsed kulud.

4. Lõikes 1 osutatud usaldatavusnõuete kaitsepuhvri moodustavad üks või mitu järgmistest:

a) omavahendid, mis koosnevad määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 26–30 osutatud esimese taseme põhiomavahendite kirjetest ja instrumentidest, millest on kõnealuse määruse artikli 36 kohased summad täies ulatuses maha arvatud, ilma et kohaldataks kõnealuse määruse artiklite 46 ja 48 kohaseid künnisega seotud erandeid;

b) kindlustuslepingud, mis hõlmavad liidu territooriume, kus krüptovareteenuseid osutatakse, või samaväärsed garantiid.

5. Lõike 4 punktis b osutatud kindlustusleping avalikustatakse krüptovareteenuse osutaja veebisaidil ja sellel on vähemalt järgmised tunnused:

a) selle algne kehtivusaeg on vähemalt üks aasta;

b) selle lõpetamisest etteteatamise aeg on vähemalt 90 päeva;

c) see on sõlmitud kindlustusandjaga, kellele on kindlustuse pakkumiseks tegevusluba antud kooskõlas liidu või liikmesriigi õigusega;

d) kindlustust pakub kolmas isik.

6. Lõike 4 punktis b osutatud kindlustusleping hõlmab kindlustuskatet kõigi järgmiste riskide vastu:

a) dokumentide kaotsimine;

b) vääralt esitatud teave või eksitavad avaldused;

c) tegevus, vead või tegevusetus, mille tagajärjel rikutakse:

i) õiguslikke ja regulatiivseid kohustusi;

ii) kohustust tegutseda klientide suhtes ausalt, õiglaselt ja professionaalselt;

iii) konfidentsiaalsuskohustusi;

d) suutmatus kehtestada, ellu viia ja säilitada huvide konfliktide vältimiseks vajalikke menetlusi;

e) tegevushäiretest või süsteemirikest tulenevad kahjud;

f) kui see on ärimudeli puhul asjakohane, raske hooletus klientide krüptovara ja raha kaitsmisel;

g) krüptovareteenuse osutajate vastutus klientide ees kooskõlas artikli 75 lõikega 8.

Artikkel 68

Juhtimiskord

1. Krüptovareteenuse osutaja juhtorgani liikmetel peab olema piisavalt hea maine ning neil peavad nii eraldi kui ühiselt olema oma ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused. Eelkõige ei tohi krüptovareteenuse osutaja juhtorgani liikmed olla süüdi mõistetud rahapesu ega terrorismi rahastamisega seotud süüteos ega mõnes muus süüteos, mis võiks nende head mainet kahjustada. Samuti peavad nad tõendama, et neil on võimalik pühendada ülesannete täitmiseks piisavalt aega.

2. Aktsionäridel ja osakuomanikel, kellel on krüptovareteenuse osutajas otsene või kaudne oluline osalus, peab olema piisavalt hea maine ning eelkõige ei tohi nad olla süüdi mõistetud rahapesu ega terrorismi rahastamisega seotud süüteos ega mõnes muus süüteos, mis võiks nende head mainet kahjustada.

3. Kui krüptovareteenuse osutajas olulist otsest või kaudset osalust omavate aktsionäride või osakuomanike mõju on krüptovareteenuse osutaja kindla ja usaldusväärse juhtimisega tõenäoliselt vastuolus, võtavad pädevad asutused riskide maandamiseks sobivaid meetmeid.

Sellised meetmed võivad hõlmata kohtumääruse taotlemist, juhtidele ja juhtimise eest vastutavatele isikutele karistuse määramist ning otsest või kaudset olulist osalust omavatele aktsionäridele või osakuomanikele kuuluvate aktsiate või osakutega seotud hääleõiguse peatamist.

4. Krüptovareteenuse osutaja võtab vastu põhimõtted ja menetlused, mille abil on käesoleva määruse nõuete täitmine piisavalt hästi tagatud.

5. Krüptovarateenuse osutaja võtab tööle töötajad, kellel on neile määratud ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused, võttes arvesse osutatavate krüptovarateenuste mahtu, laadi ja ulatust.

6. Krüptovarateenuse osutaja juhtorgan hindab ja vaatab korrapäraselt läbi, kas käesoleva jaotise 2. ja 3. peatükis sätestatud nõuete täitmiseks kehtestatud põhimõtted ja menetlused on tulemuslikud, ning võtab võimalike puuduste kõrvaldamiseks asjakohaseid meetmeid.

7. Krüptovarateenuse osutaja võtab kõik mõistlikud meetmed, et tagada oma krüptovarateenuste järjepidevus ja korrapärasus. Selleks kasutab krüptovarateenuse osutaja asjakohaseid ja proportsionaalseid vahendeid ja menetlusi, sealhulgas määrusega (EL) 2022/2554 nõutavaid vastupidavaid ja turvalisi IKT-süsteeme.

Krüptovarateenuse osutaja kehtestab talitluspidevuse põhimõtted, mis hõlmavad nii määruse (EL) 2022/2554 artiklite 11 ja 12 kohaselt koostatud IKT talitluspidevuse kavasid kui ka reageerimis- ja taastekavasid, mille eesmärk on tagada IKT-süsteemide ja - protseduuride katkestuste korral oluliste andmete ja funktsioonide säilitamine ning krüptovarateenuste osutamise jätkumine või, kui see ei ole võimalik, selliste andmete ja funktsioonide kiire taastamine ning krüptovarateenuste osutamise kiire taasalgustamine.

8. Krüptovarateenuse osutajal peavad nende riigisiseste õigusaktide sätete täitmiseks, millega võetakse üle direktiiv (EL) 2015/849, olema kooskõlas määrusega (EL) 2022/2554 nõutavad mehhanismid, süsteemid ja protseduurid ning tulemuslikud riskihindamise protseduurid ja kord. Ta peab korrapäraselt jälgima ja hindama nende mehhanismide, süsteemide ja protseduuride asjakohasust ja mõjusust, võttes arvesse osutatavate krüptovarateenuste mahtu, laadi ja ulatust, ning võtab nende puuduste kõrvaldamiseks vajalikud meetmed.

Krüptovarateenuse osutajal on süsteemid ja protseduurid, millega tagada kooskõlas määrusega (EL) 2022/2554 andmete kättesaadavus, autentsus, terviklus ja konfidentsiaalsus.

9. Krüptovarateenuse osutaja korraldab kõigi oma krüptovarateenuste, tegevuste, korralduste ja tehingute kohta käivate andmete säilitamise. Need andmed peavad olema piisavad, et pädevad asutused saaksid täita oma järelevalveülesandeid ja võtta täitemeetmeid, ning eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas krüptovarateenuse osutaja on kõik kohustused, sealhulgas klientide või tulevaste klientidega ning turu terviklusega seotud kohustused täitnud.

Esimese lõigu kohaselt säilitatavad andmed esitatakse klientidele taotluse korral ja neid säilitatakse viis aastat või, kui pädev asutus seda enne viie aasta möödumist taotleb, siis kuni seitse aastat.

10. ESMA töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse:

a) meetmed, millega tagatakse lõikes 7 osutatud krüptovarateenuste osutamise järjepidevus ja korrapärasus;

b) kõigi lõikes 9 osutatud krüptovarateenuste, tegevuste, korralduste ja tehingute kohta säilitatavad andmed.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 69

Pädevatele asutustele esitatav teave

Krüptovarateenuse osutaja annab enne, kui uus liige tegevust alustab, oma pädevale asutusele viivitamata teada kõigist muudatustest, mis tema juhtorgan on toimunud, ja esitab pädevale asutusele kogu teabe, mida on vaja, et hinnata vastavust artiklile 68.

*Artikkel 70***Klientide krüptovara ja raha kaitse**

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab klientidele kuuluvat krüptovara või sellisele krüptovarale juurdepääsu vahendeid, võtab vajalikud meetmed, et klientide omandiõigusi kaitsta, eelkõige krüptovarateenuse osutaja maksejõuetuse korral, ning et hoida ära kliendi krüptovara kasutamist tema enda arvel.
2. Kui ärimudelite või krüptovarateenuste puhul nõutakse klientide muu raha kui e-raha tokenite hoidmist, kehtestab krüptovarateenuse osutaja asjakohase korra, et kaitsta klientide omandiõigusi ja hoida ära klientidele kuuluva raha kasutamist tema enda arvel.
3. Krüptovarateenuse osutaja paigutab muu raha kui e-raha tokenid raha saamise päevale järgneva tööpäeva lõpuks krediitiasutusse või keskpanka.

Krüptovarateenuse osutaja võtab kõik vajalikud meetmed tagamaks, et krediitiasutuses või keskpangas hoitavat klientide muud raha kui e-raha tokeneid hoitakse kontrol, mis on kontodest, mida kasutatakse krüptovarateenuse osutajale kuuluva raha hoidmiseks, selgesti eristatav.

4. Krüptovarateenuse osutaja võib ise või kolmanda isiku kaudu osutada makseteenuseid, mis on seotud tema osutatava krüptovarateenusega, tingimisel et krüptovarateenuse osutajal endal või kolmandal isikul on selliste teenuste osutamiseks direktiivi (EL) 2015/2366 kohane luba.

Makseteenuste osutamisel teavitab krüptovarateenuse osutaja oma kliente kõigist järgmistest asjaoludest:

- a) kõnealuste teenuste laad ja tingimused, sealhulgas viited kohaldatavale riigisisesele õigusele ja klientide õigustele;
 - b) see, kas ta osutab neid teenuseid vahetult ise või teeb seda kolmas isik.
5. Käesoleva artikli lõikeid 2 ja 3 ei kohaldata krüptovarateenuse osutajate suhtes, kes on e-raha asutused, makseasutused või krediitiasutused.

*Artikkel 71***Kaebuste käsitlemise kord**

1. Krüptovarateenuse osutaja kehtestab ja säilitab klientidelt saadud kaebuste kiireks, õiglaseks ja järjekindlaks käsitlemiseks mõjusa ja läbipaistva korra ning avaldab selle korra kirjelduse.
2. Klientidel peab olema õigus esitada krüptovarateenuse osutajale kaebusi tasuta.
3. Krüptovarateenuse osutaja annab klientidele kaebuse esitamise võimalusest teada. Krüptovarateenuse osutaja teeb klientidele kättesaadavaks kaebuste esitamise vormi ning registreerib kõik saadud kaebused ja neile lahendamiseks võetud meetmed.
4. Krüptovarateenuse osutaja uurib kõiki kaebusi aegsasti ja õiglaselt ning annab uurimise tulemustest mõistliku aja jooksul klientidele teada.
5. ESMA töötab tihedas koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada kaebuste käsitlemise nõuded, standardvormid ja kord.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 72

Huvide konfliktide tuvastamine, vältimine, juhtimine ja avalikustamine

1. Krüptovarateenuse osutaja rakendab ja säilitab mõjusad põhimõtted ja korra, võttes arvesse osutatavate krüptovarateenuste mahtu, laadi ja ulatust, et tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada huvide konflikte järgmiste isikute vahel:

a) tema enda ja

i) tema aktsionäride või osakuomanike;

ii) mis tahes isikute, kes on otseselt või kaudselt seotud krüptovarateenuse osutaja või tema aktsionäride või osakuomanikega kontrolli kaudu;

iii) tema juhtorgani liikmete;

iv) tema töötajate või

v) tema klientide vahel; või

b) kahe või enama kliendi vahel, kelle vastastikused huvid on vastuolus.

2. Krüptovarateenuse osutaja avaldab oma klientidele ja tulevastele klientidele oma veebisaidil tähelepanndavas kohas teabe selle kohta, millised on lõikes 1 osutatud huvide konfliktide üldine laad ja allikad ning milliseid meetmeid on huvide konfliktide leevendamiseks võetud.

3. Lõikes 2 osutatud avalikustamine toimub elektroonilises vormis ja see peab sisaldama piisavalt üksikasjalikku teavet, võttes arvesse iga kliendi olemust, et iga klient saaks teha teadlikke otsuseid krüptovarateenuse kohta, millega seoses huvide konflikt on tekkinud.

4. Krüptovarateenuse osutaja hindab oma huvide konfliktide juhtimise põhimõtteid ja vaatab need vähemalt kord aastas läbi ning võtab võimalike puuduste kõrvaldamiseks kõik sobivad meetmed.

5. ESMA töötab tihedas koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse:

a) lõikes 1 osutatud põhimõtete ja korra nõuded, võttes arvesse osutatavate krüptovarateenuste mahtu, laadi ja ulatust;

b) lõike 2 kohaselt avalikustatava teabe sisu üksikasjad ja esitusmeetod.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 73

Teenuste ja tegevuste edasiandmine

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab tegevusfunktsioonide täitmiseks tegevusi või teenuseid kolmandatele isikutele edasi, võtab kõik mõistlikud meetmed, et täiendavat operatsiooniriski vältida. Ta jääb kõigi käesolevast jaotisest tulenevate kohustuste täitmise eest täielikult vastutavaks ja tagab kogu aeg, et järgmised tingimused on täidetud:

a) edasiandmise tõttu ei delegeerita krüptovarateenuse osutaja vastutust kellelegi teisele;

b) edasiandmise tõttu ei muutu krüptovarateenuse osutaja ja tema klientide vahelised suhted ega krüptovarateenuse osutaja kohustused oma klientide vastu;

c) edasiandmine ei muuda krüptovarateenuse osutajale tegevusloa andmise tingimusi;

- d) edasiandmisega seotud kolmandad isikud teevad krüptovarateenuse osutaja päritoluliikmesriigi pädeva asutusega koostööd ning edasiandmine ei takista pädevate asutuste järelevalveülesannete täitmist, sealhulgas kohapealset juurdepääsu nende ülesannete täitmiseks vajaliku teabe saamiseks;
- e) krüptovarateenuse osutajal on kogu aeg eksperditeadmised ja ressursid, mida on vaja osutatavate teenuste kvaliteedi hindamiseks, edasiantud teenuste üle tulemusliku järelevalve tegemiseks ja edasiantud teenusega seotud riskide pidevaks juhtimiseks;
- f) krüptovarateenuse osutajal on edasiantud teenuseid puudutavale asjakohasele teabele otsene juurdepääs;
- g) krüptovarateenuse osutaja tagab, et edasiandmisega seotud kolmandad isikud täidavad liidu andmekaitsestandardeid.

Esimese lõigu punkti g kohaldamisel vastutab krüptovarateenuse osutaja selle eest, et andmekaitsestandardid oleksid ette nähtud lõikes 3 osutatud kirjalikes lepingutes.

- 2. Krüptovarateenuse osutajal peavad edasiandmise kohta olema põhimõtted, mis puudutavad ka hädaolukorrakava ja väljumisstrateegiat, võttes arvesse osutatavate krüptovarateenuste mahtu, laadi ja ulatust.
- 3. Krüptovarateenuse osutaja määrab kirjalikus lepingus kindlaks oma õigused ja kohustused ning nende kolmandate isikute õigused ja kohustused, kellele nad teenuseid või tegevusi edasi annavad. Edasiandmislepingus nähakse krüptovarateenuse osutajale ette õigus leping lõpetada.
- 4. Krüptovarateenuse osutaja ja kolmandad isikud teevad taotluse korral pädevatele asutustele ja muudele asjaomastele asutustele kättesaadavaks kogu teabe, mida neil asutustel on vaja, et hinnata, kas edasiantud tegevused vastavad käesoleva jaotise nõuetele.

Artikkel 74

Krüptovarateenuse osutaja tegevuse korrapärane lõpetamine

Krüptovarateenuse osutajal, kes osutab mõnda artiklites 75–79 osutatud teenust, peab olema kava, millega on võimalik kohaldatava riigisisese õiguse alusel toetada tema tegevuse korrapärast lõpetamist, sealhulgas kõnealuse teenuseosutaja või kolmanda isiku kriitiliste tegevuste järjepidevust või taastamist. Kõnealuses kavas kirjeldatakse krüptovarateenuse osutaja suutlikkust tegevus korrapäraselt lõpetada, põhjustamata klientidele põhjendamatut majanduslikku kahju.

3. PEATÜKK

Spetsiifiliste krüptovarateenustega seotud kohustused

Artikkel 75

Krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel

- 1. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, sõlmib oma klientidega lepingu, milles täpsustatakse tema kohustused ja vastutus. Leping hõlmab vähemalt järgmist:
 - a) lepingupoolte identiteet;
 - b) osutatava krüptovarateenuse laad ja kirjeldus;
 - c) krüptovara hoidmise põhimõtted;
 - d) krüptovarateenuse osutaja ja kliendi vahelise sidepidamise vahendid, sealhulgas kliendi autentimise süsteem;
 - e) krüptovarateenuse osutaja kasutatavate turvasüsteemide kirjeldus;

f) krüptovarateenuse osutaja kohaldatavad tasud ja kulud;

g) kohaldatav õigus.

2. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, peab iga kliendi nimel avatud positsioonide registrit, mis vastab iga kliendi õigustele krüptovara suhtes. Kui see on kohaldatav, registreerib krüptovarateenuse osutaja kõnealusel registris võimalikult kiiresti kõik oma klientidelt saadud juhiste kohaselt tehtud liikumised. Sellisel juhul tagatakse tema sisekorraga, et mis tahes liikumist, mis mõjutab krüptovara registreerimist, tõendab tehing, mis regulaarselt registreeritakse kliendi positsioonide registris.

3. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, kehtestab sise-eeskirja ja -korraga krüptovara hoidmise põhimõtted, et tagada sellise krüptovara või krüptovarale juurdepääsu vahendite hoidmine või kontroll.

Esimeses lõigus osutatud krüptovara hoidmise põhimõtetes vähendatakse võimalikult palju riski, et pettuse, küberohtude või hooletuse tõttu lähevad klientide krüptovara või kõnealusel krüptovaraga seotud õigused või krüptovarale juurdepääsu vahendid kaotsi.

Kui klient seda soovib, tuleb talle krüptovara hoidmise põhimõtete kokkuvõtte elektroonilises vormis kättesaadavaks teha.

4. Kui see on asjakohane, hõlbustab krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab või haldab krüptovara kliendi nimel, krüptovaraga seotud õiguste kasutamist. Kõik sündmused, mille tõttu klient saab tõenäoliselt uusi õigusi või tema õigused muutuvad, kantakse viivitamata kliendi positsioonide registrisse.

Kui aluseks olevas hajusraamatu tehnoloogias tehakse muudatusi või leiab aset muu sündmus, mille tõttu klient saab tõenäoliselt uusi õigusi või tema õigused muutuvad, on kliendil õigus krüptovarale või uutele õigustele, mis on sellise muutuse tõttu tekkinud, sellisel alusel ja sellises ulatuses, nagu olid kliendi positsioonid kõnealusel muudatuse või sündmuse toimumise ajal, välja arvatud juhul, kui enne kõnealust sündmust kliendi nimel krüptovara hoidva ja haldava krüptovarateenuse osutajaga kooskõlas lõikega 1 sõlmitud kehtivas lepingus on sõnaselgelt sätestatud teisiti.

5. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, esitab oma klientidele vähemalt kord kolme kuu jooksul ja kui klient seda soovib, asjaomase kliendi nimel registreeritud krüptovara positsioonide aruande. Positsioonide aruanne esitatakse elektrooniliselt. Positsioonide aruandes tuleb ära märkida asjaomane krüptovara, selle saldo, väärtus ja asjaomasel ajavahemikul tehtud krüptovaraülekanded.

Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, esitab oma kliendile võimalikult kiiresti kogu teabe sellise krüptovaraga seotud toimingute kohta, mille jaoks on vaja kõnealuselt kliendilt vastust.

6. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, tagab, et on kehtestatud vajalik kord, mille alusel saab kliendi nimel hoitava krüptovara või juurdepääsu vahendid kliendile võimalikult kiiresti tagastada.

7. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, eraldab oma klientide nimel hoitava krüptovara iseenda varast ning tagab, et tema klientide krüptovarale juurdepääsu vahendid on sellistena selgelt identifitseeritavad. Ta tagab, et hajusraamatus hoitakse tema klientide krüptovara tema enda krüptovarast eraldi.

Hoiul olev krüptovara tuleb krüptovarateenuse osutaja varast krüptovarateenuse osutaja klientide huvides kooskõlas kohaldatava õigusega õiguslikult niimoodi eraldada, et krüptovarateenuse osutaja võlausaldajatel ei oleks krüptovarateenuse osutaja omanduses olevale krüptovarale õigust, eelkõige maksejõuetuse korral.

Krüptovarateenuse osutaja tagab, et hoiul olev krüptovara on krüptovarateenuse osutaja varast eraldatud ka tegevustasandil.

8. Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, vastutab oma klientide ees krüptovara ja krüptovarale juurdepääsu vahendite kaotsimineku eest, kui see toimub sellise intsidendi tagajärjel, mis on krüptovarateenuse osutajaga seostatav. Krüptovarateenuse osutaja vastutus ulatub kaotsiläinud krüptovara turuväärtuseni kaotsimineku ajal.

Selliseks intsidendiks, mis krüptovarateenuse osutajaga seostatav ei ole, on igasugune sündmus, mille puhul krüptovarateenuse osutaja tõendab, et see toimus sõltumatult asjaomase teenuse osutamisest või sõltumatult krüptovarateenuse osutaja toimingutest, näiteks hajusraamatu toimimisele omane probleem, mille üle krüptovarateenuse osutajal kontroll puudub.

9. Kui krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel, kasutab teisi selle teenuse osutajaid, kasutab ta üksnes artikli 59 kohaselt tegevusloa saanud krüptovarateenuse osutajaid.

Krüptovarateenuse osutaja, kes hoiab ja haldab krüptovara kliendi nimel ning kasutab teisi krüptovarateenuse osutajaid, annab sellest oma klientidele teada.

Artikkel 76

Krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine

1. Krüptovara kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja kehtestab, säilitab ja viib kauplemisplatvormi jaoks ellu selged ja läbipaistvad tegevusreeglid. Tegevusreeglites tuleb vähemalt:

- a) kehtestada kinnistamismenetlused, sealhulgas kliendi suhtes rakendatavad hoolsusnõuded, mis vastavad rahapesu või terrorismi rahastamise riskile, mis taotlejaga direktiivi (EL) 2015/849 kohaselt seostuvad, ning mida kohaldatakse enne krüptovara kauplemisele võtmist;
- b) määrata kindlaks sellised võimalikud krüptovaraliigid, mida kauplemisele ei lubata;
- c) määrata kindlaks kauplemisele võtmise põhimõtted, menetlused ja võimalike tasude suurus;
- d) kehtestada kauplemistegevuses osalemiseks objektiivsed, mittediskrimineerivad reeglid ja proportsionaalsed kriteeriumid, millega soodustatakse kaubelda soovivate klientide õiglast ja avatud juurdepääsu kauplemisplatvormile;
- e) kehtestada kaalutusõigusevälised reeglid ja menetlused, et tagada õiglane ja nõuetekohane kauplemine, ning korralduste tõhusaks täitmiseks objektiivsed kriteeriumid;
- f) kehtestada tingimused, mille alusel jääb krüptovara kauplemiseks kättesaadavaks, sealhulgas likviidsuskünnised ja perioodilise avalikustamise nõuded;
- g) kehtestada tingimused, mille alusel võib krüptovaraga kauplemise peatada;
- h) kehtestada menetlused, millega tagatakse nii krüptovaras kui ka rahas tõhus arveldamine.

Eseimes lõigu punkti a kohaldamisel sätestatakse tegevusreeglites selgelt, et kui käesolevas määruses nõutud juhtudel ei ole krüptovara valget raamatut avaldatud, siis krüptovara kauplemisele ei võeta.

2. Enne krüptovara kauplemisele võtmist tagab krüptovara kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja, et krüptovara vastab kauplemisplatvormi tegevusreeglitele, ja hindab asjaomase krüptovara sobivust. Krüptovara sobivuse hindamisel hindab kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja eelkõige kasutatud tehniliste lahenduste usaldusväärsust ja võimalikku seost ebaseadusliku tegevuse või kelmuste ja pettustega, võttes arvesse krüptovara emitendi ja tema arendusrühma kogemusi, varasemaid tulemusi ja mainet. Kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja hindab ka muu krüptovara kui artikli 4 lõike 3 esimese lõigu punktides a–d osutatud varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite sobivust.

3. Krüptovara kauplemisplatvormi tegevusreeglid peavad välistama sellise krüptovara kauplemisele võtmise, millel on sisseehitatud anonüümimisfunktsioon, välja arvatud juhul, kui krüptovara kauplemisplatvormi korraldav krüptovarateenuse osutaja suudab krüptovara omanikud ja nende varasemad tehingud kindlaks teha.

4. Lõikes 1 osutatud tegevusreeglid koostatakse päritoluliikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

Kui krüptovara kauplemisplatvormi korraldatakse teises liikmesriigis, koostatakse lõikes 1 osutatud tegevusreeglid vastuvõtva liikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles.

5. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, ei kauple oma arvel krüptovara kauplemisplatvormil, mida ta korraldab, sealhulgas juhul, kui ta pakub krüptovara vahetamist raha või muu krüptovara vastu.

6. Krüptovara kauplemisplatvormi korraldaval krüptovarateenuse osutajal on lubatud tegeleda kliendikorralduste sobitamistehingutega üksnes juhul, kui klient on selle protsessiga nõustunud. Krüptovarateenuse osutaja esitab pädevale asutusele teabe, milles selgitatakse kliendikorralduste sobitamistehingute kasutamist. Pädev asutus peab jälgima krüptovarateenuse osutajate tegevust kliendikorralduste sobitamistehingute puhul ja tagama, et kliendikorralduste sobitamistehingud vastavad jätkuvalt sellise kauplemise määratlusele ning ei tekita krüptovarateenuse osutaja ja nende klientide vahel huvide konflikte.

7. Krüptovarateenuse osutajal, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, on mõjusad süsteemid, menetlused ja kord, millega tagatakse seoses tema kauplemissüsteemidega, et:

- a) need on vastupidavad;
- b) neil on piisav suutlikkus, et tulla toime korralduste ja sõnumite suure hulgaga;
- c) nendega on võimalik tagada suure turupinge tingimustes korrektne kauplemine;
- d) nendes on võimalik tagasi lükata korraldused, mis ületavad eelnevalt kindlaks määratud mahu- ja hinnakünniseid või on selgelt ekslikud;
- e) need on täielikult testitud, et tagada punktides a–d sätestatud tingimuste täitmine;
- f) nende suhtes kohaldatakse tulemuslikku talitluspidevuse korda, millega tagatakse kauplemissüsteemi tõrgete korral krüptovarateenuse osutaja teenuste järjepidevus;
- g) nendega on võimalik turukuritarvitusi ära hoida ja avastada;
- h) need on piisavalt tugevad, et takistada nende kuritarvitamist rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil.

8. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, teavitab oma pädevat asutust, kui ta tuvastab oma kauplemissüsteemides või nende kaudu pandud turukuritarvituse või selle toimepaneku katse.

9. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, avalikustab kõik ostu- ja müügipakkumiste hinnad ning nende hindadega kauplemise huvi suuruse, mida tema kauplemisplatvormi kaudu krüptovara puhul reklaamitakse. Asjaomane krüptovarateenuse osutaja teeb selle teabe kauplemisaja jooksul üldsusele pidevalt kättesaadavaks.

10. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, avalikustab oma kauplemisplatvormil kaubeldava krüptovara tehtud tehingute hinna, mahu ja aja. Ta avalikustab kõikide selliste tehingute üksikasjad niivõrd reaaliajalähedaselt, kui tehniliselt võimalik.

11. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, teeb lõigete 9 ja 10 kohaselt avaldatud teabe üldsusele kättesaadavaks mõistlikul ärilisel alusel ja tagab sellele mittediskrimineeriva juurdepääsu. Kõnealune teave tehakse kättesaadavaks 15 minutit pärast selle avaldamist, masinloetavas vormingus ja tasuta ning see on avalikkusele kättesaadav vähemalt kahe aasta jooksul.

12. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, algatab krüptovaratehingu lõpliku arveldamise hajusraamatus 24 tunni jooksul alates tehingu tegemisest kauplemisplatvormil ja tehingute puhul, mis arveldatakse väljaspool hajusraamatut, hiljemalt kauplemispäeva lõpuks.

13. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, tagab, et tema tasustruktuurid on läbipaistvad, õiglased ja mittediskrimineerivad ega loo stiimuleid korralduste andmiseks, muutmiseks, tühistamiseks ega tehingute täitmiseks viisil, mis soosib korrapärast kauplemist või turukuritarvitusi, nagu on osutatud VI jaotises.

14. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, säilitab ressursid ja tal on varustusmeetmid, mille abil on tal võimalik igal ajal oma pädevale asutusele aru anda.

15. Krüptovarateenuse osutaja, kes krüptovara kauplemisplatvormi korraldab, hoiab kõigi oma süsteemide kaudu reklaamitavate krüptovaraliikidega seotud korraldusi puudutavad asjakohaseid andmeid vähemalt viis aastat pädevale asutusele kättesaadavana või annab pädevale asutusele juurdepääsu tellimusraamatule, et pädev asutus saaks kauplemist jälgida. Asjakohased andmed sisaldavad korralduse tunnuseid, sealhulgas neid, mille abil on võimalik kindlaks teha, millised tehingud selle korralduse alusel tehti.

16. ESMA töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse:

a) viis, kuidas läbipaistvusandmeid tuleb esitada, sealhulgas see, kui üksikasjalikult tuleb lõigetes 1, 9 ja 10 osutatud üldsusele kättesaadavaks tehtavad andmed esitada;

b) selliste tellimusraamatu kannete sisu ja vorm, mida tuleb vastavalt lõikele 15 säilitada.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 77

Krüptovara vahetamine raha või muu krüptovara vastu

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes vahetab krüptovara raha või muu krüptovara vastu, kehtestab mittediskrimineerivad äripõhimõtted, millega määratakse eelkõige kindlaks selliste klientide liigid, kellega ta nõustub tehinguid tegema, ja tingimused, mida kliendid peavad täitma.

2. Krüptovarateenuse osutaja, kes vahetab krüptovara raha või muu krüptovara vastu, avaldab sellise krüptovara kindla hinna või sellise krüptovara hinna kindlaks määramise meetodi, mida ta pakub vahetada raha või muu krüptovara vastu, ning kõik vahetatava summa suhtes kohaldatavad piirmäärad, mille kõnealune krüptovarateenuse osutaja on kehtestanud.

3. Krüptovarateenuse osutaja, kes vahetab krüptovara raha või muu krüptovara vastu, täidab kliendi korraldusi hindadega, mis on avaldatud ajal, mil vahetuskorraldus loetakse lõplikuks. Krüptovarateenuse osutaja teavitab oma kliente tingimustest, mille alusel nende korraldus loetakse lõplikuks.

4. Krüptovarateenuse osutaja, kes vahetab krüptovara raha või muu krüptovara vastu, avaldab tema poolt tehtud tehingute kohta teabe, näiteks tehingute mahud ja hinnad.

Artikkel 78

Krüptovaraga seotud korralduste täitmine kliendi nimel

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovara korraldusi kliendi nimel, võtab kõik vajalikud meetmed, et jõuda korralduste täitmisel klientide jaoks parima võimaliku tulemuseni, võttes arvesse korralduste täitmise ja arveldamise hinda, kulusid, kiirust, tõenäosust, suurust, laadi, krüptovara hoidmise tingimuste või muid korralduste täitmisega seotud tegureid.

Olenemata esimesest lõigust ei nõuta krüptovarateenuse osutajalt, kes täidab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, esimeses lõigus osutatud vajalike meetmete võtmist, kui ta täidab krüptovaraga seotud korraldusi, järgides oma klientide antud kindlaid juhiseid.

2. Et tagada lõike 1 järgimine, kehtestab krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, mõjusa täitmiskorra ja rakendab seda. Eelkõige kehtestab krüptovarateenuse osutaja korralduste täitmise põhimõtted, mis võimaldaksid tal järgida lõiget 1. Korralduste täitmise põhimõtetega nähakse muu hulgas ette, et klientide korraldused täidetakse viivitamata, õiglaselt ja kiiresti, ning välditakse seda, et krüptovarateenuse osutaja töötajad saaksid klientide korraldustega seotud teavet kuritarvitada.

3. Krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovara korraldusi kliendi nimel, esitab klientidele lõikes 2 osutatud korralduste täitmise põhimõtted ja nende oluliste muudatuste kohta asjakohase ja selge teabe. Selles teabes selgitatakse arusaadavalt, piisavalt üksikasjalikult ja klientidele kergesti arusaadaval viisil, kuidas krüptovarateenuse osutaja klientide korraldusi täidab. Krüptovarateenuse osutaja peab igalt kliendilt saama korralduste täitmise põhimõtete kohta eelneva nõusoleku.

4. Krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovara korraldusi kliendi nimel, peab suutma klientidele nende taotluse korral tõendada, et ta on täitnud nende korraldused kooskõlas oma korralduste täitmise põhimõtetega, ning ta peab suutma pädevale asutusele viimase taotlusel tõendada, et ta järgib käesolevat artiklit.

5. Kui korralduste täitmise põhimõtetega on ette nähtud võimalus, et klientide korraldusi täidetakse väljaspool kauplemisplatvormi, annab krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, klientidele sellest võimalusest teada ja ta peab enne, kui ta hakkab klientide korraldusi väljaspool kauplemisplatvormi täitma, saama klientidelt sõnaselge nõusoleku, mis on kas üldise kokkuleppe vormis või antud eraldi iga üksiku tehingu kohta.

6. Krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovara korraldusi kliendi nimel, jälgib oma korralduste täitmise korra ja korralduste täitmise põhimõtete mõjusust, et teha kindlaks kõik nendega seotud puudused ja need kohasel juhul kõrvaldada. Eelkõige hindab ta korrapäraselt, kas korralduste täitmise põhimõtetega hõlmatud täitmiskohad annavad klientidele parima võimaliku tulemuse või kas ta peab oma korralduste täitmise korda muutma. Krüptovarateenuse osutaja, kes täidab krüptovara korraldusi kliendi nimel, annab sellistele klientidele, kellel tal on püsiv kliendisuhe, teada kõikidest olulistest muudatustest, mis on korralduste täitmise korras või korralduste täitmise põhimõtetes tehtud.

Artikkel 79

Krüptovara pakkumise korraldamine

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara pakkumist, edastab pakkujale, kauplemisele võtmist taotlevale isikule või nende nimel tegutsevale kolmandale isikule enne nendega lepingu sõlmimist järgmise teabe:

- a) kavandatava pakkumise liik, märkides sealhulgas, kas minimaalne ostukogus on tagatud või mitte;
- b) kavandatud pakkumise korraldamisega seotud tehingutasude suurus;
- c) kavandatud toimingu tõenäoline ajakava, protsess ja hind;
- d) teave sihtrühma kuuluvate ostjate kohta.

Krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara pakkumist, peab enne krüptovara pakkumise korraldamist saama selle krüptovara emitendilt või emitendi nimel tegutsevatelt kolmandalt isikult esimeses lõigus loetletud teabe kohta nõusoleku.

2. Artikli 72 lõikes 1 osutatud krüptovarateenuse osutaja huvide konflikte käsitlevas korras kehtestatakse spetsiaalsed asjakohased menetlused, mille abil tuvastada, vältida, juhtida ja avalikustada kõiki huvide konflikte, mis tulenevad järgmistest olukordadest:

- a) krüptovarateenuse osutaja pakub krüptovara iseenda klientidele;
- b) krüptovara pakkumise korraldamisel kavandatud hind on ülehinnatud või alahinnatud;
- c) pakkuja on maksnud või andnud krüptovarateenuse osutajale soodustusi, sealhulgas mitterahalisi soodustusi.

Artikkel 80

Krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes võtab vastu ja edastab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, kehtestab ja rakendab menetlused ja korra, millega nähakse ette kliendi korralduste kiire ja nõuetekohane edastamine täitmiseks krüptovara kauplemisplatvormil või muule krüptovarateenuse osutajale.

2. Krüptovarateenuse osutaja, kes võtab vastu ja edastab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, ei saa klientidelt saadud korralduste konkreetsele krüptovara kauplemisplatvormile või muule krüptovarateenuse osutajale suunamise eest mingit tasu, allahindlust ega mitterahalist hüve.

3. Krüptovarateenuse osutaja, kes võtab vastu ja edastab krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, ei kuritarvita teavet, mis on seotud täitmisel olevate kliendikorraldustega, ning võtab kõik mõistlikud meetmed, et vältida sellise teabe kuritarvitamist oma töötajate poolt.

Artikkel 81

Krüptovara kohta nõu andmine ja krüptovara portfelli valitsemine

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovara portfelli, hindab, kas krüptovarateenused või krüptovara sobivad tema klientidele ja tulevastele klientidele, võttes arvesse nende teadmisi ja kogemusi krüptovaras investeerimisel, investeerimiseesmärke, sealhulgas riskitaluvust ja finantsseisundit, sealhulgas kahju kandmise võimet.

2. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu, annab aegsasti enne krüptovara kohta nõu andmist tulevastele klientidele teada, kas nõu

- a) antakse sõltumatult;
- b) põhineb eri krüptovara liikide laiaulatuslikul või piiratud analüüsil, sealhulgas selle põhjal, kas nõu antakse ainult sellise krüptovara kohta, mille on emiteerinud või mida pakuvad üksused, kellel on krüptovarateenuse osutajaga märkimisväärne seos või kellel on muid õiguslikke või majanduslikke suhteid, näiteks lepingulisi suhteid, mille tõttu tekib oht kahjustada antava nõu sõltumatust.
- 3. Kui krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu, teavitab tulevast klienti, et nõu antakse sõltumatult, teeb ta järgmist:
 - a) hindab piisaval hulgal turul kättesaadavat krüptovara, mis peab olema piisavalt mitmekesine, et tagada kliendi investeerimiseesmärkide nõuetekohane täitmine, ja mis ei tohi piirduda krüptovaraga, mille on emiteerinud või mida pakub:
 - i) sama krüptovarateenuse osutaja;
 - ii) üksus, kellel on sama krüptovarateenuse osutajaga märkimisväärne seos; või
 - iii) muu üksus, kellega samal krüptovarateenuse osutajal on niivõrd tihe õiguslik või majanduslik suhe, näiteks lepinguline suhe, et sellel on oht kahjustada antava nõu sõltumatust;

- b) ei võta vastu ega saa klientidele teenuse osutamise eest teenustasu, vahendustasu ega rahalist või mitterahalist hüve, mida pakub kolmas isik või isik, kes tegutseb kolmanda isiku nimel.

Väiksemad mitterahalised hüved, millega on võimalik kliendile osutatavate krüptovarateenuste kvaliteeti parandada ning mis on sellise ulatuse ja laadiga, et need ei kahjusta krüptovarateenuse osutaja kohustust tegutseda kliendi parimates huvides, on olenemata esimese lõigu punktist b) lubatud, kuid neist tuleb kliendile selgelt teada anda.

4. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu, annab tulevastele klientidele teavet ka kõigi kulude ja seotud tasude kohta, sealhulgas nõustamiskulude kohta, kui see on kohaldatav, kliendile soovitatud või turustatud krüptovara maksumuse kohta ning selle kohta, kuidas kliendil on lubatud krüptovara eest maksta, hõlmates ka kolmandate isikute makseid.

5. Krüptovarateenuse osutaja, kes valitseb krüptovaraportfelli, ei võta vastu ega jäta endale teenustasusid, vahendustasusid ega rahalisi või mitterahalisi hüvesid, mida emitent, pakkuja, kauplemisele võtmist taotleb isik või kolmas isik või kolmanda isiku nimel tegutsev isik maksab või annab klientide krüptovara portfelli valitsemise eest.

6. Kui krüptovarateenuse osutaja teavitab tulevast klienti, et ta ei anna nõu sõltumatult, võib krüptovarateenuse osutaja saada soodustusi tingimusel, et makse või hüve:

- a) on mõeldud selleks, et kliendi jaoks asjaomase teenuse kvaliteeti parandada ning
- b) ei kahjusta krüptovarateenuse osutaja kohustust tegutseda klientide parimates huvides ausalt, õiglaselt ja professionaalselt.

Lõikes 4 osutatud makse või hüve olemasolu, olemus ja suurus või, kui nende suurust ei saa kindlaks teha, siis selle arvutamise meetod, peab enne asjakohase krüptovarateenuse osutamist olema kliendile selgelt ning ammendaval, täpsel ja arusaadaval viisil avaldatud.

7. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu, tagab, et füüsilistel isikutel, kes annavad tema nimel krüptovara või krüptovarateenuse kohta nõu või teavet, on oma kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised ja oskused. Liikmesriigid avaldavad selliste teadmiste ja oskuste hindamiseks kasutatavad kriteeriumid.

8. Lõikes 1 osutatud sobivuse hindamise eesmärgil peab krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovaraportfelli, saama klientidelt ja tulevastelt klientidelt vajaliku teabe selle kohta, millised teadmised ja kogemused neil on investeerimises, sealhulgas krüptovarasse investeerimises, ning millised on nende investeerimiseesmärgid, sealhulgas riskitaluvus, nende finantsolukord, sealhulgas nende kahjumi kandmise võime, ja nende põhiteadmised krüptovara ostmisega seotud riskide kohta, et krüptovarateenuse osutaja saaks klientidele ja tulevastele klientidele soovitada, kas krüptovara on neile sobiv või mitte ning kas see on eelkõige nende riskitaluvuse ja kahju kandmise võimega kooskõlas.

9. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovaraportfelli, hoiatab kliente ja tulevasi kliente selle eest, et:

- a) krüptovara väärtus võib kõikuda;
- b) krüptovara võib osaliselt või täielikult kaotada;
- c) krüptovara ei pruugi olla likviidne;
- d) kui see on kohaldatav, ei ole krüptovara direktiivi 97/9/EÜ kohaste investeeringute tagamise skeemidega hõlmatud;
- e) krüptovara ei ole hõlmatud direktiivi 2014/49/EL kohaste hoiuste tagamise skeemidega.

10. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovaraportfelli, kehtestab, säilitab ja rakendab ellu põhimõtted ja menetlused, mille abil koguda ja hinnata teavet, mida on vaja iga kliendi kohta lõikes 1 osutatud hindamise tegemiseks. Krüptovarateenuse osutaja võtab kõik mõistlikud meetmed, et tagada klientide ja tulevaste klientide kohta kogutava teabe usaldusväärsus.

11. Kui klient ei esita lõike 8 kohaselt nõutavat teavet või kui krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovaraportfelli, on seisukohal, et krüptovarateenused või krüptovara kliendile ei sobi, siis ta selliseid krüptovarateenuseid ega sellist krüptovara ei soovita ja sellise krüptovara portfelli valitsema ei hakka.

12. Krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu või valitseb krüptovaraportfelli, vaatab iga kliendi puhul lõikes 1 osutatud sobivuse hindamise pärast kõnealuse lõike kohaselt tehtud esialgset hindamist korrapäraselt, ent vähemalt iga kahe aasta tagant, läbi.

13. Pärast seda, kui lõikes 1 osutatud sobivuse hindamine on tehtud või see on lõike 12 kohaselt läbi vaadatud, esitab krüptovarateenuse osutaja, kes annab krüptovara kohta nõu, kliendile sobivuse aruande, milles täpsustatakse antud nõu ja seda, kuidas see nõuanne vastab kliendi eelistustele, eesmärkidele ja muudele omadustele. Aruanne esitatakse ja edastatakse klientidele elektroonilises vormis. Kõnealuses aruandes tehakse vähemalt järgmist:

a) lisatakse lõikes 1 osutatud hindamise kohta ajakohastatud teave ja

b) esitatakse antud nõuannete kokkuvõte.

Esimeses lõigus osutatud sobivuse aruandes selgitatakse, et nõuanded põhinevad kliendi teadmistel ja kogemustel krüptovarasse investeerimisel, kliendi investeerimiseesmärkidel, riskitaluvusel, finantsolukorral ja kahjumi kandmise võimel.

14. Krüptovarateenuse osutaja, kes osutab krüptovaraportfelli valitsemise teenust, esitab klientidele nende nimel tehtud portfelli valitsemise kohta korrapäraselt elektroonilises vormis aruandeid. Korrapärased aruanded sisaldavad aruandeperioodi jooksul tehtud tegevuste ja portfelli tootluse kohta õiglast ja tasakaalustatud ülevaadet, ajakohastatud ülevaadet selle kohta, kuidas tegevus vastab kliendi eelistustele, eesmärkidele ja muudele omadustele, samuti ajakohastatud teavet lõikes 1 osutatud sobivuse hindamise kohta või läbivaatamise kohta, mis selle hindamise kohta on lõike 12 kohaselt tehtud.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud korrapärane aruanne esitatakse iga kolme kuu järel, välja arvatud juhul, kui kliendil on juurdepääs veebipõhisele süsteemile, kus on juurdepääs kliendi portfelli ajakohastatud hinnangutele ja ajakohastatud teabele lõikes 1 osutatud sobivuse hindamise kohta ning krüptovarateenuse osutajal on tõendeid selle kohta, et klient on asjaomase kvartali jooksul hindamistulemust vähemalt üks kord vaadanud. Sellist veebipõhist süsteemi käsitatakse elektroonilise vormina.

15. ESMA annab vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. detsembriks 2024 välja suunised, milles täpsustatakse järgmist:

a) kliendi teadmiste ja oskuste hindamise kriteeriumid vastavalt lõikele 2;

b) lõikes 8 osutatud teave; ning

c) lõikes 14 osutatud korrapärase aruande vorm.

Artikkel 82

Krüptovaraülekande teenuse osutamine kliendi nimel

1. Krüptovarateenuse osutaja, kes osutab krüptovaraülekande teenust kliendi nimel, sõlmib oma kliendiga lepingu, milles täpsustatakse tema kohustused ja vastutus. Leping hõlmab vähemalt järgmist:

a) lepingupoolte identiteet;

- b) osutatud ülekandeteenuse üksikasjade kirjeldus;
- c) krüptovarateenuse osutaja kasutatavate turvasüsteemide kirjeldus;
- d) krüptovarateenuse osutamise tasud;
- e) kohaldatav õigus.

2. ESMA annab vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 tihedas koostöös EBAga välja suuniseid sellistele krüptovarateenuse osutajatele, kes osutavad krüptovaraülekande teenust kliendi nimel, käsitlemaks krüptovaraülekande teenuse puhul rakendatavaid menetlusi ja põhimõtteid, sealhulgas klientide õigusi.

4. PEATÜKK

Krüptovarateenuse osutaja omandamine

Artikkel 83

Krüptovarateenuse osutaja kavandatava omandamise hindamine

1. Üksinda või kooskõlastatult tegutsevad füüsilised või juriidilised isikud, kes on otsustanud otseselt või kaudselt omandada (edaspidi „kavandav omandaja“) krüptovarateenuse osutajas olulise osaluse või seda osalust otseselt või kaudselt niimoodi suurendada, et nende hääleõiguste või kapitali osakaal saavutaks või ületaks 20 %, 30 % või 50 %, või niimoodi, et krüptovarateenuse osutajast saaks nende tütaretevõtja, teavitavad sellest kirjalikult kõnealuse krüptovarateenuse osutaja pädevat asutust, märkides ära, milline on kavandatava osaluse suurus, ja esitades teabe, mis on ette nähtud komisjoni poolt artikli 84 lõike 4 kohaselt vastu võetud regulatiivsete tehniliste standarditega.
2. Füüsiline või juriidiline isik, kes on otsustanud olulise osaluse krüptovarateenuse osutajas kas otseselt või kaudselt võõrandada (edaspidi „kavandav müüja“), peab enne osaluse võõrandamist oma otsusest pädevale asutusele kirjalikult teada andma ning märkima ära võõrandatava osaluse suuruse. See isik teavitab pädevat asutust ka juhul, kui ta on otsustanud olulist osalust niimoodi vähendada, et talle kuuluva hääleõiguse või kapitali osa langeks alla 10 %, 20 %, 30 % või 50 % või et krüptovarateenuse osutaja ei oleks enam tema tütaretevõtja.
3. Pädev asutus annab pärast lõike 1 kohase teate kättesaamist viivitamata, ent igal juhul kahe tööpäeva jooksul, kättesaamisest kirjalikult teada.
4. Pädev asutus annab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kavandatavale omandamisele ja komisjoni poolt artikli 84 lõike 4 kohaselt vastu võetud regulatiivsete tehniliste standardite kohaselt nõutavale teabele hinnangu 60 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, mil pädev asutus andis teate kättesaamisest käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kirjalikult teada. Kui pädev asutus annab teate kättesaamisest teada, teavitab ta kavandavat omandajat kuupäevast, mil hinnangu andmise tähtaeg lõpeb.
5. Lõikes 4 osutatud hinnangu andmiseks võib pädev asutus konsulteerida rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutavate pädevate asutustega ning rahapesu andmebüroodega ning ta võtab nende seisukohti igakülgsest arvesse.
6. Lõikes 4 osutatud hinnangu andmisel võib pädev asutus nõuda kavandavalt omandajalt lisateavet, mida on vaja hindamise lõpuleviimiseks. Selline teabenõue esitatakse enne hindamise lõpuleviimist, ent igal juhul hiljemalt 50. tööpäeval alates lõikes 3 osutatud kirjaliku kättesaamisteate kuupäevast. Teabenõue esitatakse kirjalikult ning selles märgitakse, millist lisateavet on vaja.

Pädev asutus peab kuni käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud lisateabe saamiseni lõikes 4 osutatud hindamistähtaja arvestamise peatama. Tähtaega ei peatata kauemaks kui 20 tööpäevaks. Kui pädev asutus nõuab veel lisateavet või saadud teabe selgitamist, siis hinnangu andmise tähtaega rohkem ei peatata.

Kui kavandav omandaja asub väljaspool liitu või tema tegevust reguleeritakse kolmanda riigi õigusega, võib pädev asutus käesoleva lõike teises lõigus osutatud peatamisega kuni 30 tööpäeva võrra pikendada.

7. Kui pädev asutus otsustab pärast lõikes 4 osutatud hindamise lõpetamist esitada lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise kohta vastuväite, teatab ta sellest kavandavale omandajale kahe tööpäeva jooksul, ent igal juhul enne lõikes 4 osutatud tähtpäeva, mida lükatakse kohasel juhul edasi kooskõlas lõike 6 teise ja kolmanda lõiguga. Teates esitatakse otsuse põhjused.

8. Kui pädev asutus lõikes 1 osutatud kavandavale omandamisele enne lõikes 4 osutatud kuupäeva, mida on kohasel juhul kooskõlas lõike 6 teise ja kolmanda lõiguga pikendatud, vastuväidet ei esitada, loetakse kavandatav omandamine heakskiidetuks.

9. Pädev asutus võib määrata lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise lõpuleviimiseks tähtaja ja seda kohasel juhul pikendada.

Artikkel 84

Kavandavale krüptovaratreenuse osutaja omandamisele antava hinnangu sisu

1. Artikli 83 lõikes 4 osutatud hinnangu andmisel hindavad pädevad asutused kavandava omandaja sobivust ja artikli 83 lõikes 1 osutatud kavandatava omandamise majanduslikku usaldusväärsust kõigi järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) kavandava omandaja maine;
- b) kavandatava omandamise tulemusel krüptovaratreenuse osutaja äritegevust juhtima asuva isiku maine, teadmised, oskused ja kogemused;
- c) kavandava omandaja majanduslik usaldusväärsus, pidades eelkõige silmas kavandatavat ja elluviidavat äritegevust seoses selle krüptovaratreenuse osutajaga, milles osalus on kavas omandada;
- d) see, kas krüptovaratreenuse osutaja suudab käesoleva jaotise sätteid püsivalt täita;
- e) see, kas on mõjuv põhjus kahtlustada, et seoses kavandatava omandamisega toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamine direktiivi (EL) 2015/849 artikli 1 lõike 3 või lõike 5 tähenduses või pannakse toime või on toime pandud rahapesu või terrorismi rahastamise katse, või kas kavandatav omandamine võib sellise tegevuse ohtu suurendada

2. Pädev asutus võib kavandatava omandamise kohta vastuväite esitada üksnes siis, kui selleks on käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kriteeriumide põhjal mõjuv põhjus või kui artikli 83 lõike 4 kohaselt esitatud teave on puudulik või vale.

3. Liikmesriik ei kehtesta eeltingimusi olulise osaluse määra kohta, mis tuleb käesoleva määruse kohaselt omandada, ega luba oma pädevatel asutustel võtta kavandatava omandamise kontrollimisel aluseks turu majanduslikke vajadusi.

4. ESMA töötab tihedas koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse artikli 83 lõike 4 esimeses lõigus osutatud hinnangu andmiseks vajaliku teabe üksikasjalikku sisu. Nõutav teave peab olema usaldusväärsuse hindamiseks asjakohane, proportsionaalne ning vastama artikli 83 lõikes 1 osutatud kavandava omandaja olemusele ja kavandatava omandamisele laadile.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

5. PEATÜKK

Oluline krüptovarateenuse osutaja

Artikkel 85

Olulise krüptovarateenuse osutaja kindlakstegemine

1. Krüptovarateenuse osutajat käsitatakse olulisena, kui tal on liidus ühe kalendriaasta jooksul keskmiselt vähemalt 15 miljonit aktiivset kasutajat, mis arvutatakse aktiivsete kasutajate keskmise arvuna päevas eelmise kalendriaasta jooksul.
2. Krüptovarateenuse osutaja teavitab pädevat asutust kahe kuu jooksul lõikes 1 sätestatud aktiivsete kasutajate arvu saavutamisest. Kui pädev asutus nõustub, et lõikes 1 sätestatud künnis on saavutatud, teavitab ta sellest ESMA-t.
3. Ilma et see piiraks kohustusi, mida pädevad asutused peavad käesoleva määruse kohaselt täitma, teavitavad päritoluliikmesriigi pädevad asutused ESMA järelevalvenõukogu igal aastal järgmisest järelevalvealastest muutustest seoses oluliste krüptovarateenuse osutajatega:
 - a) pooleliolevad või lõpule viidud tegevusloa taotlemise menetlused, nagu on osutatud artiklis 59;
 - b) pooleliolev või lõpule viidud tegevusloa kehtetuks tunnistamise protsess, nagu on osutatud artiklis 64;
 - c) artikli 94 lõike 1 esimese lõigu punktides b, c, e, f, g, y ja aa sätestatud järelevalvevolituste kasutamine.

Päritoluliikmesriigi pädev asutus võib ESMA järelevalvenõukogule ajakohast teavet esitada sagedamini või teavitada teda enne, kui päritoluliikmesriigi pädev asutus teeb esimese lõigu punktide a, b või c kohta otsuse.

4. Pärast lõike 3 teises lõigus osutatud ajakohase teabe esitamist võib ESMA järelevalvenõukogus toimuda arvamuste vahetus.
5. Kohasel juhul võib ESMA kasutada volitusi, mis tulenevad määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitest 29, 30, 31 ja 31b.

VI JAOTIS

KRÜPTOVARAGA SEOTUD TURUKURITARVITUSTE ÄRAHOIDMINE JA KEELD

Artikkel 86

Turukuritarvitust käsitlevate õigusnormide kohaldamisala

1. Käesolevat jaotist kohaldatakse mis tahes isiku selliste toimingute suhtes, mis on seotud krüptovaraga, mis on kauplemisele võetud või mille kohta on esitatud kauplemisele võtmise taotlus.
2. Käesolevat jaotist kohaldatakse ka lõikes 1 osutatud krüptovaraga seotud tehingute, tehingukorralduste ja tegevuse suhtes, olenemata sellest, kas selline tehing, tehingukorraldus või tegevus toimub kauplemisplatvormil.
3. Käesolevat jaotist kohaldatakse lõikes 1 osutatud krüptovaraga seotud tegevuse ja tegevusetuse suhtes nii liidus kui ka kolmandates riikides.

Artikkel 87

Siseteave

1. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab siseteave järgmist liiki teavet:
 - a) täpne avalikustamata teave, mis on otseselt või kaudselt seotud ühe või mitme emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isikuga või ühe või mitme krüptovaraga ning mis avaldaks selle krüptovara hinnale või selle krüptovaraga seotud krüptovara hinnale avalikustamise korral tõenäoliselt suurt mõju;

b) isikute puhul, kelle ülesanne on täita krüptovaraga seotud korraldusi kliendi nimel, hõlmab see ka kliendilt saadud täpset teavet, mis käsitleb krüptovaraga seotud täitmisel olevaid kliendi korraldusi ning on otseselt või kaudselt seotud ühe või mitme emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isikuga või ühe või mitme krüptovaraga ning mis avaldaks selle krüptovara hinnale või selle krüptovaraga seotud krüptovara hinnale avalikustamise korral tõenäoliselt suurt mõju.

2. Lõike 1 kohaldamisel loetakse teavet täpseks, kui see viitab olemasolevatele või mõistliku eelduse kohaselt tekkida võivatele asjaoludele või toimunud või mõistliku eelduse kohaselt toimuda võivale sündmusele, kui teave on sedavõrd üksikasjalik, et võimaldab teha järelduse mõju kohta, mida kõnealuste asjaolude kogum või kõnealune sündmus võib krüptovara hinnale avaldada. Pikaajalise protsessi puhul, mille eesmärk on põhjustada või mille tulemuseks on konkreetne asjaolu või konkreetne sündmus, võidakse seetõttu täpseks teabeks lugeda mitte ainult teavet tulevikus ilmneva asjaolu või tulevikus toimuva sündmuse kohta, vaid ka teavet selle protsessi vaheetappide kohta, mis on seotud tulevikus ilmneva asjaolu või toimuva sündmuse põhjustamisega või selle tulemuseks olemisega.

3. Teavet pikaajalise protsessi vaheetapi kohta loetakse siseteabeks, kui see vastab lõikes 2 osutatud siseteabe kriteeriumidele.

4. Lõike 1 kohaldamisel loetakse teabeks, mis avalikustamise korral avaldaks krüptovara hinnale tõenäoliselt suurt mõju, sellist teavet, millest mõistlik krüptovara omanik investeerimisotsuse tegemisel tõenäoliselt lähtuks.

Artikkel 88

Siseteabe avalikustamine

1. Emitent, pakkuja ja kauplemisele võtmist taotlev isik teavitavad üldsust neid otseselt puudutavast, artiklis 87 osutatud siseteabest võimalikult kiiresti ja nii, et üldsusel on võimalik teabele kiiresti juurde pääseda ning seda täielikult, korrektselt ja aegsasti hinnata. Emitent, pakkuja ja kauplemisele võtmist taotlev isik ei tohi ühendada siseteabe avalikustamist oma tegevuse turustamisega. Emitent, pakkuja ja kauplemisele võtmist taotlev isik avaldavad ja säilitavad oma veebisaidil vähemalt viie aasta jooksul kogu siseteabe, mille nad peavad avalikustama.

2. Emitent, pakkuja ja kauplemisele võtmist taotlev isik võivad artiklis 87 osutatud siseteabe avalikustamisega omal vastutusel viivitada, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

a) viivitamatu avalikustamine kahjustaks tõenäoliselt emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku õigustatud huve;

b) teabe avalikustamisega viivitamine üldsust tõenäoliselt ei eksitaks;

c) emitent, pakkuja ja kauplemisele võtmist taotlev isik suudavad tagada selle teabe konfidentsiaalsuse.

3. Kui emitent, pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik on siseteabe avalikustamisega vastavalt lõikele 2 viivitanud, annab ta pädevale asutusele teabe avalikustamisega viivitamisest teada ja esitab kohe pärast teabe avalikustamist kirjaliku selgituse selle kohta, kuidas lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud. Teise võimalusena võivad liikmesriigid ette näha, et selline selgitus esitatakse üksnes pädeva asutuse taotlusel.

4. Et tagada käesoleva artikli kohaldamise ühetaolised tingimused, töötab ESMA välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et määrata kindlaks tehnilised vahendid järgmiseks:

a) siseteabe asjakohane avalikustamine, nagu on osutatud lõikes 1; ja

b) siseteabe avalikustamisega viivitamine, nagu on osutatud lõigetes 2 ja 3.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

Artikkel 89

Siseteabe alusel kauplemise keeld

1. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse siseteabe alusel kauplemiseks seda, kui siseteavet valdav isik kasutab kõnealust teavet selleks, et enda või kolmanda isiku arvel selle teabega seotud krüptovara otseselt või kaudselt omandada või võõrandada. Siseteabe alusel kauplemiseks peetakse ka siseteabe kasutamist selle teabega seotud krüptovara kohta antud tehingukorralduse tühistamiseks või muutmiseks, kui tehingukorraldus anti enne, kui asjaomane isik sai siseteabe oma valdusse. Siseteabe kasutamine hõlmab ka isiku enda või kolmanda isiku arvel pakkumise esitamist, muutmist või tagasivõtmist.

2. Ükski isik ei tohi kaubelda ega teha katset kaubelda siseteabe alusel ega kasutada krüptovara käsitlevat siseteavet asjaomase krüptovara otseseks või kaudseks omandamiseks ega võõrandamiseks oma arvel ega kolmanda isiku arvel. Ükski isik ei tohi soovitada teisel isikul siseteabe alusel kaubelda ega mõjutada teda siseteabe alusel kauplema.

3. Krüptovara kohta siseteavet omav isik ei tohi selle siseteabe põhjal anda teisele isikule soovitusi ega mõjutada teist isikut, et ta:

a) sellist krüptovara omandaks või võõrandaks või

b) kõnealuse krüptovaraga seotud korralduse tühistaks või seda muudaks.

4. Lõikes 3 osutatud soovitusi või mõjutusi kasutamine kujutab endast siseteabe alusel kauplemist käesoleva artikli tähenduses, kui seda soovitusi või mõjutusi kasutav isik teab või peaks teadma, et see põhineb siseteabel.

5. Käesolevat artiklit kohaldatakse isiku suhtes, kes omab siseteavet, sest:

a) ta on emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku haldus-, juht- või järelevalveorgani liige;

b) tal on emitendi, pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku kapitalis osalus;

c) ta pääseb teabele juurde töö, kutsetegevuse või kohustuste täitmise kaudu või seoses oma rolliga hajusraamatu tehnoloogias või sarnases tehnoloogias või

d) ta on seotud kuritegevusega.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka isiku suhtes, kes on saanud siseteavet muus kui esimeses lõigus nimetatud olukorras, kui isik teab või peab teadma, et tegemist on siseteabega.

6. Kui lõikes 1 osutatud isik on juriidiline isik, kohaldatakse käesolevat artiklit kooskõlas riigisisese õigusega füüsiliste isikute suhtes, kes osalevad asjaomase juriidilise isiku arvel omandamist, võõrandamist, korralduse tühistamist või muutmist käsitleva otsuse tegemisel.

Artikkel 90

Siseteabe õigusvastase avaldamise keeld

1. Ükski siseteavet valdav isik ei tohi siseteavet õigusvastaselt avaldada ühelegi teisele isikule, välja arvatud juhul, kui seda tehakse töösuhte, kutsealal tegutsemise või muude kohustuste tavapärase täitmise käigus.

2. Artikli 89 lõikes 4 osutatud soovitusi või mõjutusi omakorda avaldamine on siseteabe õigusvastane avaldamine, kui soovitusi või mõjutusi avaldav isik teab või peaks teadma, et see põhineb siseteabel.

Artikkel 91

Turuga manipuleerimise keeld

1. Ükski isik ei tohi turuga manipuleerida ega teha turuga manipuleerimise katset.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab turuga manipuleerimine mis tahes järgmisi tegevusi:
 - a) välja arvatud juhul, kui see on õiguspärane, tehingu sõlmimine, kauplemiseks korralduse andmine või mis tahes muu tegevus, millega:
 - i) antakse või tõenäoliselt antakse krüptovara pakkumise, nõudluse või hinna kohta valesid või eksitavaid märguandeid;
 - ii) hoitakse või tõenäoliselt hoitakse ühe või mitme krüptovaraliigi hind ebatavalisel või kunstlikul tasemel;
 - b) tehingu tegemine, kauplemiseks korralduse andmine või muu toiming või tegevus, mis mõjutab või tõenäoliselt mõjutab ühe või mitme krüptovaraliigi hinda ja mille puhul kasutatakse näilikke võtteid või muud liiki pettust või petturlikke võtteid;
 - c) teabe levitamine meediakanalites, sealhulgas internetis, või muul viisil, mis annab või tõenäoliselt annab ühe või mitme krüptovaraliigi pakkumise, nõudluse või hinna kohta valesid või eksitavaid märguandeid või mis hoiab või tõenäoliselt hoiab ühe või mitme krüptovara hinna ebatavalisel või kunstlikul tasemel, kaasa arvatud kuulduste levitamine, kui teabe levitamise tegelenud isik teadis või oleks pidanud teadma, et teave on väär või eksitav.
3. Turuga manipuleerimiseks peetakse muu hulgas järgmist tegevust:
 - a) turgu valitseva seisundi kindlustamine seoses krüptovara pakkumise või nõudlusega, millel on või tõenäoliselt on ostu- või müügihindade kindlaksmääramisele otsene või kaudne mõju või millega luuakse või tõenäoliselt luuakse muud ebaõiglased kauplemistingimused;
 - b) korralduste andmine krüptovara kauplemisplatvormil, sealhulgas korralduste tühistamine või muutmine mis tahes olemasoleva kauplemisviisi abil, millel on mõni lõike 2 punktis a osutatud mõju, sealhulgas:
 - i) krüptovara kauplemisplatvormi toimimises katkestuste või viivituste põhjustamine või osalemine tegevuses, millel on tõenäoliselt selline mõju;
 - ii) teiste isikute jaoks krüptovara kauplemisplatvormil ehtsate korralduste kindlakstegemise keerulisemaks muutmine või osalemine tegevuses, millel on tõenäoliselt selline mõju, sealhulgas korralduste andmine, mille tulemusel destabiliseeritakse krüptovara kauplemisplatvormi tavapärase toimimist;
 - iii) krüptovara pakkumise või nõudluse või hinna kohta vale või eksitava mulje loomine, eelkõige andes korraldusi suundumuse algatamiseks või süvendamiseks või osaledes tegevuses, millel on tõenäoliselt selline mõju;
 - c) tavapärastele või elektroonilistele meediakanalitele juhusliku või korrapärase juurdepääsu ärakasutamine krüptovara kohta arvamuse avaldamiseks, olles eelnevalt võtnud kõnealuses krüptovaras positsiooni, ning seejärel kõnealuse krüptovara hinna kohta avaldatud arvamustest kasu saamine, ilma et samal ajal nõuetekohasel ja tulemuslikul viisil üldsust sellisest huvide konfliktist teavitataks.

Artikkel 92

Turukuritarvituse ärahoidmine ja avastamine

1. Isik, kelle ametialaseks tegevuseks on krüptovaratehingute vahendamine või täitmine, kehtestab turukuritarvituse ärahoidmiseks ja avastamiseks mõjusad kokkulepped, süsteemid ja protseduurid. Kõnealusele isikule laienevad selle liikmesriigi teavitamise kohustused, kus ta on registreeritud või kus on tema peakontor, või filiaali puhul filiaali asukohaliikmesriigi teavitamise kohustused, ning ta teavitab nimetatud liikmesriigi pädevat asutust viivitamata igast mõjuvast kahtlusest korralduse või tehingu puhul, sealhulgas selle tühistamine või muutmine, ning muude hajasraamatu tehnoloogia toimimise aspektide puhul, näiteks konsensusmehhanism, kui võib esineda asjaolusid, mis viitavad sellele, et on toime pandud, pannakse toime või tõenäoliselt pannakse toime turukuritarvitus.

Pädevad asutused, kes saavad kahtlaste korralduste või tehingute kohta teate, edastavad sellise teabe viivitamata asjaomaste kauplemisplatvormide pädevatele asutustele.

2. ESMA töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, milles täpsustatakse järgmist:

- a) asjakohased kokkulepped, süsteemid ja protseduurid, mis aitavad isikul lõike 1 nõudeid täita;
- b) vorm, mida isik lõike 1 järgimisel kasutab;
- c) piiriüleste turukuritarvituste korral koordineerimismenetlused, mida asjaomaste pädevate asutuste vahel turukuritarvituse avastamiseks ja selle eest karistamiseks kasutatakse.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. detsembriks 2024.

3. Et tagada käesoleva artikli kohaste järelevalvetavade järjepidevus, annab ESMA vastavalt määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 hiljemalt 30. juuniks 2025 välja suunised pädevate asutuste järelevalvetavade kohta, et turukuritarvitusi ära hoida ja tuvastada, kui need ei ole juba hõlmatud lõikes 2 osutatud regulatiivsete tehniliste standarditega.

VII JAOTIS

PÄDEVAD ASUTUSED, EBA JA ESMA

1. PEATÜKK

Pädevate asutuste volitused ning pädevate asutuste, EBA ja ESMA koostöö

Artikkel 93

Pädevad asutused

1. Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kes täidavad käesolevas määruses ette nähtud ülesandeid ja kohustusi. Liikmesriigid teatavad pädevatest asutustest EBA-le ja ESMA-le.
2. Kui liikmesriigid määravad lõike 1 kohaselt rohkem kui ühe pädeva asutuse, määravad nad kindlaks nende vastavad ülesanded ja määravad ühe pädeva asutuse ühtseks kontaktpunktiks, mille kaudu teevad pädevad asutused omavahel ning EBA ja ESMAga piiriülest halduskoostööd. Liikmesriigid võivad iga halduskoostöö liigi jaoks määrata erineva ühtse kontaktpunkti.
3. ESMA avaldab oma veebisaidil lõigete 1 ja 2 kohaselt määratud pädevate asutuste nimekirja.

Artikkel 94

Pädevate asutuste volitused

1. Et täita käesoleva määruse II–VI jaotisest tulenevaid ülesandeid, on pädevatel asutustel kooskõlas riigisisese õigusega vähemalt järgmised järelevalve- ja uurimisvolitused:
 - a) nõuda, et kõik isikud esitaksid teabe ja dokumendid, mida pädevad asutused peavad oma ülesannete täitmiseks vajalikuks;
 - b) peatada või nõuda, et krüptovara teenuse osutaja peataks krüptovara teenuste osutamise igal üksikjuhul kuni 30 järjestikuseks tööpäevaks, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
 - c) keelata krüptovara teenuste osutamine, kui pädevad asutused jõuavad järeldusele, et käesolevat määrust on rikutud;
 - d) avalikustada või nõuda, et krüptovara teenuse osutaja avalikustaks kogu olulise teabe, mis võib mõjutada asjaomaste krüptovara teenuste osutamist, et tagada klientide, eelkõige jaeklientide huvide kaitse või turu tõrgeteta toimimine;
 - e) avalikustada asjaolu, et krüptovara teenuse osutaja ei täida oma kohustusi;
 - f) peatada või nõuda, et krüptovara teenuse osutaja peataks krüptovara teenuste osutamise, kui pädevad asutused on seisukohal, et krüptovara teenuse osutaja olukord on selline, et krüptovara teenuse osutamine kahjustaks klientide, eelkõige jaeklientide huve;

- g) nõuda, et olemasolevad lepingud antaks üle mõnele teisele krüptovarateenuse osutajale, kui krüptovarateenuse osutaja tegevusluba tunnistatakse kooskõlas artikliga 64 kehtetuks, tingimusel et kliendid ja krüptovarateenuse osutaja, kellele lepingud tuleb üle kanda, on sellega nõus;
- h) kui on alust arvata, et isik osutab krüptovarateenuseid ilma tegevusloata, nõuda ilma eelneva hoiatuseta või tähtaega kehtestamata tegevuse viivitamatut lõpetamist;
- i) nõuda muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujalt, kauplemisele võtmist taotlevatelt isikutelt ning varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentidelt krüptovara valge raamatu muutmist või krüptovara valge raamatu muudetud versiooni muutmist, kui nad on seisukohal, et krüptovara valge raamat või krüptovara valge raamatu muudetud versioon ei sisalda artiklis 6, 19 või 51 nõutud teavet;
- j) nõuda muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujalt, kauplemisele võtmist taotlevatelt isikutelt ning varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentidelt oma reklaamteadete muutmist, kui nad on seisukohal, et reklaamteated ei vasta käesoleva määruse artiklis 7, 29 või 53 sätestatud nõuetele;
- k) nõuda, et muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite pakkujad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud ning varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitendid lisaksid oma krüptovara valgetesse raamatutesse lisateavet, kui seda on vaja finantsstabiilsuse tagamiseks või krüptovara omanike, eelkõige jaeklientide huvide kaitseks;
- l) peatada krüptovara avalik pakkumine või kauplemisele võtmine igal üksikjuhul kuni 30 järjestikuseks tööpäevaks, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- m) keelata krüptovara avalik pakkumine või kauplemisele võtmine, kui pädevad asutused on seisukohal, et käesolevat määrust on rikutud, või kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et seda rikutakse;
- n) peatada või nõuda, et krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara kauplemisplatvormi, peataks krüptovara kauplemise igal üksikjuhul kuni 30 järjestikuseks tööpäevaks, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- o) keelata krüptovara kauplemine krüptovara kauplemisplatvormil, kui pädevad asutused on seisukohal, et käesolevat määrust on rikutud, või kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et seda rikutakse;
- p) peatada või keelata reklaamteated, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- q) nõuda pakkujalt, krüptovara kauplemisele võtmist taotlevatelt isikutelt, varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitentidelt või asjaomastelt krüptovarateenuste osutajatelt igal üksikjuhul kuni 30 järjestikuseks tööpäevaks reklaamteadete levitamise lõpetamist või peatamist, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- r) avalikustada asjaolu, et pakkuja, krüptovara kauplemisele võtmist taotlev isik või varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitent ei täida käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;
- s) avalikustada või nõuda pakkujalt, krüptovara kauplemisele võtmist taotlevalt isikult ja varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitendilt kogu sellise olulise teabe avalikustamist, mis võib mõjutada avalikult pakutava või kauplemisele võetud krüptovara hindamist, et tagada krüptovara omanike, eelkõige jaeklientide huvide kaitse või turu tõrgeteta toimimine;
- t) peatada või nõuda, et asjaomane krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara kauplemisplatvormi, peataks krüptovara kauplemise, kui ta on seisukohal, et pakkuja, krüptovara kauplemisele võtmist taotleva isiku või varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitendi olukord on selline, et kauplemine kahjustaks krüptovara omanike, eelkõige jaeklientide huve;

- u) kui on alust arvata, et isik emiteerib varapõhiseid tokeneid või e-raha tokeneid ilma tegevusloata või isik pakub muud krüptovara kui varapõhiseid tokeneid või e-raha tokeneid või taotleb nende kauplemisele võtmist ilma krüptovara valge raamatuta, mis on kooskõlas artikliga 8 teatavaks tehtud, nõuda ilma eelneva hoiatuseta ja tähtaega kehtestamata tegevuse viivitamatut lõpetamist;
 - v) võtta mis tahes liiki meetmeid tagamaks, et pakkuja, krüptovara kauplemisele võtmist taotlev isik, varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitent või krüptovarateenuse osutaja täidab käesolevat määrust, sealhulgas nõuda sellise tegevuse või käitumise lõpetamist, mida pädevad asutused peavad käesoleva määrusega vastuolus olevaks;
 - w) teha kohapealset kontrolli või uurimist muudes kohtades kui füüsilise isiku eluruumid ja siseneda sel eesmärgil ruumidesse, et saada juurdepääs dokumentidele ja muudele mis tahes kujul andmetele;
 - x) tellida kontrollimine või uurimine audiitoritelt või ekspertidelt;
 - y) nõuda varapõhiste tokenite emitendi või krüptovarateenuse osutaja juhtorganist füüsilise isiku eemaldamist;
 - z) nõuda mis tahes isikult meetmete võtmist oma positsiooni või riskipositsiooni suuruse vähendamiseks seoses krüptovaraga;
 - aa) kui käesoleva määruse rikkumise lõpetamiseks ning hoidmaks ära klientide ja krüptovara omanike huvide tõsise kahjustamise ohtu muud mõjud või võimalused puuduvad, siis võtta kõik meetmed, sealhulgas nõudes kolmandalt isikult või avaliku sektori asutuselt selliste meetmete rakendamist, mida on vaja, et:
 - i) eemaldada veebiliidese sisu või piirata sellele juurdepääsu või anda korraldus veebiliidesele juurdepääsul klientidele ja krüptovara omanikele selgesõnalise hoiatuse kuvamiseks;
 - ii) nõuda, et veebimajutusteenuse pakkuja eemaldaks või blokeeriks veebiliidese sisu või piiraks sellele juurdepääsu; või
 - iii) anda domeeniregistritele või domeeniregistrite pidajatele korraldus täielikult kvalifitseeritud domeeninimi kustutada ja võimaldada asjaomasel pädeval asutusel see registreerida;
 - ab) nõuda, et varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitent kehtestaks artikli 23 lõike 4, artikli 24 lõike 3 või artikli 58 lõike 3 kohaselt minimaalse nimiväärtuse või piiraks tokenite emissiooni mahtu.
2. Pakkujate, kauplemisele võtmist taotlevate isikute, emitentide ja krüptovarateenuse osutajatega seoses rakendatavad järelevalve- ja uurimisvolitused ei piira volitusi, mis on samadele või muudele järelevalveasutustele antud seoses kõnealuste üksustega, sealhulgas volitusi, mis on antud asjaomastele pädevatele asutustele direktiivi 2009/110/EÜ ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide alusel, ega Euroopa Keskpankale määrusega (EL) nr 1024/2013 antud usaldatavusnõuete täitmise järelevalve volitusi.
3. Et täita VI jaotisest tulenevaid ülesandeid, on pädevatel asutustel kooskõlas riigisisese õigusega lisaks lõikes 1 osutatud volitustele vähemalt järgmised järelevalve- ja uurimisvolitused:
- a) pääseda ligi kõikidele mis tahes kujul dokumentidele ja andmetele ning saada või teha neist koopiaid;
 - b) nõuda teavet kõigilt isikutelt, sealhulgas nendelt, kes on järjestikku seotud korralduste edastamise või asjaomaste toimingute tegemisega, ja neid volitanud isikutelt ning vajaduse korral isik teabe saamiseks välja kutsuda ja teda küsitleda;
 - c) siseneda füüsiliste ja juriidiliste isikute ruumidesse, et võtta kaasa mis tahes kujul dokumente ja andmeid, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et kontrolli või uurimise küsimusega seotud dokumendid ja andmed võivad olla olulised sisetabe alusel kauplemise või turuga manipuleerimise juhtumi tõendamiseks;

- d) anda asi üle kriminaalsüüdistuse esitamiseks;
 - e) nõuda juhul, kui see on riigisisese õigusega lubatud, telekommunikatsioonivõrgu operaatori valduses olevaid andmeliiklusandmeid, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et toime on pandud rikkumine, ja kui sellised andmed võivad olla olulised artiklite 88–91 rikkumise uurimiseks;
 - f) taotleda varade külmutamist või arestimist või mõlemat;
 - g) kehtestada kutsetegevuse ajutine keeld;
 - h) võtta kõik vajalikud meetmed, et tagada üldsuse nõuetekohane teavitamine, muu hulgas parandades avalikustatud väära või eksitavat teavet, sealhulgas nõudes, et pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik või emitent või muu isik, kes väära või eksitava teabe avalikustas või seda levitas, avaldaks õienduse.
4. Kui see on riigisisese õiguse kohaselt vajalik, võib pädev asutus paluda asjaomasel kohtul otsustada lõigetes 1 ja 2 osutatud volituste kasutamise üle.
5. Pädev asutus kasutab lõigetes 1 ja 2 osutatud volitusi järgmisel viisil:
- a) vahetult;
 - b) koostöös muude ametiasutustega, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ja nende vastu võitlemise valdkonnas pädevate asutustega;
 - c) omal vastutusel, delegeerides küsimuse punktis b osutatud ametiasutustele;
 - d) suunates küsimuse pädevale kohtule.
6. Liikmesriik tagab asjakohaste meetmete võtmise, nii et pädevatel asutustel on võimalik kasutada oma ülesannete täitmiseks vajalikke järelevalve- ja uurimisvolitusi.
7. Isik, kes annab pädevale asutusele käesoleva määruse kohaselt teavet, ei riku teabe avaldamisele lepingu või õigus- või haldusnormidega kehtestatud piirangut ning ta ei kannu kõnealuse teadaandmisega seoses mingit vastutust.

Artikkel 95

Pädevate asutuste koostöö

1. Käesoleva määruse kohaldamisel teevad pädevad asutused omavahel koostööd. Pädevad asutused abistavad muude liikmesriikide pädevaid asutusi ning EBA-t ja ESMA-t. Nad vahetavad põhjendamatut viivitusteta teavet ning teevad koostööd uurimise, järelevalve ning õigus- ja haldusnormide täitmise tagamise vahendite kasutamise käigus.

Kui liikmesriigid on kehtestanud vastavalt artikli 111 lõike 1 teisele lõigule kriminaalkaristused käesoleva määruse rikkumise eest, nagu on osutatud artikli 111 lõike 1 esimeses lõigus, tagavad nad asjakohaste abinõude kasutusele võtmise, nii et pädevatel asutustel oleksid kõik vajalikud volitused suhelda oma jurisdiktsiooni piires kohtute, prokuratuuri või kriminaalõigusasutustega, et saada konkreetset teavet käesoleva määruse rikkumiste asjus algatatud kriminaaluurimiste või menetluste kohta ning anda sama teavet teistele pädevatele asutustele ning EBA-le ja ESMA-le, et täita käesoleva määruse kohast koostöökohustust.

2. Pädev asutus võib keelduda taotletud teabe esitamisest või uurimisasutusega koostöö tegemisest üksnes järgmistel juhtudel:

- a) asjaomase teabe esitamine võib kahjustada selle liikmesriigi julgeolekut, kelle poole pöörduiti, eelkõige terrorismi- ja muude raskete kuritegude vastast võitlust;
- b) kui taotluse rahuldamine kahjustaks tõenäoliselt tema enda uurimistegevust, õigus- ja haldusnormide täitmise tagamise vahendite kasutamist või, kui see on kohaldatav, kriminaaluurimist;
- c) kui sama teo ja sama füüsilise või juriidilise isiku suhtes on juba algatatud menetlus taotluse saanud liikmesriigi kohtus;

d) kui taotluse saanud liikmesriigis on sama teoga seoses sama füüsilise või juriidilise isiku suhtes juba tehtud lõplik kohtuotsus.

3. Pädevad asutused esitavad taotluse korral põhjendamatu viivituse ta teabe, mida on vaja käesoleva määruse kohaldamiseks.

4. Pädev asutus võib kohapealse kontrolli või uurimisega seoses taotleda abi teise liikmesriigi pädevalt asutuselt.

Taotluse esitanud pädev asutus teavitab EBA ja ESMA kõigist esimese lõigu kohaselt esitatud taotlustest. Kui pädev asutus saab teise liikmesriigi pädevalt asutuselt taotluse teha kohapealne kontroll või uurimine, võib ta

a) kohapealse kontrolli või uurimise ise läbi viia;

b) lubada taotluse esitanud pädeval asutusel kohapealses kontrollis või uurimises osaleda;

c) lubada taotluse esitanud pädeval asutusel endal teha kohapealse kontrolli või uurimise;

d) jagada teatavaid järelevalveülesandeid teiste pädevate asutustega.

5. Lõikes 4 osutatud kohapealse kontrolli või uurimise korral koordineerib kontrolli või uurimist ESMA, kui üks pädevatest asutustest seda taotleb.

Kui lõikes 4 osutatud kohapealne kontroll või uurimine puudutab varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitenti või varapõhiste tokenite või e-raha tokenitega seotud krüptovarateenuseid, koordineerib kontrolli või uurimist EBA, kui üks pädevatest asutustest seda taotleb.

6. Pädevad asutused võivad pöörduda ESMA poole juhtudel, kus koostöötaotlus, eelkõige teabe vahetamiseks, on tagasi lükatud või sellele ei ole mõistliku aja jooksul vastatud. Sellistes olukordades kohaldatakse *mutatis mutandis* määruse (EL) nr 1095/2010 artikli 19 lõiget 4.

7. Erandina käesoleva artikli lõikest 6 võivad pädevad asutused pöörduda EBA poole juhtudel, kus koostöötaotlus, eelkõige teabe saamiseks, mis puudutab varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitenti või varapõhiste tokenite või e-raha tokenitega seotud krüptovarateenuseid, on tagasi lükatud või sellele ei ole mõistliku aja jooksul vastatud. Sellistes olukordades kohaldatakse *mutatis mutandis* määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 19 lõiget 4.

8. Pädevad asutused kooskõlastavad tihedalt oma järelevalvetegevust, et teha kindlaks ja heastada käesoleva määruse rikkumised, töötada välja ja edendada parimaid tavaid, hõlbustada koostööd, edendada tõlgendamise järjepidevust ning anda lahkkelide korral jurisdiktsiooniüleseid hinnanguid.

Käesoleva lõike esimese lõigu kohaldamisel täidavad EBA ja ESMA pädevate asutuste vahel ja kolleegiumide vahel koordineerija rolli, nagu on osutatud artiklis 119, et luua ühine järelevalvekultuur ja ühtsed järelevalvetavad ning tagada ühtsed menetlused.

9. Kui pädev asutus leiab või tal on põhjust arvata, et käesoleva määruse mõnda nõuet on rikutud, teavitab ta oma järeldustest sellises rikkumises kahtlustatud üksuse või kahtlustatud üksuste pädevat asutust piisavalt üksikasjalikult.

10. ESMA töötab tihedas koostöös EBAga välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et määrata täpsemalt kindlaks teave, mida pädevad asutused peavad lõike 1 kohaselt vahetama.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

11. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, millega kehtestatakse pädevate asutuste vahelise koostöö ja teabevahetuse standardvormid, -mallid ja -menetlused.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

Artikkel 96

Koostöö EBA ja ESMAga

1. Käesoleva määruse kohaldamisel teevad pädevad asutused tihedat koostööd ESMAga vastavalt määrusele (EL) nr 1095/2010 ja EBAGA vastavalt määrusele (EL) nr 1093/2010. Nad vahetavad teavet, et täita käesolevast peatükist ja käesoleva jaotise 2. ja 3. peatükist tulenevaid ülesandeid.

2. Pädevad asutused edastavad EBA-le ja ESMA-le viivitamata kogu nende ülesannete täitmiseks vajaliku teabe kooskõlas vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 35 ja määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 35.

3. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu, et kehtestada standardvormid, -mallid ja -menetlused pädevate asutuste ning EBA ja ESMA vaheliseks koostööks ja teabevahetuseks.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud rakenduslike tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus võtta vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakenduslikud tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 15.

Artikkel 97

Krüptovara liigituse ühtlustamise edendamine

1. Hiljemalt 30. detsembriks 2024 annavad Euroopa järelevalveasutused ühiselt vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 16, määruse (EL) nr 1094/2010 artiklile 16 ja määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 16 välja suunised, et täpsustada artikli 8 lõikes 4 osutatud krüptovara valgele raamatule lisatud selgituse sisu ja vormi ning artikli 17 lõike 1 punkti b alapunktis ii ja artikli 18 lõike 2 punktis e osutatud varapõhiste tokenite kvalifitseerimist käsitlevate õiguslike arvamuste sisu ja vormi. Suunised sisaldavad selgituse ja arvamuse malli ning krüptovara liigitamise standardtesti.

2. Euroopa järelevalveasutused edendavad vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 29, määruse (EL) nr 1094/2010 artiklile 29 ja määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 29 pädevate asutuste vahelist arutelu krüptovara liigitamise üle, sealhulgas sellise krüptovara liigitamise üle, mis on artikli 2 lõike 3 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud. Euroopa järelevalveasutused teevad kindlaks ka võimalike lahknevuste allikad pädevate asutuste lähenemisviisides kõnealuse krüptovara liigitamisele ning edendavad võimalikult suures ulatuses ühise lähenemisviisi leidmist.

3. Päritolu- või vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused võivad kohasel juhul paluda ESMA-lt, EIOPA-lt või EBA-lt arvamust krüptovara, sealhulgas artikli 2 lõike 3 kohaselt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud krüptovara liigitamise kohta. ESMA, EIOPA või EBA esitab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 29, määruse (EL) nr 1094/2010 artiklile 29 või määruse (EL) nr 1095/2010 artiklile 29 sellise arvamuse 15 tööpäeva jooksul alates pädevatelt asutustelt taotluse saamisest.

4. Euroopa järelevalveasutused koostavad ühiselt artiklis 109 osutatud registris sisalduval teabel ja käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud töö tulemustel põhineva iga-aastase aruande, milles tõstetakse esile krüptovara liigitamisega seotud raskused ja lahknevused pädevate asutuste lähenemisviisides.

*Artikkel 98***Koostöö muude ametiasutustega**

Kui pakkuja, kauplemisele võtmist taotlev isik, varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitent või krüptovarateenuse osutaja tegeleb tegevustega, mida ei ole käesolevas määruses käsitletud, teevad pädevad asutused koostööd ametiasutustega, kes vastutavad selliste muude tegevuste järelevalve või järelevaatamise eest vastavalt liidu või liikmesriigi õigusele, kaasa arvatud kolmandate riikide maksuhaldurite ja asjaomaste järelevalveasutustega.

*Artikkel 99***Teatavaks tegemise kohustus**

Liikmesriigid teevad käesoleva jaotise rakendamiseks vastu võetud õigus- ja haldusnormid, sealhulgas asjakohased kriminaalõiguse sätted, komisjonile, EBA-le ja ESMA-le teatavaks hiljemalt 30. juuniks 2025. Liikmesriigid teatavad põhjendamatu viivitusega komisjonile, EBA-le ja ESMA-le kõnealuste normide hilisematest muudatustest.

*Artikkel 100***Ametisaladus**

1. Kogu käesoleva määruse alusel pädevate asutuste vahel vahetatavat teavet, mis puudutab äri- või tegevustingimusi ja muid majanduslikke või isiklikke küsimusi, peetakse konfidentsiaalseks ja selle suhtes kohaldatakse ametisaladuse nõudeid, välja arvatud juhul, kui pädev asutus märgib teavet esitades, et selle võib avalikustada, või kui avalikustamine on vajalik tulenevalt kohtumenetlusest või riigisisese maksuõiguse või kriminaalõigusega hõlmatud juhtumitest.

2. Ametisaladuse hoidmise kohustus kehtib kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute puhul, kes töötavad või on töötanud pädevate asutuste heaks. Ametisaladuse alla kuuluvat teavet ei tohi avalikustada ühelegi teisele füüsilisele ega juriidilisele isikule ega ametiasutusele, välja arvatud juhul, kui avalikustamise kohustus tuleneb liidu või liikmesriigi seadusandlikest aktidest.

*Artikkel 101***Andmekaitse**

Käesoleva määruse raames isikuandmeid töödeldes täidavad pädevad asutused käesoleva määruse kohaldamisel oma ülesandeid kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

EBA ja ESMA töötlevad käesoleva määruse kohaldamisel isikuandmeid kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725.

*Artikkel 102***Ettevaatusabinõud**

1. Kui vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel on selge ja tõendatav põhjus arvata, et pakkuja, krüptovara kauplemisele võtmist taotlev isik, varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitent või krüptovarateenuse osutaja on toime pannud õigusnormide rikkumise, teavitab ta sellest päritoluliikmesriigi pädevat asutust ja ESMAt.

Kui esimeses lõigus osutatud õigusnormide rikkumine puudutab varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitenti või varapõhiste tokenite või e-raha tokenitega seotud krüptovarateenust, teavitab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus sellest samuti EBAt.

2. Kui päritoluliikmesriigi pädeva asutuse võetud meetmetest hoolimata jätkuvad lõikes 1 osutatud rikkumised, mis kujutavad endast käesoleva määruse rikkumist, võtab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus pärast päritoluliikmesriigi pädeva asutuse, ESMA ja vajaduse korral EBA teavitamist asjakohased meetmed, et kaitsta krüptovarateenuse osutajate kliente ja krüptovara omanikke, eelkõige jaekliente. Sellised meetmed hõlmavad pakkuja, kauplemisele võtmist taotleva isiku, varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitendi või krüptovarateenuse osutaja edasise tegevuse takistamist vastuvõttas liikmesriigis. Pädev asutus teavitab sellest põhjendamatu viivitusega ESMAt ja asjakohasel juhul EBAt. ESMA ja, kui ta on kaasatud, EBA teavitavad sellest vastavalt põhjendamatu viivitusega komisjoni.

3. Kui päritoluliikmesriigi pädev asutus ei nõustu vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse poolt käesoleva artikli lõike 2 kohaselt võetud meetmega, võib ta edastada küsimuse arutamiseks ESMA-le. Sellistes olukordades kohaldatakse *mutatis mutandis* määruse (EL) nr 1095/2010 artikli 19 lõiget 4

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus juhul, kui käesoleva artikli lõikes 2 osutatud meetmed puudutavad varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitenti või varapõhiste tokenite või e-raha tokenitega seotud krüptovarateenust, edastada küsimuse arutamiseks EBA-le. Sellistes olukordades kohaldatakse *mutatis mutandis* määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 19 lõiget 4

Artikkel 103

ESMA ajutise sekkumise volitused

1. Kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikli 9 lõikega 5 võib ESMA, kui käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimused on täidetud, ajutiselt keelata järgmise või seda piirata:

- a) teatava muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite või teatavate konkreetsete omadustega muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite turustamine, levitamine või müük või
- b) teatavat liiki tegevus või tava, mis on seotud muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenitega.

Sellist keeldu või piirangut või nendest erandi tegemist võidakse kohaldada teatavatel ESMA poolt täpsustatud asjaoludel.

2. ESMA võtab lõike 1 kohase meetme üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) kavandatav keeld või piirang käsitleb märkimisväärset investorite kaitsega seotud probleemi või ohtu krüptovaraturgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või liidu finantssüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele;
- b) asjaomaste krüptovarateenuste ja krüptovara suhtes kohaldatavad liidu õiguses sätestatud regulatiivsed nõuded ei kõrvalda kõnealust ohtu;
- c) asjaomane pädev asutus ei ole võtnud meetmeid kõnealuse ohu kõrvaldamiseks või võetud meetmed ei ole seda ohtu piisavalt kõrvaldanud.

3. Lõike 1 kohaselt meetme võtmisel tagab ESMA, et meede ei

- a) avalda krüptovaraturgude tõhususele või krüptovara omanikele või krüptovarateenuste klientidele sellist kahjulikku mõju, mis on meetmest saadava kasuga võrreldes ebaproportsionaalne, ning
- b) põhjusta õigusliku arbitraaži riski.

Kui pädevad asutused on võtnud artikli 105 kohase meetme, võib ESMA võtta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmeid ilma artikli 106 lõike 2 kohast arvamust esitamata.

4. Enne kui ESMA otsustab võtta lõike 1 kohase ajutise keelu või piirangu kehtestamise meetme, teavitab ta asjaomaseid pädevaid asutusi meetmest, mida ta kavatseb võtta.

5. ESMA avaldab oma veebisaidil lõike 1 kohaselt meetme võtmise otsuse kohta teate. Teates täpsustatakse kehtestatud keelu või piirangu üksikasjad ja täpsustatakse ajavahemik pärast teate avaldamist, mille möödumisel meede jõustub. Keeldu või piirangut kohaldatakse üksnes tegevuse suhtes, mis toimub pärast meetme jõustumist.

6. ESMA vaatab lõike 1 kohaselt kehtestatud keelu või piirangu mõju läbi asjakohaste ajavahemike järel, kuid vähemalt kord kuue kuu jooksul. Pärast keelu või piirangu tähtaja vähemalt kaht järjestikust pikendamist ja tarbijatele avalduva mõju hindamise nõuetekohasele analüüsile tuginedes võib ESMA otsustada pikendada keeldu või piirangut korra aastas.

7. ESMA poolt käesoleva artikli kohaselt võetud meetmed on ülimuslikud mis tahes varasema meetme suhtes, mille asjaomased pädevad asutused on samas küsimuses võtnud.

8. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades kriteeriumid ja tegurid, mida ESMA peab arvesse võtma, kui ta teeb kindlaks, kas esineb märkimisväärne investorite kaitsega seotud probleem või oht krüptovaraturgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või liidu finants-süsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele käesoleva artikli lõike 2 punkti a tähenduses.

Artikkel 104

EBA ajutise sekkumise volitused

1. Kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 9 lõikega 5 võib EBA, kui käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimused on täidetud, ajutiselt keelata järgmise või seda piirata:

- a) teatavate varapõhiste tokenite või e-raha tokenite või teatavate konkreetsete omadustega varapõhiste tokenite või e-raha tokenite turustamine, levitamine või müük või
- b) teatavat liiki tegevus või tava, mis on seotud varapõhiste tokenite või e-raha tokenitega.

Sellist keeldu või piirangut või nendest erandi tegemist võidakse kohaldada teatavatel EBA poolt täpsustatud asjaoludel.

2. EBA võtab meetme vastavalt lõikele 1 üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) kavandatav keeld või piirang käsitleb märkimisväärset investorite kaitsega seotud probleemi või ohtu krüptovaraturgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või liidu finantssüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele;
- b) asjaomaste varapõhiste tokenite, e-raha tokenite või nendega seotud krüptovaratteenuste suhtes kohaldatavad liidu õiguses sätestatud regulatiivsed nõuded ei kõrvalda kõnealust ohtu;
- c) asjaomane pädev asutus ei ole võtnud meetmeid kõnealuse ohu kõrvaldamiseks või võetud meetmed ei ole seda ohtu piisavalt kõrvaldanud.

3. Lõike 1 kohaselt meetme võtmisel tagab EBA, et meede ei

- a) avalda krüptovaraturgude tõhususele või varapõhiste tokenite või e-raha tokenite omanikele või selliste krüptovaratteenuste klientidele sellist kahjulikku mõju, mis on meetmest saadava kasuga võrreldes ebaproportsionaalne, ning
- b) põhjusta õigusliku arbitraaži riski.

Kui pädevad asutused on võtnud artikli 105 kohase meetme, võib EBA võtta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmeid ilma artikli 106 lõike 2 kohast arvamust esitamata.

4. Enne kui EBA otsustab võtta lõike 1 kohaselt meetme, teavitab ta asjaomaseid pädevaid asutusi meetmest, mida ta kavatseb võtta.

5. EBA avaldab oma veebisaidil lõike 1 kohaselt meetme võtmise otsuse kohta teate. Kõnealuses teates täpsustatakse kehtestatud keelu või piirangu üksikasjad ja täpsustatakse ajavahemik pärast teate avaldamist, mille möödumisel meetmed jõustuvad. Keeldu või piirangut kohaldatakse üksnes tegevuse suhtes, mis toimub pärast meetme jõustumist.

6. EBA vaatab lõike 1 kohaselt kehtestatud keelu või piirangu mõju läbi asjakohaste ajavahemike järel, kuid vähemalt kord kuue kuu jooksul. Pärast keelu või piirangu tähtaja vähemalt kaht järjestikust pikendamist ja tarbijatele avalduva mõju hindamise nõuetekohasele analüüsile tuginedes võib EBA otsustada pikendada keeldu või piirangut korra aastas.

7. EBA poolt käesoleva artikli kohaselt võetud meetmed on ülimuslikud mis tahes varasema meetme suhtes, mille asjaomased pädevad asutused on samas küsimuses võtnud.

8. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades kriteeriumid ja tegurid, mida EBA peab arvesse võtma, kui ta teeb kindlaks, kas esineb märkimisväärne investorite kaitsega seotud probleem või oht krüptovaraturgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või liidu finantssüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele käesoleva artikli lõike 2 punkti a tähenduses.

Artikkel 105

Toodetesse sekkumine pädevate asutuste poolt

1. Pädev asutus võib keelata oma liikmesriigi piires või sealt lähtuvad järgmised tegevused või neid piirata:

- a) teatava krüptovara või teatavate konkreetsete omadustega krüptovara turustamine, levitamine või müük või
- b) krüptovaraga seotud teatavat liiki tegevus või tava.

2. Pädev asutus võtab lõike 1 kohaselt meetme üksnes juhul, kui tal on mõjuv põhjus olla veendunud, et

- a) krüptovara tekitab märkimisväärseid investorite kaitsega seotud probleeme või kujutab endast ohtu krüptovaraturgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või finantssüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele vähemalt ühes liikmesriigis;
- b) asjaomase krüptovara või krüptovarateenuse suhtes kohaldatavad liidu õiguses sätestatud regulatiivsed nõuded ei käsitle punktis a osutatud riske piisavalt ning seda probleemi ei aitaks paremini lahendada kehtivate nõuete täitmise tõhusam järelevalve ega täitmise tagamine;
- c) meede on proportsionaalne, võttes arvesse tuvastatud riskide olemust, kõnealuste investorite või turuosaliste struktuuri keerukuse astet ning meetme tõenäolist mõju investoritele ja turuosalistele, kes võivad kõnealust krüptovara või krüptovarateenust omada, kasutada või selle pealt kasu teenida;
- d) pädev asutus on igakülselt konsulteerinud pädevate asutustega teistest liikmesriikidest, kellele meede võiks märkimisväärset mõju avaldada, ning
- e) meede ei mõju mõnest teisest liikmesriigist pakutavate teenuste või tegevuste suhtes diskrimineerivalt.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimused on täidetud, võib pädev asutus ettevaatusabinõuna kehtestada lõikes 1 osutatud keelu või piirangu enne seda, kui krüptovara hakatakse klientidele turustama, levitama või müüma.

Pädev asutus võib otsustada kohaldada lõikes 1 osutatud keeldu või piirangut ainult teatavatel asjaoludel või kehtestada selle suhtes erandeid.

3. Pädev asutus võib kehtestada käesoleva artikli alusel keelu või piirangu üksnes juhul, kui ta on teavitanud kõiki teisi pädevaid asutusi ja ESMAt või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBAt kirjalikult või muul asutuste vahel kokku lepitud viisil vähemalt üks kuu enne meetme kavandatavat jõustamist järgmistest üksikasjadest:

- a) krüptovara või tegevus või tava, millega kavandatakse meede on seotud;
- b) kavandatava keelu või piirangu täpne olemus ning millal see peaks kava kohaselt jõustuma ning
- c) tõendid, millele ta otsus tugineb ja millest tulenevalt ta on veendunud, et kõik lõike 2 esimeses lõigus sätestatud tingimused on täidetud.

4. Erandjuhtudel, kui pädev asutus peab seda vajalikuks, et vältida lõikes 1 osutatud krüptovarast või tegevusest või tavast tulenevat kahjulikku mõju, võib pädev asutus võtta ajutise kiireloomulise meetme, teavitates sellest vähemalt 24 tundi enne meetme kavandatavat jõustamist kirjalikult kõiki teisi pädevaid asutusi ja ESMAt, tingimusel et kõik käesolevas artiklis loetletud kriteeriumid on täidetud ning lisaks on selgelt kindlaks tehtud, et ühekuuline etteteatamisperiood ei võimalda asjaomase probleemi või ohuga asjakohaselt tegeleda. Ajutiselt võetud meetmete kestus ei ületa kolme kuud.

5. Otsuse korral kehtestada lõikes 1 osutatud keeld või piirang avaldab pädev asutus oma veebisaidil sellekohase teate. Teates täpsustatakse kehtestatud keelu või piirangu üksikasjad ja täpsustatakse ajavahemik pärast teate avaldamist, mille möödumisel meede jõustub, ning tõendid, millele pädev asutus on oma otsuse tegemisel tuginenud ja millest tulenevalt ta on veendunud, et kõik lõike 2 esimeses lõigus sätestatud tingimused on täidetud. Keeldu või piirangut kohaldatakse üksnes tegevuse suhtes, mis toimub pärast meetme jõustumist.

6. Pädev asutus tühistab keelu või piirangu, kui lõikes 2 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud.

7. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades kriteeriumid ja tegurid, mida pädevad asutused peavad arvesse võtma, kui nad teevad kindlaks, kas esineb märkimisväärne investorite kaitsega seotud probleem või oht krüptovara turgude korrapärasele toimimisele ja terviklusele või finantssüsteemi kui terviku või selle osa stabiilsusele vähemalt ühes liikmesriigis, nagu on sätestatud lõike 2 esimese lõigu punktis a.

Artikkel 106

Kooskõlastamine ESMA või EBAGA

1. ESMA-l või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBA-l on pädevate asutuste poolt artikli 105 kohaselt võetud meetmetega seoses hõlbustav ja koordineeriv roll. ESMA või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBA tagab eelkõige, et pädeva asutuse võetud meetmed on põhjendatud ja proportsionaalsed ning et pädevad asutused kasutavad vajaduse korral ühtset lähenemisviisi.

2. Pärast artikli 105 lõike 3 kohase teate saamist kõnealuse artikli kohaselt võetava meetme kohta esitab ESMA või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBA arvamuse selle kohta, kas keeld või piirang on põhjendatud ja proportsionaalne. Kui ESMA või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBA on seisukohal, et kõnealuse riski kõrvaldamiseks on tarvis, et meetmeid võtaksid teised pädevad asutused, toob ta selle oma arvamuses välja. Arvamus avaldatakse ESMA veebisaidil või varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite puhul EBA veebisaidil.

3. Kui pädev asutus teeb ettepaneku võtta või võtab meetmeid, mis on vastuolus ESMA või EBA poolt lõike 2 kohaselt esitatud arvamusega, või keeldub võtmast meetmeid, avaldab ta viivitamata oma veebisaidil teate, selgitades põhjalikult selle põhjuseid.

Artikkel 107

Koostöö kolmandate riikidega

1. Vajaduse korral sõlmivad liikmesriikide pädevad asutused kolmandate riikide järelevalveasutustega koostöökokkulepped, mis käsitlevad teabevahetust neis kolmandates riikides asuvate järelevalveasutustega ja käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmist kõnealustes kolmandates riikides. Kõnealused koostöökokkulepped tagavad vähemalt tõhusa teabevahetuse, mis võimaldab pädevatel asutustel täita käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid.

Kui pädev asutus kavatseb sellise kokkuleppe sõlmida, teavitab ta sellest EBAt, ESMAt ja teisi pädevaid asutusi.

2. Võimaluse korral hõlbustab ja koordineerib ESMA tihedas koostöös EBAGA koostöökokkulepete sõlmimist liikmesriikide pädevate asutuste ja kolmandate riikide asjaomaste järelevalveasutuste vahel.

3. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, millega kehtestatakse lõikes 1 osutatud koostöökokkuleppe näidisdokument, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad võimaluse korral kasutama.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

4. Võimaluse korral hõlbustab ja koordineerib ESMA tihedas koostöös EBAga ka sellise teabe vahetamist liikmesriikide pädevate asutuste vahel, mis saadakse kolmandate riikide järelevalveasutustelt ja mis võiks olla käesoleva jaotise 3. peatüki alusel meetmete võtmise seisukohast oluline.

5. Pädevad asutused sõlmivad kolmandate riikide järelevalveasutustega teabevahetust reguleerivad koostöökokkulepped üksnes siis, kui avalikustatava teabe suhtes kohaldatakse vähemalt samaväärseid ametisaladuse hoidmise tagatise, nagu on sätestatud artiklis 100. Selline teabevahetus on ette nähtud kõnealuste pädevate asutuste käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

Artikkel 108

Kaebuste käsitlemine pädevate asutuste poolt

1. Pädevad asutused kehtestavad korra, mis võimaldab klientidel ja muudel huvitatud isikutel, sealhulgas tarbijajuhendustel, esitada neile kaebusi käesoleva määruse väidetava rikkumise kohta pakkujate, kauplemisele võtmist taotlevate isikute, varapõhiste tokenite või e-raha tokenite emitentide või krüptovarateenuse osutajate poolt. Kaebusi võetakse vastu kirjalikult, sealhulgas elektrooniliselt, selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus kaebus esitatakse, või keeles, mida selle liikmesriigi pädevad asutused aktsepteerivad.

2. Teave käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kaebuste käsitlemise korra kohta tehakse kättesaadavaks iga pädeva asutuse veebisaidil ning edastatakse EBA-le ja ESMA-le. ESMA avaldab hüperlingid pädevate asutuste veebisaitide osadele, mis käsitlevad kaebuste käsitlemise korda, artikli 109 kohases krüptovara registris.

2. PEATÜKK

ESMA register

Artikkel 109

Krüptovara valgete raamatute, varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentide ning krüptovarateenuse osutajate register

1. ESMA loob registri järgmise kohta:

- a) krüptovara valged raamatud muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite kohta;
- b) varapõhiste tokenite emitendid;
- c) e-raha tokenite emitendid ning
- d) krüptovarateenuse osutajad.

ESMA register on üldsusele kättesaadav tema veebisaidil ja registrit ajakohastatakse korrapäraselt. Et registri ajakohastamist hõlbustada, edastavad pädevad asutused ESMAle teabe kõigi muudatuste kohta lõigetes 2–5 täpsustatud teabes, millest neid on teavitatud.

Pädevad asutused esitavad ESMAle andmed, mis on vajalikud krüptovara valgete raamatute liigitamiseks registris, nagu on täpsustatud kooskõlas lõikega 8.

2. Krüptovara valgete raamatute puhul muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite kohta sisaldab register krüptovara valgeid raamatuid ja kõiki krüptovara valgete raamatute muudetud versioone. Krüptovara valgete raamatute aegunud versioone hoitakse eraldi arhiivis ja need märgistatakse selgelt kui aegunud versioonid.

3. Varapõhiste tokenite emitentide puhul sisaldab register järgmist teavet:

- a) emitendi nimi, õiguslik vorm ja juriidilise isiku tunnus;
- b) emitendi ärinimi, füüsiline aadress, telefoninumber, e-posti aadress ja veebisait;
- c) krüptovara valged raamatud ja kõik krüptovara valgete raamatute muudetud versioonid koos krüptovara valge raamatu aegunud versioonidega, mida hoitakse eraldi arhiivis ja mis on selgelt märgistatud kui aegunud versioonid;

- d) vastuvõtivate liikmesriikide loetelu, kui taotlev emitent kavatseb avalikult pakkuda varapõhist tokenit või kavatseb taotleda varapõhiste tokenite kauplemisele võtmist;
- e) avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäev või kui see ei ole teabe edastamise ajal pädevale asutusele teada, avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kavandatav kuupäev;
- f) emitendi osutatavad muud teenused, mis ei ole hõlmatud käesoleva määrusega, viidates kohaldatavale liidu või liikmesriigi õigusele;
- g) varapõhise tokeni avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise tegevusloa või krediidasutuse tegevusloa andmise kuupäev ja, kui see on kohaldatav, sellise tegevusloa kehtetuks tunnistamise kuupäev.

4. E-raha tokenite emitentide puhul sisaldab register järgmist teavet:

- a) emitendi nimi, õiguslik vorm ja juriidilise isiku tunnus;
- b) emitendi ärinimi, füüsiline aadress, telefoninumber, e-posti aadress ja veebisait;
- c) krüptovara valged raamatud ja kõik krüptovara valgete raamatute muudetud versioonid koos krüptovara valge raamatu aegunud versioonidega, mida hoitakse eraldi arhiivis ja mis on selgelt märgistatud kui aegunud versioonid;
- d) avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise alguskuupäev või kui see ei ole teabe edastamise ajal pädevale asutusele teada, avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kavandatav kuupäev;
- e) emitendi osutatavad muud teenused, mis ei ole hõlmatud käesoleva määrusega, viidates kohaldatavale liidu või liikmesriigi õigusele;
- f) krediidasutuste või e-raha asutuse tegevusloa andmise kuupäev ja, kui see on kohaldatav, tegevusloa kehtetuks tunnistamise kuupäev.

5. Krüptovarateenuse osutajate puhul sisaldab register järgmist teavet:

- a) krüptovarateenuse osutaja nimi, õiguslik vorm ja juriidilise isiku tunnus ning, kui see on kohaldatav, krüptovarateenuse osutaja filiaalid;
- b) krüptovarateenuse osutaja ja, kui see on kohaldatav, krüptovarateenuse osutaja korraldatava krüptovara kauplemisplatvormi ärinimi, füüsiline aadress, telefoninumber, e-posti aadress ja veebisait;
- c) tegevusloa andnud pädeva asutuse nimi, aadress ja kontaktandmed;
- d) krüptovarateenuse osutaja osutatavate krüptovarateenuste loetelu;
- e) nende vastuvõtivate liikmesriikide loetelu, kus krüptovara teenuste osutaja kavatseb osutada krüptovara teenuseid;
- f) krüptovara teenuste osutamise alguskuupäev või kui see ei ole teabe edastamise ajal pädevale asutusele teada, krüptovara teenuste osutamise alustamise kavandatav kuupäev;
- g) krüptovarateenuse osutaja osutatavad muud teenused, mis ei ole hõlmatud käesoleva määrusega, viidates kohaldatavale liidu või liikmesriigi õigusele;
- h) tegevusloa andmise kuupäev ja, kui see on kohaldatav, tegevusloa kehtetuks tunnistamise kuupäev.

6. Pädevad asutused teavitavad ESMA-t viivitamata artikli 94 lõike 1 esimese lõigu punktides b, c, f, l, m, n, o või t loetletud meetmetest ja artikli 102 kohaselt võetud avalikest ettevaatusabinõudest, mis mõjutavad krüptovarateenuste osutamist või krüptovara emiteerimist, avalikku pakkumist või kasutamist. ESMA lisab sellise teabe registrisse.

7. Teave varapõhise tokeni emitendi, e-raha tokeni emitendi või krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistamise ning kõigi lõike 6 kohaselt teatavaks tehtud meetmete kohta on registri kaudu avalikkusele kättesaadav viie aasta jooksul.

8. ESMA töötab välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada registris krüptovara valgete raamatute krüptovara liigi järgi liigitamiseks vajalikke andmeid, sealhulgas juriidilise isiku tunnust, ja praktilist korda, millega tagatakse selliste andmete masinloetavus.

ESMA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 110

Nõudeid mittetäitvate krüptovarateenuseid osutavate üksuste register

1. ESMA loob mittetäieliku registri üksustest, kes osutavad krüptovarateenuseid artikli 59 või 61 sätteid rikkudes.
2. Register sisaldab vähemalt nõudeid mittetäitva üksuse ärinime või veebisaiti ja teabe esitanud pädeva asutuse nime.
3. Register on ESMA veebisaidil masinloetavas vormingus avalikult kättesaadav ja seda ajakohastatakse korrapäraselt, et võtta arvesse asjaolude muutumist või registreeritud nõudeid mittetäitvate üksustega seoses ESMA-le teatavaks tehtud teavet. Register võimaldab kesket juurdepääsu liikmesriikide või kolmandate riikide pädevate asutuste ja EBA esitatud teabele.
4. ESMA ajakohastab registrit, et lisada sinna teave käesoleva määruse rikkumise juhtumite kohta, mille ta on kooskõlas määruse (EL) nr 1095/2010 artikliga 17 omal algatusel kindlaks teinud ja mille puhul ta on vastu võtnud kõnealuse artikli lõike 6 kohase otsuse, mis on adresseeritud nõudeid mittetäitvale krüptovarateenuseid osutavale üksusele, või mis tahes teave krüptovarateenuseid osutavate üksuste kohta, millel puudub vajalik tegevusluba või kolmandate riikide asjaomaste järelevalveasutuste poolt esitatud registreering.
5. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud juhtudel võib ESMA kohaldada nõudeid mittetäitva krüptovarateenuseid osutava üksuse suhtes artikli 94 lõikes 1 osutatud pädevate asutuste asjakohaseid järelevalve- ja uurimisvolitusi.

3. PEATÜKK

Pädevate asutuste kohaldatavad halduskaristused ja muud haldusmeetmed

Artikkel 111

Halduskaristused ja muud haldusmeetmed

1. Ilma et see piiraks kriminaalkaristusi ja pädevate asutuste artikli 94 kohaseid järelevalve- ja uurimisvolitusi, annavad liikmesriigid kooskõlas riigisisese õigusega pädevatele asutustele õiguse kohaldada asjakohaseid halduskaristusi ja muid haldusmeetmeid vähemalt järgmiste rikkumiste korral:
 - a) artiklite 4–14 rikkumine;
 - b) artiklite 16, 17, 19, 22, 23 ja 25, artiklite 27–41 ning artiklite 46 ja 47 rikkumine;
 - c) artiklite 48–51 ning artiklite 53, 54 ja 55 rikkumine;
 - d) artiklite 59, 60 ja 64 ning artiklite 65–83 rikkumine;
 - e) artiklite 88–92 rikkumine;
 - f) artikli 94 lõikes 3 osutatud uurimise, kontrolli või teabenõude puhul koostööst keeldumine või sellega seonduvate nõuete eiramine.

Liikmesriigid võivad hiljemalt 30. juuniks 2024 otsustada mitte kehtestada halduskaristusi käsitlevaid reegleid, kui esimese lõigu punktides a, b, c, d või e osutatud rikkumiste eest juba kohaldatakse riigisisese õiguse kohaselt kriminaalkaristusi. Kui liikmesriigid on nii otsustanud, teevad nad asjaomased kriminaalõiguse normid komisjonile, ESMA-le ja EBA-le üksikasjalikult teatavaks.

Liikmesriigid teevad esimeses ja teises lõigus osutatud reeglid komisjonile, EBA-le ja ESMA-le üksikasjalikult teatavaks hiljemalt 30. juuniks 2024. Nad teavitavad komisjoni, ESMAt ja EBA-t viivitamata ka kõnealuste reeglite hilisematest muudatustest.

2. Liikmesriigid tagavad kooskõlas oma riigisisese õigusega, et pädevatel asutustel on lõike 1 esimese lõigu punktides a–d osutatud rikkumiste eest õigus kohaldada vähemalt järgmisi halduskaristusi ja muid haldusmeetmeid:

- a) avalik teadaanne, milles on märgitud rikkumise eest vastutav füüsiline või juriidiline isik ja rikkumise laad;
- b) ettekirjutus, millega nõutakse, et rikkumise eest vastutav füüsiline või juriidiline isik lõpetaks rikkumisena käsitatava tegevuse ja hoiduks selle tegevuse kordamisest;
- c) maksimaalne haldustrahv, mis on vähemalt kaks korda suurem rikkumisega saadud kasust või ära hoitud kahjust, kui neid on võimalik kindlaks määrata, isegi kui see ületab füüsiliste isikute puhul käesoleva lõike punktis d sätestatud maksimumsummasid või juriidiliste isikute puhul lõikes 3 sätestatud maksimumsummasid;
- d) füüsilise isiku puhul maksimaalne haldustrahv vähemalt 700 000 eurot, või liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, vastav summa ametlikus vääringus 29. juuni 2023. aasta seisuga.

3. Liikmesriigid tagavad kooskõlas oma riigisisese õigusega, et pädevatel asutustel on õigus kohaldada juriidiliste isikute toime pandud rikkumiste eest maksimaalseid haldustrahve vähemalt järgmises summas:

- a) lõike 1 esimese lõigu punktides a–d osutatud rikkumiste korral 5 000 000 eurot, või liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, vastav summa ametlikus vääringus 29. juuni 2023. aasta seisuga;
- b) lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rikkumiste korral 3 % juriidilise isiku aastasest kogukäibest vastavalt viimasele kättesaadavale finantsaruandele, mille juhtorgan on heaks kiitnud;
- c) lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud rikkumiste korral 5 % juriidilise isiku aastasest kogukäibest vastavalt viimasele kättesaadavale finantsaruandele, mille juhtorgan on heaks kiitnud;
- d) lõike 1 esimese lõigu punktides b ja c osutatud rikkumiste korral 12,5 % juriidilise isiku aastasest kogukäibest vastavalt viimasele kättesaadavale finantsaruandele, mille juhtorgan on heaks kiitnud.

Kui esimese lõigu punktides a–d osutatud juriidiline isik on emaettevõtja või sellise emaettevõtja tütarettevõtja, kes peab koostama konsolideeritud finantsaruandeid vastavalt direktiivile 2013/34/EL, on asjakohane aastane kogukäive raamatupidamise valdkonnas kohaldatava liidu õiguse kohane aastane kogukäive või vastav tululiik viimase kättesaadava konsolideeritud raamatupidamisaruande järgi, mille on heaks kiitnud kõrgeima tasandi emaettevõtja juhtorgan.

4. Lisaks lõigetes 2 ja 3 osutatud halduskaristustele ja muudele haldusmeetmetele ning haldustrahvidele tagavad liikmesriigid kooskõlas oma riigisisese õigusega, et pädevatel asutustel on õigus lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud rikkumiste korral ajutiselt keelata krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmel või muul rikkumise eest vastutaval füüsilisel isikul täita krüptovarateenuse osutajas juhtimisülesandeid.

5. Liikmesriigid tagavad kooskõlas riigisisese õigusega, et pädevatel asutustel on lõike 1 esimese lõigu punktis e osutatud rikkumiste korral õigus kohaldada vähemalt järgmisi halduskaristusi ja võtta vähemalt järgmisi haldusmeetmeid:

- a) avalik teadaanne, milles on märgitud rikkumise eest vastutav füüsiline või juriidiline isik ja rikkumise laad;
- b) ettekirjutus, millega nõutakse, et rikkumise eest vastutav füüsiline või juriidiline isik lõpetaks rikkumisena käsitatava tegevuse ja hoiduks selle tegevuse kordamisest;
- c) rikkumisega saadud kasu või ära hoitud kahju loovutamine, kui sellist kasu või kahju on võimalik kindlaks teha;
- d) krüptovarateenuse osutaja tegevusloa kehtetuks tunnistamine või peatamine;

- e) krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmele või muule füüsilisele isikule, keda peetakse rikkumise eest vastutavaks, kehtestatav ajutine keeld täita krüptovarateenuse osutajas juhtimisülesandeid;
- f) artikli 89, 90, 91 või 92 korduva rikkumise korral krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmele või muule füüsilisele isikule, keda peetakse rikkumise eest vastutavaks, kehtestatav vähemalt kümneaastane keeld täita krüptovarateenuse osutajas juhtimisülesandeid;
- g) krüptovarateenuse osutaja juhtorgani liikmele või muule füüsilisele isikule, keda peetakse rikkumise eest vastutavaks, kehtestatav oma arvel kauplemise ajutine keeld;
- h) maksimaalne haldustrahv, mis on vähemalt kolm korda suurem rikkumisega saadud kasust või ära hoitud kahjust, kui neid on võimalik kindlaks määrata, isegi kui see ületab olenevalt olukorrast punktis i või j sätestatud maksimumsummat;
- i) füüsilise isiku puhul maksimaalne haldustrahv vähemalt 1 000 000 eurot artikli 88 rikkumise eest ning vähemalt 5 000 000 eurot artiklite 89–92 rikkumise eest, või liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, vastav summa ametlikus vääringus 29. juuni 2023. aasta seisuga;
- j) juriidilise isiku puhul maksimaalne haldustrahv vähemalt 2 500 000 eurot artikli 88 rikkumise eest ning vähemalt 15 000 000 eurot artiklite 89–91 rikkumise eest või artikli 88 rikkumise eest 2 % ja artiklite 89–92 rikkumise eest 15 % juriidilise isiku aastastest kogukäibest vastavalt viimasele kättesaadavale raamatupidamisaruandele, mille juhtorgan on kinnitanud, või liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, vastav summa ametlikus vääringus 29. juuni 2023. aasta seisuga.

Kui esimese lõigu punktis j käsitletud juhul on juriidiline isik emaettevõtja või sellise emaettevõtja tütarettevõtja, kes peab koostama konsolideeritud finantsaruandeid vastavalt direktiivile 2013/34/EL, siis on asjakohane aastane kogukäive raamatupidamise valdkonnas kohaldatava liidu õiguse kohane aastane kogukäive või vastav tululiik viimase kättesaadava konsolideeritud raamatupidamisaruande järgi, mille on heaks kiitnud kõrgeima tasandi emaettevõtja juhtorgan.

6. Liikmesriigid võivad ette näha, et pädevatel asutustel on ka muud kui lõigetes 2–5 osutatud õigused, ja nad võivad nii rikkumise eest vastutavatele füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele näha ette rangemad karistused, kui on sätestatud nimetatud lõigetes.

Artikkel 112

Järelevalvevolituste teostamine ja karistuste määramine

1. Pädevad asutused võtavad artikli 111 kohaselt kohaldatava halduskaristuse või muu haldusmeetme liigi ja taseme kindlaksmääramisel arvesse kõiki olulisi asjaolusid, sealhulgas, kui see on asjakohane, järgmist:

- a) rikkumise raskus ja kestus;
- b) kas rikkumine on toime pandud tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu;
- c) rikkumise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku vastutuse ulatus;
- d) rikkumise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku finantsseisund, mida näitab vastutava juriidilise isiku kogukäive või vastutava füüsilise isiku aastane sissetulek ja netovara;
- e) rikkumise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku poolt rikkumisest saadud kasu või ära hoitud kahju suurus, kui neid saab kindlaks määrata;
- f) kolmandatele isikutele rikkumisega tekitatud kahju, kui seda on võimalik kindlaks teha;
- g) rikkumise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku valmidus teha pädeva asutusega koostööd, ilma et see mõjutaks vajadust tagada selle isiku saadud kasu või ära hoitud kahju tagastamine;
- h) rikkumise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku varasemad käesoleva määruse rikkumised;

- i) meetmed, mida rikkumise eest vastutav isik on võtnud, et hoida ära rikkumise kordumine;
- j) rikkumise mõju krüptovara omanike ja krüptovarateenuse osutajate klientide, eelkõige jaeklientide huvidele.

2. Teostades oma volitusi määrata artikli 111 alusel halduskaristusi ja võtta muid haldusmeetmeid, teevad pädevad asutused tihedat koostööd selle tagamiseks, et järelevalve- ja uurimisvolituste teostamine on tulemuslik ja asjakohane ning nende kehtestatavad halduskaristused ja muud haldusmeetmed on mõjusad ja asjakohased. Nad koordineerivad oma tegevust, et vältida järelevalve- ja uurimisvolituste kasutamisel ning halduskaristuste määramisel ja muude haldusmeetmete võtmisel piiriüleste juhtumite korral tegevuse dubleerimist ja kattumist.

Artikkel 113

Kaebuse esitamise õigus

1. Liikmesriigid tagavad, et pädevate asutuste käesoleva määruse alusel tehtud otsused on igakülgselt põhjendatud ja nende peale võib esitada kaebuse kohtule. Kohtule võib kaebuse esitada ka juhul, kui kõiki nõutud andmeid sisaldava tegevusloa taotluse kohta ei ole tehtud otsust kuue kuu jooksul alates avalduse esitamisest.

2. Liikmesriigid näevad ette, et tarbijate huvides ja kooskõlas riigisese õigusega võivad kohtuasja algatada või asja lahendamiseks pädevatele haldusasutustele suunata üks või mitu järgmist riigisese õiguse kohaselt määratud asutust, et tagada käesoleva määruse kohaldamine:

- a) avalik-õiguslikud asutused või nende esindajad;
- b) tarbijaorganisatsioonid, kellel on õigustatud huvi krüptovara omanikke kaitsta;
- c) kutseorganisatsioonid, kellel on õigustatud huvi oma liikmete kaitseks meetmeid võtta.

Artikkel 114

Otsuste avaldamine

1. Pädevad asutused avaldavad käesoleva määruse rikkumise eest vastavalt artiklile 111 halduskaristuste määramise või muude haldusmeetmete võtmise otsuse oma ametlikul veebisaidil põhjendamatu viivitusega pärast seda, kui füüsilist või juriidilist isikut, kelle kohta otsus on tehtud, on sellest otsusest teavitatud. Avaldatakse vähemalt teave rikkumise liigi ja laadi kohta ning vastutava füüsilise või juriidilise isiku identiteet. Uurimismeetmeid kehtestavaid otsuseid ei ole vaja avaldada.

2. Kui pädev asutus, olles hinnanud iga üksikjuhtumi puhul eraldi selliste andmete avaldamise proportsionaalsust, peab juriidilise isiku identiteedi või füüsilise isiku identiteedi või isikuandmete avaldamist ebaproportsionaalseks või kui andmete avaldamine ohustaks käimasolevat uurimist, võtavad pädevad asutused ühe järgmistest meetmetest:

- a) lükkavad halduskaristust või muud haldusmeedet käsitleva otsuse avaldamise edasi seni, kuni edasilükkamise põhjused langevad ära;
- b) avaldavad halduskaristust või muud haldusmeedet käsitleva otsuse anonüümselt, toimides kooskõlas riigisese õigusega, kui selline anonüümne avaldamine tagab asjaomaste isikuandmete tulemusliku kaitse;
- c) jätavad halduskaristust või muud haldusmeedet käsitleva otsuse avaldamata, kui punktides a ja b sätestatud võimalused ei ole piisavad tagamaks, et:
 - i) finantsturgude stabiilsus ei satu ohtu;
 - ii) sellise otsuse avaldamine on proportsionaalne meetmetega, mida peetakse vähemoluliseks.

Kui tehakse otsus avaldada halduskaristus või muu haldusmeede anonüümselt, nagu on viidatud esimese lõigu punktis b, võib asjakohaste andmete avaldamise mõistliku aja võrra edasi lükata, kui on ette näha, et selle ajavahemiku jooksul langevad anonüümselt avaldamise põhjused ära.

3. Kui halduskaristuse määramise või muu haldusmeetme võtmise otsuse peale esitatakse kaebus asjaomasele kohtule või haldusasutusele, avaldavad pädevad asutused viivitamata oma ametlikul veebisaidil sellekohase teabe ning kogu edasise teabe esitatud kaebuse tulemuste kohta. Lisaks avaldatakse otsused varasema halduskaristuse määramise või muu haldusmeetme võtmise otsuse tühistamise kohta.

4. Pädevad asutused tagavad, et käesoleva artikli kohaselt avaldatud teavet hoitakse nende ametlikul veebisaidil vähemalt viis aastat alates selle avaldamisest. Avaldatud teabe hulgas esinevaid isikuandmeid hoitakse pädeva asutuse ametlikul veebisaidil üksnes nii kaua, kui see on vajalik vastavalt kohaldatavatele andmekaitse normidele.

Artikkel 115

Halduskaristustest ja muudest haldusmeetmetest ESMA-le ja EBA-le teatamine

1. Pädev asutus esitab ESMA-le ja EBA-le igal aastal koondteabe kõigi artikli 111 kohaselt määratud halduskaristuste ja muude kehtestatud haldusmeetmete kohta. ESMA avaldab selle teabe oma aastaaruandes.

Kui liikmesriik on kooskõlas artikli 111 lõike 1 teise lõiguga kehtestanud kõnealuses lõikes osutatud sätete rikkumise eest kriminaalkaristuse, esitavad tema pädevad asutused EBA-le ja ESMA-le kord aastas anonüümitud koondandmed kõigi algatatud kriminaaluurimiste ja määratud kriminaalkaristuste kohta. ESMA avaldab määratud kriminaalkaristusi käsitlevad andmed oma aastaaruandes.

2. Kui pädev asutus on avalikustanud halduskaristused, muud haldusmeetmed või kriminaalkaristused, teatab ta neist samal ajal ESMA-le.

3. Pädevad asutused teavitavad EBA-t ja ESMA-t kõikidest määratud, kuid avaldamata jäetud halduskaristustest või muudest haldusmeetmetest, sh nendega seotud kaebustest ja kaebuste lahendamise tulemustest. Liikmesriigid tagavad, et pädevaid asutusi teavitatakse määratud kriminaalkaristustest ja nendega seotud lõppotsustest ning et nad esitavad selle teabe EBA-le ja ESMA-le. ESMA peab talle teada antud karistuste ja haldusmeetmete kesket andmebaasi üksnes pädevate asutuste vahelise teabevahetuse eesmärgil. Sellele andmebaasile pääsevad ligi ainult EBA, ESMA ja pädevad asutused ning seda ajakohastatakse pädevate asutuste esitatud teabe põhjal.

Artikkel 116

Rikkumistest teatamine ja rikkumisest teatajate kaitse

Käesoleva määruse rikkumistest teatamise ja sellistest rikkumistest teatajate kaitse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/1937.

4. PEATÜKK

EBA järelevalvekohustused seoses oluliste varapõhiste tokenite ja oluliste e-raha tokenite emitentidega ning järelevalvekolleegiumid

Artikkel 117

EBA järelevalvekohustused seoses oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentidega

1. Kui varapõhine token on liigitatud oluliseks vastavalt artiklile 43 või 44, tegutseb sellise varapõhise tokeni emitent EBA järelevalve all.

Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaseid liikmesriikide pädevate asutuste volitusi, teostab EBA oluliste varapõhiste tokenite emitentide suhtes artiklitega 22–25, artikliga 29, artikliga 33, artikli 34 lõigetega 7 ja 12, artikli 35 lõigetega 3 ja 5, artikli 36 lõikega 10 ning artiklitega 41, 42, 46 ja 47 pädevatele asutustele antud volitusi.

2. Kui olulise varapõhise tokeni emitent osutab ka krüptovarateenuseid või emiteerib krüptovara, mis ei ole olulised varapõhised tokenid, teostab selliste teenuste ja tegevuste üle järelevalvet päritoluliikmesriigi pädev asutus.

3. Kui varapõhine token on liigitatud oluliseks vastavalt artiklile 43, teeb EBA järelevalvepõhise ümberhindamise tagamaks, et selle emitent täidab III jaotise kohaseid nõudeid.

4. Kui e-raha asutuse emiteeritud e-raha token on liigitatud oluliseks vastavalt artiklile 56 või 57, teeb EBA järelevalvet selle üle, et sellise olulise e-raha tokeni emitent täidab artiklite 55 ja 58 sätteid.

Artiklite 55 ja 58 nõuete järgimise järelevalve eesmärgil teostab EBA artiklitega 22 ja 23, artikli 24 lõikega 3, artikli 35 lõigetega 3 ja 5, artikli 36 lõikega 10, artiklitega 46 ja 47 pädevatele asutustele antud volitusi olulisi e-raha tokeneid emiteerivate e-raha asutuste suhtes.

5. EBA teostab lõigetes 1–4 sätestatud järelevalvevolitusi tihedas koostöös teiste pädevate asutustega, kes vastutavad emitendi järelevalve eest, eelkõige

- a) usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutusega, sealhulgas, kui see on kohaldatav, Euroopa Keskpangaga vastavalt määrusele (EL) nr 1024/2013;
- b) kui see on kohaldatav, direktiivi 2009/110/EÜ üle võtvate riigisisese õiguse kohaste asjaomaste pädevate asutustega;
- c) artikli 20 lõikes 1 osutatud pädevate asutustega.

Artikkel 118

EBA krüptovarakomitee

1. EBA moodustab vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 41 alalise sisekomitee, et valmistada ette kõnealuse määruse artikli 44 kohaselt tehtavaid EBA otsuseid, sealhulgas otsuseid, mis on seotud EBA-le käesoleva määrusega antud järelevalveülesannetega.
2. Krüptovarakomitee võib valmistada ette ka regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu ja rakenduslike tehniliste standardite eelnõuga seotud otsuseid, mis seonduvad EBA-le käesoleva määrusega antud järelevalveülesannetega.
3. EBA tagab, et krüptovarakomitee täidab üksnes lõigetes 1 ja 2 osutatud tegevusi ja muid ülesandeid, mis on vajalikud EBA krüptovaraga seotud tegevuseks.

Artikkel 119

Oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentide jaoks loodud kolleegiumid

1. EBA loob 30 kalendripäeva jooksul pärast seda, kui on tehtud otsus liigitada varapõhine token või e-raha token oluliseks vastavalt artiklitele 43, 44, 56 või 57, iga olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni emitendi jaoks nõuandva järelevalvekolleegiumi ning hakkab seda haldama ja eesistujana juhtima, et tal oleks käesoleva määruse kohaseid järelevalveülesandeid hõlpsam täita ja ta toimiks käesoleva määruse kohase järelevalvetevõime koordinaatorina.
2. Lõikes 1 osutatud kolleegiumisse kuuluvad:
 - a) EBA;
 - b) ESMA;
 - c) selle päritoluliikmesriigi pädevad asutused, kus on olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni emitendi asukoht;
 - d) selliste kõige asjakohasemate krüptovarateenuse osutajate, krediidasutuste või investeerimisühingute pädevad asutused, kes tagavad tagatisvara hoidmise vastavalt artiklile 37 või oluliste e-raha tokenite eest saadud raha hoidmise;
 - e) kui see on kohaldatav, selliste kõige asjakohasemate krüptovara kauplemisplatvormide pädevad asutused, kuhu olulised varapõhised tokenid või olulised e-raha tokenid on kauplemisele võetud;
 - f) selliste kõige asjakohasemate makseteenuse pakkujate pädevad asutused, kes pakuvad makseteenuseid seoses oluliste e-raha tokenitega;

- g) kui see on kohaldatav, nende üksuste pädevad asutused, kes tagavad artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud funktsioonide täitmise;
- h) kui see on kohaldatav, selliste kõige asjakohasemate krüptovarateenuse osutajate pädevad asutused, kes hoiavad ja haldavad olulisi varapõhiseid tokeneid või olulisi e-raha tokeneid kliendi nimel;
- i) Euroopa Keskpank;
- j) kui olulise varapõhise tokeni emitendi asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui olulise varapõhine token järgib ametlikku vääringut, mis ei ole euro, siis asjaomase liikmesriigi keskpank;
- k) kui olulise e-raha tokeni emitendi asukoht on liikmesriigis, mille ametlik vääring ei ole euro, või kui oluline e-raha token järgib ametlikku vääringut, mis ei ole euro, siis asjaomase liikmesriigi keskpank;
- l) nende liikmesriikide pädevad asutused, kus varapõhist tokenit või e-raha tokenit laialdaselt kasutatakse, kui kõnealused asutused seda taotlevad;
- m) nende kolmandate riikide asjaomased järelevalveasutused, kellega EBA on sõlminud halduskokkulepped vastavalt artiklile 126.

3. EBA võib kutsuda lõikes 1 osutatud kolleegiumi liikmeks teisi asutusi, kui nende järelevalve alla kuuluvad üksused on kolleegiumi töö seisukohast olulised.

4. Liikmesriigi pädev asutus, kes ei ole kolleegiumi liige, võib taotleda kolleegiumilt mis tahes teavet, mis on asutuse käesolevast määrusest tulenevate järelevalveülesannete täitmiseks vajalik.

5. Ilma et see piiraks pädevate asutuste käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, tagab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kolleegium:

- a) artiklis 120 osutatud mittesiduva arvamuse ettevalmistamise;
- b) teabevahetuse vastavalt käesolevale määrusele;
- c) kokkuleppimise liikmete vahel ülesannete vabatahtlikus jagamises.

Selleks et hõlbustada kolleegiumidele käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt antud ülesannete täitmist, antakse lõikes 2 osutatud kolleegiumi liikmetele õigus osaleda kolleegiumi koosolekute päevakordade koostamises, eelkõige koosoleku päevakorda punkte lisades.

6. Lõikes 1 osutatud kolleegiumi moodustamine ja töö põhineb kõigi selle liikmete kirjalikul kokkuleppel.

Esimeses lõigus osutatud kokkuleppes määratakse kindlaks kolleegiumi töökord, sh üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

- a) artikli 120 lõikes 3 osutatud hääletuse kord;
- b) kolleegiumi koosolekute päevakordade koostamise kord;
- c) kolleegiumi koosolekute sagedus;
- d) asjakohane minimaalne ajakava asjaomase dokumentatsiooni hindamiseks kolleegiumi liikmete poolt;
- e) kolleegiumi liikmete vahelise suhtluse kord;
- f) eri kolleegiumide loomine iga konkreetse krüptovara või krüptovararühma jaoks.

Kokkuleppes võib määrata kindlaks ka EBA-le või mõnele teisele kolleegiumi liikmele antavad ülesanded.

7. Iga kolleegiumi eesistujana teeb EBA järgmist:

- a) kehtestab pärast kolleegiumi teiste liikmetega konsulteerimist kolleegiumi toimimiseks kirjaliku korra ja menetlused;
- b) koordineerib kolleegiumi kogu tegevust;

- c) kutsub kokku ja juhatab kõiki kolleegiumi koosolekuid ning teavitab eelnevalt igakülgsest selle liikmeid kõnealuste koosolekute korraldamisest, peamistest arutatavatest küsimustest ja päevakorrapunktidest;
- d) teavitab kolleegiumi liikmeid kõigist kavandatavatest koosolekute, et nad saaksid esitada osalemistaotluse;
- e) teavitab kolleegiumi liikmeid aegsasti kõnealuste koosolekute otsustest ja tulemustest.

8. Selleks et tagada kolleegiumide järjepidev ja ühtne toimimine, töötab EBA koostöös ESMA ja Euroopa Keskpangaga välja regulatiivsete standardite eelnõu, milles täpsustatakse

- a) tingimused, mille alusel valitakse lõike 2 punktides d, e, f ja h osutatud kõige asjakohasemad üksused;
- b) tingimused, mille alusel leitakse, et varapõhised tokenid või e-raha tokenid on laialdaselt kasutuses, nagu on osutatud lõike 2 punktis l, ning
- c) lõikes 6 osutatud töökorra üksikasjad.

EBA esitab esimeses lõigus osutatud regulatiivsete standardite eelnõu komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2024.

Komisjonile antakse õigus käesolevat määrust täiendada, võttes vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud regulatiivsed tehnilised standardid kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitega 10–14.

Artikkel 120

Oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentide jaoks loodud kolleegiumide mittesiduvad arvamused

1. Artikli 119 lõikes 1 osutatud kolleegium võib esitada mittesiduva arvamuse järgmistel teemadel:
 - a) artikli 117 lõikes 3 osutatud järelevalvepõhine ümberhindamine;
 - b) otsus, mis kohustab olulise varapõhise tokeni või e-raha tokeni emitenti hoidma rohkem omavahendeid kooskõlas artikli 35 lõigetega 2, 3 ja 5, artikli 45 lõikega 5 ning artikli 58 lõikega 1;
 - c) oluliste varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi finantsseisundi taastamise kava või lunastamiskava ajakohastamine vastavalt artiklitele 46, 47 ja 55;
 - d) muudatused olulise varapõhise tokeni emitendi ärimudelil vastavalt artikli 25 lõikele 1;
 - e) krüptovara valge raamatu esialgne muudetud versioon, mis on koostatud kooskõlas artikli 25 lõikega 2;
 - f) asjakohased parandusmeetmed, mida kavandatakse vastavalt artikli 25 lõikele 4;
 - g) järelevalvemeetmed, mida kavandatakse vastavalt artiklile 130;
 - h) halduskokkulepe teabevahetuse kohta kolmanda riigi järelevalveasutusega, mida kavandatakse kooskõlas artikliga 126;
 - i) järelevalveülesannete delegeerimine EBA-lt pädevale asutusele vastavalt artiklile 138;
 - j) kavandatud muudatus artikli 119 lõike 2 punktides d–h osutatud kolleegiumi liikmete tegevuslubades või nende suhtes kavandatavad järelevalvemeetmed;
 - k) krüptovara valge raamatu esialgne muudetud versioon, mis on koostatud kooskõlas artikli 51 lõikega 12.
2. Kui kolleegium esitab mõne kolleegiumi liikme taotlusel lõike 1 kohase arvamuse ja kui kolleegium võtab selle vastu lõike 3 kohase hääلteenamusega, võib aramus sisaldada soovitusi EBA või pädevate asutuste kavandatud meetme puuduste kõrvaldamiseks.

3. Kolleegiumi arvamus võetakse vastu kolleegiumi liikmete lihthäälteenamusega.

Kui liikmesriigi kohta on mitu kolleegiumi liiget, on neist hääleõigus ainult ühel liikmel.

Kui Euroopa Keskpank on kolleegiumi liige, kellel on mitu ülesannet, sealhulgas järelevalvepädevus, on tal ainult üks hääle.

Artikli 119 lõike 2 punktis m osutatud kolmanda riigi järelevalveasutusel ei ole kolleegiumi arvamuse vastuvõtmisel hääleõigust.

4. EBA või kohasel juhul pädevad asutused kaaluvad igakülselt kolleegiumi poolt lõike 3 kohaselt vastu võetud mittesiduvat arvamust, sealhulgas soovitusi olulise varapõhise tokeni emitendi, olulise e-raha tokeni emitendi või artikli 119 lõike 2 punktides d–h osutatud üksuse või krüptovarateenuse osutaja suhtes kavandatud järelevalvemeetme puuduste kõrvaldamiseks. Kui EBA või pädev asutus ei nõustu kolleegiumi arvamusega, sh selles sisalduvate soovitustega järelevalvemeetme puuduste kõrvaldamiseks, peab ta oma otsuses põhjendama ja selgitama kõiki märkimisväärsed kõrvalekaldeid nimetatud arvamusest või soovitustest.

5. PEATÜKK

EBA volitused ja pädevus seoses oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentidega

Artikkel 121

Ametisaladus

Artiklitega 122–125 EBA-le või mis tahes ametnikule või muule EBA poolt volitatud isikule antud volitusi ei tohi kasutada, et nõuda sellise teabe avaldamist, mille suhtes kehtib ametisaladus.

Artikkel 122

Teabenõue

1. EBA võib artiklist 117 tulenevate järelevalvekohustuste täitmiseks nõuda lihtteabenõude või otsusega, et järgmised isikud esitaksid kogu teabe, mida EBA-l on vaja käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks:

- a) olulise varapõhise tokeni emitent või olulise varapõhise tokeni emitenti kontrolliv isik või olulise varapõhise tokeni emitendi poolt otseselt või kaudselt kontrollitav isik;
- b) artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud kolmas isik, kellega olulise varapõhise tokeni emitendil on lepinguline kokkulepe;
- c) krüptovarateenuse osutaja, krediidiuasutus või investeerimisühing, kes tagab tagatisvara hoidmise vastavalt artiklile 37;
- d) olulise e-raha tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitenti kontrolliv isik või olulise e-raha tokeni emitendi poolt otseselt või kaudselt kontrollitav isik;
- e) makseteenuse pakkuja, kes pakub makseteenuseid seoses oluliste e-raha tokenitega;
- f) füüsiline või juriidiline isik, kes levitab oluliste e-raha tokenite emitendi nimel olulisi e-raha tokeneid;
- g) krüptovarateenuse osutaja, kes pakub krüptovara hoidmist ja haldamist kliendi nimel seoses oluliste varapõhiste tokenite või oluliste e-raha tokenitega;
- h) krüptovara kauplemisplatvormi korraldaja, kes on võtnud kauplemisele olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni;
- i) punktides a–h osutatud isikute juhtorganid.

2. Lõikes 1 osutatud lihtteabenõudes peab

- a) viitama käesolevale artiklile kui selle nõude õiguslikule alusele;
- b) nimetama teabenõude eesmärgi;
- c) täpsustama, millise teabe esitamist nõutakse;
- d) määrama tähtaja, mille jooksul tuleb teave esitada;
- e) teavitama isikut, kellelt teavet taotletakse, et ta ei ole kohustatud seda andma, kuid taotlusele vabatahtlikult vastates peab antav teave olema õige ega tohi olla eksitav, ning
- f) märkima artiklis 131 ette nähtud trahvi, mida kohaldatakse, kui vastused esitatud küsimustele on ebaõiged või eksitavad.

3. Kui EBA nõuab lõike 1 kohase otsusega teabe esitamist, siis peab ta

- a) viitama käesolevale artiklile kui selle nõude õiguslikule alusele;
- b) nimetama teabenõude eesmärgi;
- c) täpsustama, millise teabe esitamist nõutakse;
- d) määrama tähtaja, mille jooksul tuleb teave esitada;
- e) viitama artiklis 132 sätestatud sunnirahale, kui nõutakse teabe esitamist;
- f) märkima artiklis 131 ette nähtud trahvi, mida kohaldatakse, kui vastused esitatud küsimustele on ebaõiged või eksitavad;
- g) viitama õigusele kaevata otsus edasi EBA apellatsiooninõukogule ja õigusele edastada otsus läbivaatamiseks Euroopa Kohtule vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklitele 60 ja 61.

4. Taotletud teabe esitavad lõikes 1 osutatud isikud või nende esindajad ning juriidiliste isikute või juriidilise isiku staatusega ühenduste puhul isikud, kes on seaduse alusel volitatud neid esindama.

5. EBA edastab lihtteabenõude või oma otsuse koopia viivitamata selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus on isikute, kellele teabenõue on suunatud, elu- või asukoht.

Artikkel 123

Üldised uurimisvolitused

1. EBA võib artiklist 117 tulenevate järelevalvekohustuste täitmiseks uurida oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentide tegevust. Sel eesmärgil antakse EBA volitatud ametnikele ja muudele isikutele õigus
- a) kontrollida dokumente, andmeid, protseduure ja muid oma ülesannete täitmisega seonduvaid materjale, sõltumata nende salvestamiseks kasutatud andmekandjast;
 - b) teha või saada nendest dokumentidest, andmetest, protseduuridest ja muudest materjalidest tõendatud koopiaid või väljavõtteid;
 - c) kutsuda olulise varapõhise tokeni emitente või olulise e-raha tokeni emitente või nende juhtorganeid või töötajaid kohale ja paluda neil anda suulisi või kirjalikke selgitusi uurimise sisu ja eesmärgiga seotud asjaolude või dokumentide kohta ning salvestada vastuseid;
 - d) küsitleda teisi küsitlemisega nõustuvaid füüsilisi või juriidilisi isikuid, et koguda uurimise sisuga seotud teavet;
 - e) nõuda andmeid telefonikõnede ja andmeedastuse kohta.

Artikli 119 lõikes 1 osutatud kolleegiumi teavitatakse põhjendamatu viivitusega kõigist leidudest, mis võivad olla kolleegiumile tema ülesannete täitmiseks olulised.

2. EBA poolt lõikes 1 osutatud uurimiseks volitatud ametnikud ja muud isikud teostavad oma õigusi, esitades kirjaliku volituse, milles on täpsustatud uurimise sisu ja eesmärk. Nimetatud volituses teavitatakse ka artiklis 132 sätestatud sunnirahast, mida kohaldatakse juhul, kui nõutud dokumente, andmeid, teavet protseduuride kohta ja muid materjale või vastuseid oluliste varapõhiste tokenite emitentidele või oluliste e-raha tokenite emitentidele esitatud küsimustele ei esitata või kui need esitatakse mittetäielikult, ning artiklis 131 sätestatud trahvidest, mida kohaldatakse juhul, kui varapõhiste tokenite emitentidele või oluliste e-raha tokenite emitentidele esitatud küsimustele antud vastused on ebaõiged või eksitavad.

3. Oluliste varapõhiste tokenite emitendid ja oluliste e-raha tokenite emitendid peavad alluma EBA otsuse alusel algatatud uurimisele. Otsuses täpsustatakse uurimise sisu ja eesmärk, artiklis 132 sätestatud sunniraha, määruse (EL) nr 1093/2010 kohaselt olemasolevad õiguskaitsevahendid ja samuti õigus otsuse läbivaatamisele Euroopa Kohtu poolt.

4. EBA teavitab mõistliku aja jooksul enne lõikes 1 osutatud uurimist selle liikmesriigi pädevat asutust, kus uurimine kavatakse korraldada, uurimise toimumisest ning volitatud isikutest. Asjaomase pädeva asutuse ametnikud osutavad EBA taotluse korral neile volitatud isikutele abi nende ülesannete täitmisel. Asjaomase pädeva asutuse ametnikud võivad taotluse korral samuti uurimises osaleda.

5. Kui lõike 1 esimese lõigu punktis e osutatud telefonikõnesid ja andmeedastust käsitlevate andmete taotlemiseks on kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt nõutav kohtu luba, siis taotleb EBA sellist luba. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.

6. Kui liikmesriigi kohus saab taotluse anda luba nõuda lõike 1 esimese lõigu punktis e osutatud telefonikõnesid ja andmeedastust käsitlevaid andmeid, kontrollib see kohus, kas

a) lõikes 3 osutatud EBA otsus on autentne;

b) võetavad meetmed on proportsionaalsed ning ei ole meelevaldsed ega ülemääraseid.

7. Lõike 6 punkti b kohaldamisel võib kohus küsida EBA-lt üksikasjalikke selgitusi, eelkõige põhjuste kohta, miks EBA kahtlustab käesoleva määruse rikkumist, kahtlustatava rikkumise raskusastme kohta ja selle isiku seotuse kohta, kellele sunnimeetmed on suunatud. Samas ei kontrolli kohus uurimise vajalikkust ega nõua, et talle esitataks EBA toimikus sisalduvat teavet. EBA otsuse seaduslikkust saab kontrollida ainult Euroopa Kohus, järgides määruses (EL) nr 1093/2010 sätestatud menetlust.

Artikkel 124

Kohapealsed kontrollid

1. EBA võib artiklist 117 tulenevate järelevalvekohustuste täitmiseks korraldada kõiki vajalikke kohapealseid kontrollid oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentide äriruumides.

Artiklis 119 osutatud kolleegiumi teavitatakse põhjendamatu viivitusega kõigist leidudest, mis võivad olla kolleegiumile tema ülesannete täitmiseks olulised.

2. Ametnikud ja muud isikud, keda EBA on volitanud tegema kohapealseid kontrollid, võivad siseneda nende isikute äriruumidesse, kelle suhtes kohaldatakse EBA uurimisotsust, ning sellistel volitatud isikutel on kõik artikli 123 lõikes 1 sätestatud õigused. Samuti on neil õigus pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente selliseks ajavahemikuks ja sellises ulatuses, mis on vajalik kontrolli läbiviimiseks.

3. EBA teavitab selle liikmesriigi pädevat asutust, kus kontroll toimub, kontrollist aegsasti enne selle toimumist. Kui seda on vaja kontrolli nõuetekohaseks tegemiseks ja tõhususe tagamiseks, võib EBA pärast asjaomase pädeva asutuse teavitamist viia kohapealse kontrolli läbi ilma, et teataks sellest eelnevalt olulise varapõhise tokeni emitendile või olulise e-raha tokeni emitendile.

4. Ametnikud ja muud isikud, keda EBA on volitanud tegema kohapealseid kontrolle, teostavad oma õigusi, esitades kirjaliku volituse, milles täpsustatakse kontrolli sisu ja eesmärk ning artiklis 132 sätestatud sunniraha, mida kohaldatakse juhul, kui asjaomased isikud ei allu kontrollile.

5. Olulise varapõhise tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitent peab alluma EBA otsuse alusel korraldatud kohapealsele kontrollile. Otsuses täpsustatakse kontrolli sisu ja eesmärk ning selle alustamise kuupäev ning teavitatakse artiklis 132 sätestatud sunnirahast ja määrusega (EL) nr 1093/2010 tagatud õiguskaitsevahenditest, samuti õigusest otsuse läbivaatamisele Euroopa Kohtu poolt.

6. Selle liikmesriigi pädeva asutuse ametnikud ning pädeva asutuse poolt volitatud või määratud ametnikud, kus kontroll toimub, abistavad EBA taotluse korral aktiivselt EBA volitatud ametnikke ja muid isikuid. Asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse ametnikud võivad samuti kohapealses kontrollis osaleda.

7. EBA võib ühtlasi paluda pädevatel asutustel teha enda nimel konkreetseid uurimistoiminguid ja kohapealseid kontrolle vastavalt käesolevas artiklis ja artikli 123 lõikes 1 sätestatule.

8. Kui EBA volitatud ametnikud ja teised kaasas olevad volitatud isikud leiavad, et isik ei nõustu käesoleva artikli kohaselt ette nähtud kontrolliga, osutab asjaomase liikmesriigi pädev asutus neile vajalikku abi, taotledes kohapealse kontrolli läbiviimiseks vajaduse korral abi politseilt või samaväärselt õiguskaitseasutusest.

9. Kui lõikes 1 sätestatud kohapealseks kontrolliks või lõikes 7 sätestatud abiks on riigisisese õiguse kohaselt nõutav kohtu luba, esitab EBA sellise loa taotluse. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.

10. Kui liikmesriigi kohus saab taotluse anda luba lõikes 1 sätestatud kohapealse kontrolli jaoks või osutada lõikes 7 sätestatud abi, kontrollib nimetatud kohus, kas

a) EBA vastuvõetud otsus, millele on osutatud lõikes 4, on autentne;

b) võetavad meetmed on proportsionaalsed ning ei ole meelevaldsed ega ülemääraseks.

11. Lõike 10 punkti b kohaldamisel võib kohus küsida EBA-lt üksikasjalikke selgitusi, eelkõige põhjuste kohta, miks EBA kahtlustab käesoleva määruse rikkumist, kahtlustatava rikkumise raskusastme kohta ja selle isiku seotuse kohta, kellele sunnimeetmed on suunatud. Samas ei kontrolli kohus uurimise vajalikkust ega nõua, et talle esitataks EBA toimekus sisalduvat teavet. EBA otsuse seaduslikkust saab kontrollida ainult Euroopa Kohus, järgides määruses (EL) nr 1093/2010 sätestatud menetlust.

Artikkel 125

Teabevahetus

1. Artiklist 117 tulenevate EBA järelevalvekohustuste täitmiseks ja ilma, et see piiraks artikli 96 kohaldamist, annavad EBA ja pädevad asutused üksteisele põhjendamatult viivitusest teavet, mida on vaja käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Selleks vahetavad pädevad asutused ja EBA mis tahes teavet järgmise kohta:

a) olulise varapõhise tokeni emitent või olulise varapõhise tokeni emitenti otseselt või kaudselt kontrolliv isik või olulise varapõhise tokeni emitendi poolt kontrollitav isik;

b) artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud kolmas isik, kellega olulise varapõhise tokeni emitendil on lepinguline kokkulepe;

c) krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing, kes tagab tagatisvara hoidmise vastavalt artiklile 37;

d) olulise e-raha tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitenti kontrolliv isik või olulise e-raha tokeni emitendi poolt otseselt või kaudselt kontrollitav isik;

e) makseteenuse pakkuja, kes pakub makseteenuseid seoses oluliste e-raha tokenitega;

- f) füüsiline või juriidiline isik, kes levitab oluliste e-raha tokenite emitendi nimel olulisi e-raha tokeneid;
- g) krüptovarateenuse osutaja, kes pakub krüptovara hoidmist ja haldamist kliendi nimel seoses oluliste varapõhiste tokenite või oluliste e-raha tokenitega;
- h) krüptovara kauplemisplatvorm, mis on võtnud kauplemisele olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni;
- i) punktides a–h osutatud isikute juhtorganid.

2. Pädev asutus võib keelduda käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud teabevahetuse taotluse või artiklites 123 ja 124 sätestatud uurimise või kohapealse kontrolli käigus tehtava koostöö taotluse alusel tegutsemast üksnes järgmistel juhtudel:

- a) taotluse rahuldamine kahjustaks tõenäoliselt tema enda uurimistegevust, õigus- ja haldusnormide täitmise tagamise vahendite kasutamist või, kui see on kohaldatav, kriminaaluurimist;
- b) sama teo ja sama füüsilise või juriidilise isiku suhtes on juba algatatud kohtumenetlus taotluse saanud liikmesriigi kohtus;
- c) taotluse saanud liikmesriigis on sellise füüsilise või juriidilise isiku suhtes sama teoga seoses juba tehtud lõplik kohtuotsus.

Artikkel 126

EBA ja kolmandate riikide vahelist teabevahetust käsitlevad halduskokkulepped

- 1. Artiklist 117 tulenevate järelevalvekohustuste täitmiseks võib EBA sõlmida teabevahetust käsitlevaid halduskokkuleppeid kolmandate riikide järelevalveasutustega ainult juhul, kui avaldatava teabe suhtes kohaldatakse ametisaladuse tagatist, mis on vähemalt samaväärsed artiklis 129 sätestatuga.
- 2. Teabevahetus peab olema vajalik EBA või lõikes 1 osutatud järelevalveasutuste ülesannete täitmiseks.
- 3. Isikuandmete kolmandale riigile edastamise suhtes kohaldab EBA määrust (EL) 2018/1725.

Artikkel 127

Kolmandatest riikidest pärineva teabe avaldamine

- 1. EBA võib avaldada kolmandate riikide järelevalveasutustelt saadud teavet ainult juhul, kui EBA või EBA-le teabe andnud pädev asutus on saanud selleks selgesõnalise nõusoleku teabe edastanud kolmanda riigi järelevalveasutuselt, ja sellist teavet võib asjakohasel juhul avaldada ainult sel eesmärgil, milleks kõnealune järelevalveasutus on andnud nõusoleku, või kui avaldamine on vajalik kohtumenetluse jaoks.
- 2. Lõikes 1 osutatud selgesõnalise nõusoleku nõuet ei kohaldata liidu muude järelevalveasutuste suhtes, kui nende taotletud teave on vajalik nende ülesannete täitmiseks, ning seda ei kohaldata kohtute suhtes, kui nende taotletud teavet on vaja selliste rikkumiste uurimiseks või menetlemiseks, mille suhtes kohaldatakse kriminaalkaristusi.

Artikkel 128

Koostöö muude ametiasutustega

Kui olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni emitent tegeleb tegevusega, mida ei ole käesolevas määruses käsitletud, teeb EBA koostööd ametiasutustega, kes vastutavad sellise muu tegevuse järelevalve eest vastavalt liidu või liikmesriigi asjaomastele õigusaktidele, kaasa arvatud maksuhalduritega ning asjakohaste kolmandate riikide järelevalveasutustega, kes ei ole kolleegiumi liikmed, nagu on osutatud artikli 119 lõike 2 punktis m.

*Artikkel 129***Ametisaladus**

Ametisaladuse hoidmise kohustust kohaldatakse EBA ja kõikide isikute suhtes, kes töötavad või on töötanud EBA heaks või mõne teise isiku heaks, kellele EBA on ülesandeid delegeerinud, sh EBA lepinguliste audiitorite ja ekspertide suhtes.

*Artikkel 130***EBA järelevalvemeetmed**

1. Juhul kui EBA tuvastab, et olulise varapõhise tokeni emitent on pannud toime mõne V lisas loetletud rikkumise, võib ta võtta ühe või mitu järgmistest meetmetest:

- a) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise varapõhise tokeni emitent lõpetaks rikkumisena käsitatava tegevuse;
- b) võtta vastu otsuse, millega määratakse trahvid või sunniraha vastavalt artiklitele 131 ja 132;
- c) võtta vastu otsuse, millega nõutakse olulise varapõhise tokeni emitendilt täiendava teabe esitamist, kui see on vajalik varapõhise tokeni omanike, eelkõige jaeklientide kaitsmiseks;
- d) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise varapõhise tokeni emitent peataks krüptovara avaliku pakkumise maksimaalselt 30 järjestikuseks tööpäevaks korraga, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- e) võtta vastu otsuse, millega keelatakse olulise varapõhise tokeni avalik pakkumine, kui ta leiab, et käesolevat määrust on rikutud või kui tal on mõjuv põhjus kahtlustada, et seda võidakse rikkuda;
- f) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara kauplemisplatvormi, mis on võtnud kauplemisele olulise varapõhise tokeni, peataks sellise krüptovaraga kauplemise maksimaalselt 30 järjestikuseks tööpäevaks korraga, kui tal on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- g) võtta vastu otsuse, millega keelatakse olulise varapõhise tokeniga kauplemine krüptovara kauplemisplatvormil, kui ta leiab, et käesolevat määrust on rikutud;
- h) võtta vastu otsuse, millega nõutakse olulise varapõhise tokeni emitendilt reklaamteadete muutmist, kui ta leiab, et reklaamteated ei ole artikliga 29 kooskõlas;
- i) võtta vastu otsuse reklaamteadete peatamise või keelamise kohta, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- j) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise varapõhise tokeni emitent avalikustaks kogu olulise teabe, mis võib mõjutada hinnangut avalikult pakutavatele või kauplemisele võetud olulisele varapõhisele tokenile, et tagada tarbijakaitse või turu tõrgeteta toimimine;
- k) avaldada hoiatusi selle kohta, et olulise varapõhise tokeni emitent ei täida oma käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;
- l) tunnistada kehtetuks olulise varapõhise tokeni emitendi tegevusloa;
- m) võtta vastu otsuse, millega nõutakse füüsilise isiku olulise varapõhise tokeni emitendi juhtorganist eemaldamist;
- n) nõuda, et tema järelevalve all olev olulise varapõhise tokeni emitent kehtestaks kõnealuse olulise varapõhise tokeni minimaalse nimiväärtuse või piiraks olulise varapõhise tokeni emissiooni mahtu kooskõlas artikli 23 lõikega 4 ja artikli 24 lõikega 3.

2. Juhul kui EBA tuvastab, et olulise e-raha tokeni emitent on pannud toime mõne VI lisas loetletud rikkumise, võib ta võtta ühe või mitu järgmistest meetmetest:

- a) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise e-raha tokeni emitent lõpetaks rikkumisena käsitatava tegevuse;
- b) võtta vastu otsuse, millega määratakse trahvid või sunniraha vastavalt artiklitele 131 ja 132;
- c) võtta vastu otsuse, millega nõutakse olulise e-raha tokeni emitendilt täiendava teabe esitamist, kui see on vajalik olulise e-raha tokeni omanike, eelkõige jaeklientide kaitsmiseks;
- d) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise e-raha tokeni emitent peataks krüptovara avaliku pakkumise maksimaalselt 30 järjestikuseks tööpäevaks korraga, kui on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- e) võtta vastu otsuse, millega keelatakse olulise e-raha tokeni avalik pakkumine, kui ta leiab, et käesolevat määrust on rikutud või kui tal on mõjuv põhjus kahtlustada, et seda võidakse rikkuda;
- f) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et asjaomane krüptovarateenuse osutaja, kes korraldab krüptovara kauplemisplatvormi, mis on võtnud kauplemisele olulisi e-raha tokeneid, peataks sellise krüptovaraga kauplemise maksimaalselt 30 järjestikuseks tööpäevaks korraga, kui tal on mõjuv põhjus kahtlustada, et käesolevat määrust on rikutud;
- g) võtta vastu otsuse, millega keelatakse oluliste e-raha tokenitega kauplemine krüptovara kauplemisplatvormil, kui ta leiab, et käesolevat määrust on rikutud;
- h) võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et olulise e-raha tokeni emitent avalikustaks kogu olulise teabe, mis võib mõjutada hinnangut avalikult pakutavatele või kauplemisele võetud olulisele e-raha tokenile, et tagada tarbijakaitse või turu tõrgeteta toimimine;
- i) avaldada hoiatusi selle kohta, et olulise e-raha tokeni emitent ei täida oma käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;
- j) nõuda, et tema järelevalve all olev olulise e-raha tokeni emitent kehtestaks kõnealuste olulise e-raha tokeni minimaalse nimiväärtuse või piiraks olulise e-raha tokeni emissiooni mahtu artikli 58 lõike 3 kohaldamise tulemusena.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmete võtmisel arvestab EBA rikkumise laadi ja raskusastet, lähtudes järgmisest:

- a) rikkumise kestus ja sagedus;
- b) kas rikkumine on tinginud finantskuriteo või seda hõlbustanud või on muul viisil sellega seostatav;
- c) kas rikkumine on toonud ilmsiks olulisi või süsteemseid puudusi olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi protseduurides, põhimõtetes ja riskijuhtimismeetmetes;
- d) kas rikkumine on toime pandud tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu;
- e) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi vastutuse ulatus;
- f) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi finantsseisund, mida näitab vastutava juriidilise isiku kogukäive või vastutava füüsilise isiku aastane sissetulek ja netovara;
- g) rikkumise mõju oluliste varapõhiste tokenite või oluliste e-raha tokenite omanike huvidele;

- h) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi poolt rikkumisega saadud kasu või ära hoitud kahju suurus või kolmandale isikule tekitatud kahju suurus, kui neid saab kindlaks määrata;
 - i) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi valmidus teha EBAga koostööd, ilma et see mõjutaks vajadust tagada selle isiku saadud kasu või ära hoitud kahju tagastamine;
 - j) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi varasemad rikkumised;
 - k) meetmed, mida olulise varapõhise tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitent on võtnud pärast rikkumist, et hoida ära sellise rikkumise kordumine.
4. Enne lõike 1 punktides d–g ja punktis j osutatud meetmete võtmist teavitab EBA ESMAt ja, kui oluline varapõhine token järgib eurot või liikmesriigi ametlikku vääringut, mis ei ole euro, siis Euroopa Keskpanka või seda ametlikku vääringut emiteerivat asjaomase liikmesriigi keskpanka.
5. Enne lõikes 2 osutatud meetmete võtmist teavitab EBA olulise e-raha tokeni emitendi pädevat asutust ja selle liikmesriigi keskpanka, kelle ametlikku vääringut oluline e-raha token järgib.
6. EBA teeb kõik lõike 1 või 2 kohaselt võetud meetmed ilma põhjendamatu viivitusega teatavaks rikkumise eest vastutavale olulise varapõhise tokeni emitendile või olulise e-raha tokeni emitendile ning teavitab meetmest ka asjaomaseid pädevaid asutusi ja komisjoni. EBA avalikustab iga sellise otsuse oma veebisaidil kümne tööpäeva jooksul pärast sellise otsuse vastuvõtmise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui selline avalikustamine ohustaks tõsiselt finantsstabiilsust või tekitaks asjaomastele isikutele ebaproportsionaalset kahju. Selliselt avalikustatud teave ei tohi sisaldada isikuandmeid.
7. Lõikes 6 osutatud avalikustamine hõlmab järgmisi avaldusi:
- a) kinnitus selle kohta, et rikkumise eest vastutaval isikul on õigus kaevata otsus edasi Euroopa Kohtusse;
 - b) vajaduse korral kinnitus selle kohta, et on esitatud edasikaebus, ja täpsustus, et selline kaebus ei peata otsuse täitmist;
 - c) märkus selle kohta, et EBA apellatsiooninõukogu võib vaidlustatud otsuse täitmise peatada vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 60 lõikele 3.

Artikkel 131

Trahvid

1. EBA võtab otsuse trahvi määramise kohta vastu kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3 või 4, kui ta leiab vastavalt artikli 134 lõikele 8, et
- a) olulise varapõhise tokeni emitent või tema juhtorgani liige on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu pannud toime mõne V lisas loetletud rikkumise;
 - b) olulise e-raha tokeni emitent või tema juhtorgani liige on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu pannud toime mõne VI lisas loetletud rikkumise.
- Rikkumine loetakse tahtlikult toimepanduks, kui EBA tuvastab objektiivsed asjaolud, mis tõendavad, et emitent või tema juhtorgani liige on rikkumise toime pannud kavatsetult tegutsedes.
2. Lõikes 1 osutatud otsuse tegemisel võtab EBA arvesse rikkumise laadi ja raskusastet, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:
- a) rikkumise kestus ja sagedus;
 - b) kas rikkumine on tinginud finantskuriteo või seda hõlbustanud või on muul viisil sellega seostatav;
 - c) kas rikkumine on toonud ilmsiks olulisi või süsteemseid puudusi olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi protseduurides, põhimõtetes ja riskijuhtimismeetmetes;

- d) kas rikkumine on toime pandud tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu;
- e) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi vastutuse ulatus;
- f) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi finantsseisund, mida näitab vastutava juriidilise isiku kogukäive või vastutava füüsilise isiku aastane sissetulek ja netovara;
- g) rikkumise mõju olulise varapõhise tokeni või olulise e-raha tokeni omanike huvidele;
- h) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi poolt rikkumisega saadud kasu või ära hoitud kahju suurus või kolmandale isikule tekitatud kahju suurus, kui neid saab kindlaks määrata;
- i) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi valmidus teha EBAGA koostööd, ilma et see mõjutaks vajadust tagada selle isiku saadud kasu või ära hoitud kahju tagastamine;
- j) rikkumise eest vastutava olulise varapõhise tokeni emitendi või olulise e-raha tokeni emitendi varasemad rikkumised;
- k) meetmed, mida olulise varapõhise tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitent on võtnud pärast rikkumist, et hoida ära sellise rikkumise kordumine.

3. Oluliste varapõhiste tokenite emitentide puhul on lõikes 1 osutatud trahvi maksimumsumma kuni 12,5 % tema aastakäibest eelmisel majandusaastal või rikkumisega saadud kasu või ära hoitud kahju kahekordne summa, kui need on võimalik kindlaks määrata.

4. Oluliste e-raha tokenite emitentide puhul on lõikes 1 osutatud trahvi maksimumsumma kuni 10 % tema aastakäibest eelmisel majandusaastal või rikkumisega saadud kasu või ära hoitud kahju kahekordne summa, kui need on võimalik kindlaks määrata.

Artikkel 132

Sunniraha

1. EBA võtab vastu otsuse, millega määratakse sunniraha, et sundida

a) isikut rikkumisena käsitatavat tegevust vastavalt artikli 130 alusel tehtud otsusele lõpetama;

b) artikli 122 lõikes 1 osutatud isikut

i) esitama artikli 122 alusel tehtud otsuses nõutud täielikku teavet;

ii) alluma uurimisele ja eelkõige esitama täielikud dokumendid, andmed, protseduuride kirjeldused või muu vajaliku materjali ning täiendama ja parandama muud teavet, mis on esitatud artikli 123 kohase otsusega algatatud uurimise käigus;

iii) alluma artikli 124 alusel tehtud otsuses määratud kohapealsele kontrollimisele.

2. Sunniraha peab olema mõjus ja proportsionaalne. Sunniraha määratakse iga viivitatud päeva kohta.

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, on sunniraha suurus 3 % eelmise majandusaasta keskmisest päevasest käibest või füüsilise isiku puhul 2 % eelmise kalendriaasta keskmisest päevasest sissetulekust. Need summad arvutatakse alates kuupäevast, mis on sätestatud EBA otsuses, millega sunniraha määratakse.

4. Sunniraha määratakse maksimaalselt kuueks kuuks alates EBA otsuse teatavakstegemisest. Selle perioodi lõpus vaatab EBA meetme läbi.

*Artikkel 133***Trahvide ja sunniraha avalikustamine, laad, täitmisele pööramine ja eelarvesse kandmine**

1. EBA avalikustab kõik vastavalt artiklitele 131 ja 132 määratud trahvid ja sunnirahad, v.a juhul, kui selline avalikustamine ohustaks tõsiselt finantsstabiilsust või tekitaks asjaomastele isikutele ebaproportsionaalset kahju. Sellisel avalikustatud teave ei tohi sisaldada isikuandmeid.
2. Vastavalt artiklitele 131 ja 132 määratud trahvid ja sunniraha on oma loomult haldusõiguslikud.
3. Artiklite 131 ja 132 kohaselt määratud trahvid ja sunniraha on täitmisele pööratavad vastavalt selles riigis kehtivatele tsiviilmenetluse normidele, mille territooriumil trahvid ja sunniraha täitmisele pööratakse.
4. Trahvide ja sunniraha summad kantakse liidu üldeelarvesse.
5. Kui hoolimata artiklitest 131 ja 132 otsustab EBA trahvi või sunniraha mitte määrata, teavitab ta sellest Euroopa Parlamenti, nõukogu, komisjoni ja asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi ning avaldab oma otsuse põhjused.

*Artikkel 134***Järelevalvemeetmete võtmise ja trahvide määramise menetlusnormid**

1. Kui artiklist 117 tulenevate järelevalveülesannete täitmisel on selge ja tõendatav alus kahtlustada, et on toime pandud või pannakse toime mõni V või VI lisas loetletud rikkumine, määrab EBA juhtumi uurimiseks EBA sõltumatu uurija. Uurija ei tohi osaleda ega olla varem otseselt või kaudselt osalenud asjaomaste oluliste varapõhiste tokenite emitentide ega oluliste e-raha emitentide järelevalves ja ta peab täitma oma ülesandeid EBAs sõltumatult.
2. Uurija uurib väidetavaid rikkumisi, võttes arvesse uurimise all olevate isikute esitatud seisukohti, ja esitab EBA-le uurija uurimistulemusi kajastava täieliku toimiku.
3. Oma ülesannete täitmiseks võib uurija kasutada õigust esitada teabenõudeid vastavalt artiklile 122 ning õigust viia läbi uurimisi ja kohapealseid kontrole vastavalt artiklitele 123 ja 124. Nimetatud õiguste kasutamisel järgib uurija artikli 121 nõudeid.
4. Oma ülesannete täitmisel on uurijal juurdepääs kõikidele EBA poolt järelevalvetegevuse käigus kogutud dokumentidele ja teabele.
5. Uurimise lõpetamisel ja enne uurimistulemusi kajastava toimiku esitamist EBA-le annab uurija uurimise all olevatele isikutele võimaluse esitada uuritavates küsimustes oma seisukohad. Uurija uurimistulemused põhinevad üksnes sellistel asjaoludel, mille kohta asjaomastel isikutel on olnud võimalik esitada oma seisukoht.
6. Käesoleva artikli kohaste uurimiste käigus tagatakse täielikult asjaomaste isikute kaitseõigus.
7. Uurimistulemusi kajastava toimiku esitamisel EBA-le teavitab uurija sellest uurimise all olevaid isikuid. Uurimise all olevatel isikutel on õigus tutvuda toimikuga tingimusel, et võetakse arvesse teiste isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. Toimikuga tutvumise õigus ei hõlma konfidentsiaalset teavet, mis mõjutab kolmandaid isikuid, ega EBA asutusesiseseks kasutuseks ette nähtud ettevalmistavaid dokumente.
8. Uurija uurimistulemusi kajastava toimiku põhjal ja juhul, kui uurimise all olevad isikud seda taotlevad, otsustab EBA pärast nende isikute seisukohtade ärakuulamist vastavalt artiklile 135, kas uurimise all olev olulise varapõhise tokeni emitent või olulise e-raha tokeni emitent on toime pannud V või VI lisas loetletud rikkumise, ning võtab rikkumise toimepaneku korral järelevalvemeetme vastavalt artiklile 130 ja vajadusel määrab trahvi vastavalt artiklile 131.
9. Uurija ei osale EBA aruteludes ega sekku ühelgi muul viisil EBA otsustusprotsessi.

10. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 hiljemalt 30. juuniks 2024 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades täiendavalt menetlusnorme trahvide või sunniraha määramise õiguse kasutamise kohta, sh sätteid, mis käsitlevad kaitseõigust, ajalisi sätteid, trahvide või sunniraha kogumist ning trahvide ja sunniraha määramise ja sissenõudmise aegumistähtaegasid.

11. EBA annab asjad uurimiseks ja olenevalt asjaoludest kriminaalsüüdistuse esitamiseks üle liikmesriigi asjaomastele ametiasutustele, kui ta leiab käesoleva määruse kohaseid ülesandeid täites, et on olulisi märke selliste asjaolude võimaliku olemasolu kohta, millel võib olla kuriteo koosseis. Lisaks sellele hoidub EBA trahvi või sunniraha määramisest, kui ta on teadlik, et samadel või sisuliselt samadel asjaoludel on isik varem õigeks või süüdi mõistetud riigisisese õiguse kohaselt toimunud kriminaalmenetluses ning õigeks- või süüdimõistev otsus on juba omandanud *res judicata* õigusmõju.

Artikkel 135

Asjaomaste isikute ärakuulamine

1. Enne artikli 130, 131 või 132 kohase otsuse tegemist annab EBA uurimise all olevatele isikutele võimaluse esitada oma seisukoht EBA uurimistulemuste kohta. EBA otsused põhinevad üksnes sellistel uurimistulemustel, mille kohta uurimise all olevatel isikutel on olnud võimalik esitada oma seisukoht.

2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui on vaja kiiresti tegutseda, et hoida ära märkimisväärsed lähiajal ähvardavat kahju finantsstabiilsusele või krüptovara omanikele, eelkõige jaeklientidele. Sellisel juhul võib EBA teha vaheotsuse ning peab andma asjaomastele isikutele võimaluse esitada oma seisukohad võimalikult kiiresti pärast otsuse vastuvõtmist.

3. Uurimise all olevatele isikutele tagatakse täielikult kaitseõigus. Neil isikutel on õigus tutvuda EBA toimikuga tingimusel, et võetakse arvesse teiste isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. EBA toimikuga tutvumise õigus ei hõlma konfidentsiaalset teavet ega EBA asutusesiseseks kasutuseks ette nähtud ettevalmistavaid dokumente.

Artikkel 136

Otsuste läbivaatamine Euroopa Kohtus

Euroopa Kohtul on täielik pädevus vaadata läbi otsused, millega EBA on määranud trahve, sunniraha või halduskaristusi või võtnud muid haldusmeetmeid vastavalt käesolevale määrusele. Euroopa Kohus võib määratud trahvi või sunniraha tühistada, seda vähendada või suurendada.

Artikkel 137

Järelevalvetasud

1. EBA võtab oluliste varapõhiste tokenite emitentidelt ja oluliste e-raha tokenite emitentidelt tasu. See tasu peab katma EBA järelevalveülesannete täitmise kulud, mis on seotud oluliste varapõhiste tokenite emitentide ja oluliste e-raha tokenite emitentidega vastavalt artiklile 117 ja 119, aga ka nende kulude hüvitamisega, mis pädevatel asutustel võivad tekkida käesoleva määruse kohaselt tegutsedes, eelkõige tulenevalt ülesannete delegeerimisest kooskõlas artikliga 138.

2. Ühelt olulise varapõhise tokeni emitendilt nõutava tasu suurus peab olema proportsionaalne tema tagatisvara suurusega ja katma kõik kulud, mis EBA-l tekivad käesoleva määruse kohaste järelevalveülesannete täitmisel.

Ühelt olulise e-raha tokeni emitendilt nõutava tasu suurus peab olema proportsionaalne raha vastu vahetatava e-raha tokeni emissiooni mahuga ning see peab katma kõik kulud, mis EBA-l tekivad käesoleva määruse kohaste järelevalveülesannete täitmisel, sealhulgas nimetatud ülesannete täitmisel tekkinud kulude hüvitamine.

3. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 139 hiljemalt 30. juuniks 2024 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, täpsustades täiendavalt tasu liiki, seda, mille eest tasu tuleb maksta, tasu suurust ja tasu maksamise viisi ning käesoleva artikli lõike 2 kohaselt üksuse kohta EBA-le tasutava maksimaalse summa arvutamise meetodit.

Artikkel 138

EBA ülesannete delegeerimine pädevatele asutustele

1. Kui see on oluliste varapõhiste tokenite emitentide või oluliste e-raha tokenite emitentide järelevalvega seotud ülesande nõuetekohaseks täitmiseks vajalik, võib EBA delegeerida konkreetse järelevalveülesande pädevale asutusele. Sellised konkreetsed järelevalveülesanded võivad hõlmata volitusi esitada teabenõudeid vastavalt artiklile 122 ning korraldada uurimisi ja kohapealseid kontrolle vastavalt artiklile 123 või 124.
2. Enne lõikes 1 osutatud ülesande delegeerimist konsulteerib EBA asjaomase pädeva asutusega järgmistes küsimustes:
 - a) delegeeritava ülesande ulatus;
 - b) ülesande täitmise ajakava ning
 - c) vajaliku teabe edastamine EBA poolt ja EBA-le.
3. Vastavalt artikli 137 lõike 3 ja artikli 139 alusel komisjoni poolt vastu võetud tasusid käsitlevale delegeeritud õigusaktile hüvitab EBA kulud, mida pädev asutus kandis delegeeritud ülesannete täitmisel.
4. EBA vaatab ülesannete delegeerimise läbi asjakohaste ajavahemike järel. Selline volituste delegeerimine võidakse igal ajal tagasi võtta.

VIII JAOTIS

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID

Artikkel 139

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 3 lõikes 2, artikli 43 lõikes 11, artikli 103 lõikes 8, artikli 104 lõikes 8, artikli 105 lõikes 7, artikli 134 lõikes 10 ja artikli 137 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile 36 kuuks alates 29. juunist 2023. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne 36-kuulise tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 3 lõikes 2, artikli 43 lõikes 11, artikli 103 lõikes 8, artikli 104 lõikes 8, artikli 105 lõikes 7, artikli 134 lõikes 10 ja artikli 137 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 3 lõike 2, artikli 43 lõike 11, artikli 103 lõike 8, artikli 104 lõike 8, artikli 105 lõike 7, artikli 134 lõike 10 ja artikli 137 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kolme kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kolme kuu võrra.

IX JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 140

Aruanded käesoleva määruse kohaldamise kohta

1. Komisjon esitab hiljemalt 30. juuniks 2027 ning pärast EBA ja ESMAga konsulteerimist Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, lisades kohasel juhul seadusandliku ettepaneku. Vahearuanne esitatakse hiljemalt 30. juuniks 2025, lisades kohasel juhul seadusandliku ettepaneku.
2. Lõikes 1 osutatud aruanded sisaldavad järgmist:
 - a) krüptovara emissioonide arv liidus, pädevatele asutustele esitatud või teada antud krüptovara valgete raamatute arv, emiteeritud krüptovara liik ja turukapitalisatsioon, kauplemisele võetud krüptovarade arv;
 - b) krüptovara liigitamisel saadud kogemuste kirjeldus, sealhulgas võimalikud lahknevused pädevate asutuste lähenemisviisides;
 - c) hinnang selle kohta, kas on vaja võtta kasutusele muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite krüptovara valgete raamatute heakskiitmise mehhanism;
 - d) selliste ELi residentide hinnanguline arv, kes kasutavad ELis emiteeritud krüptovara või investeerivad sellesse;
 - e) võimaluse korral selliste liidu residentide hinnanguline arv, kes kasutavad väljaspool liitu emiteeritud krüptovara või investeerivad sellesse ning selgitus sellega seotud andmete kättesaadavuse kohta;
 - f) liidus teatatud krüptovaraga seotud pettuste, kelmuste, häkkimisjuhtude, lunavararünnetega seotud makseteks krüptovara kasutamise, küberrünnakute, varguste või kaotsimine kute arv ja rahaline väärtus, kelmuste ja pettuste liigid, krüptovara teenuse osutajatele ja varapõhiste tokenite emitentidele laekunud kaebuste arv, pädevatele asutustele laekunud kaebuste arv ja laekunud kaebuste teemad;
 - g) varapõhiste tokenite emitentide arv ning tagatisvarade kategooriate analüüs, tagatisvara portfelli suurus ja varapõhiste tokenitega tehtud maksete maht;
 - h) oluliste varapõhiste tokenite emitentide arv ning tagatisvarade kategooriate analüüs, tagatisvara portfelli suurus ja oluliste varapõhiste tokenitega tehtud maksete maht;
 - i) e-raha tokenite emitentide arv ning e-raha tokenite järgitavate ametlike vääringute analüüs, vastavalt artiklile 54 hoiustatud või investeeritud raha koosseis ja summa ja e-raha tokenitega tehtud maksete maht;
 - j) oluliste e-raha tokenite emitentide arv ning e-raha tokenite järgitavate ametlike vääringute analüüs, olulisi e-raha tokeneid emiteerivate e-raha asutuste osas tagatisvara kategooriate analüüs, tagatisvara suurus ja oluliste e-raha tokenitega tehtud maksete maht;
 - k) oluliste krüptovara teenuse osutajate arv;
 - l) hinnang krüptovaraturgude toimimisele liidus, sh turuarengutele ja -suundumustele, võttes arvesse järelevalveasutuste kogemusi, tegevuslooga krüptovara teenuste osutajate arvu ja nende keskmist turuosa;
 - m) hinnang krüptovara omanike ja krüptovara teenuse osutajate klientide, eelkõige jaeklientide kaitstuse tasemele;
 - n) hinnang sotsiaalmeediavõrgustikes esinevatele krüptovaraga seotud petturlikele reklaamteadetele ja pettustele;

- o) hinnang, mis käsitleb krüptovara emitentide ja krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldatavaid nõudeid ning nende mõju tegevuskerksusele, turu terviklusele, finantsstabiilsusele ning klientide ja krüptovara omanike kaitsele;
- p) hinnang artikli 81 kohaldamisele ning võimalusele lisada artiklitesse 78, 79 ja 80 asjakohasustestid krüptovarateenuse osutajate klientide, eelkõige jaeklientide parema kaitsmise huvides;
- q) hinnang sellele, kas käesoleva määrusega hõlmatud krüptovarateenuste valik on asjakohane ning kas käesolevas määruses sätestatud mõisteid on vaja kohandada ning kas käesoleva määruse kohaldamisalasse tuleb lisada täiendavaid uuenduslikke krüptovaravorme;
- r) hinnang sellele, kas krüptovarateenuse osutajate suhtes kohaldatavad usaldatavusnõuded on asjakohased ning kas need tuleks viia kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/2033 ⁽⁴⁶⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/2034 ⁽⁴⁷⁾ alusel investeerimisühingute suhtes kohaldatavate algkapitali ja omavahendite nõuetega;
- s) hinnang varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite artikli 43 lõike 1 punktide a, b ja c kohaste oluliseks liigitamise künniste asjakohasusele ning hinnang sellele, kas neid künniseid tuleks korrapäraselt hinnata;
- t) hinnang detsentraliseeritud rahanduse arengule krüptovaraturgudel ja detsentraliseeritud krüptovarasüsteemide asjakohasele regulatiivsele käsitlemisele;
- u) hinnang krüptovarateenuse osutajate artikli 85 kohaste oluliseks liigitamise künniste asjakohasusele ning hinnang sellele, kas neid künniseid tuleks korrapäraselt hinnata;
- v) hinnang sellele, kas käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate kolmandate riikide krüptovarateenuseid osutavate üksuste, varapõhiste tokenite emitentide või e-raha tokenite emitentide jaoks tuleks luua samaväärsuskord;
- w) hinnang sellele, kas artiklitega 4 ja 16 ette nähtud erandid on otstarbekad;
- x) hinnang sellele, kuidas käesolev määrus mõjutab krüptovara siseturu nõuetekohast toimimist, sealhulgas võimalik mõju VKEde rahastamisvõimalustele ja uute maksevahendite, sealhulgas makseinstrumentide väljatöötamisele;
- y) krüptovaraturu ärimudelite ja tehnoloogiate arengu kirjeldus, pöörates erilist tähelepanu uute tehnoloogiate keskkonna- ja kliimamõjule, samuti hinnang poliitikavalikutele ja vajaduse korral lisameetmetele, mis võiksid olla vajalikud, et leevendada krüptovaraturgudel kasutatavate tehnoloogiate ning eelkõige krüptovaratehingute valideerimiseks kasutatavate konsensusmehhanismide kahjulikku mõju kliimale ja muud keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju;
- z) hinnang sellele, kas käesolevas määruses sätestatud meetmeid on vaja muuta, et tagada klientide ja krüptovara omanike kaitse, turu terviklus ja finantsstabiilsus;
- aa) halduskaristuste ja muude haldusmeetmete kohaldamine;
- ab) hinnang, mis käsitleb pädevate asutuste, EBA, ESMA, keskpankade ja muude asjaomaste asutuste vahelist koostööd, sealhulgas seoses nende vastutuse või ülesannete vastastikuse mõjuga, ning eeliseid ja puudusi, mis kaasnevad sellega, et käesoleva määruse kohase järelevalve eest vastutavad liikmesriikide pädevad asutused ja EBA;

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2033, mis käsitleb investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 575/2013, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 806/2014 (ELT L 314, 5.12.2019, lk 1).

⁽⁴⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/2034, mis käsitleb investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2002/87/EÜ, 2009/65/EÜ, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/59/EL ja 2014/65/EL (ELT L 314, 5.12.2019, lk 64).

- ac) hinnang, mis käsitleb pädevate asutuste ja ESMA vahelist koostööd seoses oluliste krüptovarateenuse osutajate järelevalvega ning eelseid ja puudusi, mis kaasnevad sellega, et käesoleva määruse kohase oluliste krüptovarateenuse osutajate järelevalve eest vastutavad liikmesriikide pädevad asutused ja ESMA;
 - ad) muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentide käesoleva määruse järgimisest tulenevad kulud protsendina krüptovaraemissioonide käigus kaasatud summast;
 - ae) varapõhiste tokenite emitentide ja e-raha tokenite emitentide käesoleva määruse järgimisest tulenevad kulud protsendina nende tegevuskuludest;
 - af) krüptovarateenuse osutajate käesoleva määruse järgimisest tulenevad kulud protsendina nende tegevuskuludest;
 - ag) käesoleva määruse rikkumise eest pädevate asutuste ja EBA poolt määratud haldustrahvide ja kriminaalkaristuste arv ja suurus.
3. Kui see on kohaldatav, võetakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aruannetes järeldusi ka artiklites 141 ja 142 osutatud aruannetes käsitletud temade suhtes.

Artikkel 141

ESMA aastaaruanne turusuundumuste kohta

Hiljemalt 31. detsembriks 2025 ja seejärel igal aastal esitab ESMA tihedas koostöös EBAga Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise ja krüptovaraturgude suundumuste kohta. Aruanne tehakse üldsusele kättesaadavaks.

Aruanne peab sisaldama järgmist:

- a) krüptovara emissioonide arv liidus, pädevatele asutustele esitatud või teada antud krüptovara valgete raamatute arv, emiteeritud krüptovara liik ja turukapitalisatsioon, kauplemisele võetud krüptovarade arv;
- b) varapõhiste tokenite emitentide arv ning tagatisvara kategooriate analüüs, tagatisvara portfelli suurus ja varapõhiste tokenitega tehtud tehingute maht;
- c) oluliste varapõhiste tokenite emitentide arv ning tagatisvara kategooriate analüüs, tagatisvara portfelli suurus ja oluliste varapõhiste tokenitega tehtud tehingute maht;
- d) e-raha tokenite emitentide arv ning e-raha tokenite järgitavate ametlike vääringute analüüs, vastavalt artiklile 54 hoiustatud või investeeritud raha koosseis ja summa ja e-raha tokenitega tehtud maksete maht;
- e) oluliste e-raha tokenite emitentide arv ning oluliste e-raha tokenite järgitavate ametlike vääringute analüüs, olulisi e-raha tokeneid emiteerivate e-raha asutuste osas tagatisvara kategooriate analüüs, tagatisvara portfelli suurus ja oluliste e-raha tokenitega tehtud maksete maht;
- f) krüptovarateenuse osutajate arv ja oluliste krüptovarateenuse osutajate arv;
- g) selliste liidu residentide hinnanguline arv, kes kasutavad liidus emiteeritud krüptovara või investeerivad sellesse;
- h) võimaluse korral selliste liidu residentide hinnanguline arv, kes kasutavad väljaspool liitu emiteeritud krüptovara või investeerivad sellesse ning selgitus sellekohaste andmete kättesaadavuse kohta;
- i) andmed liidu residentidele krüptovarateenuseid osutavate tegevusloata börside geograafilise asukoha ning kliendi tundmist käsitleva korra ja klientide suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete taseme kohta, sealhulgas ilma selge tegevuskohata börside arv ja selliste börside arv, mis asuvad jurisdiktsioonides, mis on kantud liidu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tarvis suure riskiga kolmandate riikide loetellu või maksualast koostööd mitte-tegevate jurisdiktsioonide loetellu, liigitatuna vastavalt sellele, mil määral järgitakse piisavat kliendi tundmist käsitlevat korda;

- j) selliste krüptovaratehingute osakaal, mis toimuvad krüptovarateenuse osutaja või tegevusloata teenuseosutaja kaudu või üksikisikute vahel, ja nende tehingute maht;
- k) liidus teatatud krüptovaraga seotud pettuste, kelmuste, häkkimisjuhtude, lunavararünnete ja küberrünnetega seotud makseteks krüptovara kasutamise ning varguste või kaotsimineku arv ja väärtus, pettuste liigid, krüptovarateenuse osutajatele ja varapõhiste tokenite emitentidele laekunud kaebuste arv, pädevatele asutustele laekunud kaebuste arv ja laekunud kaebuste teemad;
- l) krüptovarateenuse osutajatele, emitentidele ja pädevatele asutustele esitatud kaebuste arv seoses krüptovara valges raamatus või reklaamteadetes sisalduva väära ja eksitava teabega, sealhulgas sotsiaalmeediaplatvormide kaudu;
- m) võimalikud lähenemisviisid ja valikud, mis põhinevad parimatel tavadel ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide aruannetel, et vähendada käesolevast määrusest kõrvalehoidmise ohtu, sealhulgas seoses liidus krüptovarateenuste osutamisega ilma loata kolmandate riikide isikute poolt.

Pädevad asutused esitavad ESMA-le aruande koostamiseks vajaliku teabe. Aruande koostamise eesmärgil võib ESMA taotleda teavet õiguskaitseasutustelt.

Artikkel 142

Aruanne krüptovaraga seotud viimaste suundumuste kohta

1. Komisjon esitab hiljemalt 30. detsembriks 2024 ning pärast EBA ja ESMAga konsulteerimist Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande krüptovaraga seotud viimaste suundumuste kohta, eelkõige küsimustes, mida käesolevas määruses ei käsitleta, lisades vajaduse korral seadusandliku ettepaneku.
2. Lõikes 1 osutatud aruanne sisaldab vähemalt järgmist:
 - a) hinnang detsentraliseeritud rahastamise arengule krüptovaraturgudel ja ilma emitendi või krüptovarateenuse osutajata toimivate detsentraliseeritud krüptovarasüsteemide asjakohasele regulatiivsele käsitlemisele, sealhulgas hinnang detsentraliseeritud rahastamise reguleerimise vajalikkusele ja teostatavusele;
 - b) hinnang, mis käsitleb krüptovara laenuks andmise ja laenuks võtmise reguleerimise vajadust ja teostatavust;
 - c) hinnang e-raha tokenite ülekandmisega seotud teenuste käsitlemise kohta, kui seda ei ole hinnatud direktiivi (EL) 2015/2366 läbivaatamisel;
 - d) hinnang ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara turgude arengule ja sellise krüptovara asjakohasele regulatiivsele käsitlemisele, sealhulgas hinnang ainulaadse ja mitteasendatava krüptovara pakujate ning sellise krüptovaraga seotud teenuste osutajate reguleerimise vajalikkusele ja teostatavusele.

Artikkel 143

Üleminekumeetmed

1. Artikleid 4–15 ei kohaldata krüptovara avalike pakkumiste suhtes, mis lõppesid enne 30. detsembrit 2024.
2. Erandina II jaotisest kohaldatakse muu krüptovara kui varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite suhtes, mis võeti kauplemisele enne 30. detsembrit 2024, ainult järgmisi nõudeid:
 - a) artikleid 7 ja 9 kohaldatakse reklaamteadete suhtes, mis avaldatakse pärast 30. detsembrit 2024;
 - b) kauplemisplatvormide korraldajad tagavad hiljemalt 31. detsembriks 2027, et käesolevas määruses nõutud juhtudel koostatakse, tehakse teatavaks ja avaldatakse krüptovara valge raamat kooskõlas artiklitega 6, 8 ja 9 ning et seda ajakohastatakse vastavalt artiklile 12.
3. Krüptovarateenuse osutajad, kes osutasid oma teenuseid kohaldatavate õigusaktide alusel enne 30. detsembrit 2024, võivad jätkata tegutsemist kuni 1. juulini 2026 või kuni neile vastavalt artiklile 63 kas antakse tegevusluba või keeldutakse selle andmisest, olenevalt sellest, kumb leiab aset varem.

Liikmesriik võib otsustada mitte kasutada krüptovarateenuse osutajatele esimeses lõigus sätestatud üleminekukorda või lühendada selle kestust, kui liikmesriik leiab, et tema riigisisene õigusraamistik, mida kohaldatakse enne 30. detsembrit 2024, on leebem kui käesolev määrus.

Hiljemalt 30. juuniks 2024 teeb liikmesriik komisjonile ja ESMA-le teatavaks, kas ta on teises lõigus sätestatud võimalust kasutanud ning üleminekukorra kestuse.

4. Varapõhiste tokenite emitendid, välja arvatud krediidasutused, kes emiteerisid varapõhiseid tokeneid kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega enne 30. juunit 2024, võivad jätkata tegutsemist seni, kuni neile vastavalt artiklile 21 kas antakse tegevusluba või keeldutakse selle andmisest, tingimusel et nad taotleavad tegevusluba enne 30. juulit 2024.

5. Krediidasutused, kes emiteerisid varapõhiseid tokeneid kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega enne 30. juunit 2024, võivad jätkata tegutsemist kuni krüptovara valge raamatu artikli 17 kohase heakskiitmise või heakskiitmisest keeldumiseni, tingimusel et nad teavitavad oma pädevat asutust vastavalt kõnealuse artikli lõikele 1 enne 30. juulit 2024.

6. Erandina artiklitest 62 ja 63 võivad liikmesriigid kohaldada lihtsustatud korda selliste tegevusloataotluste menetlemisel, mille on ajavahemikul 30. detsembrist 2024 kuni 1. juulini 2026 esitanud üksused, kellel oli 30. detsembril 2024 lubatud osutada krüptovarateenuseid riigisisese õiguse alusel. Pädevad asutused veenduvad enne lihtsustatud korras tegevusloa andmist, et V jaotise 2. ja 3. peatükis sätestatud nõuded on täidetud.

7. EBA täidab järelevalvekohustust vastavalt artiklile 117 alates kuupäevast, mil hakatakse kohaldama artikli 43 lõikes 11 osutatud delegeeritud õigusakte.

Artikkel 144

Määruse (EL) nr 1093/2010 muutmine

Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 1 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Euroopa Pangandusjärelevalve tegutseb käesolevast määrusest tulenevate volituste alusel ja järgmiste seadusandlike aktide kohaldamisala piires: direktiiv 2002/87/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/48/EÜ (*), direktiiv 2009/110/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 575/2013 (**), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL (***), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/49/EL (****), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/92/EL (*****), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366 (*****) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1114 (*****) sellises ulatuses, mil neid kohaldatakse krediidi- ja finantsasutuste ning nende üle järelevalvet tegevate pädevate asutuste suhtes, ning direktiivi 2002/65/EÜ asjakohased osad, sealhulgas kõik direktiivid, määrused ja otsused, mis põhinevad kõnealustel seadusandlikel aktidel, ning kõik hilisemad õiguslikult siduvad liidu õigusaktid, millega antakse Euroopa Pangandusjärelevalvele ülesandeid. Ühtlasi tegutseb Euroopa Pangandusjärelevalve kooskõlas nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2013 (*****)“.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, 22.5.2008, lk 66).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

(***) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

(****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/49/EL hoiuste tagamise skeemide kohta (ELT L 173, 12.6.2014, lk 149).

(*****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta (ELT L 257, 28.8.2014, lk 214).

(*****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

(*****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 40).

(*****) Nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1024/2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga (ELT L 287, 29.10.2013, lk 63).“

Artikkel 145

Määruse (EL) nr 1095/2010 muutmine

Määruse (EL) nr 1095/2010 artikli 1 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tegutseb käesolevast määrusest tulenevate volituste alusel ja järgmiste seadusandlike aktide kohaldamisala piires: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 97/9/EÜ, 98/26/EÜ, 2001/34/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/109/EÜ, 2009/65/EÜ, 2011/61/EL (*), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1060/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/65/EL (**), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1129 (***) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1114 (****) ning direktiivide 2002/87/EÜ ja 2002/65/EÜ asjakohased osad sellises ulatuses, mil neid kohaldatakse ettevõtjate suhtes, kes pakuvad investeerimisteenuseid, või investeerimisfondide suhtes, kes turustavad oma osakuid või aktsiaid, krüptovara emitentide või pakkujate, kauplemisele võtmist taotlevate isikute või krüptovarateenuse osutajate suhtes ning pädevate asutuste suhtes, kes nende üle järelevalvet teevad, sealhulgas kõik direktiivid, määrused ja otsused, mis põhinevad kõnealustel seadusandlikel aktidel, ning kõik hilisemad õiguslikult siduvad liidu õigusaktid, millega antakse Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele ülesandeid.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

(***) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1129, mis käsitleb väärtpaberite avalikul pakumisel või reguleeritud turul kauplemisele võtmisel avaldatavat prospekti ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/71/EÜ (ELT L 168, 30.6.2017, lk 12).

(****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 40).“

Artikkel 146

Direktiivi 2013/36/EL muutmine

Direktiivi 2013/36/EL I lisa punkt 15 asendatakse järgmisega:

„15. E-raha, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114 (*) artikli 3 lõike 1 punktis 7 määratletud e-raha tokenite emiteerimine.

16. Määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punktis 6 määratletud varapõhiste tokenite emiteerimine.

17. Määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punktis 16 määratletud krüptovarateenused.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 40).“

Artikkel 147

Direktiivi (EL) 2019/1937 muutmine

Direktiivi (EL) 2019/1937 lisa I.B osasse lisatakse järgmine punkt:

„xxii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ja direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 40).“

Artikkel 148

Direktiivide 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 muudatuste ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad artiklite 146 ja 147 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 30. detsembriks 2024.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile, EBA-le ja ESMA-le artikliga 116 reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetavate põhiliste riigisiseste õigusnormide teksti.

Artikkel 149

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnenandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates 30. detsembrist 2024.
3. Erandina lõikest 2 kohaldatakse III ja IV jaotist alates 30. juunist 2024.
4. Erandina käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 kohaldatakse artikli 2 lõiget 5, artikli 3 lõiget 2, artikli 6 lõikeid 11 ja 12, artikli 14 lõike 1 teist lõiku, artikli 17 lõiget 8, artikli 18 lõikeid 6 ja 7, artikli 19 lõikeid 10 ja 11, artikli 21 lõiget 3, artikli 22 lõikeid 6 ja 7, artikli 31 lõiget 5, artikli 32 lõiget 5, artikli 34 lõiget 13, artikli 35 lõiget 6, artikli 36 lõiget 4, artikli 38 lõiget 5, artikli 42 lõiget 4, artikli 43 lõiget 11, artikli 45 lõikeid 7 ja 8, artikli 46 lõiget 6, artikli 47 lõiget 5, artikli 51 lõikeid 10 ja 15, artikli 60 lõikeid 13 ja 14, artikli 61 lõiget 3, artikli 62 lõikeid 5 ja 6, artikli 63 lõiget 11, artikli 66 lõiget 6, artikli 68 lõiget 10, artikli 71 lõiget 5, artikli 72 lõiget 5, artikli 76 lõiget 16, artikli 81 lõiget 15, artikli 82 lõiget 2, artikli 84 lõiget 4, artikli 88 lõiget 4, artikli 92 lõikeid 2 ja 3, artikli 95 lõikeid 10 ja 11, artikli 96 lõiget 3, artikli 97 lõiget 1, artikli 103 lõiget 8, artikli 104 lõiget 8, artikli 105 lõiget 7, artikli 107 lõikeid 3 ja 4, artikli 109 lõiget 8 ning artikli 119 lõiget 8, artikli 134 lõiget 10, artikli 137 lõiget 3 ja artiklit 139 alates 29. juunist 2023.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 31. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel
president
R. METSOLA

Nõukogu nimel
eesistuja
P. KULLGREN

I LISA

**MUU KRÜPTOVARA KUI VARAPÕHISTE TOKENITE JA E-RAHA TOKENITE KRÜPTOVARA VALGES
RAAMATUS AVALIKUSTATAV TEAVE**

A osa: teave pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku kohta

1. Nimi.
2. Õiguslik vorm.
3. Registreeritud aadress ja peakontor, kui need on erinevad.
4. Registrisse kandmise kuupäev.
5. Juriidilise isiku tunnus või muu kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt nõutav tunnus.
6. Pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku kontakttelefoninumber ja e-posti aadress ning ajavahemik (päevades), mille jooksul investor, kes võtab pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isikuga selle telefoninumbri või e-posti aadressi kaudu ühendust, saab vastuse.
7. Kui see on kohaldatav, siis emaettevõtja nimi.
8. Pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku juhtorgani liikmete andmed, tegevusaadressid ja ülesanded.
9. Pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku ja, kui see on kohaldatav, tema emaettevõtja äri- või kutsetegevus.
10. Pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku finantsseisund viimase kolme aasta jooksul või kui pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik ei ole asutatud viimase kolme aasta jooksul, tema finantsseisund alates tema registreerimise kuupäevast.

Finantsseisundi hindamise aluseks on õiglane ülevaade pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku äritegevuse arengust ja tulemustest ning tema seisundist igal aastal ja vaheperioodil, mille kohta nõutakse varasemat finants-teavet, sealhulgas oluliste muutuste põhjused.

Ülevaade on äritegevuse mastaapi ja keerukust arvestav pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku äritegevuse ja seisundi arengut ja tulemusi käsitlev tasakaalustatud ja terviklik analüüs.

B osa: teave emitendi kohta, kui emitent ei ole pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik

1. Nimi.
2. Õiguslik vorm.
3. Registreeritud aadress ja peakontor, kui need on erinevad.
4. Registrisse kandmise kuupäev.
5. Juriidilise isiku tunnus või muu kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt nõutav tunnus.
6. Kui see on kohaldatav, emaettevõtja nimi.
7. Emitendi juhtorgani liikmete andmed, tegevusaadressid ja ülesanded.
8. Emitendi ja, kui see on kohaldatav, tema emaettevõtja äri- või kutsetegevus.

C osa: teave kauplemisplatvormi korraldaja kohta juhul, kui ta koostab krüptovara valge raamatu

1. Nimi.
2. Õiguslik vorm.
3. Registreeritud aadress ja peakontor, kui need on erinevad.
4. Registrisse kandmise kuupäev.
5. Juriidilise isiku tunnus või muu kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt nõutav tunnus.
6. Kui see on kohaldatav, emajettevõtja nimi.
7. Põhjus, miks kõnealune korraldaja koostas krüptovara valge raamatu.
8. Korraldaja juhtorgani liikmete andmed, tegevusaadressid ja ülesanded.
9. Korraldaja ja, kui see on kohaldatav, tema emajettevõtja äri- või kutsetegevus.

D osa: teave krüptovaraprojekti kohta

1. Krüptovaraprojekti ja krüptovara nimi (kui see erineb pakkuja või kauplemisele võtmist taotleva isiku nimest) ning lühend või tähis.
2. Krüptovaraprojekti lühikirjeldus.
3. Andmed kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute kohta (sh ettevõtte tegevusaadressid või alaline asukoht), kes on seotud krüptovaraprojekti elluviimisega, nt nõustajad, arendusmeeskond ja krüptovara teenuse osutajad.
4. Kui krüptovaraprojekt puudutab kasutustokeneid, siis väljatöötatavate kaupade või teenuste peamised omadused.
5. Teave krüptovaraprojekti kohta, eelkõige projekti senised ja tulevased olulised vahe-eesmärgid ning, kui see on kohaldatav, projekti jaoks juba eraldatud vahendid.
6. Kui see on kohaldatav, siis vastu võetud raha või muu krüptovara kavandatud kasutamine.

E osa: teave krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kohta

1. Märge selle kohta, kas krüptovara valge raamat käsitleb krüptovara avalikku pakkumist või selle kauplemisele võtmist.
2. Avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise taotlemise põhjused.
3. Kui see on kohaldatav, siis summa, mida avaliku pakkumise käigus kavatakse kaasata rahas või muus krüptovaras, sealhulgas, kui see on kohaldatav, krüptovara avalikule pakkumisele seatud minimaalse ja maksimaalse märkimise eesmärk ning kas aktsepteeritakse ülemärkimist ja kuidas see jaotatakse.
4. Krüptovara avaliku pakkumise emissioonihind (ametlikus vääringus või muus krüptovaras), kõik kohaldatavad märkimistasud või meetod, mille kohaselt pakkumishind määratakse.
5. Kui see on kohaldatav, siis avalikult pakutavate või kauplemisele võetavate krüptovarade koguarv.
6. Märge selle kohta, millistele tulevastele omanikele on avalikult pakutav krüptovara või kauplemisele võetav krüptovara suunatud, kaasa arvatud sellise krüptovara omanike liigiga seotud võimalikud piirangud.

7. Eraldi teade selle kohta, et krüptovara avalikul pakkumisel osalevatele ostjatele makstakse tagasi nende rahaline osalus, kui avaliku pakkumise lõpus ei saavutata minimaalset märkimise eesmärki, kui nad kasutavad artiklis 13 sätestatud taganemisõigust või kui pakkumine tühistatakse, koos tagasimaksemehhanismi üksikasjaliku kirjeldusega, mis sisaldab muu hulgas tagasimaksete tegemise eeldatavat ajakava.
8. Teave krüptovara avaliku pakkumise eri etappide kohta, kaasa arvatud teave krüptovara varastele ostjatele mõeldud allahindluse kohta (avaliku pakkumise eelne müük); kui mõne ostja puhul kasutatakse allahindlust, siis ostuhinna erinevuse selgitus ja teistele investoritele avalduva mõju kirjeldus.
9. Tähtajalise pakkumise korral märkimisperiood, mille jooksul avalik pakkumine toimub.
10. Artiklis 10 osutatud raha või krüptovara kaitsmise kord tähtajalise avaliku pakkumise või taganemistähtaja jooksul.
11. Makseviisid pakutava krüptovara ostmiseks ja väärtuse ostjatele ülekandmise meetodid, kui ostjatel on õigus saada tagasimakset.
12. Avalike pakkumiste puhul teave taganemisõiguse kohta, nagu on osutatud artiklis 13.
13. Teave selle kohta, kuidas ja millise ajakava kohaselt kantakse ostetud krüptovara üle omanikele.
14. Teave tehniliste nõuete kohta, mida ostja peab täitma, et krüptovara hoida.
15. Kui see on kohaldatav, siis krüptovara pakkumise korraldamise eest vastutava krüptovarateenuse osutaja nimi ja pakkumise korraldamise vorm (siduva kohustuse võtmisega või ilma selleta).
16. Kui see on kohaldatav, siis krüptovara kauplemisplatvormi nimi, kus kauplemisele võtmist taotletakse, ning teave selle kohta, kuidas investorid saavad juurdepääsu sellistele kauplemisplatvormidele ja millised on sellega seotud kulud.
17. Krüptovara avaliku pakkumisega seotud kulud.
18. Avaliku pakkumise või kauplemisele võtmisega seotud isikute võimalikud huvide konfliktid, mis tekivad seoses pakkumise või kauplemisele võtmisega.
19. Krüptovara avaliku pakkumise suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

F osa: teave krüptovara kohta

1. Krüptovara liik, mida pakutakse avalikult või mille kauplemisele võtmist taotletakse.
2. Pakutava või kauplemisele võetava krüptovara omaduste, sealhulgas sellise teabe, mis on vajalik krüptovara valge raamatu liigitamiseks artiklis 109 osutatud registris, nii nagu on täpsustatud sama artikli lõikes 8, ja funktsioonide kirjeldus, kaasa arvatud teave selle kohta, millal kavatakse neid funktsioone kasutada.

G osa: teave krüptovaraga seotud õiguste ja kohustuste kohta

1. Ostja õiguste ja kohustuste (kui neid on) kirjeldus ning nende õiguste kasutamise kord ja tingimused.
2. Nende tingimuste kirjeldus, mille alusel võib õigusi ja kohustusi muuta.

3. Kui see on kohaldatav, siis teave asjaomase emitendi krüptovara edasiste avalike pakkumiste kohta ning emitendi endale jäetud krüptovarade arv.
4. Kui krüptovara avalik pakkumine või selle kauplemisele võtmine puudutab kasutustokeneid, siis teave nende kaupade või teenuste kvaliteedi ja kvantiteedi kohta, millele antakse kasutustokeniga juurdepääs.
5. Kui krüptovara avalik pakkumine või selle kauplemisele võtmine puudutab kasutustokeneid, siis teave selle kohta, kuidas saab kasutustokeneid lunastada nende kaupade või teenuste vastu, millega nad seotud on.
6. Kui kauplemisele võtmist ei ole taotletud, siis teave selle kohta, kuidas ja kus saab krüptovara pärast avalikku pakkumist osta või müüa.
7. Pakutava või kauplemisele võetud krüptovara võõrandamisega seotud piirangud.
8. Kui krüptovaral on protokollid, millega suurendatakse või vähendatakse nõudluse muutumise korral selle pakkumist, siis kirjeldus selliste protokollide toimimise kohta.
9. Kui see on kohaldatav, siis krüptovara väärtust kaitsvate kaitseskeemide ja hüvitusskeemide kirjeldus.
10. Krüptovara suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

H osa: teave kasutatava tehnoloogia kohta

1. Teave alustehnoloogia, sh kasutatud hajusraamatu tehnoloogia, protokollide ja tehniliste standardite kohta.
2. Kui see on kohaldatav, siis konsensusmehhanism.
3. Tehingute turvalisuse tagamiseks vajalikud stiimulmehhanismid ja võimalikud kehtivad tasud.
4. Kui krüptovara emiteeritakse, kantakse üle või säilitatakse, kasutades hajusraamatu tehnoloogiat, mida korraldab emitent, pakkuja või nende nimel tegutsev kolmas isik, siis sellise hajusraamatu tehnoloogia toimimise üksikasjalik kirjeldus.
5. Teave kasutatud tehnoloogia auditeerimise tulemuste kohta, kui selline audit on läbi viidud.

I osa: teave riskide kohta

1. Krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmisega seotud riskide kirjeldus.
 2. Emitendiga seotud riskide kirjeldus, kui emitent ei ole pakkuja või kauplemisele võtmist taotlev isik.
 3. Krüptovaraga seotud riskide kirjeldus.
 4. Projekti rakendamisega seotud riskide kirjeldus.
 5. Kasutatava tehnoloogiaga seotud riskide kirjeldus ja riskimaandamismeetmed (kui neid on).
-

II LISA

VARAPÕHISE TOKENI KRÜPTOVARA VALGES RAAMATUS AVALIKUSTATAV TEAVE

A osa: teave varapõhise tokeni emitendi kohta

1. Nimi.
2. Õiguslik vorm.
3. Registreeritud aadress ja peakontor, kui need on erinevad.
4. Registrisse kandmise kuupäev.
5. Juriidilise isiku tunnus või muu kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt nõutav tunnus.
6. Kui see on kohaldatav, emettevõtja andmed.
7. Emitendi juhtorgani liikmete andmed, tegevusaadressid ja ülesanded.
8. Emitendi ja, kui see on kohaldatav, tema emettevõtja äri- või kutsetegevus.
9. Emitendi finantsseisund viimase kolme aasta jooksul või kui emitent ei ole asutatud viimase kolme aasta jooksul, tema finantsseisund alates tema registreerimise kuupäevast.

Finantsseisundi hindamise aluseks on õiglane ülevaade emitendi äritegevuse arengust ja tulemustest ning tema seisundist igal aastal ja vaheperioodil, mille kohta nõutakse varasemat finantsteavet, sealhulgas oluliste muutuste põhjused.

Ülevaade on äritegevuse mastaabi ja keerukust arvestav emitendi äritegevuse ja seisundi arengut ja tulemusi käsitlev tasakaalustatud ja terviklik analüüs.

10. Emitendi juhtimiskorra üksikasjalik kirjeldus.
11. Varapõhise tokeni emitendi tegevusloa andmed ning sellise tegevusloa andnud pädeva asutuse nimi, välja arvatud artikli 17 kohaselt tegevusloa nõudest vabastatud varapõhise tokeni emitendi puhul.

Krediidasutuste puhul päritoluliikmesriigi pädeva asutuse nimi.

12. Kui varapõhise tokeni emitent emiteerib ka muud krüptovara või kui tal on lisaks ka muu krüptovaraga seotud tegevusi, tuleks see selgelt märkida; emitent peaks samuti märkima, kas emitendi ja krüptovara emiteerimiseks kasutatava hajusraamatu tehnoloogiat haldava üksuse vahel on seos, sealhulgas kas protokolle juhib või kontrollib projektis osalejatega tihedalt seotud isik.

B osa: teave varapõhise tokeni kohta

1. Varapõhise tokeni nimi ning lühend või tähis.
2. Varapõhise tokeni omaduste kirjeldus, sealhulgas andmed, mis on vajalikud krüptovara valge raamatu liigitamiseks artiklis 109 osutatud registris, nii nagu on täpsustatud kooskõlas sama artikli lõikega 8.
3. Andmed kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute kohta (sh ettevõtte tegevusaadressid või äriühingu asukoht), kes on seotud varapõhise tokeni kasutuselevõtmisega, nagu nõustajad, arendusmeeskond ja krüptovarateenuse osutajad.

4. Artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud kolmandate isikute rolli, kohustuste ja vastutuse kirjeldus.

5. Teave seoses varapõhiste tokenitega tehtavate plaanide kohta, sh seniste ja tulevaste oluliste vahe-eesmärkide kirjeldus ning, kui see on kohaldatav, juba eraldatud vahendite kirjeldus.

C osa: teave varapõhise tokeni avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kohta

1. Märge selle kohta, kas krüptovara valge raamat käsitleb varapõhise tokeni avalikku pakkumist või selle kauplemisele võtmist.
2. Kui see on kohaldatav, siis summa, mida varapõhise tokeni avaliku pakkumise käigus kavatakse kaasata rahas või muus krüptovaras, sealhulgas, kui see on kohaldatav, varapõhise tokeni avalikule pakkumisele seatud minimaalse ja maksimaalse märkimise eesmärk ning kas aktsepteeritakse ülemärkimist ja kuidas ülemärkimise korral ülemärkimist jaotatakse.
3. Kui see on kohaldatav, siis avalikult pakutava või kauplemisele võetava varapõhise tokeni ühikute koguarv.
4. Märge selle kohta, millistele tulevastele omanikele on avalikult pakutav varapõhine token või kauplemisele võetav varapõhine token suunatud, kaasa arvatud sellise varapõhise tokeni omanike liigiga seotud võimalikud piirangud.
5. Eraldi teade selle kohta, et varapõhise tokeni avalikul pakkumisel osalevatele ostjatele makstakse tagasi nende rahaline osalus, kui avaliku pakkumise lõpus ei saavutata minimaalset märkimise eesmärki, mis sisaldab muu hulgas tagasimaksete tegemise eeldatavat ajakava; märkimise maksimaalse eesmärgi ületamise tagajärjed tuleks selgelt välja tuua.
6. Teave varapõhise tokeni avaliku pakkumise eri etappide kohta, kaasa arvatud teave varapõhise tokeni varastele ostjatele mõeldud allahindluse kohta (avaliku pakkumise eelne müük), ja kui mõne ostja puhul kasutatakse allahindlust, siis ostuhinna erinevuse selgitus ja teistele investoritele avalduva mõju kirjeldus.
7. Tähtajaliste pakkumiste korral märkimisperiood, mille jooksul avalik pakkumine toimub.
8. Pakutava varapõhise tokeni ostmiseks ja lunastamiseks kasutatavad makseviisid.
9. Teave selle kohta, kuidas ja millise ajakava kohaselt kantakse ostetud varapõhine token omanikele üle.
10. Teave tehniliste nõuete kohta, mida ostja peab täitma, et varapõhist tokenit hoida.
11. Kui see on kohaldatav, siis varapõhise tokeni pakkumise korraldamise eest vastutava krüptovarateenuse osutaja nimi ja sellise pakkumise korraldamise vorm (siduva kohustuse võtmisega või ilma selleta).
12. Kui see on kohaldatav, siis krüptovara kauplemisplatvormi nimi, kus kauplemisele võtmist taotletakse, ning teave selle kohta, kuidas investorid saavad juurdepääsu sellistele kauplemisplatvormidele ja millised on sellega seotud kulud.
13. Varapõhise tokeni avaliku pakkumisega seotud kulud.
14. Avaliku pakkumise või kauplemisele võtmisega seotud isikute võimalikud huvide konfliktid, mis tekivad seoses pakkumise või kauplemisele võtmisega.
15. Varapõhise tokeni avaliku pakkumise suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

D osa: teave varapõhise tokeniga seotud õiguste ja kohustuste kohta

1. Pakutava või kauplemisele võetava varapõhise tokeni omaduste ja funktsioonide kirjeldus, kaasa arvatud teave selle kohta, millal kavatakse neid funktsioone kasutada.
2. Ostja õiguste ja kohustuste (kui neid on) kirjeldus ning nende õiguste kasutamise kord ja tingimused.
3. Nende tingimuste kirjeldus, mille alusel võib õigusi ja kohustusi muuta.
4. Kui see on kohaldatav, siis teave asjaomase emitendi varapõhise tokeni tulevaste avalike pakkumiste kohta ning emitendi endale jäetud varapõhise tokeni ühikute arv.
5. Kui kauplemisele võtmist ei ole taotletud, siis teave selle kohta, kuidas ja kus saab varapõhist tokenit pärast avalikku pakkumist osta või müüa.
6. Pakutava või kauplemisele võetud varapõhise tokeni võõrandamisega seotud piirangud.
7. Kui varapõhisel tokenil on protokollid, millega suurendatakse või vähendatakse nõudluse muutumise korral nende pakkumist, siis kirjeldus selliste protokollide toimimise kohta.
8. Kui see on kohaldatav, siis varapõhise tokeni väärtust kaitsvate kaitse- ja hüvituskeemide kirjeldus.
9. Teave õiguste laadi ja täitmisele pööratavuse kohta, sealhulgas alaline õigus nõuda lunastamist ja nõudeõigus, mis omanikel ja artikli 39 lõikes 2 osutatud juriidilistel või füüsilistel isikutel võib olla emitendi vastu, sealhulgas teave selle kohta, kuidas selliseid õigusi käsitletakse maksejõuetusmenetluse korral, teave selle kohta, kas eri omanikele on antud erinevad õigused, ning sellise erineva kohtlemise mittediskrimineerivad põhjused.
10. Varapõhise tokeniga omanikele loodava nõudeõiguse üksikasjalik kirjeldus, sealhulgas
 - a) iga aluseks oleva vara kirjeldus ja iga sellise vara konkreetne osakaal;
 - b) seos aluseks oleva vara väärtuse ning nõude ja tagatisvara portfelli summa vahel ning
 - c) kirjeldus, kuidas toimub nõude komponentide õiglase ja läbipaistev hindamine, milles määratakse vajaduse korral kindlaks sõltumatud pooled.
11. Kui see on kohaldatav, siis teave korra kohta, mille emitent on kehtestanud, et tagada varapõhise tokeni likviidsus, sh sellise likviidsuse tagamise eest vastutavate üksuste nimed.
12. Kaebuste esitamiseks vajalikud kontaktandmed ning kaebuste käsitlemise korra ja võimaliku vaidluste lahendamise mehhanismi või kaebemenetluse kirjeldus, mille varapõhise tokeni emitent on kehtestanud.
13. Omanike õiguste kirjeldus, kui emitent ei ole võimeline oma kohustusi täitma, sealhulgas maksejõuetuse korral.
14. Õiguste kirjeldus seoses finantsseisundi taastamise kava rakendamisega.
15. Õiguste kirjeldus seoses lunastamiskava rakendamisega.
16. Üksikasjalik teave selle kohta, kuidas varapõhist tokenit lunastatakse, sealhulgas selle kohta, kas omanik saab valida lunastamise vormi, ülekandmise vormi või ametliku vääringu, milles lunastamine toimub.
17. Varapõhise tokeni suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

E osa: teave kasutatava tehnoloogia kohta

1. Teave kasutatava tehnoloogia, sh kasutatava hajusraamatu tehnoloogia, samuti protokollide ja tehniliste standardite kohta, mis võimaldavad varapõhiseid tokeneid hoida, säilitada ja üle kanda.
2. Kui see on kohaldatav, siis konsensuse mehhanism.
3. Tehingute turvalisuse tagamiseks vajalikud stiimulmehhanismid ja võimalikud kehtivad tasud.
4. Kui varapõhist tokenit emiteeritakse, kantakse üle või säilitatakse, kasutades hajusraamatu tehnoloogiat, mida korraldab emitent või emitendi nimel tegutsev kolmas isik, siis sellise hajusraamatu tehnoloogia toimimise üksikasjalik kirjeldus.
5. Teave kasutatud tehnoloogia auditeerimise tulemuste kohta, kui selline audit on läbi viidud.

F osa: teave riskide kohta

1. Tagatisvara portfelliga seotud riskid, kui emitent ei suuda oma kohustusi täita.
2. Varapõhise tokeni emitendiga seotud riskide kirjeldus.
3. Varapõhise tokeni avaliku pakkumise või kauplemisele võtmisega seotud riskide kirjeldus.
4. Varapõhise tokeniga, eelkõige alusvaraga seotud riskide kirjeldus.
5. Varapõhise tokeni projekti käivitamisega seotud riskide kirjeldus.
6. Kasutatava tehnoloogiaga seotud riskide kirjeldus ja riskimaandamisemeetmed (kui neid on).

G osa: teave tagatisvara portfelli kohta

1. Sellise mehhanismi üksikasjalik kirjeldus, mille eesmärk on viia tagatisvara portfelli väärtus vastavusse varapõhise tokeniga seotud nõudega, mis hõlmab ka õiguslikke ja tehnilisi aspekte.
 2. Tagatisvara portfelli ja selle koosseisu üksikasjalik kirjeldus.
 3. Varapõhiste tokenite emiteerimise ja lunastamise mehhanismide kirjeldus.
 4. Teave selle kohta, kas osa tagatisvarast investeeritakse, ja kui see on kohaldatav, siis selle tagatisvara investeerimise põhimõtete kirjeldus.
 5. Tagatisvara hoidmise korra kirjeldus, sealhulgas tagatisvara eraldamine, ning nende krüptovarateenuse osutajate nimed, kes hoiavad ja haldavad krüptovara kliendi nimel, ning tagatisvara hoidjaks nimetatud krediitiasutuste või investeerimisühingute nimed.
-

III LISA

E-RAHA TOKENI KRÜPTOVARA VALGES RAAMATUS AVALIKUSTATAV TEAVE

A osa: teave e-raha tokeni emitendi kohta

1. Nimi.
2. Õiguslik vorm.
3. Registreeritud aadress ja peakontor, kui need on erinevad.
4. Registrisse kandmise kuupäev.
5. Juriidilise isiku tunnus või muu kohaldatava riigisese õiguse kohaselt nõutav tunnus.
6. Emitendi kontakttelefoninumber ja e-posti aadress ning ajavahemik (päevades), mille jooksul investor, kes võtab emitendiga selle telefoninumbri või e-posti aadressi kaudu ühendust, saab vastuse.
7. Kui see on kohaldatav, siis emaettevõtja andmed.
8. Emitendi juhtorgani liikmete andmed, tegevusaadressid ja ülesanded.
9. Emitendi ja, kui see on kohaldatav, tema emaettevõtja äri- või kutsetegevus.
10. Võimalikud huvide konfliktid.
11. Kui e-raha tokeni emitent emiteerib ka muud krüptovara või kui tal on lisaks ka muid krüptovaraga seotud tegevusi, tuleks see selgelt märkida; emitent peaks samuti märkima, kas emitendi ja krüptovara emiteerimiseks kasutatava hajusraamatu tehnoloogiat haldava üksuse vahel on seos, sealhulgas kas protokolle juhib või kontrollib projektis osalejatega tihedalt seotud isik.
12. Emitendi viimase kolme aasta finantsseisund või kui emitent ei ole asutatud viimase kolme aasta jooksul, tema finantsseisund alates tema registreerimise kuupäevast.

Finantsseisundi hindamise aluseks on õiglane ülevaade emitendi äritegevuse arengust ja tulemustest ning tema seisundist igal aastal ja vaheperioodil, mille kohta nõutakse varasemat finantsteavet, sealhulgas oluliste muutuste põhjused.

Ülevaade on äritegevuse mastaapi ja keerukust arvestav emitendi äritegevuse ja seisundi arengut ja tulemusi käsitlev tasakaalustatud ja terviklik analüüs.
13. E-raha tokeni emitendi tegevusloa andmed ning sellise tegevusloa andnud pädeva asutuse nimi, välja arvatud artikli 48 lõigete 4 ja 5 kohaselt tegevusloa nõudest vabastatud e-raha tokeni emitendi puhul.

B osa: teave e-raha tokeni kohta

1. Nimi ja lühend.
2. E-raha tokeni omaduste kirjeldus, sealhulgas andmed, mis on vajalikud krüptovara valge raamatu liigitamiseks artiklis 109 osutatud registris, nii nagu on täpsustatud kooskõlas sama artikli lõikega 8.
3. Andmed kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute kohta (sh ettevõtte tegevusaadressid ja/või alaline asukoht), kes on seotud projekteerimise ja arendamisega, nt nõustajad, arendusmeeskond ja krüptovarateenuse osutajad.

C osa: teave e-raha tokeni avaliku pakkumise või kauplemisele lubamise kohta

1. Märges selle kohta, kas krüptovara valge raamat käsitleb e-raha tokeni avalikku pakkumist või selle kauplemisele võtmist.
2. Kui see on kohaldatav, siis avalikult pakutava või kauplemisele võetava e-raha tokeni ühikute koguarv.
3. Kui see on kohaldatav, siis nende krüptovara kauplemisplatvormide nimed, kus taotletakse e-raha tokeni kauplemisele võtmist.
4. E-raha tokeni avaliku pakkumise suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

D osa: teave e-raha tokenitega seotud õiguste ja kohustuste kohta

1. E-raha tokeni omaniku õiguste ja kohustuste (kui neid on) üksikasjalik kirjeldus, sh õigus nõuda tokenite lunastamist nende nimiväärtuses ning selliste õiguste kasutamise kord ja tingimused.
2. Nende tingimuste kirjeldus, mille alusel võib õigusi ja kohustusi muuta.
3. Omanike õiguste kirjeldus, kui emitent ei ole võimeline oma kohustusi täitma, sealhulgas maksejõuetuse korral.
4. Õiguste kirjeldus seoses finantsseisundi taastamise kava rakendamisega.
5. Õiguste kirjeldus seoses lunastamiskava rakendamisega.
6. Kaebuste esitamiseks vajalikud kontaktandmed ning kaebuste käsitlemise korra ja võimaliku vaidluste lahendamise mehhanismi või kaebemenetluse kirjeldus, mille e-raha tokeni emitent on kehtestanud.
7. Kui see on kohaldatav, siis krüptovara väärtust kaitsvate kaitsekeemide ja hüvitusskeemide kirjeldus.
8. E-raha tokeni suhtes kohaldatav õigus ja pädev kohus.

E osa: teave kasutatava tehnoloogia kohta

1. Teave kasutatava tehnoloogia, sh kasutatava hajuksraamatu tehnoloogia, samuti protokollide ja tehniliste standardite kohta, mis võimaldavad e-raha tokeneid hoida, säilitada ja üle kanda.
2. Teave tehniliste nõuete kohta, mida ostja peab täitma, et saavutada kontroll e-raha tokeni üle.
3. Kui see on kohaldatav, siis konsensusemehhanism.
4. Tehingute turvalisuse tagamiseks vajalikud stiimulemehhanismid ja võimalikud kehtivad tasud.
5. Kui e-raha tokenit emiteeritakse, kantakse üle või säilitatakse, kasutades hajuksraamatu tehnoloogiat, mida korraldab emitent või tema nimel tegutsev kolmas isik, siis sellise hajuksraamatu tehnoloogia toimimise üksikasjalik kirjeldus.
6. Teave kasutatud tehnoloogia auditeerimise tulemuste kohta, kui selline audit on läbi viidud.

F osa: teave riskide kohta

1. E-raha tokeni emitendiga seotud riskide kirjeldus.
2. E-raha tokeniga seotud riskide kirjeldus.
3. Kasutatava tehnoloogiaga seotud riskide kirjeldus ja riskimaandamismeetmed (kui neid on).

IV LISA

KRÜPTOVARATEENUSE OSUTAJATE MIINIMUMKAPITALINÕUDED

Krüptovarateenuse osutajad	Krüptovarateenuste liik	Miimumkapitalinõuded vastavalt artikli 67 lõike 1 punktile a
1. klass	Krüptovarateenuse osutaja, kellel on luba osutada järgmisi krüptovarateenuseid: — korralduste täitmine kliendi nimel; — krüptovara pakkumise korraldamine; — krüptovaraülekande teenuste osutamine kliendi nimel; — krüptovaraga seotud korralduste vastuvõtmine ja edastamine kliendi nimel; — krüptovara kohta nõu andmine; ja/või — krüptovara portfelli valitsemine.	50 000 eurot
2. klass	Krüptovarateenuse osutaja, kellel on luba osutada kõiki 1. klassi puhul loetletud krüptovarateenuseid ja järgmisi teenuseid: — krüptovara hoidmine ja haldamine kliendi nimel; — krüptovara vahetamine raha vastu ja/või — krüptovara vahetamine muu krüptovara vastu.	125 000 eurot
3. klass	Krüptovarateenuse osutaja, kellel on luba osutada kõiki 2. klassi puhul loetletud krüptovarateenuseid ja järgmisi teenuseid: — krüptovara kauplemisplatvormi korraldamine.	150 000 eurot

V LISA

III JA VI JAOTISES OSUTATUD OLULISTE VARAPÕHISTE TOKENITE EMITENTIDE RIKKUMISTE LOETELU

1. Emitent rikub artikli 22 lõiget 1, kui ta ei esita EBA-le kord kvartalis kõnealuse lõike esimese lõigu punktides a–d osutatud teavet iga olulise varapõhise tokeni kohta, mille emissiooni maht on suurem kui 100 000 000 eurot.
2. Emitent rikub artikli 23 lõiget 1, kui ta ei peata olulise varapõhise tokeni emiteerimist pärast selles lõikes sätestatud künniste saavutamist või kui ta ei esita EBA-le 40 tööpäeva jooksul alates kõnealuste künniste saavutamisest kava, millega tagatakse, et tehingute kvartalipõhine keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas jäävad allapoole neid künniseid.
3. Emitent rikub artikli 23 lõiget 4, kui ta ei järgi kõnealuse artikli lõike 1 punktis b osutatud kavas EBA nõutud muudatusi.
4. Emitent rikub artiklit 25, kui jätab EBA teavitamata mõnest oma ärimudeli kavandatud muudatusest, millel on tõenäoliselt märkimisväärne mõju oluliste varapõhiste tokenite omaniku või tulevase omaniku ostuotsusele, või ei kirjelda sellist muudatust krüptovara valges raamatus.
5. Emitent rikub artiklit 25, kui ta ei järgi EBA poolt vastavalt artikli 25 lõikele 4 nõutud meedet.
6. Emitent rikub artikli 27 lõiget 1, kui ta ei tegutse ausalt, õiglaselt ja professionaalselt.
7. Emitent rikub artikli 27 lõiget 1, kui ta ei suhtle olulise varapõhise tokeni omanike ja tulevaste omanikega õiglasel, selgel ja mitteeksitaval viisil.
8. Emitent rikub artikli 27 lõiget 2, kui ta ei tegutse olulise varapõhise tokeni omanike parimates huvides või kohtleb konkreetseid omanikke soodsamalt, kuigi emitendi krüptovara valges raamatus või, kui see on kohaldatav, reklaamteadetes ei ole sellele osutatud.
9. Emitent rikub artiklit 28, kui ta ei avalda oma veebisaidil artikli 21 lõikes 1 osutatud heakskiidetud krüptovara valget raamatut ja, kui see on kohaldatav, artiklis 25 osutatud muudetud krüptovara valget raamatut.
10. Emitent rikub artiklit 28, kui ta ei tee krüptovara valget raamatut üldsusele kättesaadavaks enne olulise varapõhise tokeni avaliku pakkumise alguskuupäeva või selle tokeni kauplemisele võtmist.
11. Emitent rikub artiklit 28, kui ta ei taga, et krüptovara valge raamat ja, kui see on kohaldatav, siis muudetud krüptovara valge raamat jäävad tema veebisaidil kättesaadavaks seni, kuni oluline varapõhine token on üldsuse mõne liikme omandis.
12. Emitent rikub artikli 29 lõikeid 1 ja 2, kui ta avaldab reklaamteateid sellise olulise varapõhise tokeni avaliku pakkumise kohta või sellise olulise varapõhise tokeni kauplemisele võtmise kohta, mis ei vasta kõnealuse artikli lõike 1 punktides a–d ja lõikes 2 sätestatud nõuetele.
13. Emitent rikub artikli 29 lõiget 3, kui ta ei avalda oma veebisaidil reklaamteateid ja nende muudatusi.
14. Emitent rikub artikli 29 lõiget 5, kui ta ei tee reklaamteateid EBA-le vastava taotluse korral teatavaks.

15. Emitent rikub artikli 29 lõiget 6, kui ta levitab reklaamteateid enne krüptovara valge raamatu avaldamist.
16. Emitent rikub artikli 30 lõiget 1, kui ta ei avalikusta oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas selgel, täpsel ja läbipaistval viisil ringluses oleva olulise varapõhise tokeni summat ning artiklis 36 osutatud tagatisvara portfelli väärtust ja koosseisu või ei ajakohasta nõutavat teavet vähemalt kord kuus.
17. Emitent rikub artikli 30 lõiget 2, kui ta ei avalda oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas võimalikult kiiresti auditiaruande lühikest, selget, täpset ja läbipaistvat kokkuvõtet ning täielikku ja redigeerimata auditiaruannet seoses artiklis 36 osutatud tagatisvaraga.
18. Emitent rikub artikli 30 lõiget 3, kui ta ei avalikusta oma veebisaidi avalikult ja hõlpsasti ligipääsetavas osas võimalikult kiiresti ning selgel, täpsel ja läbipaistval viisil sündmusi, millel on või tõenäoliselt on märkimisväärne mõju olulise varapõhise tokeni väärtusele või artiklis 36 osutatud tagatisvara portfellile.
19. Emitent rikub artikli 31 lõiget 1, kui ta ei kehtesta ja ei säilita mõjusat ja läbipaistvat korda olulise varapõhise tokeni omanikelt ja muudelt huvitatud isikutelt, sealhulgas olulise varapõhise tokeni omanikke esindavatelt tarbijaühendustelt saadud kaebuste kiireks, õiglaseks ja järjekindlaks käsitlemiseks ega avalda selle korra kirjeldust või, kui olulist varapõhist tokenit levitavad täielikult või osaliselt kolmandad isikud, ei kehtesta korda, et hõlbustada kaebuste käsitlemist omanike ja kolmandate isikute vahel, nagu on osutatud artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h.
20. Emitent rikub artikli 31 lõiget 2, kui ta ei võimalda olulise varapõhise tokeni omanikel tasuta kaebusi esitada.
21. Emitent rikub artikli 31 lõiget 3, kui ta ei tööta välja ja ei tee olulise varapõhise tokeni omanikele kättesaadavaks kaebuste esitamise vormi ja ei registreeri kõiki saadud kaebusi ja kaebuste põhjal võetud meetmeid.
22. Emitent rikub artikli 31 lõiget 4, kui ta ei uuri kõiki kaebusi õigeaegselt ja õiglaselt või ei teata selliste uurimiste tulemustest olulise varapõhise tokeni omanikele mõistliku aja jooksul.
23. Emitent rikub artikli 32 lõiget 1, kui ta ei rakenda ega järgi tulemuslikke põhimõtteid ja menetlusi, et tuvastada, ennetada, juhtida ja avalikustada huvide konflikte emitendi enda ja tema aktsionäride või osakuomanike vahel, emitendi enda ja tema selliste otseste või kaudsete aktsionäride või osakuomanike vahel, kellel on temas oluline osalus, emitendi enda ja tema juhtorgani liikmete vahel, emitendi enda ja tema töötajate vahel, emitendi enda ja olulise varapõhise tokeni omanike või emitendi enda ja mõne artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktis h osutatud funktsiooni täitva kolmanda isiku vahel.
24. Emitent rikub artikli 32 lõiget 2, kui ta ei võta kõiki asjakohaseid meetmeid, et tuvastada, ennetada, juhtida ja avalikustada huvide konflikte, mis tulenevad artiklis 36 osutatud tagatisvara haldamisest ja investeerimisest.
25. Emitent rikub artikli 32 lõikeid 3 ja 4, kui ta ei avalikusta oma veebisaidil tähelepanndavas kohas olulise varapõhise tokeni omanikele huvide konfliktide üldist laadi ja allikaid ega nende riskide maandamiseks võetud meetmeid või ei ole emitent avalikustamisel piisavalt täpne, et olulise varapõhise tokeni tulevased omanikud saaksid teha sellise tokeni kohta teadliku ostuotsuse.

26. Emitent rikub artiklit 33, kui ta ei teavita EBA-t viivitamata oma juhtorgani muudatustest või ei esita EBA-le kogu vajalikku teavet, et hinnata vastavust artikli 34 lõikele 2.
27. Emitent rikub artikli 34 lõiget 1, kui tal puudub kindel juhtimiskord, mis hõlmab selgesti määratletud, läbipaistvate ja sidusate vastutusaladega selget organisatsioonilist struktuuri, tulemuslikke menetlusi riskide või võimalike riskide tuvastamiseks, juhtimiseks, jälgimiseks ja nendest teatamiseks ning asjakohast sisekontrollikorda, sh usaldusväärset juhtimis- ja raamatupidamiskorda.
28. Emitent rikub artikli 34 lõiget 2, kui tema juhtorgan on liikmeid, kellel ei ole piisavalt hea maine või kellel ei ole oma ülesannete täitmiseks nii eraldi kui ühiselt vajalikke teadmisi, oskusi ja kogemusi või kes ei tõenda, et nad on suutelised pühendama piisavalt aega oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks.
29. Emitent rikub artikli 34 lõiget 3, kui tema juhtorgan ei hinda või ei vaata korrapäraselt läbi III jaotise 2., 3., 5. ja 6. peatükis sätestatud nõuete täitmiseks kehtestatud korra ja menetluste tulemuslikkust või ei võta vajalikke meetmeid võimalike puuduste kõrvaldamiseks.
30. Emitent rikub artikli 34 lõiget 4, kui temas omavad olulist osalust otsesed või kaudsed aktsionärid või osakuomanikud, kellel ei ole piisavalt hea maine.
31. Emitent rikub artikli 34 lõiget 5, kui ta ei kehtesta põhimõtteid ja menetlusi, mis on piisavalt tulemuslikud, et tagada käesoleva määruse nõuete täitmine, eelkõige siis, kui ta ei kehtesta, säilita ega rakenda kõnealuse lõike esimese lõigu punktides a–k osutatud põhimõtteid ja menetlusi.
32. Emitent rikub artikli 34 lõiget 5, kui ta ei sõlmi kõnealuse lõike esimese lõigu punktis h osutatud kolmandate isikutega lepingulisi kokkuleppeid, milles määratakse kindlaks nii emitendi kui ka asjaomase kolmanda isiku ülesanded, vastutus, õigused ja kohustused, või kui ta ei näe sõnaselgelt ette kohaldatavat õigust.
33. Emitent rikub artikli 34 lõiget 6, kui ta ei ole koostanud artiklis 47 osutatud kava, kui ta ei kasuta asjakohaseid ja proportsionaalseid süsteeme, vahendeid ja menetlusi, et tagada oma teenuste ja tegevuse jätkuvus ja korrapärasus, ning ei taga kõigi oma süsteemide ja juurdepääsukontrolli protokollide vastavust asjakohastele liidu standarditele.
34. Emitent rikub artikli 34 lõiget 7, kui ta ei esita EBA-le heakskiitmiseks kava teenuste osutamise ja tegevuse lõpetamise kohta.
35. Emitent rikub artikli 34 lõiget 8, kui ta ei tee kindlaks operatsiooniriski allikaid ning ei tööta nende riskide minimeerimiseks välja asjakohaseid süsteeme, kontrollimeetmeid ja protseduure.
36. Emitent rikub artikli 34 lõiget 9, kui ta ei kehtesta talitluspidevuspoliitikat ja kavasid, millega tagatakse tema IKT-süsteemide ja -protseduuride katkestuste korral oluliste andmete ja funktsioonide säilitamine ning tema tegevuse jätkumine, või kui see ei ole võimalik, siis selliste andmete ja funktsioonide kiire taastamine ning tegevuse kiire taasalgustamine.
37. Emitent rikub artikli 34 lõiget 10, kui ta ei ole kehtestanud sisekontrollikorda ja tulemuslikke riskijuhtimisprotseduure, sealhulgas IKT-süsteemide haldamiseks vajalikku tulemuslikku kontrolli- ja kaitsekorda, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2022/2554.
38. Emitent rikub artikli 34 lõiget 11, kui tal ei ole süsteeme ja protseduure, mis on piisavad, et tagada teabe kättesaadavus, autentsus, terviklus ja konfidentsiaalsus, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2022/2554, ja kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

39. Emitent rikub artikli 34 lõiget 12, kui ta ei taga, et emitenti auditeerivad korrapäraselt sõltumatud audiitorid.
40. Emitent rikub artikli 35 lõiget 1, kui tal ei ole kogu aeg omavahendeid, mis on vähemalt võrdsed suurima summaga, mis on sätestatud kõnealuse lõike punktides a või c või artikli 45 lõikes 5.
41. Emitent rikub käesoleva määruse artikli 35 lõiget 2, kui tema omavahendid ei koosne määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 26–30 osutatud esimese taseme põhiomavahendite kirjetest ja instrumentidest pärast kõnealuse määruse artikli 36 kohaseid täies ulatuses mahaarvamisi, ilma et kohaldataks kõnealuse määruse artikli 46 lõike 4 ja artikli 48 kohaseid künnisega seotud erandeid.
42. Emitent rikub artikli 35 lõiget 3, kui ta ei täida EBA nõuet hoida suuremat omavahendite summat pärast kõnealuse lõike punktide a–g kohast hindamist.
43. Emitent rikub artikli 35 lõiget 5, kui ta ei vii korrapäraselt läbi stressiteste, milles võetakse arvesse selliseid ränkade tagajärgedega, kuid tõenäolisi finantsstressistsenaariume, nagu intressimääraga seotud vapustused, ja mitterahaliste stressiolukordade stsenaariume, nagu operatsioonirisk.
44. Emitent rikub artikli 35 lõiget 5, kui ta ei täida EBA nõuet hoida stressitestide tulemuste alusel suuremat omavahendite summat.
45. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei loo tagatisvara portfelli ega säilita seda igal ajal.
46. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell moodustatakse ja seda hallatakse nii, et olulise varapõhise tokeni aluseks oleva varaga seotud riskid on kaetud.
47. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell moodustatakse ja seda hallatakse nii, et maandataks likviidsusriske, mis tulenevad omanike alalisest õigusest nõuda lunastamist.
48. Emitent rikub artikli 36 lõiget 3, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell on tegevustasandil eraldatud emitendi varast ja muude varapõhiste tokenite tagatisvara portfelist.
49. Emitent rikub artikli 36 lõiget 6, kui tema juhtorgan ei taga tagatisvara portfelli tulemuslikku ja usaldusväärset haldamist.
50. Emitent rikub artikli 36 lõiget 6, kui ta ei taga, et olulise varapõhise tokeni emiteerimise ja lunastamisega kaasneb alati tagatisvara portfelli vastav suurendamine või vähendamine.
51. Emitent rikub artikli 36 lõiget 7, kui ta ei määra turuhindade põhjal kindlaks tagatisvara portfelli koguväärtust ja kui selle koguväärtus ei ole alati vähemalt võrdne ringluses oleva olulise varapõhise tokeni omanikel emitendi vastu olevate nõuete koguväärtusega.
52. Emitent rikub artikli 36 lõiget 8, kui tal puuduvad selged ja üksikasjalikud põhimõtted, mis kirjeldaksid olulise varapõhise tokeni stabiliseerimise mehhanismi, mis vastab kõnealuse lõike punktides a–g sätestatud tingimustele.
53. Emitent rikub artikli 36 lõiget 9, kui ta ei lase teha tagatisvara portfelli sõltumatut auditit iga kuue kuu järel alates tegevusloa saamise kuupäevast või kuupäevast, mil krüptovara valge raamat artikli 17 kohaselt heaks kiideti.
54. Emitent rikub artikli 36 lõiget 10, kui ta ei tee EBA-le teatavaks audititulemusi vastavalt kõnealusele lõikele või ei avalda audititulemust kahe nädala jooksul alates EBA-le teatavaks tegemise kuupäevast.

55. Emitent rikub artikli 37 lõiget 1, kui ta ei kehtesta, säilita või rakenda tagatisvara hoidmise põhimõtteid, menetlusi ja lepingulisi kokkuleppeid, millega tagatakse igal ajal, et kõnealuse lõike esimese lõigu punktides a–e loetletud tingimused on täidetud.
56. Emitent rikub artikli 37 lõiget 2, kui tal ei ole kehtestanud kahte või enam olulist varapõhist tokenit emiteerides tagatisvara hoidmise põhimõtteid iga tagatisvara portfelli kogumi kohta.
57. Emitent rikub artikli 37 lõiget 3, kui ta ei taga, et kliendi nimel krüptovara hoidmist ja haldamist pakkuv krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing võtab tagatisvara hoiule hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast olulise varapõhise tokeni emissiooni kuupäeva.
58. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui ta ei tegutse tagatisvara hoidjaks nimetatud krüptovarateenuse osutajate, krediidasutuste ja investeerimisühingute valimisel, nimetamisel ja nimetamise otsuse läbivaatamisel piisava vilumuse, ettevaatuse ja hoolikusega või ei taga, et tagatisvara hoidja on emitendist erinev juriidiline isik.
59. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui ta ei taga, et tagatisvara hoidjaks määratud krüptovarateenuse osutajatel, krediidasutustel ja investeerimisühingutel on sellise tagatisvara hoidjana tegutsemiseks vajalikud teadmised ja maine turul.
60. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui tal ei ole tagatisvara hoidjatega lepingulisi kokkuleppeid, mis tagavad, et tagatisvara on kaitstud hoidjate võlausaldajate nõuete eest.
61. Emitent rikub artikli 37 lõiget 5, kui ta ei sätesta tagatisvara hoidmise põhimõtetes ja menetlustes valikukriteeriume, mille alusel nimetada krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing tagatisvara hoidjaks, või kui tal puudub nimetamise otsuse läbivaatamise kord.
62. Emitent rikub artikli 37 lõiget 5, kui ta ei vaata korrapäraselt läbi krüptovarateenuse osutajate, krediidasutuste ja investeerimisühingute tagatisvara hoidjaks nimetamist, kui ta ei hinda oma riske seoses selliste hoidjatega või kui ta ei jälgi pidevalt selliste hoidjate finantsseisundit.
63. Emitent rikub artikli 37 lõiget 6, kui ta ei taga tagatisvara hoidmist kooskõlas kõnealuse lõike esimese lõigu punktidega a–d.
64. Emitent rikub artikli 37 lõiget 7, kui krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse või investeerimisühingu tagatisvara hoidjaks nimetamist ei tõenda lepinguline kokkulepe või kui sellise lepingulise kokkuleppega ei reguleerita sellise teabe liikumist, mis on vajalik olulise varapõhise tokeni emitendile, krüptovarateenuse osutajale, krediidasutusele ja investeerimisühingule tagatisvara hoidja ülesannete täitmiseks.
65. Emitent rikub artikli 38 lõiget 1, kui ta investeerib tagatisvara portfelli toodetesse, mis ei ole minimaalse tururiski, krediidiriski ja kontsentratsiooniriskiga väga likviidsed finantsinstrumendid, või kui selliseid investeeringuid ei saa likvideerida kiiresti ja minimaalse negatiivse hinnamõjuga.
66. Emitent rikub artikli 38 lõiget 3, kui ta ei hoia artikli 37 kohaselt finantsinstrumente, milles tagatisvara portfelli investeeritakse.
67. Emitent rikub artikli 38 lõiget 4, kui ta ei kanna kogu tagatisvara portfelli investeerimisest tulenevat kasumit või kahjumit ega kõiki vastaspoole ja operatsiooniriske.

68. Emitent rikub artikli 39 lõiget 1, kui ta ei kehtesta, säilita ja rakenda selgeid ja üksikasjalikke põhimõtteid ja menetlusi, mis käsitlevad olulise varapõhise tokeni omanikele antud alalist õigust nõuda tokenite lunastamist.
69. Emitent rikub artikli 39 lõikeid 1 ja 2, kui ta ei taga olulise varapõhise tokeni omanikule alalist õigust nõuda olulise varapõhise tokeni lunastamist vastavalt kõnealustele lõigetele ning kui ta ei kehtesta põhimõtteid sellise alalise õiguse kohta nõuda olulise varapõhise tokeni lunastamist, mis vastaksid artikli 39 lõike 2 esimese lõigu punktides a–e loetletud tingimustele.
70. Emitent rikub artikli 39 lõiget 3, kui ta kohaldab olulise varapõhise tokeni lunastamise korral tasusid.
71. Emitent rikub artiklit 40, kui ta maksab olulise varapõhise tokeniga seoses intressi.
72. Emitent rikub artikli 45 lõiget 1, kui ta ei võta vastu, rakenda ja säilita tasustamispoliitikat, millega edendatakse oluliste varapõhiste tokenite emitentide riskide usaldusväärset ja tulemuslikku juhtimist ega looda stiimuleid riski-standardite leevendamiseks.
73. Emitent rikub artikli 45 lõiget 2, kui ta ei taga õiglasel, mõistlikul ja mittediskrimineerival viisil, et tema olulist varapõhist tokenit saavad hoida erinevad krüptovarateenuse osutajad, kellele on antud luba kliendi nimel krüptovara hoidmiseks ja haldamiseks.
74. Emitent rikub artikli 45 lõiget 3, kui ta ei hinda ega jälgi likviidsust, mida on vaja olulise varapõhise tokeni omanike lunastamisaotluste rahuldamiseks.
75. Emitent rikub artikli 45 lõiget 3, kui ta ei kehtesta, säilita või rakenda likviidsuse juhtimise poliitikat ja menetlusi või kui ta ei taga nende põhimõtete ja menetlustega, et tagatisvaral on tugev likviidsusprofiil, mis võimaldab olulise varapõhise tokeni emitendil tegevust tavapäraselt jätkata ning seda ka halvenenud likviidsustingimustes.
76. Emitent rikub artikli 45 lõiget 4, kui ta ei tee korrapäraselt likviidsuse stressiteste ega karmista likviidsusnõudeid, kui EBA seda selliste testide tulemuste põhjal nõuab.
77. Emitent rikub artikli 46 lõiget 1, kui ta ei koosta ega säilita finantsseisundi taastamise kava, milles nähakse ette meetmed, mida olulise varapõhise tokeni emitent peab võtma, et taastada vastavus tagatisvara portfelli suhtes kohaldatavatele nõuetele, kui emitent ei täida neid nõudeid, sealhulgas oma teenuste säilitamine seoses olulise varapõhise tokeniga, tegevuse õigeaegne taastamine ja emitendi kohustuste täitmine sündmuste korral, mis kujutavad endast märkimisväärset tegevuse katkemise ohtu.
78. Emitent rikub artikli 46 lõiget 1, kui ta ei koosta ega säilita finantsseisundi taastamise kava, mis sisaldab asjakohaseid tingimusi ja menetlusi, et tagada finantsseisundi taastamise meetmete õigeaegne rakendamine, ning mitmesuguseid finantsseisundi taastamise võimalusi, mis on loetletud kõnealuse lõike kolmandas lõigus.
79. Emitent rikub artikli 46 lõiget 2, kui ta ei tee EBA-le ning, kui see on kohaldatav, oma kriisilahendus- ja usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutusele finantsseisundi taastamise kava teatavaks kuue kuu jooksul alates artikli 21 kohase tegevusloa andmise kuupäevast või krüptovara valge raamatu artikli 17 kohase heakskiitmise kuupäevast.
80. Emitent rikub artikli 46 lõiget 2, kui ta jätab finantsseisundi taastamise kava korrapäraselt läbi vaatamata või ajakohastamata.
81. Emitent rikub artikli 47 lõiget 1, kui ta ei koosta ja säilita tegevuskava, et toetada iga olulise varapõhise tokeni korrektset lunastamist.

82. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, millega tõendatakse, et olulise varapõhise tokeni emitendil on võimalik võtta ringluses olev emiteeritud oluline varapõhine token tagasi, põhjustamata selle omanikele või tagatisvara turgude stabiilsusele põhjendamatut majanduslikku kahju.
 83. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, mis sisaldab lepingulisi kokkuleppeid, menetlusi või süsteeme, sealhulgas ajutise halduri määramist, et tagada kõigi olulise varapõhise tokeni omanike võrdne kohtlemine ja tagada, et olulise varapõhise tokeni omanikele tasutakse õigeaegselt järelejäänud tagatisvara müügist saadud tuluga.
 84. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, mis tagaks emitendi ja kolmanda isiku sellise kriitilise tähtsusega tegevuse jätkumise, mis on vajalik korrektseks lunastamiseks.
 85. Emitent rikub artikli 47 lõiget 3, kui ta ei tee EBA-le lunastamiskava teatavaks kuue kuu jooksul alates artikli 21 kohase tegevusloa andmise kuupäevast või krüptovara valge raamatu artikli 17 kohase heakskiitmise kuupäevast.
 86. Emitent rikub artikli 47 lõiget 3, kui ta jätab lunastamiskava korrapäraselt läbi vaatamata või ajakohastamata.
 87. Emitent rikub artikli 88 lõiget 1, välja arvatud juhul, kui on täidetud artikli 88 lõike 2 tingimused, kui ta ei teavita üldsust võimalikult kiiresti seda emitenti otseselt puudutavast artiklis 87 osutatud siseteabest viisil, mis võimaldab üldsusel sellele teabele kiiresti juurde pääseda ning seda täielikult, korrektselt ja aegsasti hinnata.
-

VI LISA

IV JAOTISES OSUTATUD SÄTETE RIKKUMISTE LOETELU KOOSTOIMES III JAOTISEGA OLULISTE E-RAHA TOKENITE EMITENTIDE POOLT

1. Emitent rikub artikli 22 lõiget 1, kui ta ei esita EBA-le kord kvartalis kõnealuse lõike esimese lõigu punktides a–d osutatud teavet iga olulise e-raha tokeni kohta, mis on nomineeritud vääringus, mis ei ole liikmesriigi ametlik vääring ja mille emissiooni maht on suurem kui 100 000 000 eurot.
2. Emitent rikub artikli 23 lõiget 1, kui ta ei peata sellise olulise e-raha tokeni emiteerimist, mis on nomineeritud vääringus, mis ei ole liikmesriigi ametlik vääring, pärast nimetatud lõikes sätestatud künniste saavutamist või kui ta ei esita EBA-le 40 tööpäeva jooksul alates kõnealuste künniste saavutamisest kava, millega tagatakse, et tehingute hinnanguline kvartalipõhine keskmine arv ja keskmine koguväärtus päevas jäävad allapoole neid künniseid.
3. Emitent rikub artikli 23 lõiget 4, kui ta ei järgi kõnealuse artikli lõike 1 punktis b osutatud kavas EBA nõutud muudatusi.
4. Emitent rikub käesoleva määruse artikli 35 lõiget 2, kui tema omavahendid ei koosne määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 26–30 osutatud esimese taseme põhiomavahendite kirjetest ja instrumentidest pärast kõnealuse määruse artikli 36 kohaseid täies ulatuses mahaarvamisi, ilma et kohaldataks kõnealuse määruse artikli 46 lõike 4 ja artikli 48 kohaseid künnisega seotud erandeid.
5. Emitent rikub artikli 35 lõiget 3, kui ta ei täida EBA nõuet hoida suuremat omavahendite summat pärast kõnealuse lõike punktide a–g kohast hindamist.
6. Emitent rikub artikli 35 lõiget 5, kui ta ei vii korrapäraselt läbi stressiteste, milles võetakse arvesse selliseid ränkade tagajärgedega, kuid tõenäolisi finantsstressistsenaariume, nagu intressimääraga seotud šokid, ja mitterahaliste stressiolukordade stsenaariume, nagu operatsioonirisk.
7. Emitent rikub artikli 35 lõiget 5, kui ta ei täida EBA nõuet hoida stressitestide tulemuste alusel suuremat omavahendite summat.
8. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei loo tagatisvara portfelli ega säilita seda igal ajal.
9. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell moodustatakse ja seda hallatakse nii, et olulise e-raha tokeni aluseks oleva ametliku vääringuga seotud riskid on kaetud.
10. Emitent rikub artikli 36 lõiget 1, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell moodustatakse ja seda hallatakse nii, et maandataks likviidsusriske, mis tulenevad omanike alalisest õigusest nõuda lunastamist.
11. Emitent rikub artikli 36 lõiget 3, kui ta ei taga, et tagatisvara portfell on tegevustasandil eraldatud emitendi varast ja muude e-raha tokenite tagatisvara portfelist.
12. Emitent rikub artikli 36 lõiget 6, kui tema juhtorgan ei taga tagatisvara portfelli tulemuslikku ja usaldusväärset haldamist.
13. Emitent rikub artikli 36 lõiget 6, kui ta ei taga, et olulise e-raha tokeni emiteerimise ja lunastamisega kaasneb alati tagatisvara portfelli vastav suurenemine või vähenemine.

14. Emitent rikub artikli 36 lõiget 7, kui ta ei määra turuhindade põhjal kindlaks tagatisvara koguväärtust ning kui selle koguväärtus ei ole alati vähemalt võrdne ringluses oleva olulise e-raha tokeni omanikel emitendi vastu olevate nõuete koguväärtusega.
15. Emitent rikub artikli 36 lõiget 8, kui tal puuduvad selged ja üksikasjalikud põhimõtted, mis kirjeldaksid olulise e-raha tokeni stabiliseerimise mehhanismi, mis vastab kõnealuse lõike punktides a–g sätestatud tingimustele.
16. Emitent rikub artikli 36 lõiget 9, kui ta ei lase teha tagatisvara portfelli sõltumatut auditit iga kuue kuu järel alates krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kuupäevast.
17. Emitent rikub artikli 36 lõiget 10, kui ta ei tee EBA-le auditi tulemusi teatavaks vastavalt kõnealusele lõikele või ei avalda auditi tulemust kahe nädala jooksul alates EBA-le teatavaks tegemise kuupäevast.
18. Emitent rikub artikli 37 lõiget 1, kui ta ei kehtesta, säilita ega rakenda tagatisvara hoidmise põhimõtteid, menetlusi ja lepingulisi kokkuleppeid, millega tagatakse igal ajal, et kõnealuse lõike esimese lõigu punktides a–e loetletud tingimused on täidetud.
19. Emitent rikub artikli 37 lõiget 2, kui ta ei ole kehtestanud kahte või enamat oluliste e-raha tokenite kategooriat emiteerides tagatisvara hoidmise põhimõtteid iga tagatisvara portfelli kogumi kohta.
20. Emitent rikub artikli 37 lõiget 3, kui ta ei taga, et kliendi nimel krüptovara hoidmise ja haldamisega tegelev krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing võtab tagatisvara hoiule hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast olulise e-raha tokeni emissiooni kuupäeva.
21. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui ta ei tegutse tagatisvara hoidjaks nimetatud krüptovarateenuse osutajate, krediidasutuste ja investeerimisühingute valimisel, nimetamisel ja nimetamise otsuse läbivaatamisel piisava vilumuse, ettevaatuse ja hoolikusega või ei taga, et tagatisvara hoidja on emitendist erinev juriidiline isik.
22. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui ta ei taga, et tagatisvara hoidjaks nimetatud krüptovarateenuse osutajatel, krediidasutustel ja investeerimisühingutel on sellise tagatisvara hoidjana tegutsemiseks vajalikud teadmised ja maine turul.
23. Emitent rikub artikli 37 lõiget 4, kui tal ei ole tagatisvara hoidjatega lepingulisi kokkuleppeid, mis tagavad, et tagatisvara on kaitstud hoidjate võlausaldajate nõuete eest.
24. Emitent rikub artikli 37 lõiget 5, kui ta ei sätesta tagatisvara hoidmise põhimõtetes ja korras valikukriteeriume, mille alusel nimetatakse krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus või investeerimisühing tagatisvara hoidjaks, või kui tal puudub nimetamise otsuse läbivaatamise kord.
25. Emitent rikub artikli 37 lõiget 5, kui ta ei vaata korrapäraselt läbi krüptovarateenuse osutajate, krediidasutuste ja investeerimisühingute tagatisvara hoidjaks nimetamise otsuseid ja kui ta ei hinda oma riske seoses selliste hoidjatega või kui ta ei jälgi pidevalt selliste hoidjate finantsseisundit.
26. Emitent rikub artikli 37 lõiget 6, kui ta ei taga tagatisvara hoidmist kooskõlas kõnealuse lõike esimese lõigu punktidega a–d.
27. Emitent rikub artikli 37 lõiget 7, kui krüptovarateenuse osutaja, krediidasutuse või investeerimisühingu tagatisvara hoidjaks nimetamist ei tõenda lepinguline kokkulepe või kui sellise lepingulise kokkuleppega ei reguleerita sellise teabe liikumist, mis on vajalik, et olulise e-raha tokeni emitent ning krüptovarateenuse osutaja, krediidasutus ja investeerimisühing saaksid täita tagatisvara hoidja ülesandeid.

28. Emitent rikub artikli 38 lõiget 1, kui ta investeerib tagatisvara toodetesse, mis ei ole minimaalse tururiski, krediidiriski ja kontsentratsiooniriskiga väga likviidsed finantsinstrumendid, või kui selliseid investeringuid ei saa likvideerida kiiresti ja minimaalse negatiivse hinnamõjuga.
29. Emitent rikub artikli 38 lõiget 3, kui ta ei hoia artikli 37 kohaselt finantsinstrumente, millesse tagatisvara portfell investeeritakse.
30. Emitent rikub artikli 38 lõiget 4, kui ta ei kanna kogu tagatisvara portfelli investeerimisest tulenevat kasumit või kahjumit ega kõiki vastaspoole ja operatsiooniriske.
31. Emitent rikub artikli 45 lõiget 1, kui ta ei võta vastu, rakenda ja säilita tasustamispoliitikat, millega edendatakse oluliste e-raha tokenite emitentide riskide usaldusväärset ja tulemuslikku juhtimist ega looda stiimuleid riskistandardite leevendamiseks.
32. Emitent rikub artikli 45 lõiget 2, kui ta ei taga õiglasel, mõistlikul ja mittediskrimineerival viisil, et tema olulist e-raha tokenit saavad hoida erinevad krüptovarateenuse osutajad, kellele on antud luba kliendi nimel krüptovara hoidmiseks ja haldamiseks.
33. Emitent rikub artikli 45 lõiget 3, kui ta ei hinda ega jälgi likviidsust, mida on vaja olulise e-raha tokeni omanike lunastamisaotluste rahuldamiseks.
34. Emitent rikub artikli 45 lõiget 3, kui ta ei kehtesta, säilita või rakenda likviidsuse juhtimise poliitikat ja menetlusi või kui ta ei taga nende põhimõtete ja menetlustega, et tagatisvaral on tugev likviidsusprofiil, mis võimaldab olulise e-raha tokeni emitendil tegevust tavapärastel jätkata ning seda ka halvenenud likviidsustingimustes.
35. Emitent rikub artikli 45 lõiget 4, kui ta ei tee korrapäraselt likviidsuse stressiteste ega karmista likviidsusnõudeid, kui EBA seda selliste testide tulemuste põhjal nõuab.
36. Emitent rikub artikli 45 lõiget 5, kui ta ei täida igal ajal omavahendinõudeid.
37. Emitent rikub artikli 46 lõiget 1, kui ta ei koosta ega säilita finantsseisundi taastamise kava, milles nähakse ette meetmed, mida oluliste e-raha tokenite emitent peab võtma, et taastada vastavus tagatisvara portfelli suhtes kohaldatavatele nõuetele, kui emitent ei täida neid nõudeid, sealhulgas oma teenuste säilitamine seoses emiteeritud olulise e-raha tokeniga, tegevuse õigeaegne taastamine ja emitendi kohustuste täitmine sündmuste korral, mis kujutavad endast märkimisväärset tegevuse katkemise ohtu.
38. Emitent rikub artikli 46 lõiget 1, kui ei ole koostanud ega halda finantsseisundi taastamise kava, mis sisaldab asjakohaseid tingimusi ja menetlusi, et tagada finantsseisundi taastamise meetmete õigeaegne rakendamine, ning mitmesuguseid finantsseisundi taastamise võimalusi, mis on loetletud kõnealuse lõike kolmanda lõigu punktides a, b ja c.
39. Emitent rikub artikli 46 lõiget 2, kui ta ei tee EBA-le ning, kui see on kohaldatav, oma kriisilahendus- ja usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutusele finantsseisundi taastamise kava teatavaks kuue kuu jooksul alates krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kuupäevast.
40. Emitent rikub artikli 46 lõiget 2, kui ta jätab finantsseisundi taastamise kava korrapäraselt läbi vaatamata või ajakohastamata.
41. Emitent rikub artikli 47 lõiget 1, kui ta ei koosta ja säilita tegevuskava, et toetada iga olulise e-raha tokeni nõuetekohast lunastamist.

42. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, millega tõendatakse, et olulise e-raha tokeni emitendil on võimalik võtta ringluses olev emiteeritud oluline e-raha token tagasi, põhjustamata selle omanikele või tagatisvara turgude stabiilsusele põhjendamatut majanduslikku kahju.
 43. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, mis sisaldab lepingulisi kokkuleppeid, menetlusi või süsteeme, sealhulgas ajutise halduri määramist, et tagada kõigi olulise e-raha tokeni omanike võrdne kohtlemine ja tagada, et olulise e-raha tokeni omanikele tasutakse õigeaegselt järelejäanud tagatisvara müügist saadud tuluga.
 44. Emitent rikub artikli 47 lõiget 2, kui tal puudub lunastamiskava, mis tagaks emitendi ja kolmanda isiku sellise kriitilise tähtsusega tegevuse jätkumise, mis on vajalik korrektseks lunastamiseks.
 45. Emitent rikub artikli 47 lõiget 3, kui ta ei tee EBA-le lunastamiskava teatavaks kuue kuu jooksul alates krüptovara avaliku pakkumise või kauplemisele võtmise kuupäevast.
 46. Emitent rikub artikli 47 lõiget 3, kui jätab lunastamiskava korrapäraselt läbi vaatamata või ajakohastamata.
-